

[ANALIZA STANJA]

Razvojna strategija Međimurske
županije do 2020.

SADRŽAJ

1.1. DRUŠTVO	2
1.1.1. Veličina stanovništva i gustoća naseljenosti	2
1.1.2. Dobna i spolna struktura.....	5
1.1.3. Obrazovna struktura	7
1.1.4. Obrazovanje	9
1.1.5. Zdravstvo.....	14
1.1.6. Sport i rekreacija	16
1.1.7. Socijalna skrb.....	17
1.1.8. Civilno društvo	19
1.1.9. Kultura	20
1.1.10. Razvojni problemi područja – Društvo	22
1.2. GOSPODARSTVO.....	23
1.2.1. Bruto domaći proizvod	23
1.2.2. Zaposlenost i nezaposlenost.....	25
1.2.3. Poslovni subjekti.....	32
1.2.4. Konkurentnost Međimurske županije	38
1.2.5. Osnovne gospodarske djelatnosti	41
1.2.6. Poduzetnička infrastruktura	73
1.2.7. Strana i domaća ulaganja	75
1.2.8. Razvojni problemi područja – Gospodarstvo.....	78
1.3. STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU	80
1.3.1. Okoliš	80
1.3.2. Biološka i krajobrazna raznolikost	82
1.3.3. Šume i šumsko područje	84
1.3.4. Gospodarenje otpadom	85
1.3.5. Mineralne sirovine, obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost	86
1.3.6. Infrastruktura za mobilnost i internetsku povezanost.....	87
1.3.7. Primarna infrastruktura	91
1.3.8. Civilna zaštita	97
1.3.9. Razvojni problemi područja – Stanje u prostoru/okolišu	98
1.4. INSTITUCIONALNI KONTEKST	99
1.4.1. Procjena razvijenosti Međimurske županije	99
1.4.2. Odgovorne institucije/nositelji upravljanja razvojem	101
1.4.3. Obilježja i ocjena stanja	102
1.4.4. Prekogranična i međuregionalna suradnja	103
PRILOG 1. CJELOVITI POPIS RAZVOJNIH PROBLEMA PO PODRUČJIMA	104
POPIS SLIKA	110
POPIS TABLICA.....	111
IZVORI PODATAKA.....	113

1.1. DRUŠTVO

1.1.1. VELIČINA STANOVNIŠTVA I GUSTOĆA NASELJENOSTI

Prostor Međimurske županije obuhvaća površinu od 730 km², odnosno 1,29% državnoga teritorija. Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine, Međimurska županija ima ukupno 113.804 stanovnika s udjelom od 2,65% i sedamnaesta po broju stanovnika u Republici Hrvatskoj (4,284.889).¹

Gustoća naseljenosti od 155,99 stanovnika/km² dvostruko je veća od gustoće naseljenosti Republike Hrvatske. Najgušće je naseljen grad Čakovec sa 372,31 stanovnika/km², a najmanje je naseljena općina Gornji Mihaljevec s 59,66 stanovnika/km².¹ Prema prikazanim podacima, vidljiva je neravnomjerna prostorna distribucija stanovništva Međimurske županije. Najgušće naseljena su gradska područja te jedinice lokalne samouprave smještene oko administrativnog središta Međimurske županije: općina Šenkovec, općina Strahoninec, općina Pribislavec. Samo 5 JLS-ova: općina Domašinec, općina Gornji Mihaljevec, općina Orehovica, općina Sveta Marija i općina Štrigova imaju gustoću naseljenosti manju od 100 st/km², a što je vidljivo iz tablice 1. Prostorna distribucija stanovništva ostalih jedinica lokalne samouprave Međimurske županije kreće se između 100 i 200 stanovnika na km².

TABLICA 1. POVRŠINA, BROJ STANOVNIKA I GUSTOĆA NASELJENOSTI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE PREMA POPISU STANOVNIŠTVA 2011.

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	POVRŠINA U KM ²	BROJ STANOVNIKA	ST/KM ²
Grad Čakovec	72,58	27 104	373,44
Grad Mursko Središće	33,89	6 307	186,10
Grad Prelog	63,66	7 815	122,76
Općina Belica	27,76	3 176	114,41
Općina Dekanovec	6,02	774	128,57
Općina Domašinec	35,33	2 251	63,71
Općina Donja Dubrava	19,16	1 920	100,21
Općina Donji Kraljevec	36,35	4 659	128,17
Općina Donji Vidovec	13,64	1 399	102,57
Općina Goričan	21,57	2 823	130,88
Općina Gornji Mihaljevec	24,24	1 917	79,08
Općina Kotoriba	26,58	3 224	121,29
Općina Mala Subotica	34,37	5 452	158,63
Općina Nedelišće	58,32	11 975	205,33
Općina Orehovica	28,34	2 685	94,74
Općina Podturen	31,42	3 873	123,27
Općina Pribislavec	11,26	3 136	278,51
Općina Selnica	24,98	2 991	119,74
Općina Strahoninec	8,36	2 682	320,81
Općina Sveta Marija	35,00	2 317	66,20
Općina Sveti Juraj na Bregu	23,40	5 090	217,52
Općina Sveti Martin na Muri	25,25	2 605	103,17
Općina Šenkovec	6,66	2 879	432,28
Općina Štrigova	44,79	2 766	61,75
Općina Vratišinec	16,62	1 984	119,37
Međimurska županija	730	113,804	155,99
Kontinentalna Hrvatska		2 872 954	90,1
Republika Hrvatska	56,594	4 284 889	75,71

¹ Izvor: DZS; Popis stanovništva 2011.

Izvor: Državni ured za reviziju; Područni ured Koprivnica: „Izvješće o obavljenoj reviziji: Održavanje nerazvrstanih cesta u jedinicama lokalne samouprave Međimurske županije; Koprivnica; 2013. i obrada Regionalne razvojne agencije Međimurje REDEA d.o.o., Državni zavod za statistiku, Eurostat

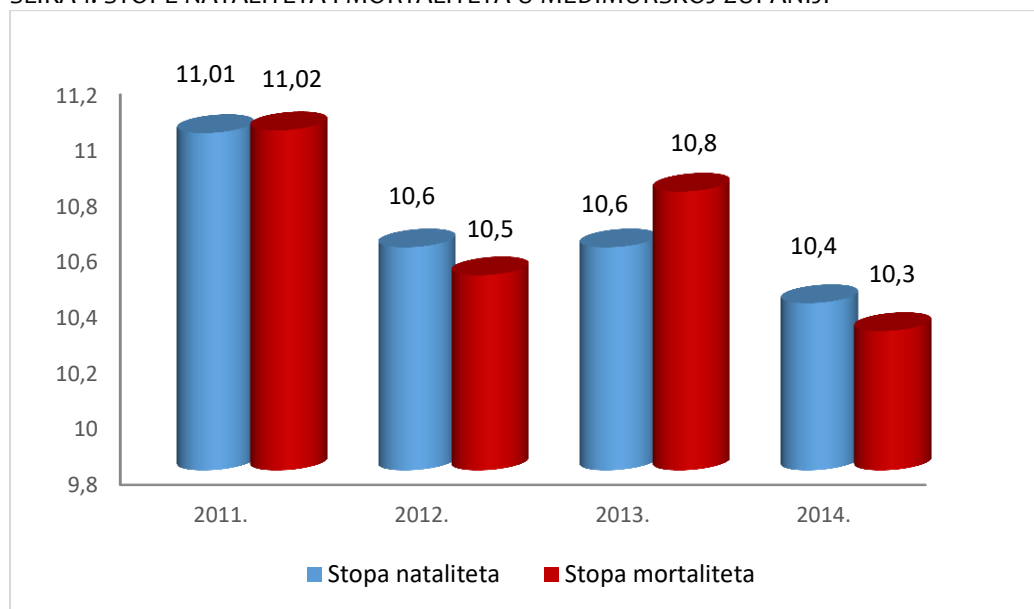
Stopa nataliteta 2014. godine iznosila je 10,4/1000 (2013. 10,6), a stopa mortaliteta 10,3 (2013. 10,8). Prirodni prirast je bio pozitivan i iznosio je za 2014. godinu 6 što je pozitivno jer je 2013. prirodni prirast za Međimursku županiju bio negativan i iznosio je -26. U posljednjoj promatranoj godini prirodni prirast je pozitivan je u gradovima Čakovcu i Murskom Središću, te u još 6 općina. Općina s najvišim prirodnim prirastom je općina Pribislavec (34), a grad Prelog ima najniži prirodni prirast (-33). Uspoređujući Međimursku županiju s NUTS2 Kontinentalnom Hrvatskom vidljivo je da je u pogledu prirodnog prirasta Međimurska županija u povoljnijem položaju i prirodni prirast joj je za referentnu 2014. godinu pozitivan. Kontinentalna Hrvatska u 2014. bilježi najveći negativni prirodni prirast od 2011. godine. Kao i prirodni prirast, vitalni indeks (broj živorođenih na 100 umrlih) kroz cijelo promatrano razdoblje pokazuje manje oscilacije, međutim, još je uvijek značajno viši od prosjeka Republike Hrvatske koji je u 2014. za RH iznosio 69,2, a za Međimursku županiju 100,5 te je kao takav najviši vitalni indeks u Kontinentalnoj Hrvatskoj (izuzev grada Zagreba 101,1).

TABLICA 2. STOPE NATALITETA I MORTALITETA U KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ I RH

GODINA	Međimurska županija		Kontinentalna Hrvatska		Republika Hrvatska	
	Stopa nataliteta	Stopa mortaliteta	Stopa nataliteta	Stopa mortaliteta	Stopa nataliteta	Stopa mortaliteta
2011.	11,01	11,02	9,8	12,3	9,6	11,9
2012.	10,6	10,5	9,9	12,4	9,8	12,1
2013.	10,6	10,8	9,5	12,2	9,4	11,8
2014.	10,4	10,3	9,5	12,3	9,3	12

Izvor: Državni zavod za statistiku

SLIKA 1. STOPE NATALITETA I MORTALITETA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Izrada: Regionalna razvojna agencija Međimurje REDEA d.o.o.

TABLICA 3. PRIRODNI PRIRAST

GODINA	Međimurska županija		Kontinentalna Hrvatska		Republika Hrvatska	
	Prirodni prirast	Vitalni indeks	Prirodni prirast	Vitalni indeks	Prirodni prirast	Vitalni indeks
2011.	-1	99,9	-525	73,9	-9882	80,7
2012.	16	101,3	-516	74,7	-9939	80,8
2013.	-26	97,9	-544	73,3	-10447	79,3
2014.	6	100,5	-575	71,7	-11273	77,8

Izvor: DZS, Prirodno Kretanje Stanovništva Republike Hrvatske u 2014.; izrada: Regionalna razvojna agencija Međimurje REDEA d.o.o.

Migracijska kretanja stanovništva još su jedan od pokazatelja kretanja stanovništva u određenom razdoblju. Za razliku od pokazatelja prirodnog kretanja (nataliteta, mortaliteta i fertiliteta), migracije su pokazatelj mehaničkog kretanja stanovništva. Za Republiku Hrvatsku, u posljednjih nekoliko godina migracijska kretanja su jedan od važnijih pokazatelja zbog velikog broja osoba koje se iseljavaju u druge države EU prije svega u potrazi za boljim poslom. Republika Hrvatska je, ako uzimamo u obzir godine od posljednjeg popisa stanovništva 2011., pogođena ekonomskom emigracijom stanovnika. Uzroci negativnog migracijskog kretanja mogu se pronaći u gospodarskoj krizi koja je izbila 2008. godine. Uslijed nesnalaženja u novonastalim prilikama rezultat je povećana emigracija u bogatije države EU.

TABLICA 4. VANJSKA MIGRACIJA - EMIGRACIJA

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	UKUPNO
REPUBLIKA HRVATSKA	12 699	12 877	15 262	20 858	29 651	91 347
KONTINENTALNA HRVATSKA	7 394	7 444	9 341	13 618	20 099	57 896
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	122	95	174	380	342	1 113

Izvor: DZS; Priopćenje br. 7.1.2. Migracija stanovništva RH u 2015.; ISSN 1330-0350

Kao što je vidljivo iz gornjeg tabličnog prikaza **vanjske migracije** gdje je prikazana **emigracija** stanovništva Hrvatske, emigracija stanovništva Međimurske županije je u posljednjih 5 godina promjenjiva, ali je u posljednjih 2-3 godine vidljivo čak dvostruko povećanje iseljavanja s područja Međimurske županije. Ako se povuče paralela s područjem NUTS 2 Kontinentalna Hrvatska i cijele Republike Hrvatske isti trendovi se i ovdje primjećuju. Trend iseljavanja je 2013. godine u blagom porastu, 2014. godine vidljivo je daljnje povećanje iseljavanja što se u 2015. godini još više intenzivira.

TABLICA 5. VANJSKA MIGRACIJA - IMIGRACIJA

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	UKUPNO
REPUBLIKA HRVATSKA	8 534	8 959	10 378	10 638	11 706	50 215
KONTINENTALNA HRVATSKA	4 517	4 805	5 098	5 246	6 114	25 780
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	88	81	89	100	130	488

Izvor: DZS; Priopćenje br. 7.1.2. Migracija stanovništva RH u 2015.; ISSN 1330-0350

Kada se promatra **vanjska migracija**, ali u ovom slučaju **imigracija** koja je brojčano prikazana u gornjoj tablici, vidljivo je konstantno povećanje doseljavanja na svim prikazanim razinama. Konstanta je blaga kroz prikazane godine i nema grube i nagle fluktuacije. Kod Međimurske županije vidljiv je jedan blagi pad

doseljavanja 2012. godine, ali nakon toga slijedi trendove ostalih dviju razina, NUTS 2 Kontinentalne Hrvatske i Republike Hrvatske u cijelosti.

Saldo vanjske emigracije i imigracije je prema očekivanjima, negativan što znači da se više ljudi iseljava nego se useljava. Saldo vanjske migracije za promatrana područja je negativan. Za područje cijele Republike Hrvatske on iznosi -41 132, za područje NUTS 2 Kontinentalna Hrvatska iznosi -32 116. Međimurska županija ima saldo migracije -625.

TABLICA 6. UNUTARNJA MIGRACIJA 2015.

	ODELJENI U DRUGU ŽUPANIJU	DOSELJENI IZ DRUGE ŽUPANIJE	SALDO
REPUBLIKA HRVATSKA	33 418	33 418	0
KONTINENTALNA HRVATSKA	24 372	23 285	-1 087
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	574	364	-210

Izvor: DZS; Priopćenje br. 7.1.2. Migracija stanovništva RH u 2015.; ISSN 1330-0350

Unutarnja migracija u Republici Hrvatskoj promatra se kretanjem stanovništva unutar Hrvatske, kretanjem stanovništva između samih županija. Prema prikazanim podacima unutar tablice 6., možemo zaključiti da je generalno i na razini NUTS 2 Kontinentalna Hrvatska i na razini Međimurske županije saldo negativan što nam pokazuje da je iseljavanje iz županija veći nego useljavanje u županije razine NUTS 2 i same Međimurske županije. U Kontinentalnoj Hrvatskoj jedine županije koje imaju pozitivan saldo su: Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županije, Varaždinska županije te Grad Zagreb s najvećim pozitivnim saldom od 4 420.

1.1.2. DOBNA I SPOLNA STRUKTURA

Struktura stanovništva po dobnim skupinama u Međimurskoj županiji prema Popisu stanovništva iz 2011. godine bila je sljedeća:

- Udio mladih od 14 godina 2011. u Međimurskoj županiji veći je od prosjeka Republike Hrvatske za 1,66 postotnih bodova, međutim vidljiv je trend starenja stanovništva Međimurske županije: U strukturi stanovništva u razdoblju 2001. – 2011. udio mladih od 14 godina smanjio se sa 18,6% na 16,88%, a udio starijih od 65 godina povećao sa 13,7% na 15,6%;
- Najviše stanovnika ima u dobnoj skupini od 50 – 54 godine;
- Prosječna starost stanovništva Međimurske županije 2011. iznosi 40 godina, indeks starenja 91,8.²
- U usporedbi s 2001. godinom, prosječna starost stanovništva povećala se za 2,4 godine;

Prema nacionalnoj strukturi, Hrvata ima 93,80% dok u ostalih 6,2% najveći dio čine Romi (4 do 5% u ukupnom stanovništvu županije).

Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine, u strukturi stanovništva gledano po dobnim skupinama u Republici Hrvatskoj, osoba starosne dobi do 14 godina ima 15,23% , (prema podacima Eurostat iz 2011. za EU27 udio osoba starosne dobi od 0-14 činilo je 15,6% stanovništva) dobne skupine od 15 do 64 godine ima 67,07% (Eurostat 2011. EU27 66.9%) , a osoba starosne dobi preko 65 godina ima 17,70% (Eurostat 2011. EU27 17.5%).³

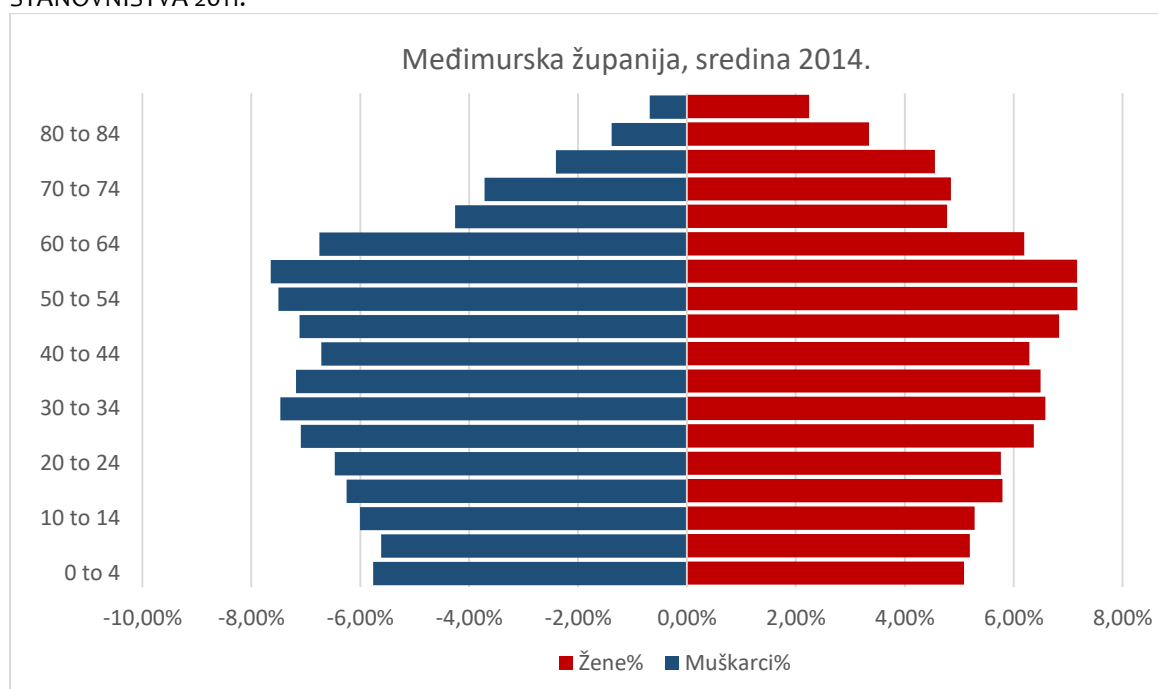
- Udio osoba starosne dobi preko 65 godina manji je nego na razini Republike Hrvatske, 15,6%.
- Prosječna starost prema popisu stanovništva iz 2011. iznosi 40 godina što je za 1,7 manje od prosječne starosti stanovništva u Republici Hrvatskoj te za 1,5 manje od prosječne starosti stanovništva u Europskoj uniji.⁴
- Na razini statističke regije Kontinentalne Hrvatske udio osoba do 15 godina starosti iznosi 15,53% dok je udio osoba starosti od 15 do 64 godine najveći i iznosi 67,08%. Udio osoba iznad 65 godina starosti na području statističke regije Kontinentalne Hrvatske u granicama je prosjeka Republike Hrvatske i iznosi 17,38%.

² Indeks starenja računa se kao omjer broja osoba starijih od 65 g. i broja osoba mladih od 14 g. pomnožen sa 100.

³ Izvor: Eurostat; Europe in figures-Eurostat Yearbook 2012.; Population structure and ageing

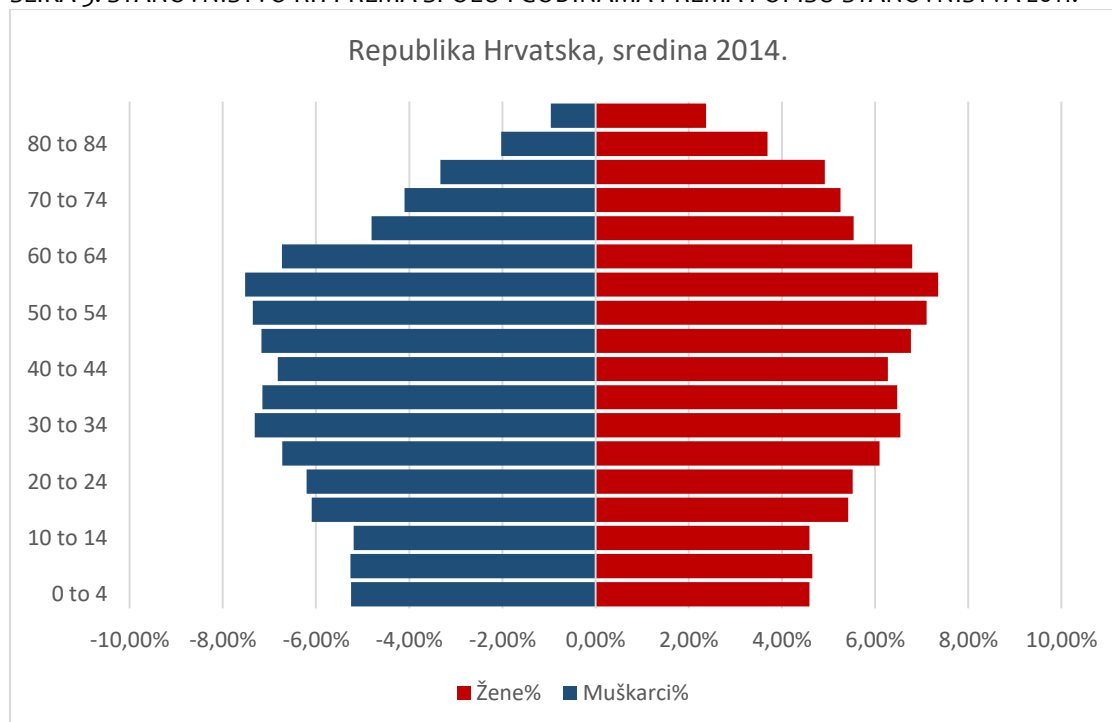
⁴ <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

SLIKA 2. STANOVNIŠTVO MEĐIMURSKE ŽUPANIJE PREMA SPOLU I GODINAMA PREMA POPISU STANOVNIŠTVA 2011.

Izvor podataka: DZS; Priopćenja i Statistička izvješća; Procjene stanovništva Republike Hrvatske u 2014.; Pr. 7.1.4.; ISSN 1330-0350; Izrada: REDEA d.o.o.

SLIKA 3. STANOVNIŠTVO RH PREMA SPOLU I GODINAMA PREMA POPISU STANOVNIŠTVA 2011.

Izvor podataka: DZS; Priopćenja i Statistička izvješća; Procjene stanovništva Republike Hrvatske u 2014.; Pr. 7.1.4.; ISSN 1330-0350; Izrada: REDEA d.o.o.

Prema prikazanim spolno-dobnim piramidama za Međimursku županiju i Republiku Hrvatsku vidljiv je istovjetan trend kretanja stanovništva i na razini županije i države. Ono što možda u pozitivnom svjetlu izdvaja Međimursku županiju jest iznadprosječni postotak stanovništva od 0 do 14 godina starosti od prosjeka Republike Hrvatske. U prosjeku je Međimurska županija za 0,50 postotna boda iznad prosjeka Hrvatske.

Očekivano trajanje života pokazatelj je stupnja mortaliteta i kvalitete života u jednoj državi ili području. Na području cijele Republike Hrvatske u 13 godina (od 2001. do 2014. godine) vidljivo je ubrzano starenje stanovništva gdje se „udvostručio broj „najstarijih starih (80 i više godina) i to s 98.802 na 189.923 stanovnika“⁵ Promatrajući omjere mladih do 19 i starijih od 60 godina u razdoblju od 2001. do 2011. vidljivo je intenzivno starenje stanovništva u cijeloj Republici Hrvatskoj. Još 2001. godine 11 županija moglo se svrstati u kategoriju starost, a već 2011. u toj kategoriji nema ni jedne županije. Sve su prešle ili u duboku starost ili vrlo duboku starost. Međimurska županija je u kategoriji duboke starosti i jedina je županija koja se uz Grad Zagreb nalazi na gornjoj granici s kategorijom starost.⁶

TABLICA 7. OČEKIVANO TRAJANJE ŽIVOTA I STOPA FERTILITETA

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA I REPUBLIKA HRVATSKA: Očekivano trajanje života za osobe stare:						
GODINA		0 godina		65 godina		UKUPNA STOPA FERTILITETA
		Muški	Žene	Muški	Žene	
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	2001./2002.	70,30	77,49	12,53	16,56	1,55
	2008./2009.	72,14	79,80	13,58	18,06	1,59
REPUBLIKA HRVATSKA	2001./2002.	71,12	78,29	13,29	16,92	1,40
	2008./2009.	72,77	79,77	14,00	17,62	1,49

Izvor: DZS; Projekcije stanovništva Republike Hrvatske od 2010. do 2061.; Zagreb; 2011.

Prema prikazanom u gornjoj tablici, životni vijek u Međimurskoj županiji se od Popisa stanovništva 2001. u 7 godina produljio za nešto manje od 2 godine. Ako se uspoređuju ovi podatci s prosječnim podacima na razini Republike Hrvatske za godinu 2008.-2010. životni vijek stanovništva Međimurske županije bio je u granicama prosjeka cijele Republike Hrvatske. Za ubuduće, očekuje se daljnje produljenje životnog vijeka kako u Međimurskoj županiji, tako i na razini cijele Republike Hrvatske. Trendovi, ne samo na razini Republike Hrvatske, već i na razini EU pokazuju produljenje životnog vijeka stanovništva općenito.

1.1.3. OBRAZOVNA STRUKTURA

Stanovništvo Međimurske županije staro 15 i više godina, prema zadnjem popisu stanovništva iz 2011. čini sljedeću obrazovnu strukturu:

- Bez završene osnovne škole: 12,73% stanovnika (bez škole: 878 stanovnika ili 0.77%; prva tri razreda osnovne škole: 899 ili 0.79%; 7 razreda osnovne škole: 12 713 ili 11.17%)
- Osnovna škola: 21 363 ili 18.77%
- Srednja škola: 49 024 ili 43.07%
- Stručni studij: 4 429 ili 3.89%
- Sveučilišni studij: 5 073 ili 4.45%
- Doktorat znanosti: 45 ili 0.04%⁷

U ODNOSU NA 2001. POSTOTAK UKUPNE NEPISMENOSTI (PRI STANOVNIŠTVU STARIJEM OD 10 GODINA) U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI SMANJEN JE ZA 0.27% (S 0,87% 2001. GODINE NA 0,6% 2011. GODINE).

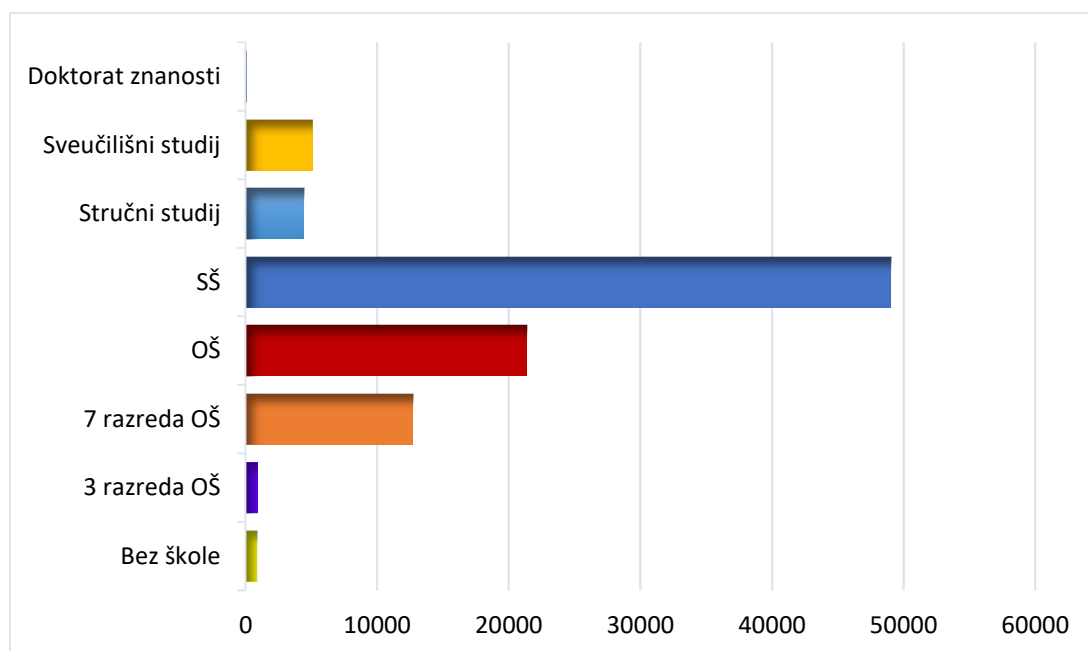
SLIKA 4. STANOVNIŠTVO PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA, MEĐIMURSKA ŽUPANIJA, 2011.

⁵ Izvor: „Stručna podloga za izradu Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske: DEMOGRAFSKI SCENARIJI I MIGRACIJE; Voditelj: Doc.dr.sc. Ivan Čipin; Katedra za demografiju; Ekonomski fakultet; Sveučilište u Zagrebu; Zagreb; 2014.

⁶ Izvor: Ivo Nejašmić, AleksandarToskić: Starenje stanovništva u Hrvatskoj – sadašnje stanje i perspektive; Izvorni znanstveni članak; Hrvatski geografski glasnik 75/1, 89 – 110 (2013.); str. 95.-96.

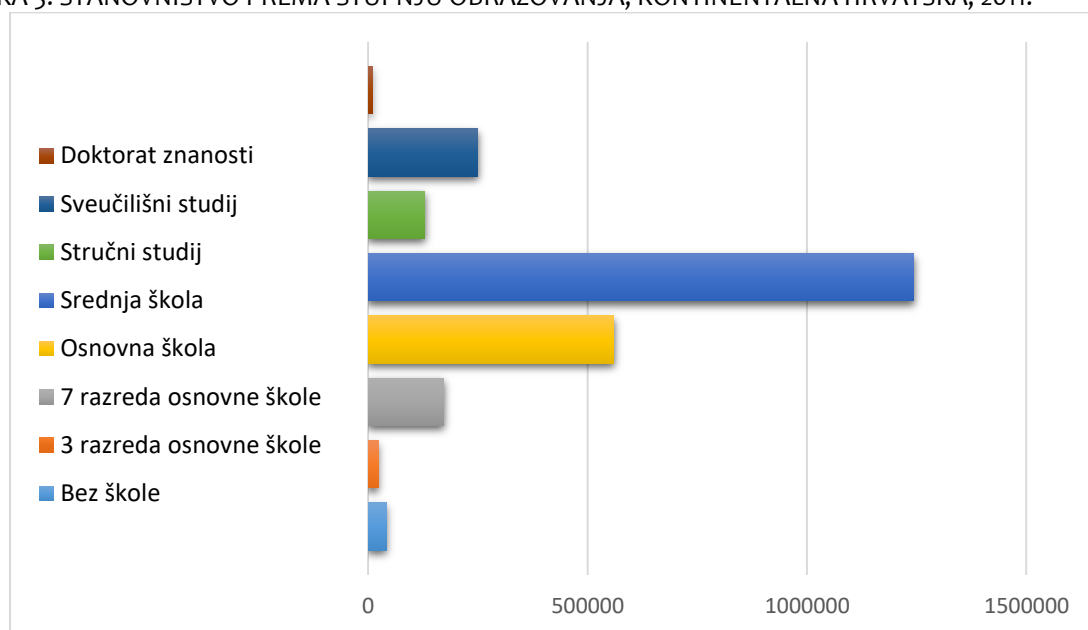
⁷ Izvor: DZS, Popis stanovništva 2011.; Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2011.; Izrada: REDEA d.o.o.

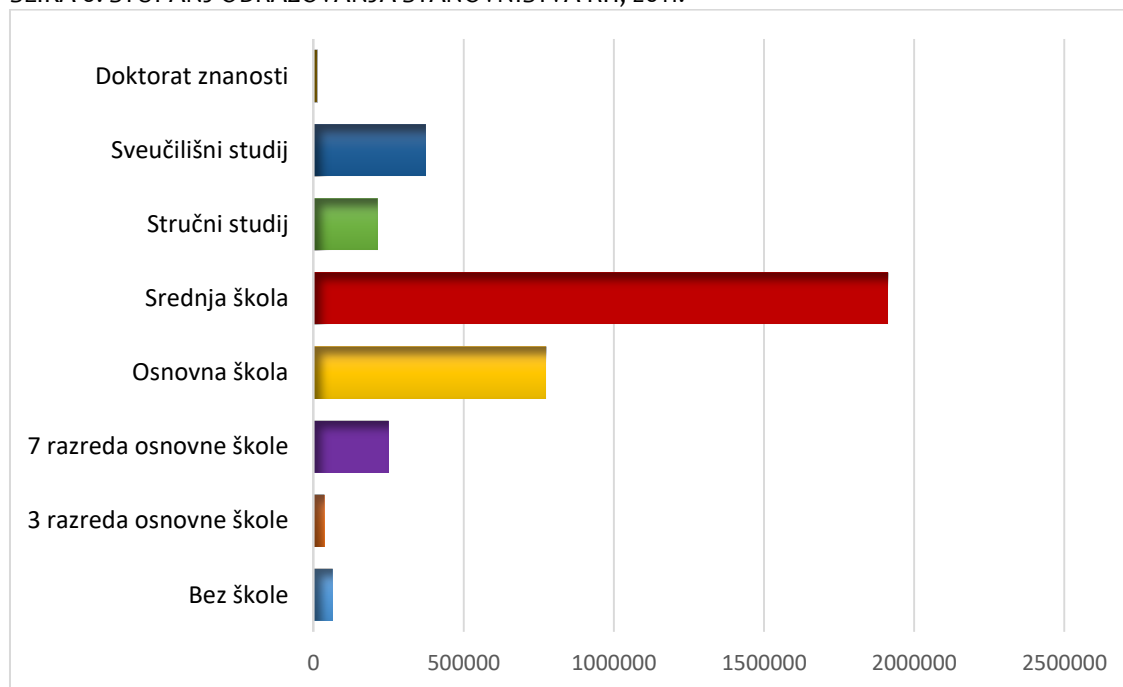
SLIKA 5. STANOVNIŠTVO PREMA STUPNJU OBRAZOVANJA, KONTINENTALNA HRVATSKA, 2011.

Izvor podataka: DZS; Popis stanovništva 2011., Izrada: REDEA d.o.o.

Kod usporedbe obrazovne strukture stanovništva Međimurske županije i Kontinentalne Hrvatske, stanje je isto. Jedino što iskače kao negativna bilanca za Međimursku županiju jest manje visokoobrazovanih u usporedbi s NUTS2, ali ovoj situaciji možemo pripisati činjenicu da prosjek NUTS2 uvelike podiže činjenica da se Grad Zagreb kao najrazvijenija sredina u Republici Hrvatskoj nalazi u ovoj statističkoj regiji.

SLIKA 6. STUPANJ OBRAZOVANJA STANOVNIŠTVA RH, 2011.

Izvor podataka: DZS, Popis stanovništva 2011.; Izrada: REDEA d.o.o.

Kada se uspoređuje razina obrazovanja u Međimurskoj županiji s razinom obrazovanja na području Republike Hrvatske, vidljivo je da u Međimurskoj županiji postoji velik broj osoba s nezavršenom osnovnom školom uz istovremeno mali broj osoba s visokom stručnom spremom. Kategorija „Bez završene osnovne škole“ gdje je Međimurska županija još uvijek iznad 10% ukupnog stanovništva županije, u posljednjih 10 godina pokazuje značajno smanjenje, za 4,43%. Ipak, postotak stanovništva bez završene osnovne škole još uvijek je veći od prosjeka Republike Hrvatske i većine županija (RH 9,52%; ispod 10% ima 9 županija, 10-15% 7 županija, 15% i više 5 županija uključujući i MŽ). Nepovoljna struktura obrazovanja u Međimurskoj županiji primjećuje se na razini visokoobrazovanih osoba. U ukupnom broju stanovnika Međimurske županije, udio visokoobrazovanih osoba iznosi svega 8,39% (najmanje VŠS), dok je taj postotak na razini EU27 veći i iznosi 24,8%.

Uspoređujući obrazovnu strukturu na području Međimurske županije sa statističkim podacima obrazovne strukture Europske unije, Međimurska županija je, kao i Republika Hrvatska, po broju stanovnika sa srednjom stručnom spremom u prosječnim vrijednostima na razini EU27.⁸ Na razini Međimurske županije postotak stanovnika sa završenom srednjom školom u ukupnom broju stanovnika Međimurske županije iznosi 43,08%, dok je ta brojka na razini EU27 nešto viša, 46,6%.⁹ Podaci o velikom broju stanovnika sa završenom SŠ idu u prilog činjenici da je u Međimurskoj županiji veoma dobro razvijeno malo i srednje poduzetništvo i prije svega poduzetnici traže kvalificirane radnike upravo sa srednjom stručnom spremom.

1.1.4. OBRAZOVANJE

PREDŠKOLSKI ODGOJ

- U pedagoškoj godini 2015./2016. na području Međimurske županije djelovalo je ukupno 28 vrtića, od čega 12 predškolskih ustanova kojima su osnivači jedinice lokalne samouprave, 14 privatnih dječjih vrtića te 2 vjerska vrtića.
- Većina dječjih vrtića na području Međimurske županije zadovoljava ili djelomično zadovoljava tehničke uvjete ovisno o godini izgradnje dječjeg vrtića s tadašnje važećim propisima.

⁸ Klasifikacija DZS: VSS, VŠS, SSS, Osnovna škola; klasifikacija Eurostat-a: lower secondary education, upper secondary education, tertiary education. Prema klasifikaciji Eurostat-a prilagodili smo klasifikaciju DZS-a gdje smo uspoređivali SSS srednje četverogodišnje obrazovanje i kao tertiary education u EU uspoređivali smo s VŠS i VSS u RH.

⁹ http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=edat_lfse_o6&lang=en

- U pedagoškoj godini 2015./2016. pedagoški odgoj na području Međimurske županije pohađalo je ukupno 3 248 djece od čega je u jaslicama bilo 413 djece.
- Uspoređujući pedagošku godinu 2015./2016. s pedagoškom godinom 2013./2014. kada je rađena prva preliminarana analiza, predškolski odgoj u 2015./2016., pohađalo je 297 djece više, i bilo je 78 djece više u programu jaslica.
- Na području Međimurske županije u sustavu predškolskog odgoja, u pedagoškoj godini 2015./2016. radilo je 298 odgojitelja i 33 stručnih suradnika (u većini slučajeva radi se o vanjskim stručnim suradnicima). Prema ukupnom broju djece, jedan odgojitelj radi s 10,9 djece što je povećanje od 0,4 djece na jednog odgojitelja u razdoblju od pedagoške godine 2013./2014.
- Većina dječjih vrtića na području Međimurske županije zadovoljava uvjete HACCP sustava.
- Od programa koji se provode u dječjim vrtićima na području Međimurske županije provode se: redovni 10-satni, 6-satni programi 5,5-satni i 4-satni program, program predškole, sigurnosno-zaštitni i preventivni program. U nekim dječjim vrtićima provodi se i program javnih potreba prilagođen djeci s teškoćama u razvoju, program ranog učenja stranog jezika, vjerski program, program javnih potreba za nacionalne manjine te igraonica za Rome – učenje kroz igru. U nekim vrtićima provodi se i program javnih potreba – program rada s potencijalno darovitom djecom
- U Dječjem vrtiću „Fijolica“ – Područni odjel Draškovec provodi se program javnih potreba s programom za djecu s teškoćama u razvoju u vrtićkoj skupini „Međimurske iskrice“ s djecom koja pokazuju elemente autizma. Ova vrtićka skupina djeluje za djecu s područja cijele Međimurske županije.
- U nekoliko vrtićkih skupina Dječjeg vrtića Čakovec, provode se program Montessori i program Waldorfske pedagogije.
- Opremljenost predškolskih ustanova igračkama i didaktičkim pomagalicama na području Međimurske županije je uglavnom zadovoljavajuća. Didaktička pomagala i igračke spadaju u potrošni materijal pa ga je potrebno kontinuirano obnavljati, što svaki vrtić i planira u Godišnjem planu i programu. Ono što većina predškolskih ustanova navodi kao otegotnu okolnost su slabe financijske mogućnosti posebno u obnavljanju didaktičkog fonda novim sredstvima.
- Usavršavanje osoblja predškolskih ustanova u Međimurskoj županiji je kontinuirano u samoj ustanovi kroz odgojiteljska vijeća i stručne aktive, izvan ustanova seminari, predavanja i radionice u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Agencije za odgoj i obrazovanje, raznih udruga poput Udruge odgojitelja Međimurske županije, Udruge privatnih predškolskih ustanova i dr. te individualno usavršavanje putem stručne literature, periodike te Interneta.
- Aktivnost predškolskih ustanova na području Međimurske županije u projektima financiranim iz nacionalnih, EU fondova, UNICEF-a ili bilo kojeg drugog fonda je još uvijek u začecima, ali postoje veoma uspješni primjeri iskorištavanja fondova ili drugih oblika financiranja kako bi se poboljšalo stanje u samim dječjim vrtićima ili kako bi djeca stekla nove vještine i znanja.
- Zbog značajnog udjela populacije romske nacionalne manjine na području Međimurske županije, jedne od najosjetljivijih skupina u Republici Hrvatskoj, poseban naglasak stavlja se na predškolsko obrazovanje djece romske nacionalne manjine. Postotak obuhvaćenosti djece romske nacionalne manjine u prijašnjem razdoblju od 2010. godine u predškolskom sustavu na području Međimurske županije bio je tek 20% djece. U pedagoškoj godini 2015./2016. u redovnim programima ili programima predškole, pohađalo je ukupno 331 djece romske nacionalne manjine što je ogromno poboljšanje s obzirom na prijašnje razdoblje. Predškolske ustanove programe namijenjene za djecu pripadnike romske nacionalne manjine provode u sklopu programa javnih potreba u području predškolskog obrazovanja prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN 10/97).
- Prema usporedbi s zadnjom promatranom pedagoškom godinom 2013./2014. kada je u odgojnim programima predškolskih ustanova bilo integrirano na ukupan broj djece 4,47% djece romske nacionalne manjine, u pedagoškoj godini 2015./2016. taj postotak se smanjio i iznosi 4,03% djece romske nacionalne manjine uključeno u redovne programe dječjih vrtića na području Međimurske županije.
- Na području nekih općina u Međimurskoj županiji (Orehovica, Kotoriba, Macinec, Mala Subotica i Pribislavec) program javnih potreba, program predškole provode ustanove osnovnoškolskog obrazovanja i neki od predškolskih ustanova: Dječji vrtić „Žibeki“ PO Pribislavec, Dječji vrtić „Ftiček“ Donji Kraljevec, Dječji vrtić „Cipelica“ PO Pirgo, Dječji vrtić „Potočnica“ Mala Subotica i Dječji vrtić „Ružica“ Goričan. Program predškole u pedagoškoj godini 2015./2016. u gore navedenim institucijama pohađalo je 218 djece romske nacionalne manjine.

- Krajem 2014. godine u Međimurskoj županiji je otvoren Dječji centar ZVIR (Zajedno Vidimo, Interveniramo Rano) Međimurske udruge za ranu intervenciju u djetinjstvu (MURID) namijenjena djeci s teškoćama u razvoju koja nisu bila uključena ni u kakav vid predškolskog odgoja i obrazovanja.

OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

- Mreža osnovnoškolskih ustanova na području Međimurske županije dobro je razvijena te je dostupnost osnovnih škola svakom učeniku izuzetno dobra.
- Na području Međimurske županije djeluje 30 osnovnih škola, Centar za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju koji se nalazi u Čakovcu i pokriva potrebe cijelog područja Međimurske županije te Osnovna umjetnička škola. Osim matičnih osnovnih škola, u županiji djeluje i 28 područnih škola.
- U školskoj godini 2015./2016. 30 osnovnih škola pohađalo je 9 642 učenika s kojima je radilo ukupno 944 učitelja i 67 stručna suradnika. Prema dostupnim podacima, 1 stručni suradnik radi sa 144 učenika što ukazuje na prekapacitiranost tih djelatnika.
- Centar za odgoj i obrazovanje za djecu s teškoćama u razvoju Čakovec je u školskoj godini 2015./2016. polazio ukupno 179 učenik u 33 redovna i posebna razredna odjela.
- Osnovnu umjetničku školu „Miroslav Magdalenić“ Čakovec čiji je osnivač Grad Čakovec, ali djeluje sa svojim područnim odjelima na prostoru cijele županije, u školskoj godini 2015./2016. pohađalo je u 38 razrednih odjeljenja ukupno 328 učenika. S njima je radio ukupno 28 profesora ili nastavnika.
- U posljednjih 5 godina ukupan broj učenika u redovnim osnovnim školama na području Međimurske županije u konstantnom je padu. Broj stručnih suradnika također se smanjio, ali je usprkos padu broja učenika povećana njihova opterećenost i prekapacitiranost.
- Prosjek broja učenika po razrednom odjeljenju, bez posebnih odgojno-obrazovnih ustanova (Centar za odgoj i obrazovanje Čakovec, Umjetnička škola „Miroslav Magdalenić“ Čakovec) u školskoj godini 2015./2016. bio je 17 učenika što je prema važećem Državnom pedagoškom standardu optimalan broj učenika u jednom razrednom odjelu.
- Nastava se u većini redovnih osnovnih škola odvija u dvije smjene jer nisu zadovoljeni prostorni uvjeti za jednosmjensku nastavu. Na području županije od 30 osnovnih škola, samo 10 osnovnih škola provodi nastavu u jednoj smjeni. U ostalih 20 škola nastava se odvija u dvije smjene i te škole trebaju neki oblik preinake ili novogradnju kako bi se uvela jednosmjenska ili barem polusmjenska nastava.
- Sve osnovnoškolske ustanove na području županije imaju organizirane tople obroke za učenike, učitelje i ostalo nenastavno osoblje škole. Sve škole zbog služenja hrane morale bi udovoljavati HACCP propisima i velika većina škola udovoljava tim propisima.
- U svim se osnovnim školama na području Međimurske županije kontinuirano provodi stručno usavršavanje učitelja i ostalih djelatnika škola. Usavršavanja se provode na razini škola, županije, regije te na državnoj razini. Sve manji iznosi po učeniku i odjeljenju koji se isplaćuju od strane nadležnih institucija, nedostadni su da bi pojedina škola financijski mogla pratiti stručno usavršavanje na razini države te su državni stručni skupovi sve manje zastupljeni u planu stručnog usavršavanja učitelja ili su omogućeni za minimalan broj učitelja po godini.
- Opremljenost osnovnih škola nastavnim i drugim pomagalicama je donekle zadovoljavajuća te djelomično zadovoljava potrebe učenika i nastavnog osoblja. Dok je u nekim osnovnim školama opremljenost u potpunosti zadovoljena, posebice u školama koje su građene u posljednjih desetak godina, u ostalima su oprema i nastavna pomagala dotrajala te im treba obnova i nadopuna.
- Opremljenost škola pomagalicama prilagođenima učenicima s teškoćama u većini škola nije zadovoljena. U nekoliko škola postoje prilazi za osobe s teškoćama i rampe.
- Većina osnovnih škola provodi nacionalne/EU/međunarodne projekte. Gotovo sve škole sudjeluju u UNICEF-ovim projektima „Škole za Afriku“ i „Stop nasilju među djecom“. Nekoliko škola na području županije sudjelovalo je ili sudjeluje u projektima sufinanciranim iz europskih fondova – IPA IV – Razvoj ljudskih potencijala i Europski socijalni fond. Nekoliko škola provelo je ili provodi projekte Erasmus+, program namijenjen osnovnim školama, srednjim školama i vrtićima.
- U školskoj godini 2015./2016. 1 581 učenika romske nacionalne manjine pohađalo je osnovne škole na području Međimurske županije što je u ukupnom broju od 9 642 učenika u osnovnim školama, 16,4% učenika romske nacionalne manjine.
- Tijekom pohađanja osnovnoškolskog obrazovanja tendencija je smanjivanja broja učenika romske nacionalne manjine. Posebice je to vidljivo u završnim razredima osnovne škole (7. i 8. razred).
- Uspješnost završavanja osnovnoškolskog obrazovanja učenika romske nacionalne manjine, uzimajući u obzir cijelu Međimursku županiju, je u blagom porastu.

- U prijevremenom odustajanju učenika romske nacionalne manjine od osnovnoškolskog obrazovanja, brojke su u posljednje 4 školske godine bile promjenjive. Sveukupno je u 4 školske godine na području Međimurske županije prijevremeno iz sustava osnovnoškolskog obrazovanja izašlo 153 učenika romske nacionalne manjine (Atlas romskih naselja Međimurske županije, *United Nations Development Programme UNDP*, Međimurska županija, Grad Čakovec, 2013.). Mogući razlozi prijevremenog odustajanja su nedovoljna potpora od strane roditelja / obitelji i okoline u kojoj žive.

SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

- Na području Međimurske županije djeluje 7 ustanova srednjoškolskog obrazovanja. To su: Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Ekonomska i trgovačka škola Čakovec, Graditeljska škola Čakovec, Tehnička škola Čakovec, Gospodarska škola Čakovec, Srednja škola Čakovec i Srednja škola Prelog.
- U školskoj godini 2015./2016. 7 srednjih škola na području županije pohađalo je ukupno 4152 učenika u ukupno 82 programa.
- Najviše učenika u školskoj godini 2015./2016. pohađalo je Tehničku školu Čakovec, 823 učenika u 19 obrazovnih programa što je čak 19,82% od ukupnog broja učenika u svim ustanovama srednjoškolskog obrazovanja na području Međimurske županije.
- Od uvođenja državne mature sve više strukovnih škola uvodi gimnazijske programe prilagođene strukovnoj školi u kojoj se program provodi. Od školske godine 2013./2014. program ekonomske gimnazije provodi Ekonomska i trgovačka škola Čakovec. Od iste godine eksperimentalni program tehničke gimnazije provodi Tehnička škola Čakovec.
- Trogodišnji programi obrazovanja za obrtnička zanimanja ne daju mogućnost daljnjeg školovanja i usavršavanja. Ipak, posljednjih godina uslijed dostupnosti određenih programa Europske unije koji su namijenjeni strukovnom obrazovanju - program Erasmus + otvara se mogućnost da učenici svoja znanja nadograde i steknu nova znanja kroz projekte u čijoj provedbi sudjeluju srednje škole na području županije.
- Sveukupno su srednje škole na području Međimurske županije sudjelovale ili sudjeluju u provedbi 10-tak projekata sufinanciranih od Europske unije.
- Opremljenost srednjih škola je zadovoljavajuća, ali zbog brzog tehnološkog napretka, oprema u srednjim školama brzo zastarijeva. Potrebno je kontinuirano opremanje novom opremom i nastavnim pomagala te zamjena dotrajale opreme za što je školama teško pribaviti financijska sredstva. Posebice se to odnosi na strukovne škole kojima još nedostaju određena oprema i nastavna pomagala za pojedina zanimanja.
- U srednjim školama na području županije kontinuirano se provode stručna usavršavanja nastavnog osoblja u skladu s financijskim mogućnostima škola. Nastavnici sudjeluju u seminarima, radionicama i predavanjima u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje, Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih te Ministarstva znanosti, obrazovanje i sporta.
- Neke srednje škole vode evidenciju upisa svojih učenika na visoka učilišta (Tehnička škola Čakovec, Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec – podaci su dostupni preko aplikacije 'Postani student'), ali nema daljnjih analiza u smislu sustava koji prati uspješnost studenata, njihov dolazak na tržište rada i zapošljavanje.
- U Međimurskoj županiji osnovano je Lokalno partnerstvo za zapošljavanje koje je u fazi osnaživanja i povezuje sve relevantne institucije koje su dionici na tržištu rada (HZZ, škole, regionalna i lokalna samouprava) te gospodarstvenike. Kroz ovo partnerstvo trebalo bi biti olakšano prepoznavanje potreba na lokalnom tržištu rada, prema čemu bi se trebalo formirati i programi srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja na području županije.
- U školskoj godini 2015./2016. u srednjoškolskom sustavu na području županije bilo je ukupno 251 učenika pripadnika romske nacionalne manjine što je 6,05% u ukupnom broju učenika u srednjim školama.
- Uspoređujući podatke od školske godine 2013./2014., primjećuje se povećanje broja učenika pripadnika romske nacionalne manjine u srednjoškolskom sustavu i to za čak 87 učenika ili za 2,35%.
- Najviše učenika romske nacionalne manjine polazi trogodišnje strukovne programe.
- Međimurska županija veliku važnost pridaje i formalnom obrazovanju što se vidi kroz potporu djeci s teškoćama u razvoju već od predškolske dobi, kroz osiguranje pomoćnika za učenike s teškoćama u razvoju svake godine kroz ESF te osiguranje obroka za djecu slabijeg imovinskog stanja kroz program FEAD. Također u pogledu neformalnog obrazovanja, Međimurska županija planira osnivanje ITEA – Institut za promicanje kulture znanja koji će se baviti promicanjem znanja u prirodnim i tehničkim znanostima za učenike osnovnih i srednjih škola.

VISOKOŠKOLSKO OBRAZOVANJE I OBRAZOVANJE ODRASLIH

- Prema Popisu stanovništva 2011. u Međimurskoj županiji bilo je ukupno 9 547 stanovnika s višom ili visokom stručnom spremom i doktoratom znanosti što ju stavlja na 17. mjesto od 20 županija i Grada Zagreba po broju visokoobrazovanih osoba. Udio stanovnika Međimurske županije u broju visokoobrazovanih osoba na području Republike Hrvatske je 1,60%.
- U županiji djeluju dvije visokoobrazovne institucije: Međimursko veleučilište u Čakovcu i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu.
- Od akademske godine 2015./2016. u Čakovcu se izvodi izvanredni dislocirani sveučilišni diplomski studij Sestrinstva u organizaciji Medicinskog fakulteta Sveučilišta Josip Juraj Strossmayer u Osijeku. Studij polazi ukupno 63 studenata.
- Za sljedeću akademsku godinu 2016./2017. Medicinski fakultet u Osijeku, Odsjek u Čakovcu ima u planu pokretanje i preddiplomskog izvanrednog studija Dentalna higijena.
- U području cjeloživotnog učenja pokrenut će dodatno usavršavanje medicinskih sestara/tehničara zdravstvene njege u kući.
- Na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu provode se stručni studiji: računarstvo, menadžment turizma i sporta te održivi razvoj. Menadžment turizma i sporta provodi se i kao specijalistički izvanredni diplomski stručni studij koji traje 4 semestra. Od akademske godine 2016./2017. ovaj će diplomski stručni studij biti i redovni.
- Na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu provode se Sveučilišni integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij s modulima: hrvatski jezik, informatika i odgojne znanosti, te sveučilišni preddiplomski studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.
- U akademskoj godini 2015./2016. na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu bilo je upisanih ukupno 1 056 studenata/ica (redovni i izvanredni), a nastavno osoblje je činilo 23 stalno zaposlenih te 54 vanjskih suradnika.
- Na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – Odsjek u Čakovcu u akademskoj godini 2015./2016. bilo je ukupno 456 studenata/ica. Nastavno osoblje činilo je 20 nastavnika u radnom odnosu i 38 nastavnika – vanjskih suradnika. Ukupno je u ovoj akademskoj godini bilo upisano 150 studenata/ica u 1. semestar (redovno i izvanredno).
- Obje ustanove posjeduju Erasmus povelje za visoko obrazovanje i Erasmus koordinate tako da su studentima, nastavnom i nenastavnom osoblju omogućeni programi mobilnosti kroz program Erasmus +. Kroz druge oblike suradnje s europskim visokoškolskim ustanovama u Europi, poput bilateralnih suradnji, omogućene su i druge prilike za razmjenu praksi i iskustva.
- Učenici studenti Međimurske županije imaju veoma dobru dostupnost visokoškolskim obrazovanim centrima (Zagreb, Varaždin, Koprivnica, Maribor, Ljubljana). Nakon izbijanja gospodarske krize 2008. godine, primjetan je slabiji povratak tek završenih studenata nazad u županiju zbog nedostatka posla što se može povezati s činjenicom da u poduzećima nije dostatno razvijen razvoj ljudskih potencijala i kadrova pa niti sama poduzeća i obrtnici ne planiraju potrebe za ljudskim potencijalima posebice više ili visokoobrazovanih kadrova kako bi podigli produktivnost proizvodnje.
- Cjeloživotno obrazovanje na području Međimurske županije provode: Pučko otvoreno učilište Čakovec i Pučko otvoreno učilište Novak, Međimursko veleučilište u Čakovcu i srednje strukovne škole, međutim ne postoji sustavno praćenje korištenja i vrednovanja programa cjeloživotnog učenja.
- Većina jedinica lokalne samouprave na području Međimurske županije ima stalan program stipendiranja studenata koji imaju prebivalište u pojedinoj općini ili gradu.
- Kriteriji prema kojima se odabiru kandidati koji će primati stipendiju općine ili grada u velikoj većini su uspjeh u studiranju ili srednjoj školi i imovinsko-socijalni status obitelji kandidata.
- Gotovo sve jedinice lokalne samouprave ne stipendiraju studente prema potrebama tržišta rada u Međimurskoj županiji.
- Jedinice lokalne samouprave na području Međimurske županije u protekle dvije godine najčešće su stipendirale studente koji pohađaju ove fakultete:
  - Filozofski fakulteti
  - Ekonomski fakulteti
  - Fakultet organizacije i informatike, Varaždin
  - Medicinski fakulteti
  - Međimursko veleučilište u Čakovcu,
  - Veleučilište u Varaždinu,
  - Učiteljski fakultet, Odsjek u Čakovcu

- Prirodoslovno-matematički fakultet
- Fakultet strojarstva i brodogradnje
- Fakultet političkih znanosti

1.1.5. ZDRAVSTVO

Zdravstvene ustanove i rad zdravstvenih ustanova

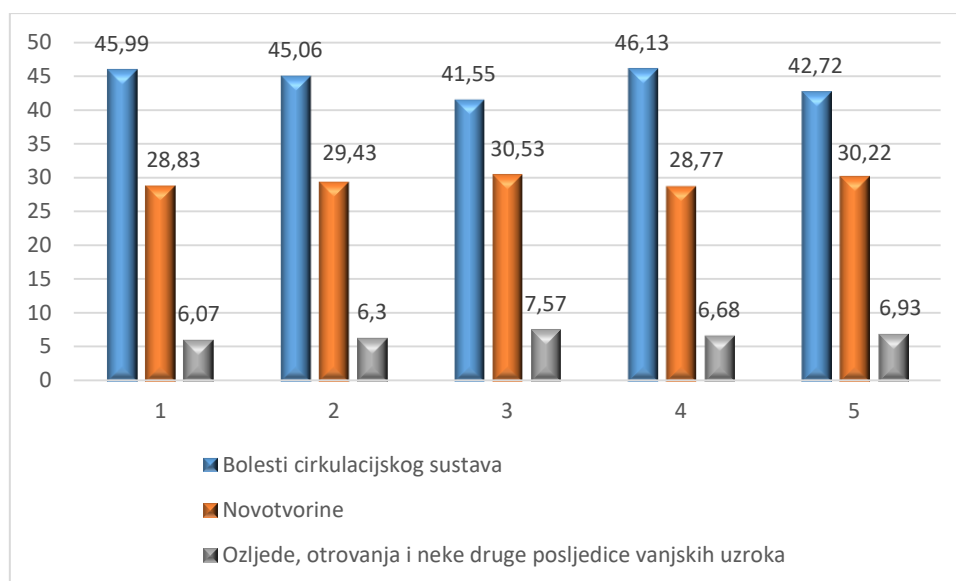
- U županiji postoji jedna bolnica, Županijska bolnica Čakovec koja ima ugovorene krevete za dnevnu bolnicu te u sklopu koje djeluju polikliničko-konzilijarne službe. ŽBČ ima 294 stacionarna kreveta, tako da na 1000 stanovnika ima 2,58 kreveta što je manje u usporedbi s prosjekom Hrvatske (4,04 kreveta za liječenje akutnih bolesnika), u liječenju sudjeluje 132 liječnika, broj postelja po jednom liječniku iznosi 2,23 (u Hrvatskoj 3,14), tijekom 2015. godine je bilo ispisano 14.812 bolesnika (2014. 15.199), a broj dana bolničkog liječenja je iznosio 95.558 (2014. 99.209), prosječna duljina liječenja je iznosila 6,05 dana (RH – 6,88 dana u općim bolnicama), godišnja je zauzetost kreveta 2015. godine iznosila 323 dana (iskorištenost 88,42 %). S obzirom na godišnju iskorištenost kreveta i prosječnu duljinu liječenja, ŽBČ zadovoljava potrebe stanovnika u Međimurskoj županiji. Ukupni broj zdravstvenih djelatnika zaključno s 30. 11. 2015. u Županijskoj bolnici Čakovec je 628 djelatnika. Broj nezdravstvenih djelatnika je 192.
- Gravitacija pacijenata prema bolnici u 2014. godini bila je 77,70%. Uspoređujući gravitacije u proteklih 3 godine od 2012. godine primjećuje se konstantan pad. Gravitacija pacijenata u 2012. godini iznosila je 79,15%, u 2013. godine bila je 78,04%. I dalje je jedna od najviših postotaka gravitacije prema općim bolnicama u Hrvatskoj).
- U Zavodu za hitnu medicinu Međimurske županije tijekom 2015. godine je radilo 15 timova, a ostvarili su ukupno 19.176 intervencija; 1686 na javnom mjestu; 3.837 u kući; 5.523 na terenu te 13.653 u prostoru za reanimaciju. Posljednjih godina vidljivo je smanjenje intervencija što je posljedica reorganizacije sustava hitne medicine uvođenjem dežurne ambulante primarne zdravstvene zaštite i hitnog objedinjenog bolničkog prijema).
- Tijekom 2015. godine u Međimurskoj županiji je za 20.819 pacijenata ostvarena usluga sanitetskih prijevoza (u 2014. godini 21.688 pacijenata)

U Međimurskoj županiji je registrirana 21 zdravstvena ustanova, Međimurska županija je osnivač 5 zdravstvenih ustanova – Županijske bolnice Čakovec, Doma zdravlja Čakovec, Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije, Ljekarne Čakovec i Zavoda za hitnu medicinu Međimurske županije.

Zdravlje stanovništva

Na prvom mjestu ljestvice uzroka smrti u Međimurskoj županiji 2014. godine nalazi se IX. skupina bolesti – bolesti cirkulacijskog sustava (MKB 10 – Međunarodna klasifikacija bolesti), od kojih su umrle 499 osobe te je njihov udio među ukupno umrlima iznosio 42,72%, a stopa smrtnosti 423,27/100.000 stanovnika. Bolesti cirkulacijskog sustava također su na razini i Kontinentalne i cijele Republike Hrvatske vodeći uzrok smrti. Sljedeći uzrok smrti u Međimurskoj županiji su maligne bolesti pa su tako u 2014. godini 353 osobe (od čega 217 muškaraca i 136 žena) umrle zbog novotvorina - II skupina bolesti prema MKB-10. Alarmantan je podatak o konstantnom porastu udjela umrlih od novotvorina ukupnom broju umrlih zabilježen u razdoblju od 1995. do 2010., tako je u Međimurskoj županiji 1995. godine udio umrlih od novotvorina iznosio 19% (254 umrle osobe), 2000. godine 23% (299 umrlih), 2005. godine 24% (302 umrle osobe) te 2010. godine 29% (356 umrlih osoba). Trend porasta vidljiv je i u razdoblju od 2010. do 2014. godine s izuzetkom pada u 2013. godini 28,77% (353 umrle osobe). Novotvorine su drugi uzrok smrtnosti na području Kontinentalne Hrvatske u 2014. godini i iznosi čak 27,47% svih umrlih od neke bolesti. Ovakav trend ostaje i prije 2011. godine. Kontinentalna Hrvatska kao i Međimurska županija ne iskaču iz prosjeka Republike Hrvatske.

TABLICA 8. POSTOTAK UMRLIH U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI PO SKUPINAMA BOLESTI

Izvor: Izrada autora prema podatcima iz Statističkih zdravstvenih ljetopisa od 2010. do 2014. godine

1. Najčešće sijelo raka među novooboljelim muškarcima iz Međimurske županije 2013. godine bio je rak prostate s 52 novoregistrirana bolesnika, slijedi rak bronha i pluća od kojeg su oboljela 49 muškarca, na trećem je mjestu incidencija od raka debelog crijeva koji je registriran kod 23 muškaraca. Najčešće sijelo raka među ženama 2013. godine bio je rak dojke koji je dijagnosticiran u 75 žene, slijedi rak debelog crijeva, registriran u 25 žena, dok je od raka želuca, oboljelo po 17 žena. Podatci o najčešćim sijelima raka među novooboljelim od raka slični su podatcima na razini Hrvatske: među muškarcima najčešća sijela su: rak bronha i pluća (18%), rak prostate (15%), rak debelog crijeva (10%), dok su među ženama najčešća sijela: rak dojke (26%), rak debelog crijeva (8%), rak bronha i pluća (7%).

Zdravstveni djelatnici, rad i iskorištenost zdravstvenih kapaciteta

- Na području Međimurske županije u ustanovama kojima je osnivač županija ukupno je radilo 235 zdravstvenih djelatnika. U ovu brojku uključeni su zdravstveni djelatnici iz Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije (41), Zavod za hitnu medicinu (58), Dom zdravlja Čakovec (75) i Ljekarne Čakovec (61). Nezdravstveno osoblje činilo je ukupno 71 djelatnik od čega: Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije 14 djelatnika, Zavod za hitnu medicinu 7 djelatnika, Dom zdravlja Čakovec 36 djelatnika te Ljekarne Čakovec 14 djelatnika. Valja istaknuti da je Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije iskazao nedostatak i zdravstvenog i nezdravstvenog osoblja.
- Prema prikupljenim podatcima Međimurske županije, na području županije u 2015. godini djelovalo je 16 ordinacija opće i obiteljske medicine u sklopu Doma zdravlja Čakovec i 42 ordinacije koncesionara, 6 stomatoloških ordinacija u Domu zdravlja i 41 stomatološka ordinacija koncesionara, 1 pedijatar u Domu zdravlja i 4 pedijatara koncesionara, 2 ginekologa u Domu zdravlja i 4 ginekologa koncesionara, 2 liječnika medicine rada, 1 liječnik dermatologije, 8 samostalnih zubotehničkih laboratorija te 3 laboratorija u sklopu stomatoloških ordinacija.
- Na 1000 je stanovnika 2,1 liječnika u Međimurskoj županiji – prosjek je Hrvatske 3,03 liječnika (2013. godine).
- U stacionarnom dijelu Županijske bolnice Čakovec radi 132 liječnika, od kojih je 86 specijalista, 38 doktora medicine je na specijalizaciji, 8 liječnik je stažist, 43 je viših medicinskih sestara/tehničara, a 189 su med. sestre/tehničari srednje stručne spreme. U Županijskoj bolnici Čakovec ukupno radi 820 djelatnika od čega je 628 zdravstveno, a 192 nezdravstveno osoblje.
- U djelatnostima primarne zdravstvene zaštite u najužem smislu, koju čine djelatnost opće/obiteljske medicine i djelatnost za zdravstvenu zaštitu dojenčadi i male djece, u Međimurskoj županiji je u 2014. godini radilo ukupno 59 timova te je broj ostao isti kao i 2013. godine. Omjer ukupnog broja pregleda u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite i upućivanja na specijalističko-konzilijarne preglede iznosio je u Međimurskoj županiji 2013. godine 2,6 : 1 (2012. godine 2,5:1), odnosno na svakih 2,6 pregleda u djelatnostima primarne zdravstvene zaštite, jedna je osoba upućena na specijalistički pregled.

- U djelatnosti zdravstvene zaštite žena u 2014. godini ukupno je u Međimurskoj županiji, ugovorno s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osigurane, radilo 5 ginekoloških timova (prema mreži bi ih trebalo biti 8. Zavod za javno zdravstvo Međimurske županije koordinira, provodi i evaluira Nacionalne programe ranog otkrivanja raka dojke, raka debelog crijeva i raka vrata maternice. U programu ranog otkrivanja raka dojke odaziv žena je bio veoma dobar, u 4. krugu (koji će završiti 31.10.2016. godine) iznosi 75%, i najviši je u Republici Hrvatskoj. Ukupno za Hrvatsku odaziv u 4. krugu iznosi 52%. U sličnom vremenskom razdoblju kao i ciklus za rak dojke u Nacionalnom programu ranog otkrivanja raka debelog crijeva, odaziv je u 2. krugu za Međimursku županiju bio među najvišima u Hrvatskoj te je iznosio 33%, što upućuje na činjenicu da usprkos brojnim programima promicanja zdravlja, prevencije bolesti i ranog otkrivanja, koji se provode, još uvijek stanovništvo treba dodatno motivirati za sudjelovanje u tim programima.
U programu ranog otkrivanja raka vrata maternice odaziv u Međimurskoj županiji je 37,7% što je niže od prosjeka na razini Republike Hrvatske koji iznosi 45,7%. Posebno kada govorimo o raku vrata maternice potrebno je educirati i na preventivne preglede motivirati što više žena romske nacionalne manjine. Rezultati preventivnih programa koji su postignuti su posljedica odlične suradnje između svih zdravstvenih ustanova/ordinacija uključenih u provedbu tih programa, maksimalnog angažmana i zainteresiranosti stručnjaka te suradnje s nevladinim udrugama (osobito sa Županijskom ligom protiv raka Čakovec). U cilju promoviranja tih programa poduzete su brojne stručne i javnozdravstvene aktivnosti koje je potrebno provoditi i podržavati i u narednom razdoblju, kako bi se postigli još bolji rezultati. Osim navedenih programa, HZZJZ provodi i: Nacionalni program za prevenciju kardiovaskularnih bolesti, Nacionalni program zdravstvene zaštite osoba sa šećernom bolešću (s posebnim ciljem prevencije bolesti), Akcijski plan za prevenciju i smanjenje prekomjerne tjelesne težine, Nacionalnu strategiju za sprečavanje štetne uporabe alkohola i alkoholom uzrokovanih poremećaja i Nacionalnu strategiju zaštite mentalnog zdravlja.
- U mreži javne zdravstvene službe za Međimursku županiju djeluje jedan tim javnog zdravstva (jedan liječnik specijalista i jedna medicinska sestra više stručne sprema) koji je nedostatan kako brojem tako i sastavom kadrova. Prema mišljenju Zavoda za javno zdravstvo Međimurske županije, za kvalitetno funkcioniranje djelatnosti neophodna su dva javnozdravstvena, multidisciplinarna tima (po jedan na 50 000 stanovnika) sastavljena od liječnika specijalista epidemiologije ili javnog zdravstva, jedna medicinska sestra/tehničar visoke stručne sprema, dva stručna suradnika u zdravstvu (mg. nutricionizma i znanosti o hrani/mg. kineziologije/psiholog/dipl. socijalni radnik).
Pokrivenost primarnom zdravstvenom mrežom je dobra, ali mreža nije u potpunosti popunjena (pedijatri, ginekolozi), ali broj liječnika za sada zadovoljava potrebe stanovništva Međimurske županije. Ured za društvene djelatnosti MŽ koji je nadležan za mrežu javnozdravstvene službe u županiji vodi brigu o zadovoljavanju javnozdravstvenih potreba žitelja županije te se sukladno tome raspisuju natječaji za koncesije.
- Navedeni podaci, a posebice podaci o broju zdravstvenih djelatnika na 1000 stanovnika i komparacija istih podataka na razini RH, govore u preopterećenosti zdravstvenog osoblja.
- Broj ugovorenih kreveta Dnevne bolnice: 57; popunjenost Dnevne bolnice: 100,41%.

1.1.6. SPORT I REKREACIJA

- Prema podacima iz Registra udruga Republike Hrvatske (kolovoz 2016.) u Međimurju djeluje ukupno 260 registrirane udruge, savezi i klubovi bez saveza.
- Međimurski savez sportske rekreacije „Sport za sve“ uključuje 44 udruge građana, poduzeća i jedinice lokalne samouprave s ciljem promicanja fizičke aktivnosti i aktivnog načina života i starenja.
- U Nedelišću se nalazi jedna od najmodernijih dvorana za pripreme i trening gimnastičara u Europi – dvorana Aton.
- Najveći stadion u županiji je SRC Mladost u Čakovcu koji ima reflektore što pruža mogućnost noćnih događaja za mnoge sportove, ali i drukčijih događaja, kao što su kulturne aktivnosti i održavanje koncerata.
- Značajan doprinos razvoju sporta, ali i turizma općenito dao je novosagrađeni sportsko rekreacijski centar DG-SPORT u Prelogu.
- Sve se veći značaj pridaje civilnim organizacijama, koje okupljaju sportske amatere i rekreativce, a njihova najvažnija uloga očituje se u popularizaciji sporta i povezivanju s konceptom zdravog života, što daje velik obol prevenciji velikog broja bolesti.

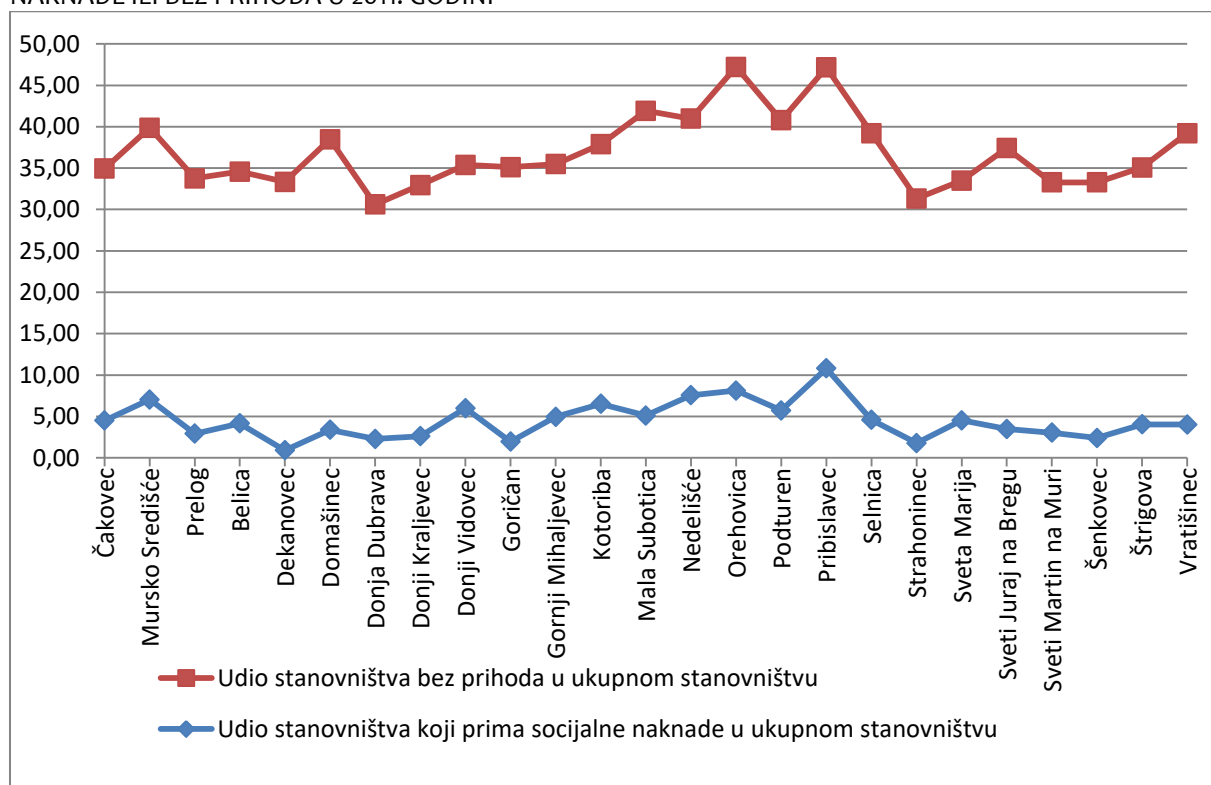
- U Međimurskoj županiji u funkciji je 19 školskih sportskih dvorana od čega je 5 trodijelnih, 10 dvodijelnih i 4 jednodijelnih dvorana koje se osim za školske potrebe koriste i za potrebe sporta i rekreacije.

1.1.7. SOCIJALNA SKRB

Na području Međimurske županije djeluje jedan centar za socijalnu skrb – Centar za socijalnu skrb Čakovec s podružnicama u Prelogu i Murskom Središću. Dobra je pokrivenost centrima na području županije. Osnivač Centra za socijalnu skrb je Republika Hrvatska te se njegov rad financira većinom iz državnog proračuna, a materijalni izdaci financiraju se iz županijskog proračuna.

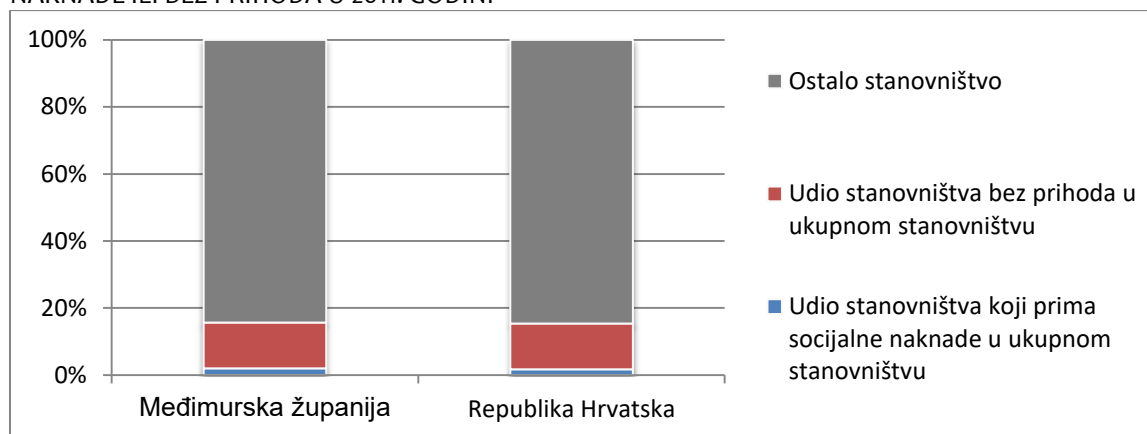
- Posljednjih nekoliko godina, posebice od izbijanja krize, primjetan je porast korisnika socijalnih naknada, od čega je najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine (83% korisnika). U siječnju 2015. godine u MŽ je bilo 4.882 korisnika (4,3%), dok je u siječnju 2016. godine broj korisnika bio 5.183 (4,6%) – izvor Mjesečno statističko izvješće o korisnicima i pravima u sustavu socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj za siječanj 2015. i siječanj 2016.

SLIKA 7. STANOVNIŠTVO PO GRADOVIMA / OPĆINAMA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE KOJE PRIMA SOCIJALNE NAKNADE ILI BEZ PRIHODA U 2011. GODINI

Izvor: Državni zavod za statistiku

SLIKA 8. STANOVNIŠTVO MEĐIMURSKE ŽUPANIJE I REPUBLIKE HRVATSKE KOJE PRIMA SOCIJALNE NAKNADE ILI BEZ PRIHODA U 2011. GODINI

Izvor: Državni zavod za statistiku

- Pučka kuhinja djeluje samo u gradu Čakovcu kao zajednički projekt Međimurske županije, Centra za socijalnu skrb i Grada Čakovca. U drugim gradovima Međimurske županije projekt nije zaživio.
- Osim pučke kuhinje, u 2016. Godini je osnovan socijalni dućan (u sufinanciranje uključen Crveni križ i Grad Čakovec) čiji korisnici su žitelji samoga Grada, a koji imaju rješenja Centra za socijalnu skrb Čakovec na temelju kojih mogu dobiti pakete hrane. CZS izdaje rješenja korisnicima ZMN-a, dugotrajno nezaposlenima i ostalim kategorijama socijalno ugroženih osoba ovisno o situaciji i potrebama, pa se tako dijele mjesečni paketi u vrijednosti 100,00, 150,00 i 200,00 kn (ovisno o broju članova obitelji). Trenutno se uslugama socijalnog dućana koristi 48 korisnika / kućanstava s ukupno 150-tak članova, a potreba je puno veća pogotovo na području cijele MŽ.
- Djeca i mladi prepoznati su kao jedna od četiri velike skupine u najvećem riziku od siromaštva. U 2014. godini stopa rizika od siromaštva za djecu i mlade mlađe od 18 godina iznosila je 21,1 %, a prema podacima MSPM-a u siječnju 2016. godine ukupno 30.941 dijete živi u kućanstvu koje prima zajamčenu minimalnu naknadu.
- Na području Međimurske županije prema zadnje dostupnim podacima iz ožujka 2015. godine, živjelo je 9619 osoba s invaliditetom od čega su 5165 muškaraca i 4454 žena (izvor: Hrvatski zavod za javno zdravstvo: Izvješće o osobama s invaliditetom u RH, ožujak 2015.).
- Što se tiče udjela osoba s invaliditetom u ukupnom broju stanovnika županije, Međimurska županija je ispod prosjeka Republike Hrvatske (MŽ=8,5; RH=11,9), a u usporedbi sa županijama Kontinentalne Hrvatske ima najmanji udio (MŽ=8,5; prosjek Kontinentalne Hrvatske=10,93). Udio djece s invaliditetom u ukupnom broju djece – prevalencija - Međimurske županije je iznad prosjeka te je druga po redu u Republici Hrvatskoj (RH=4,8, MŽ=7,4).
- Na području županije djeluje Dom za žrtve obiteljskog nasilja Sigurna kuća i pruža potpora žrtvama obiteljskog nasilja.
- Osnovan je Centar za pomoć u kući Međimurske županije koji pruža usluge pomoći u kući starijim i nemoćnim osobama.
- Osnovan je Obiteljski Centar Međimurske županije (dio CZZS-a) koji pruža usluge s ciljem osvješćivanja i osnaživanja ljudskih vrijednosti, prevencije obiteljskih poteškoća, edukacije te tretmana obitelji i njenih članova.
- Ne postoji sustav, institucionalni ili izvaninstitucionalni, za zbrinjavanje osoba koje izlaze iz domene socijalne skrbi (osobe starije od 21. godine ili psihički oboljele osobe itd.).
- Postoje različite vrste usluga za pojedine skupine osoba s invaliditetom.

Ustanove socijalne skrbi i obiteljski domovi za odrasle osobe

Liste čekanja za smještaj u neki od domova za starije i nemoćne osobe ili psihički bolesne odrasle osobe su duge te u županiji nema dovoljno ustanova te vrste. Stupanj opremljenosti varira od doma do doma. U Međimurskoj županiji djeluje 7 domova za starije i nemoćne osobe, 7 obiteljskih domova za starije i nemoćne osobe, 2 doma za psihički bolesne odrasle osobe i 1 obiteljski dom za psihički bolesne odrasle

osobe. Vrijedi i spomenuti da je na području Međimurske županije i 34 udomiteljske obitelji (Aksijski plan socijalnih usluga za 2014. godinu za Međimursku županiju; 2014.; str. 17.).

Ustanove socijalne skrbi i obiteljski domovi za djecu u Međimurskoj županiji

Na području Međimurske županije, prema Socijalnoj karti županije za 2012. godinu, djelovale su tri ustanove (1 dnevni boravak i 2 obiteljska doma) namijenjene djeci bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

1.1.8. CIVILNO DRUŠTVO

Uvidom u Registar udruga Republike Hrvatske, vidljivo je da na području Međimurske županije u kolovozu 2016. godine djeluje 1.203 aktivnih udruga.¹⁰

TABLICA 9. BROJ UDRUGA PREMA VRSTI DJELATNOSTI NA PODRUČJU MEĐIMURSKÉ ŽUPANIJE

PODRUČJE DJELOVANJA	BROJ UDRUGA
BRANITELJI I STRADALNICI	13
DEMOKRATSKA I POLITIČKA KULTURA	37
DUHOVNOST	12
GOSPODARSTVO	64
HOBISTIČKA DJELATNOST	7
KULTURA I UMJETNOST	170
LJUDSKA PRAVA	66
MEĐUNARODNA SURADNJA	31
NOMENKLATURA SPORTOVA	202
OBRAZOVANJE, ZNANOST I ISTRAŽIVANJE	62
ODRŽIVI RAZVOJ	24
OSTALA PODRUČJA DJELOVANJA	3
SOCIJALNA DJELATNOST	103
SPORT	260
TEHNIČKA KULTURA	30
ZAŠTITA I SPAŠAVANJE	92
ZAŠTITA OKOLIŠA I PRIRODE	134
ZAŠTITA ZDRAVLJA	44

Izvor: Registar udruga Republike Hrvatske (NAPOMENA: zbroj udruga po području djelovanja je veći od ukupnog broja udruga zbog mogućnosti registracije udruge na više područja djelovanja.)

- Udruge na području Međimurske županije najaktivnije su u područjima sporta, kulture, dobrovoljnog vatrogastva, lova i ribolova, gospodarskih i tehničkih djelatnosti, zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, zaštite okoliša i prirode te okupljanja mladeži i djece.
- Organizacije civilnog društva u velikoj se mjeri financiraju iz proračuna jedinica lokalne i regionalne samouprave, ali je taj sustav netransparentan i neučinkovit. Jedinice lokalne samouprave nemaju razrađene strateške planove za financijsku i institucionalnu potporu prema OCD-ovima, u većini slučajeva dodjele financijskih sredstava OCD-ovima ne primjenjuju „Kodeks pozitivne prakse, standarda i mjerila za ostvarivanje financijske potpore programima i projektima udruga“.
- Ostali oblici financiranja udruga: članarina, donacija građana, donacija poslovnog sektora, državnog proračuna Republike Hrvatske te vlastiti prihodi ostvareni obavljanjem dopuštenih djelatnosti.
- U manjoj mjeri se udruge financiraju međunarodnim donacijama te sredstvima dobivenima iz fondova Europske Unije.

¹⁰ Registar udruga, Ministarstvo uprave; kolovoz 2016.

- Usprkos velikom broju i raznolikosti organizacija civilnog društva te sve veće važnosti njihovog djelovanja, većina OCD-ova navodi kao problem nerazumijevanje i loš odnos s lokalnim vlastima što pogoduje i slabo institucionalnoj potpori prema OCD-ovima.
- Velika većina OCD-ova navodi kao jedan od najvećih problema u djelovanju udruge upravo nedostatna financijska sredstva za rad udruge što otežava i veći angažman u apliciranju projekata udruga na otvorene natječe za sufinanciranje u fondovima EU-a.
- Nedostatni su i neadekvatni materijalni i prostorni kapaciteti OCD-ova za njihov kvalitetniji rad (posebno udruga mladih i udruga u kulturi).
- Rad u većini udruga se zasniva na volonterstvu manjeg broja članova udruge te je primjetna potreba zapošljavanja stručnog kadra kako bi se podigla kvaliteta djelovanja pojedinih udruga.
- Nedostatna je suradnja OCD-ova s drugim sektorima i s drugim udrugama i ostalim institucijama na EU razini. Ipak, posljednjih godina sve više institucija iz javnog, privatnog te poslovnog sektora kako u Republici Hrvatskoj tako i u samoj Međimurskoj županiji brine o svom društveno korisnom poslovanju pa kroz vidove sponzoriranja ili doniranja potpomaže projekte OCD-ova.
- Kroz LEADER program potaknuto je osnivanje Lokalnih akcijskih grupa (LAG) kao jedan od boljih primjera razvoja partnerskih međusektorskih odnosa. Međimurska županija je podijeljena u 2 lokalne akcijske grupe koje u svojim skupštinama imaju zastupljene predstavnike javnih vlasti, gospodarstvenika, OCD-ova i drugih zainteresiranih grupa.
- Postoji sustav tehničke i stručne pomoći OCD-ova (besplatno informiranje savjetovanje i izobrazba). Udrugu ACT Grupa akreditirala je Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva za provedbu Programa regionalnog razvoja i jačanja sposobnosti OCD-ova na lokalnoj i regionalnoj razini (Program JAKO) koji djeluje od 2007. godine.
- Primjetna je diferencijacija financijski slabih udruga i razvijenijih udruga sa stabilnim financijama i jakim institucionalnom potporom, što posljedično i uvjetuje veći ili slabiji angažman udruge prema široj javnosti.
- Velik je broj slabo aktivnih ili neaktivnih udruga (neki od razloga su: nedostatak financijskih sredstava, nedostatak prostornih i materijalnih uvjeta, nedostatak znanja i vještina za vođenje, nedovoljan broj članova, nedostatak slobodnog vremena članova kojima rad u udruzi nije primarna djelatnost).
- Slaba je marketinška djelatnost te promocija rada udruga prema donositeljima političkih odluka te prema široj javnosti što nameće potrebu educiranja članova udruga u području odnosa s javnošću.
- Nedostaje kvalitetna baza inicijativa, projekata i programa OCD-ova na području Međimurske županije.
- Razvijanjem civilnog društva i jačanjem kompetencija OCD-ova, raste i njihova uloga u kreiranju politika na svim razinama.

1.1.9. KULTURA

- U Međimurju se nalazi ukupno oko 800 nepokretnih spomenika kulture. Od toga je 500 sakralnih i oko 300 profanih spomenika.
- Najznačajniji sakralni objekti u Međimurju ujedno se nalaze i na popisu kulturne baštine: crkva Sv. Jeronima (Štrigova), crkva Svetog Martina (Sv. Martin na Muri), crkva Svetog Juraja (Lopatinec), Sv. Nikole (Čakovec), Pohoda BDM (Macinec), Presvetog trojstva (Nedelišće), Sv. Jakoba (Prelog), Uznesenja BDM (Sv. Marija), Sedam žalosti BDM i Sv. Križa (Kotoriba).
- Nepokretni spomenici kulture najviše kategorije jesu:
  - Stari grad u Čakovcu – fortifikacijski i stambeni kompleks nastao u 13. stoljeću. Nakon potresa 1738. godine barokiziran.
  - Ostaci pavlinskoga kompleksa u Šenkovcu sa sačuvanim svetištem nekadašnje samostanske crkve oslikane oko 1380. godine iznimno vrijednim freskama talijanskih gotičkih slikara. Uz samostansku crkvu 1559. godine izgrađen je mauzolej obitelji Zrinski;
  - Crkva sv. Jeronima u Štrigovi s pavlinskom rezidencijom čini lijep barokni kompleks (freske najpoznatijega hrvatskog baroknog iluzionističkog slikara Ivana Rangera).
- Muzeji: Muzej Međimurja, Čakovec, Spomen dom rudarstva, Mursko Središće.
- Bogatstvo narodnih nošnji, prikazi narodnih običaja i drugo etnografsko blago mogu se doživjeti u etnografskim zbirkama diljem županije.
- Identitet županije nije dovoljno temeljen na kulturnim stečevinama, bogatoj tradiciji (običaji, folklor,

glazba i dr.) i povijesnim znamenitostima županije, uključujući primjerice vrlo značajnu povijest željezničke infrastrukture i prometa (povezivanje programa i projekata turizma s kulturnom i tradicionalnom baštinom Međimurja) te legende (osmisli kulturna događanja u vezi s povijesnim osobama i događajima).

- Centar za kulturu Čakovec kroz svoje aktivnosti, od izložbi do koncerata i kazališnih predstava, označava i potvrđuje svoju važnu ulogu u razvoju kulturnih aktivnosti u Međimurju.
- Dom kulture grada Preloga aktivna je kulturna institucija donjeg dijela Međimurja, ali i stanovnika obližnjih naselja iz drugih županija.

TABLICA 10. BROJ KAZALIŠTA (PROFESIONALNIH I AMATERSKIH) U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJ, KONTINENTALNOJ HRVATSKOJ I REPUBLICI HRVATSKOJ, 2012. - 2014. GODINA

Godina	Međimurska županija	Kontinentalna Hrvatska	Republika Hrvatska
2012.	5	127	161
2013.	5	131	172
2014.	5	146	184

Izvor: DZS, Statistička izvješća, *Kultura i umjetnost*, 2012., 2013. i 2014. godina; Očevidnik kazališta Ministarstva kulture 2016.

1. Broj radijskih pretplatnika u MŽ u 2014. godini je 31.167, a televizijskih pretplatnika 28.809.
  2. U MŽ su u 2014. godini u funkciji bila 2 kinematografa i u njima je ukupno bilo izvedeno 764 predstava (80 domaćeg filma, 684 stranog filma). Ukupan broj gledatelja bio je 18.961 (2.927 gledatelja domaćeg filma, 16.034 gledatelja stranog filma).
- Značajno je djelovanje Zajednice HKUU Međimurske županije koja broji 71 udrugu i koja je sa svim svojim članicama temelj očuvanja kulturne baštine i narodnih običaja međimurskoga kraja, te koja razvija kulturu i ponudu kulturnih aktivnosti.
  - U županiji djeluju etablirane organizacije koje postižu brojne uspjehe i priznanja u inozemstvu i u Hrvatskoj – KD Pinklec, Škola animiranog filma, PZ Josip Štolcer Slavenski.
  - Prema Registru udruga RH, u Međimurju djeluje 170 kulturnih udruga (kolovoz 2016.).
  - Na području županije ne postoji adekvatna infrastruktura posebice za suvremenu i novomedijsku umjetnost.
  - Ne postoji strategija razvoja kulture na području Međimurske županije.

1.1.10. RAZVOJNI PROBLEMI PODRUČJA – DRUŠTVO

Razvojni problemi
Znatan broj pripadnika romske nacionalne manjine koji žive od socijalne pomoći i njihovo otežano zapošljavanje s obzirom na izrazito niske radne kvalifikacije.
Nepostojanje programa za povratak i zadržavanje mladih s visokoškolskim obrazovanjem kao i programa za privlačenje mladih i obrazovanih stručnjaka unatoč brojnim prednostima i mogućnostima (kvaliteta života) u Međimurskoj županiji.
Niska potražnja za visokoobrazovanim i visokostručnim kadrovima posljedica je nedovoljnog i nestalnog interesa dijela gospodarstva za ulaganje u ljudske potencijale, tehnologiju i inovacije.
Nepostojanje sustava za provođenje profesionalnog usmjeravanja i plana obrazovanja za tržište rada.
Neodgovarajuće sustavno stipendiranje u skladu s potrebama tržišta rada.
Velika opterećenost i nedostatak opreme, modernizacija, održavanje i amortizacija opreme.
Nepostojanje sustavnog rješenja i pravilnika za financiranje pomoćnika u nastavi za rad s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama.
Nedovoljno brzo praćenje trendova u obrazovanju uslijed nedostatka financijskih i ljudskih resursa.
Nedovoljno jačanje svijesti građana o brizi za zdravlje i ranog otkrivanja kroničnih bolesti.
Premalo projekata u području zdravstva financiranih iz EU fondova.
Slaba organizacija palijativne skrbi.
Nedostatno korištenje nacionalnih i EU fondova od strane odgojno-obrazovnih ustanova.
Nepostojanje strategije razvoja kulture.
Nepostojanje financijske podrške ustanovama koje prijavljuju projekte (za predfinanciranje).
Nedostatak cjeloživotnog i online obrazovanja na razini sustava i na razini nastavnika/učitelja.

1.2. GOSPODARSTVO

1.2.1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD

- Visina bruto domaćeg proizvoda koji je kreiralo međimursko gospodarstvo 2013. godine bila je 962 milijuna eura, što je iznosilo 2,2% ukupnog BDP-a RH.
- U razdoblju od 2009. do 2013. godine županijski BDP po stanovniku povećao se za 1,58%, dok je povećanje na nacionalnoj razini iznosilo 1,16%.

TABLICA 11. BDP ZA RH I PROSTORNE JEDINICE ZA STATISTIKU 2. RAZINE 2009. - 2013.

Prostorne jedinice za statistiku	BDP (mil. EUR) 2009.	BDP (mil. EUR) 2010.	BDP (mil. EUR) 2011.	BDP (mil. EUR) 2012.	BDP (mil. EUR) 2013.	Struktura (Hrvatska = 100)	BDP per capita (EUR) 2009.	BDP per capita (EUR) 2010.	BDP per capita (EUR) 2011.	BDP per capita (EUR) 2012.	BDP per capita (EUR) 2013.	Indeks Hrvatska = 100
2. razine i županije												
Republika Hrvatska	44.781	44.441	44.220	43.959	43.516	100	10.111	10.057	10.325	10.297	10.228	100,00
Kontinentalna Hrvatska	30.429	29.944	30.184	30.030	29.630	68,1	10.276	10.147	10.514	10.500	10.405	101,7
Jadranska Hrvatska	14.352	14.497	14.035	13.929	13.886	31,9	9.764	9.876	9.941	9.885	9.870	82,9
Međimurska županija	984	930	963	958	962	2,2	8.349	7.885	8.459	8.436	8.481	96,5

Izvor: DZS, Priopćenje ožujak 2012., veljača 2013., 2014., ožujak 2015., veljača 2016. godina, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, NKPJS – 2. Razina i županije u 2009., 2010., 2011., 2012., i 2013. godini.

TABLICA 12. BDP PO STANOVNIKU PO PARITETIMA KUPOVNE MOĆI – PODACI ZA: REPUBLIKU HRVATSKU, KONTINENTALNU HRVATSKU I MEĐIMURSKU ŽUPANIJU (EU28=100)

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Republika Hrvatska	61	59	59	60	59
Kontinentalna Hrvatska	63	60	61	61	60
Međimurska županija	51	47	48	49	49

Izvor: Eurostat

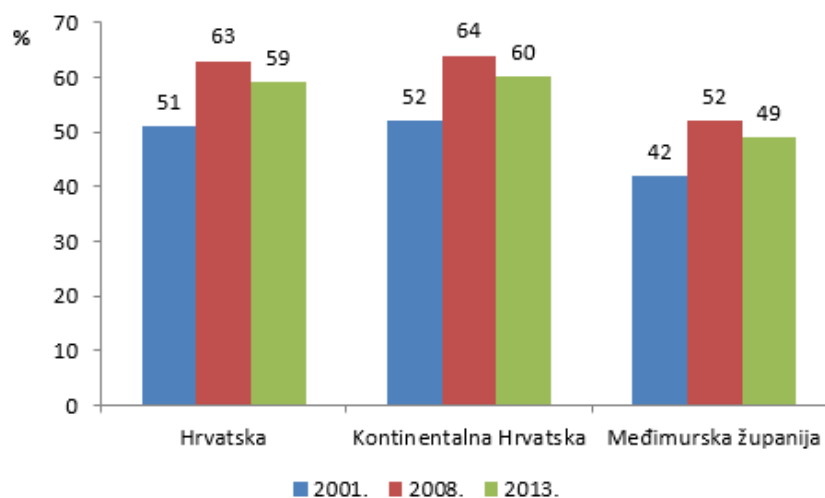
- U usporedbi s EU 28, BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći u Republici Hrvatskoj je na 41% ispod prosjeka EU 28 u 2013. godini. U istoj godini, Kontinentalna Hrvatska nalazi se na 40% ispod prosjeka EU 28, dok je Međimurska županija 51% ispod prosjeka EU 28.

TABLICA 13. BDP PO STANOVNIKU PO PARITETIMA KUPOVNE MOĆI – PODACI ZA: RH, KONTINENTALNU HRVATSKU I MEĐIMURSKU ŽUPANIJU (EU28=100); 2001., 2008. I 2013. GODINA

	2001.	2008.	2013.
Republika Hrvatska	51	63	59
Kontinentalna Hrvatska	52	64	60
Međimurska županija	42	52	49

Izvor: Eurostat

SLIKA 9. BDP PO STANOVNIKU PO PARITETIMA KUPOVNE MOĆI – PODACIMA ZA: RH, KONTINENTALNU HRVATSKU I MEĐIMURSKU ŽUPANIJU (EU28=100); 2001., 2008., I 2013. GODINA

Izvor: Eurostat

Tablica 14 i slika 9. prikazuju BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći za područje RH, Kontinentalne Hrvatske i Međimurske županije za 2001., 2008. i 2013. godinu. Podaci pokazuju da su se u 2008. godini RH, Kontinentalna RH i Međimurska županija najviše približile prosjeku EU 28. U 2008. godini RH se nalazila na razini 37% ispod prosjeka EU 28. U istoj godini, Kontinentalna Hrvatska se nalazila na 36% ispod prosjeka EU 28, dok je Međimurska županija bila na razini 48% ispod prosjeka EU 28. U razdoblju od 2008. do 2013. BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći RH, Kontinentalna Hrvatska i Međimurska županija su se udaljile od EU prosjeka.

TABLICA 14. STRUKTURA BRUTO DODANE VRIJEDNOSTI PREMA NKD 2007* ZA PODRUČJE MEĐIMURSKE ŽUPANIJE, KONTINENTALNE HRVATSKE I REPUBLIKE HRVATSKE, 2013. GODINA

	A	B,C,D,E	F	G,H,I	J-N	O-U
Međimurska županija	7,8%	40,7%	4,8%	14,1%	20,3%	12,4%
Kontinentalna Hrvatska	5,2%	22,5%	4,6%	18,8%	30,3%	18,5%
Republika Hrvatska	4,4%	21,2%	5,4%	29,6%	18,4%	18,2%

Napomena: *Područja djelatnosti NKD-a su: A - Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, B,C,D,E - Prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije, F – Građevinarstvo; G, H, I - Trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane; J-N - financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, poslovanje nekretninama, stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti; O-U javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, Ostale uslužne djelatnosti. Izvor: DZS, Priopćenje veljača 2016. godina, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, NKPS – 2. Razina i županije u 2013. godini

- U strukturi bruto dodane vrijednosti prema NKD 2007 za 2013. godinu najveći udio (40,7%) u Međimurskoj županiji zauzima skupina B,C,D,E (Prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje i ostale industrije). Na području Kontinentalne Hrvatske situacija je nešto drugačija te najveći udio (30,3%) u strukturi bruto dodane vrijednosti prema NKD 2007 za 2013. čini skupina J-N, dok na području cijele RH najveći udio (29,6%) otpada na skupinu G,H,I.

1.2.2. ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST

TABLICA 15. UDIO RADNO SPOSOBNOG STANOVNIŠTVA

	Radno sposobno stanovništvo MŽ	Ukupan broj stanovnika MŽ	Udio radno sposobnog stanovništva
Ukupno	76.834	113.804	67,51
Muškarci	39.239	55.601	/
Žene	37.595	58.203	/

Izvor: Popis stanovništva, 2011.

- Tablica iznad prikazuje udio radno sposobnog stanovništva (67,51%) u ukupnom broju stanovništva Međimurske županije. Ovaj udio ne odstupa značajno od udjela radnog sposobnog stanovništva na razini RH (67,07%).
- U Međimurskoj županiji u travnju 2016. godine prema statističkim informacijama HZMO evidentirano je 39.533 zaposlenih osoba, aktivnih osiguranika Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje promatranih kao zaposlene osobe od čega je njih 34.511 bilo zaposleno kod pravnih osoba. Od ukupnog broja zaposlenih, žene čine 44,48%, što je ispod prosjeka RH koji iznosi 47,2 %. Broj zaposlenih u MŽ čini udio od 2,77% u ukupnom broju zaposlenih u RH, dok je u 2012. godini evidentirano 23.623 zaposlenih osoba što je činilo 2,8% zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Vidljivo je da taj udio nije značajno promijenjen.
- Prosječna neto plaća po zaposlenom među pravnim osobama u 2012. godini u Međimurskoj županiji iznosila je 3.760 kuna (FINA) ili 21,2% manje od prosjeka Republike Hrvatske za 2012. godinu. Prosječna neto plaća na razini Županije za 2014. manja je od prosjeka RH, za 24,17%, a iznosi 3.930 kn, što je u odnosu na 2013. godinu povećanje za 4,52%. Podaci ukazuju na povećanja odstupanja prosječne neto plaće od prosjeka RH. Podaci o prosječnim neto plaćama po djelatnosti prethodno su navedeni za svaku djelatnost. U tablici ispod prikazani su podaci o prosječnim neto plaćama po svim županijama i vidljivo je da MŽ u usporedbi s drugim županijama na 15. mjestu.

TABLICA 16. PROSJEČNE PLAĆE PO ŽUPANIJAMA I PROSJEK RH

Rang	Županija	Prosječne plaće 2014.
1.	Grad Zagreb	5.647,85
2.	Istarska	4.981,00
3.	Dubravačko-neretvanska	4.974,46
4.	Zagrebačka	4.886,57
5.	Primorsko-goranska	4.650,49
6.	Karlovačka	4.588,68
7.	Zadarska	4.570,31
8.	Brodsko-posavska	4.479,02
9.	Sisačko-moslavačka	4.364,13
10.	Koprivničko-križevačka	4.329,09
11.	Splitsko-dalmatinska	4.235,42
12.	Krapinsko-zagorska	4.181,58
13.	Šibensko-kninska	4.073,75
14.	Osječko-baranjska	4.030,36
15.	Međimurska	3.929,58
16.	Varaždinska	3.824,16
17.	Požeško-slavonska	3.791,01
18.	Ličko-senjska	3.774,40
19.	Vukovarsko-srijemska	3.686,85
20.	Bjelovarsko-bilogorska	3.601,69
21.	Virovitičko-podravska	3.589,27
	UKUPNO RH	4.902,17

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja 2014., HGK

- Kretanje broja zaposlenih na razini Međimurske županije i RH prema djelatnosti prikazano je tablicom 17. U 2012. godini najveći porast zapošljavanja zabilježen je u djelatnosti poslovanja nekretninama te iznosi 14%. Ukupno u prerađivačkoj industriji zabilježen je porast od 4,1%. Djelatnosti koje su zaposlile najveći broj osoba u odnosu na 2011. godinu uključuju proizvodnju piva 61,5%, proizvodnju kemikalija i kemijskih proizvoda 27,9%, popravak i instaliranje strojeva i opreme 19%, te proizvodnju gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva 10,8%. Pad broja zaposlenih najviše bilježe proizvodnje odjeće, proizvodnje proizvoda od gume i plastike, proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda, proizvodnja papira i proizvoda od papira i proizvodnja metala. Vidljivo je da prerađivačka industrija bilježi povećanje broja zaposlenih u kontinuitetu, te je u 2014. zabilježeno povećanje zaposlenih u odnosu na 2011. godinu za 12,13%. U 2013. zabilježeno je smanjenje ukupnog broja zaposlenih u odnosu na 2012. godinu, dok je u 2014. godini zabilježeno povećanje ukupnog broja zaposlenih od 5,67% u odnosu na godinu prije.
- U navedenom razdoblju (2011.-2014.) na razini RH broj zaposlenih se smanjuje, za 2,9 %, što ukazuje na povoljniju sliku tržišta rada na razini Međimurske županije. Prerađivačka industrija i na razini RH zapošljava najveći broj osoba, međutim, od 2011. kontinuirano dolazi do njegovog smanjenja. U 2014. godini broj zaposlenih u prerađivačkoj industriji je smanjen za 0,5% u odnosu na godinu prije.

TABLICA 17. KRETANJE ZAPOSLENOSTI PREMA DJELATNOSTI, 2011. – 2014. GODINA

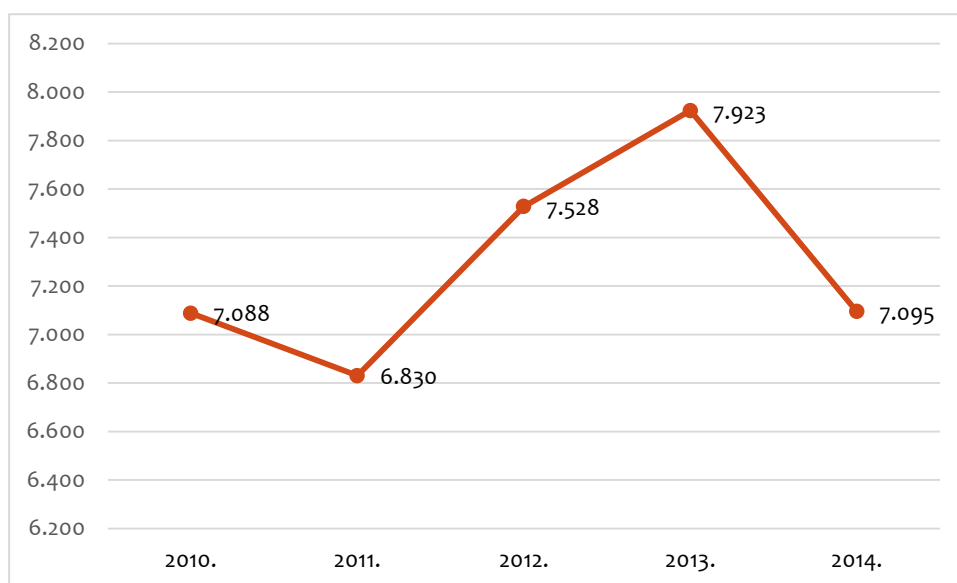
DJELATNOST/GODINA	2011		2012		2013.		2014.	
	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	12.455	210.767	12.967	199.828	13.217	195.923	13.966	194.929
TRGOVINA	2.594	180.715	2.758	178.202	2.621	178.916	2.726	173.619
GRADITELJSTVO	3.302	82.189	3.102	74.911	2.749	70.540	2.758	67.307

OSTALO	4.635	654.495	4.796	656.778	4.282	659.428	4.482	659.605
UKUPNO	22.986	1 128 166	23.623	1 109 719	22.869	1 104 807	23.932	1 095 460

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2012. i 2014. godinu, Hrvatska gospodarska komora, Županijska komora Čakovec, DZS za RH

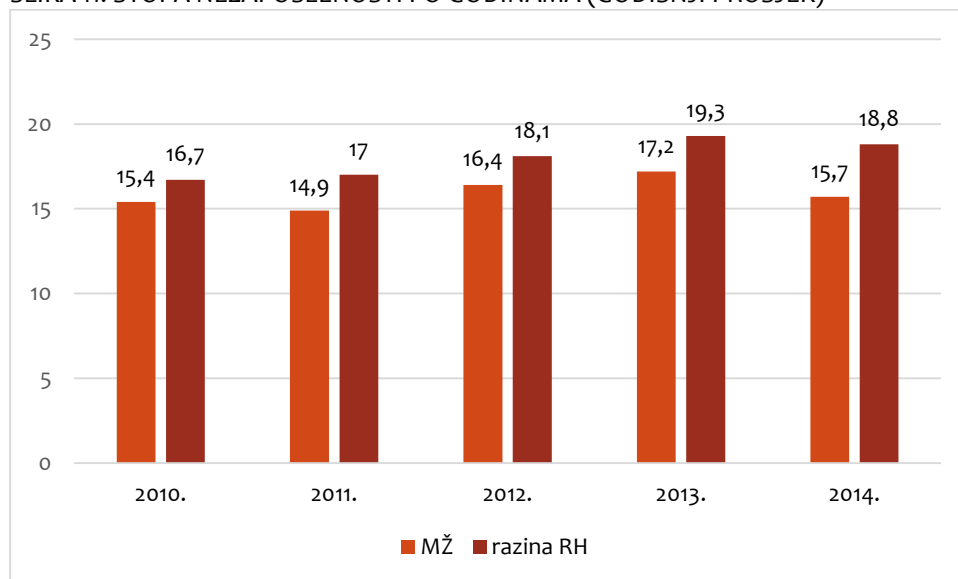
- Prema zadnjim podacima iz 2014. godine, u evidenciji zavoda su bile 7.095 nezaposlene osobe. Stopa registrirane nezaposlenosti u MŽ iznosila je 15,7 %, dok je na razini RH iznosila 18,8 %, što znači da je na razini MŽ niža nezaposlenost za 3,1 postotna boda. U 2010. godini na području MŽ evidentirano je 7.088 nezaposlenih osoba, odnosno stopa nezaposlenosti iznosila je 15,4% dok je nacionalna stopa iznosila 16,7 %. Stopa nezaposlenosti u MŽ u 2014. godini smanjenja je u odnosu na prethodnu godinu za 1,5 postotna boda, dok je za isto razdoblje na razini RH bila smanjena za 0,5 postotna boda.

SLIKA 10. BROJ NEZAPOSLENIH PO GODINAMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja, HGK ŽK Čakovec, obrada autora

SLIKA 11. STOPA NEZAPOSLENOSTI PO GODINAMA (GODIŠNJI PROSJEK)¹¹

Izvor: HZZ, Godišnjak 2014., 2013., 2012., 2011., 2010., obrada autora

- Kao rezultat gospodarske krize, nezaposlenost nije porasla samo u brojkama, već je značajno promijenjena i struktura nezaposlenih osoba. Zbog pojačanoga priljeva muškaraca, obrazovanih novo prijavljenih izravno iz radnog odnosa, promijenjena je struktura evidentiranih nezaposlenih osoba kroz smanjenje udjela teže zapošljivih skupina (žene, osobe starije dobi, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i nezaposlene osobe s deficitom obrazovanja). Navedeno ne znači da su te skupine poboljšale svoju poziciju na tržištu rada, već su u razdoblju gospodarske krize mogućnosti za zadržavanje posla i zapošljavanje otežane za čitavo aktivno stanovništvo. Osim toga, znatan broj u evidenciji nezaposlenih čini romska populacija. Približno 1100 osoba odnosno 14% nezaposlenih u Međimurskoj županiji krajem prosinca 2013. godine činila je romska populacija, a većinom se radi o osobama bez obrazovanja, radnog iskustva i radnih navika.
- Kada se promatra obrazovna struktura nezaposlenog stanovništva prikazana u tablici 18., vidljivo je da najveći broj nezaposlenih osoba čine one sa srednjom školom za sve promatrane godine, dok najmanji broj čine osobe sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom. Sličan trend je i na razini RH, najveći udio čine osobe sa srednjom školom, međutim, kroz sve promatrane godine najmanji broj nezaposlenih čine osobe s prvim stupnjem fakulteta, stručnog studija i više škole, osim u 2014. godini, kada najmanji broj nezaposlenih osoba čine osobe bez škole i nezavršene osnovne škole. Na razini Kontinentalne RH u 2014. godini osobe sa srednjom školom, također, čine najveći broj nezaposlenih, 137.336, dok najmanji broj nezaposlenih čine osobe s prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom, 11.217, od ukupno 228.281 nezaposlenih. Uspoređujući podatke MŽ s razinom Kontinentalne RH i nacionalne razine, nema značajnijih odstupanja.

¹¹ Pri izračunavanju stope nezaposlenosti po županijama korišteni su podaci o osiguranicima mirovinskog osiguranja, evidentiranim u Hrvatskome zavodu za mirovinsko osiguranje (kao registrirane zaposlene osobe) te podaci o nezaposlenim osobama, evidentiranim u Hrvatskome zavodu za zapošljavanje. Prosječna stopa nezaposlenosti na državnoj razini također se koristila na temelju tih podataka zbog mogućnosti usporedbe

TABLICA 18. OBRAZOVNA RAZINA NEZAPOSLENIH OSOBA PO GODINAMA ZA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU I RH

Godina	Bez škole i nezavršena osnovna škola		Osnovna škola		Srednja škola		Prvi stupanj fakulteta, stručni studij, viša škola		Fakultet, akademija, magisterij, doktorat		Ukupno	
	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH	MŽ	RH
2010.	1.294	18.068	1.480	70.852	3.920	186.875	210	11.593	184	15.037	7.088	302.425
2011.	1.102	17.443	1.401	68.575	3.860	189.318	234	12.664	233	17.333	6.830	305.333
2012.	1.062	18.136	1.616	68.829	4.253	201.632	315	15.271	282	20.456	7.528	324.323
2013.	1.084	18.357	1.666	71.326	4.506	215.766	361	17.549	306	22.114	7.923	345.112
2014.	997	17.688	1.498	67.740	3.866	202.266	383	17.695	351	22.797	7.095	328.187

Izvor: HZZ, Statistika – online, obrada autora

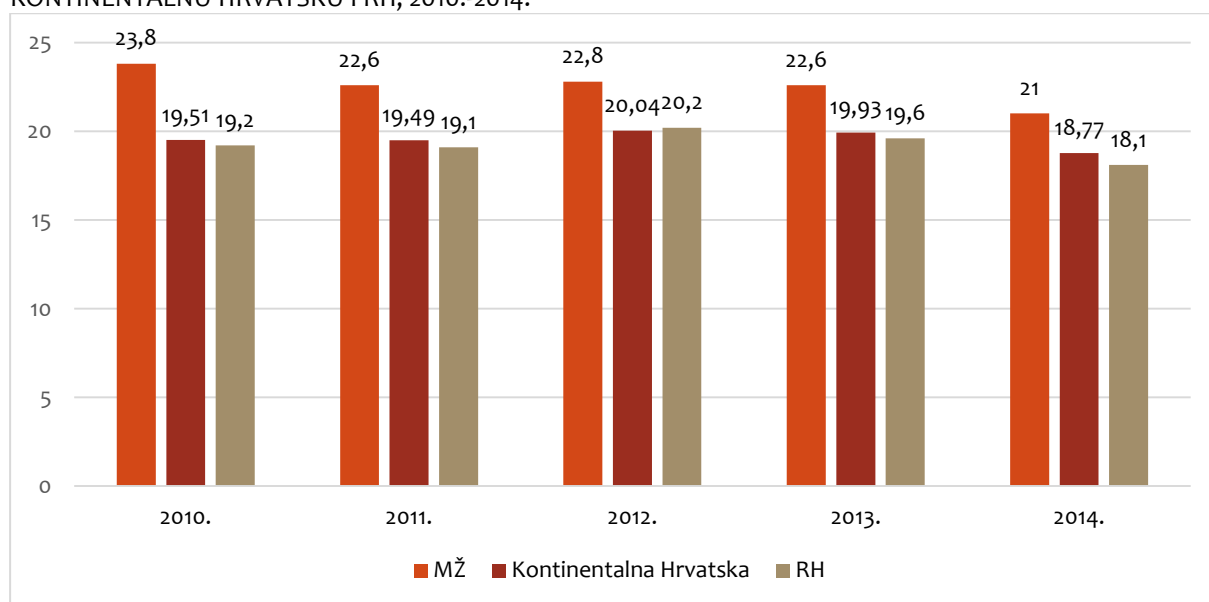
- Kada se promatra struktura nezaposlenih osoba, vidljivo je da u Međimurskoj županiji u 2014. godini ima veći udio žena (53,2%) nego muškaraca (46,8%). Sličnu strukturu bilježi i Kontinentalna Hrvatska gdje je udio žena 52,5%, dok na razini RH za 2014. godinu žene čine 53,9%.
- Udio mladih do 24 godine u strukturi nezaposlenih u Međimurskoj županiji za 2014. iznosi 21%, što je za 2,23 % više nego na razini Kontinentalne Hrvatske (18,77%), a 2,9% više nego na razini RH. Međutim, kada se uspoređuje udio mladih u strukturi nezaposlenih 2010. godine, tada se može uočiti njegovo smanjenje, budući da je u 2010. godini na razini Međimurske županije iznosio 23,8%.

TABLICA 19. STRUKTURA NEZAPOSLENIH PREMA SPOLU ZA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU, KONTINENTALNU HRVATSKU I RH (31. PROSINAC)

Godine	Muškarci			Žene		
	MŽ	Kontinentalna Hrvatska	RH	MŽ	Kontinentalna Hrvatska	RH
	%	%	%	%	%	%
2010.	49,6	46,47	45,9	50,4	53,53	54,1
2011.	49,3	47,40	46,4	50,7	52,60	53,6
2012.	47,7	47,85	47,00	52,3	52,15	53,0
2013.	48,9	48,15	47,1	51,1	51,85	52,9
2014.	46,8	47,50	46,1	53,2	52,5	53,9

Izvor: Statistika-online HZZ, Godišnjak 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., obrada autora

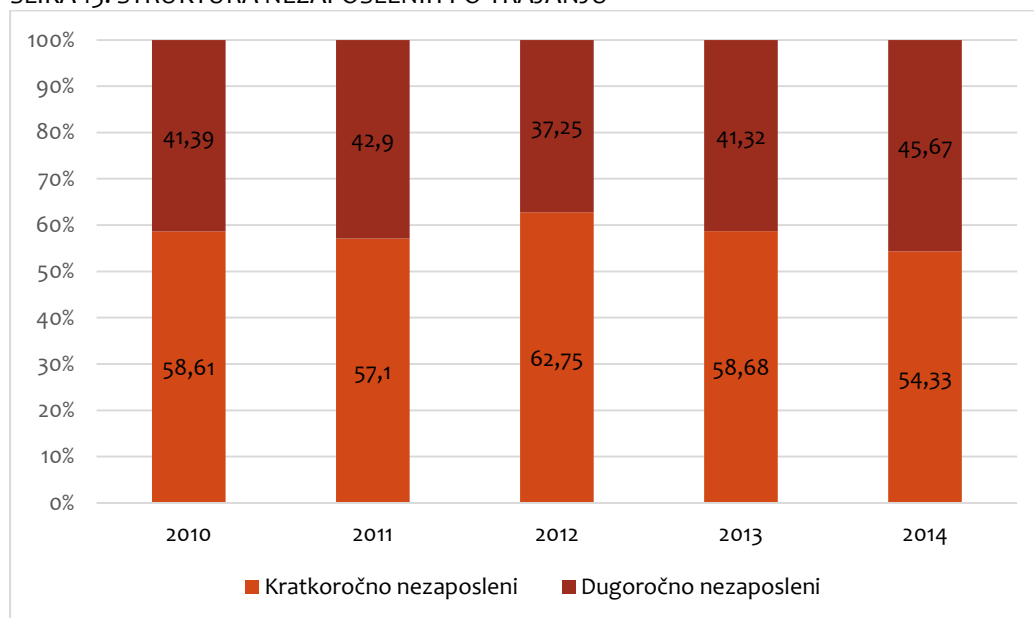
SLIKA 12. UDIO NEZAPOSLENIH MLADIH OSOBA (DO 24. GODINE) ZA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU, KONTINENTALNU HRVATSKU I RH, 2010.-2014.

Izvor: Statistika-online HZZ, Godišnjak 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., obrada autora

- Kada se promatraju nezaposleni s obzirom na ročnost nezaposlenosti, vidljivo je da 54,33% čine osobe nezaposlene osobe manje od 12 mjeseci u 2014. godini. U odnosu na 2010. godinu, kada je taj udio iznosio 58,61%, zabilježeno je smanjenje kratkoročno nezaposlenih. S druge strane, vidljivo je povećanje udjela dugoročno nezaposlenih osoba u 2014. koje iznosi 45,67%, u odnosu na 2010. godinu kada je taj udio iznosio 41,39%.

SLIKA 13. STRUKTURA NEZAPOSLENIH PO TRAJANJU

Izvor: Statistika online, HZZ, obrada autora

- Hrvatski zavod za zapošljavanje – područna služba Čakovec provodi državne programe i projekte za zapošljavanje na području županije te programe koji odgovaraju županijskim specifičnostima (povezivanje i suradnja s poslodavcima, informiranje, osnivanje i rad job-centra i dr.), a vrlo su aktivni na provođenju programa financiranih iz EU-fondova. U okviru aktivne politike zapošljavanja tijekom 2014. godine novo uključeno je 39 osoba, od čega 29 u stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, 4 osobe zaposlene su uz potpore za zapošljavanje, 5 osoba uključeno je

u javne radove, dok je 1 osoba samozaposlena. Na kraju travnja u Županiji u programima aktivne politike zapošljavanja evidentiran je 661 aktivni korisnik, od čega 622 iz prethodne godine, a 39 iz tekuće godine.

1.2.3. POSLOVNI SUBJEKTI

- Gospodarstvo Međimurske županije pretežno je tradicionalnog, radno intenzivnog i izvozno orijentiranoga karaktera.
- Prema obliku registracije poslovnih djelatnosti u Međimurskoj županiji prednjače trgovačka društva.

TABLICA 20. STRUKTURA POSLOVNIH SUBJEKATA PREMA OBLIKU REGISTRACIJE

	2010.		2011.		2012.		2013.		2014.		I – VI 2015.	
	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih
Pravne osobe ukupno	5.865	3.426	6.076	3.090	6.333	3.355	6.373	3.838	6.748	4.216	6.926	4.393
Trgovačka društva	3.232	2.726	3.670	2.645	3.868	2.850	3.844	3.268	4.173	3.599	4.332	3.757
Poduzeća i zadruge	1.254	196	974	38	974	38	973	38	974	39	975	40
Ustanove, tijela, udruge, fondovi i organizacije	1.379	504	1.432	407	1.491	467	1.556	532	1.601	578	1.619	596
Obrti i slobodna zanimanja	1.618	1.586	1.561	1.538	1.474	1.451	1.350	1.331	1.269	1.256	1.230*	1.219*

*Napomena: podaci za obrte i slobodna zanimanja prikazani su za cijelu 2015. godinu Izvor: DZS, Statistički ljetopis Republike Hrvatske za razdoblje od 2011. do 2015. godine; Priopćenje kolovoz 2015, Broj i struktura poslovnih subjekata po županijama – stanje 30. lipnja 2015.; Obrtnička komora Međimurja

- 2014. godine 4.216 aktivnih međimurskih poslovnih subjekata činili su 2,46% svih aktivnih subjekata hrvatskog gospodarstva. Broj aktivnih poslovnih subjekata u 2014. godini povećao se u odnosu na 2013. godinu za 378 poslovnih subjekata, odnosno za 9,85%. Podaci za prvih šest mjeseci 2015. godine ukazuju na to da je nastavljen trend rasta poslovnih subjekata
- Obrtništvo ima dugu tradiciju i snažno je razvijeno u županiji iako je evidentan trend opadanja broja obrta. Globalna gospodarska kriza, koja se odrazila i na hrvatsko gospodarstvo, osobito je teško pogodila obrtništvo te Međimurska županija, kao i RH u cjelini, bilježi trend smanjenja broja odnosno zatvaranja obrta. Promatrajući petogodišnje razdoblje, broj aktivnih obrta u 2014. godini na području Međimurske županije smanjen je za 20,81% u odnosu na 2010. godinu. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u istom razdoblju smanjen je broj obrta na području Republike Hrvatske za 13,67%.
- U tablici 21. vidljivo je da je broj obrta u djelatnosti poljoprivrede u MŽ stabilan tijekom promatranog razdoblja (2011. - 2015.), čak je u 2015. veći, za razliku od smanjenja ukupnog broja obrta u istom razdoblju.
- Obrti su vrlo važan partner velikim poduzećima (kooperanti).
- Prema podacima Obrtničke komore Međimurja u 2015. godini bilo je 1.219 aktivnih obrta
- Najveći broj obrta otpada na proizvodne djelatnosti (26,9%) i građevinarstvo (20,7%) te trgovinu (14,92%).
- U proizvodnim djelatnostima najviše je obrtnika u niskoakumulativnim granama – prerada i obrada metala, tekstil i proizvodnja proizvoda od drva.
- Prema podacima za 2015. godinu, najviše obrtnika ima grad Čakovec (379), a od općina prednjači Nedelišće s 134 obrtnika.
- Razvijeno obrtništvo tradicionalno je značajno obilježje Međimurske županije, osobito proizvodno obrtništvo i građevinarstvo u obrtu.

TABLICA 21. STRUKTURA OBRTA PREMA DJELATNOSTI

Djelatnost	31. 12. 2011.	31. 12. 2012.	31.12.2013.	31.12.2014.	31.12.2015.
UKUPNO¹²	1.851	1.750	1.608	1.505	1.414
Proizvodno obrtništvo	465	452	431	400	381
- proizvodnja tekstila	83	72	66	64	57
- proizvodnja od drva	65	65	62	56	55
- proizvodi od metala	107	109	111	97	87
- proizvodnja električne opreme	23	22	20	19	18
- proizvodnja od gume i plastike	27	26	24	22	21
- proizvodnja hrane i pića	49	50	47	43	44
- ostali nemetalni mineralni proizvodi	41	40	35	35	35
- ostale proizvodne djelatnosti	70	68	66	64	64
Građevinarstvo	399	369	337	317	293
Trgovina na malo	292	285	260	234	211
Ugostiteljstvo	188	165	130	121	117
Promet	141	129	124	115	110
Popravak motornih vozila	63	59	55	56	52

¹² U jednom obrtu može biti više djelatnosti (trgovina, prijevoz, ugostiteljstvo), tako da je ukupni broj djelatnosti veći od ukupnog broja obrta.

Popravak predmeta za osobnu upotrebu	91	87	80	73	68
Ostale uslužne djelatnosti	159	151	140	136	128
Poljoprivreda	53	53	51	53	54

Izvor: Obrtnička komora Međimurja

TABLICA 22. POSLOVNI SUBJEKTI PREMA NACIONALNOJ KLASIFIKACIJI DJELATNOSTI 2007.

	Međimurska županija 2010.		Međimurska županija 2011.		Međimurska županija 2012.		Međimurska županija 2013.		Međimurske županije 2014.		I – VI 2015.		Udio MŽ-a u RH I – VI 2015.	
	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih	Broj registriranih	Broj aktivnih
UKUPNO	5.865	3.426	6.076	3.090	6.333	3.355	6.373	3.838	6.748	4.216	6.926	4.393	2,27%	2,46%
A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	120	69	130	69	134	73	132	83	140	91	147	98	2,44%	2,61%
B) Rudarstvo i vađenje	3	1	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	0,98%	0,64%
C) Prerađivačka industrija	790	568	816	536	848	571	852	636	902	689	928	714	3,69%	4,16%
D) Opskrba el. en., plinom, parom	7	5	18	17	44	43	53	53	54	53	55	55	4,28%	4,44%
E) Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gosp. otpadom	19	17	19	14	22	17	28	25	30	27	29	26	2,44%	2,49%
F) Građevinarstvo	636	473	662	446	695	479	701	541	747	587	774	615	3,07%	3,30%
G) Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila	1.626	873	1.641	739	1.668	768	1.558	832	1.630	905	1 654	928	1,93%	2,31%
H) Prijevoz i skladištenje	199	116	202	99	208	105	197	110	203	116	210	123	2,40%	2,25%
I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanje hrane	282	189	308	174	329	197	344	266	394	315	412	331	2,48%	2,53%
J) Informacije i komunikacije	113	88	124	87	131	94	139	113	149	123	151	125	1,76%	1,78%
K) Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	49	33	47	22	48	23	43	26	42	25	44	27	2,21%	2,12%
L) Poslovanje nekretninama	48	45	53	44	56	47	57	53	60	56	64	60	0,89%	0,94%
M) Stručne, znanstvene i tehničke	325	239	343	236	365	258	390	307	433	350	455	373	1,65%	1,76%

djelatnosti														
N) Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	75	51	75	46	78	49	84	65	95	76	100	81	1,18%	1,22%
O) Javna uprava i obrana: obvezno soc. osig.	49	34	45	34	46	35	46	35	46	35	47	36	1,57%	2,85%
P) Obrazovanje	98	89	99	87	101	89	101	90	106	95	106	95	2,68%	2,89%
Q) Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	71	49	75	38	77	40	81	44	83	46	89	52	1,93%	1,93%
R) Umjetnost, zabava i rekreacija	509	135	528	95	551	118	572	144	589	161	596	167	2,66%	2,05%
S) Ostale uslužne djelatnosti	846	352	887	305	928	347	991	413	1.041	464	1 061	485	2,23%	2,45%

Izvor: DZS, Statistički ljetopis Republike Hrvatske za razdoblje od 2011. – 2015.; Priopćenje kolovoz 2015, Broj i struktura poslovnih subjekata po županijama – stanje 30. lipnja 2015

- Od ukupnog broja pravnih osoba u gospodarstvu županije u prvih šest mjeseci 2015. godini udio u prerađivačkoj industriji je 16,25%, u djelatnosti trgovine 21,12%, u graditeljstvu 14%, u stručnim, znanstvenim i tehničkim djelatnostima 8,49%, u djelatnostima pružanja smještaja i usluživanja hrane 7,53%, u području prijevoza i skladištenja 2,80% i u poljodjelstvu 2,23% itd.
- Primjetan je pozitivan trend u otvaranju poslovnih subjekata u granama djelatnosti prerađivačka industrija i građevinarstvo.

TABLICA 23. OTVORENE I ZATVORENE TVRTKE U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI; 1. SIJEČANJ 2010. – 21. PROSINAC 2014.

	Ukupan broj otvorenih tvrtki	Ukupan broj zatvorenih tvrtki
REPUBLIKA HRVATSKA	67.573	62.037
KONTINENTALNA HRVATSKA	44.726	39.308
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	1.704	1.603

Izvor: HGK

- U petogodišnjem razdoblju (2010. – 2014.) tvrtke u Međimurskoj županiji činile su ukupno 3,81% novootvorenih tvrtki u Kontinentalnoj Hrvatskoj odnosno 2,52% ukupnog broja tvrtki na razini Republike Hrvatske. Uz to, u navedenom razdoblju u Međimurskoj županiji zatvoreno je 4,08% od ukupnog broja zatvorenih tvrtki u Kontinentalnoj Hrvatskoj, odnosno 2,58% na razini Republike Hrvatske.

TABLICA 24. BROJ PODUZEĆA NA 1000 STANOVNIKA I BROJ PODUZEĆA PO KILOMETRU KVADRATNOM POVRŠINE ZA MEĐIMURSKU ŽUPANIJU, KONTINENTALNU HRVATSKU I REPUBLIKU HRVATSKU, 2010. - 2013.

Godina	Međimurska županija		Kontinentalna Hrvatska		Republika Hrvatska	
	Broj poduzeća na 1000 stanovnika	Broj poduzeća na km ²	Broj poduzeća na 1000 stanovnika	Broj poduzeća na km ²	Broj poduzeća na 1000 stanovnika	Broj poduzeća na km ²
2010.	20,2	3,3	20,0	1,8	21,9	1,7
2011.	21,0	3,3	20,9	1,9	23,0	1,7
2012.	20,0	3,1	28,7	1,9	22,8	1,7
2013.	21,2	3,3	21,6	1,9	23,6	1,8

Izvor: Analitička podloga za izradu Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske, veljača 2015.

- Tablici iznad prikazuje broj poduzeća na 1000 stanovnika te po kilometru kvadratnom površinu u Međimurskoj županiji, Kontinentalnoj Hrvatskoj te na razini Republike Hrvatske. Dok su podaci za broj poduzeća na 1000 stanovniku približno jednaki na razini županije i na nacionalnoj razini, vidljivo je kako je broj poduzeća na km² na području MŽ-a veći nego što je to u Kontinentalnoj Hrvatskoj i na nacionalnoj razini.

- Prisutna je nesklonost poduzetnika međusobnoj suradnji i udruživanju za zajedničke nastupe na međunarodnim tržištima.
- Veliki problem predstavlja i nepostojanje programa obrazovanja za zanimanja za kojima je nastala potreba u gospodarstvu, smjer lakirer i zavarivač (prema mišljenju radne skupine za izradu ŽRS iz područja gospodarstva).
- Nedovoljna je suradnja gospodarstva s visoko obrazovnim institucijama na području istraživanja i razvoja proizvoda (prema mišljenju radne skupine za izradu ŽRS iz područja gospodarstva).

1.2.4. KONKURENTNOST MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

TABLICA 25. FINANCIJSKI REZULTATI POSLOVANJA PODUZETNIKA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE 2014. GODINE - PREMA VELIČINI PODUZETNIKA (IZNOSI U TISUĆAMA KUNA, UDJELI U %)

Opis	Broj/ Iznos	Indeks 2014./2013.	Udjel MŽ-a u RH	Mali		Srednje veliki		Veliki	
				Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel
Broj poduzetnika	2.481	102,6	2,5	2.431	98	43	1,7	7	0,3
Broj zaposlenih	23.932	104,6	3,0	13.093	54,7	7.322	30,6	3.517	14,7
Ukupni prihodi	10.687.635	103,7	1,8	4.864.267	45,5	3.827.953	35,8	1.995.415	18,7
Ukupni rashodi	10.253.828	103,4	1,7	4.690.970	45,8	3.657.279	35,7	1.905.578	18,6
Razlika prihoda i rashoda	433.807	113,2	3,4	173.297	39,9	170.674	39,3	89.837	20,7
Investicije	535.301	95,0	1,6	165.546	30,9	229.335	42,8	140.420	26,2
Prosječna neto plaća	3.929	101,9		3.492		4.617		4.126	
Izvor: Gospodarski profil Međimurske županije u 2014. godini									

- Iz podataka prikazanih u tablici iznad vidi se da je u 2014. godini na području Međimurske županije poslovaao 2.481 poduzetnik, od čega najveći udio pripada malim poduzetnicima koji čine 98% ukupnog broja poduzetnika na području županije. Ukupno 2.481 poduzetnika ostvarilo je u 2014. godini ukupne prihode u iznosu od 10,6 milijarde kuna te ukupne rashode u iznosu od 10,2 milijarde kuna. Ukupni ostvareni prihodi poduzetnika u 2014. godine na području županije čine udio od 2,2% ukupnih prihoda ostvarenih na području Kontinentalne Hrvatske, odnosno 1,8% ukupnih prihoda ostvarenih na području RH.
- Ukupan broj zaposlenih u 2014. godini iznosi 23.932 osobe što je za 4,8% više u odnosu na 2013. godinu kada je broj zaposlenih iznosio 22.839. Mali poduzetnici zapošljavali su više od polovice ukupnog broja djelatnika na području županije, odnosno 13.093 djelatnika što čini udio od 54,7%. Ukupan broj zaposlenih u Međimurskoj županiji u 2014. godini činio je udio od 4,1% ukupnog broja zaposlenih na području Kontinentalne Hrvatske, odnosno 3% ukupnog broja zaposlenih na području RH.
- Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom u gospodarstvu županije u 2014. godini isplaćena je u visini od 3.929 kuna, što je niže od prosječne mjesečne neto plaće na razini RH, a koja iznosi 4.902 kune.

TABLICA 26. UKUPNI PRIHODI PODUZETNIKA PREMA DJELATNOSTI U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI U RAZDOBLJU 2010. – 2014. GODINE U 000 HRK

	2010.		2011.		2012.		2013.		2014.	
DJELATNOST	UKUPNI PRIHOD	%	UKUPNI PRIHOD	%	UKUPNI PRIHOD	%	UKUPNI PRIHOD	%	UKUPNI PRIHOD	%
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	313.246	3,1	373.813	3,5	401.347	3,8	214.314	2,1	198.240	1,9
B Rudarstvo i vađenje	1	0	0	0,0	260	0,0	55	0,0	532	0,0
C Prerađivačka industrija	4.986.762	48,9	5.586.076	52,0	5.425.354	51,9	5.697.754	55,3	6.007.157	56,2
D Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	173.066	1,7	174.737	1,7	186.452	1,8	262.517	2,5	223.798	2,1
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom djelatnosti sanacije okoliša	183.161	1,8	197.269	1,9	181.725	1,7	137.168	1,3	138.722	1,3
F Građevinarstvo	1.319.016	12,9	1.080.731	10,1	1.072.724	10,3	1.025.592	10,0	996.844	9,3
G Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	2.247.460	22,0	2.179.635	20,4	2.182.982	20,9	2.067.348	20,1	2.132.925	20,0
H Prijevoz i skladištenje	358.194	3,5	422.313	4,0	406.277	3,9	310.824	3,0	321.596	3,0
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	102.329	1,0	133.139	1,3	104.265	1,0	124.049	1,2	149.348	1,4
J Informacije i komunikacije	99.257	0,9	107.487	1,0	110.875	1,1	111.431	1,1	118.529	1,1
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	5.398	0,1	4.327	0,04	4.820	0,0	2.994	0,0	3.722	0,0
L Poslovanje nekretninama	31.326	0,3	37.722	0,4	19.874	0,2	24.736	0,2	32.871	0,3
M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	220.935	2,2	208.295	2,0	192.009	1,8	156.907	1,6	174.798	1,6
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	1.064	0,0	2.771	0,03	6.700	0,1	2.056	0,0	1.976	0,0
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	47.426	0,5	53.400	0,5	47.939	0,5	51.676	0,5	59.261	0,5
P Obrazovanje	42.155	0,4	40.720	0,4	39.387	0,4	39.602	0,4	41.210	0,4
Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	29.940	0,3	31.154	0,3	29.675	0,3	28.262	0,3	29.230	0,3
R Umjetnost, zabava i rekreacija	22.301	0,2	21.474	0,2	20.211	0,2	22.248	0,2	27.532	0,3
S Ostale uslužne djelatnosti	16.997	0,2	17.854	0,2	21.392	0,2	24.300	0,2	29.344	0,3
UKUPNO	10.200.033	100,0	10.673.919	100,0	10.455.576	100,0	10.303.833	100,0	10.687.635	100,0

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2010., 2011., 2012. i 2014. godinu, HGK Čakovec

- Iz tablice 27. je vidljivo kako je najveći dio prihoda poduzetnika Međimurske županije ostvaren u prerađivačkoj industriji, 56,2%. Slijede djelatnosti trgovina na veliko i malo s ostvarenih 20% ukupnog prihoda u MŽ te građevinarstvo s 9,3%.
- Međimurska županija se nalazi na 4 mjestu prema rangui konkurentnosti 2013. (ispred se nalazi Grad Zagreb, Varaždinska i Istarska županija), što upućuje na pozitivne faktore dugoročnog razvitka.

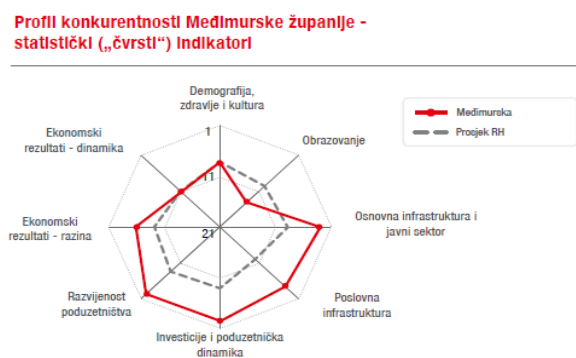
TABLICA 27. REGIJE I ŽUPANIJE HRVATSKE RANGIRANE PREMA KONKURENTNOSTI

Ukupni rang konkurentnosti		Županije	Rang poslovnog okruženja	Rang poslovnog sektora	Statistički rang			Perceptivni rang		
2013.	2010.				Statistički rang (ukupno)	Rang poslovnog okruženja	Rang poslovnog sektora	Perceptivni rang (ukupno)	Rang poslovnog okruženja	Rang poslovnog sektora
1	2	Grad Zagreb	2	3	1	1	4	5	6	3
2	1	Varaždinska	1	2	7	7	6	1	1	1
3	3	Istarska	9	1	2	5	1	11	14	8
4	4	Međimurska	6	4	4	9	3	8	8	6
5	7	Primorsko-goranska	8	6	3	4	2	15	16	13
6	6	Zadarska	3	8	9	6	7	3	3	9
7	5	Zagrebačka	4	5	6	3	9	7	7	2
8	12	Koprivničko-križevačka	5	7	10	10	8	2	2	5
9	8	Splitko-dalmatinska	7	11	8	2	10	10	11	10
10	9	Dubrovačko-neretvanska	10	10	5	8	5	12	12	12
11	13	Oseječko-baranjska	13	9	16	19	12	4	5	4
12	11	Krapinsko-zagorska	12	12	13	11	18	9	10	11
13	14	Karlovačka	11	13	11	12	14	13	9	16
14	10	Šibensko-kninska	16	15	12	13	11	17	18	19
15	15	Bjelovarsko-bilogorska	15	16	15	14	15	16	15	15
16	16	Brodsko-posavska	14	14	21	20	20	6	4	7
17	18	Ličko-seenjska	18	20	14	15	13	20	17	21
18	17	Virovitičko-podravska	17	17	18	17	19	14	13	14
19	19	Sisačko-moslavačka	19	19	17	18	16	19	20	20
20	20	Vukovarsko-srijemska	21	18	19	21	17	18	19	18
21	21	Požeško-slavonska	20	21	20	16	21	21	21	17

Izvor: Publikacija Regionalni indeks konkurentnosti 2013.

- Prednosti Međimurske županije prema čimbenicima konkurentnosti naročito su u kvaliteti poslovnog okruženja (osnovna infrastruktura, javni sektor, poslovna infrastruktura) te u kvaliteti poslovnoga sektora (razvijenost poduzetništva, razina i dinamika ekonomskih rezultata u odnosu na ostale županije). Jedini nedostatak iskazan je u području obrazovanja.

SLIKA 14. PROFIL KONKURENTNOSTI MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Izvor: Publikacija Regionalni indeks konkurentnost

1.2.5. OSNOVNE GOSPODARSKE DJELATNOSTI

U sektore s najvećom snagom, tradicijom i perspektivom ubrajaju se:

- PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA
  - Metaloprerađivačka industrija
  - Tekstilna i obućarska industrija
  - Prehrambena industrija
  - Drvena industrija
  - Guma i plastika
- GRAĐEVINARSTVO
- TRGOVINA
- INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE
- PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE

1.2.5.1. PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA

Metaloprerađivačka industrija

- Metaloprerađivačka industrija vodeća je grana prerađivačke industrije Međimurske županije. U 2014. godini u metaloprerađivačkoj industriji, koju čine djelatnosti: Proizvodnja metala; Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme; Proizvodnja strojeva i uređaja, d.n.; Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica; Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava, poslovalo je 176 poduzeća što čini udio od 6,18% poduzeća koja u RH djeluju u metaloprerađivačkoj industriji. Broj poduzeća u 2014. u odnosu na 2010. godinu u Međimurskoj županiji povećan je za 10,69%, dok je na razini Republike Hrvatske u istom razdoblju došlo do smanjenja broj poduzeća metaloprerađivačke industrije za 5,26%.
- U sklopu metalne industrije posluju vrlo uspješne male i srednje tvrtke, koje svoj razvoj temelje na znanju, tehnologiji te stalnom povećanju konkurentnosti i izvozu.
- Poduzeća u ovom sektoru izrazito su izvozno orijentirana te kontinuirano ulažu u razvoj i nova znanja.
- Metaloprerađivačku industriju karakteriziraju tri grupe poduzetnika:
  - srednji poduzetnici koji imaju vlastiti proizvod i prodaju ga uglavnom na stranom tržištu;
  - srednji i mali poduzetnici koji imaju relativno velike kapacitete i posluju kao pod izvođači i kooperanti za velika poduzeća, uglavnom iz inozemstva;
  - mali i mikro poduzetnici koji djeluju kao kooperanti za lokalne i hrvatske partnere.

TABLICA 28. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU METALOPRERAĐIVAČKE INDUSTRIJE MŽ-A U RAZDOBLJU OD 2010. DO 2014.

METALSKA INDUSTRIJA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	159	159	155	-	176
Broj zaposlenih	3.809	4.658	4.930	5.029	5.411
Ukupni prihodi (ooo HRK)	1.413.422	1.926.867	2.026.457	2.104.039	2.250.030
Ukupni rashodi (ooo HRK)	1.328.330	1.785.950	1.834.105	1.938.741	2.075.907
BRUTO DOBIT (ooo HRK)	85.092	140.917	192.352	165.298	174.123
Investicija (ooo HRK)	-	-	-	101.075	127.140
Prosječno neto plaća po zaposlenom (HRK)	4.637	5.059	4.949	-	-

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2010., 2011., 2012. i 2014. godinu, HGK Čakovec

TABLICA 29. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH), PREDANA IZVJEŠĆA ZA 2014.

C24 Proizvodnja metala	1.1.	FERRO-PREIS d.o.o. (215)
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	2.1.	EKO MEĐIMURJE d.d. (523)
	2.2.	CENTROMETAL d.o.o. (232)
	2.3.	NOVI FEROMONT d.o.o. (303)
	2.4.	TE-PRO d.o.o. (251)
	2.5.	FEROKOTAO d.o.o. (247)
	2.6.	MEĐIMURJE PMP d.o.o. (228)
	2.7.	PRIMABIRO d.o.o.(322)
	2.8.	MIDI d.o.o. (165)
	2.9.	KOMET d.o.o. (202)
	2.10.	PIB extra d.o.o. (173)
	2.11.	ARTEFERRO DOHOMONT d.o.o. (229)
	2.12.	METAL DEKOR d.o.o. (211)
C28 Proizvodnja strojeva i uređaja, d. n.	3.1.	TEHNIX d.o.o.(300)
	3.2.	TMT d.o.o. (218)
	3.3.	LETINA INTECH d.o.o. (117)
	3.4.	LETINA INOX d.o.o. (23)
	3.5.	INPIRIO d.o.o. (13)
	3.6.	LEŠKO d.o.o. (26)
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	4.1.	ROTOVILUX d.o.o. (2)
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	5.1.	RŽV d.o.o. (248)
	5.2.	BRODSKA MONTAŽA d.o.o. (134)

Izvor: Biznet

Tekstilna i obućarska industrija

- Ekspanzija tekstilne industrije s dalekog Istoka te neuspjela pretvorba i privatizacija društvenog vlasništva u devedesetim godinama dvadesetog stoljeća ostavila je negativne posljedice na međimursku tekstilnu i obućarsku industriju. Međimurska trikotaža Čakovec (MTČ), MODEKS iz Murskog Središća i ČATEKS iz Čakovca kao nositelji tekstilne industrije Međimurja su se suočili sa velikim teškoćama u poslovanju i katastrofalnim gubitkom tržišta i padom poslovanja. MTČ i MODEKS su završili u stečaju, a ČATEKS je nakon teškog perioda uspio stabilizirati poslovanje te je ponovno konkurentno i razvoju okrenuto poduzeće.
- Propast domaćih poduzeća iskoristili su inozemni ulagači te su zabilježena velika strana ulaganja u tekstilnom i obućarskom sektoru, koja su danas nositelji sektora:
  - Tubla d.o.o. – Calzedonia S.p.A. Italia
  - Neores d.o.o.
  - Haix obuća d.o.o – HAIX schuhe GmbH
  - Proizvodnja PG d.o.o. – Paul Green GmbH
- U županiji i dalje postoji veći broj srednjih i malih tekstilnih poduzeća u vlasništvu lokalnih poduzetnika (najčešće bivših zaposlenika/ca nekad velikih poduzeća koja su završila u stečaju) koji uspješno posluju u svojim tržišnim nišama.
- Prema podacima Hrvatske gospodarske komore za 2014. godinu, 79 poduzeća u Međimurskoj županiji je poslovalo u tekstilnoj i obućarskoj industriji što na razini RH čini udio od 9,06%. Broj poduzeća tekstilne i obućarske industrije u 2014. godini povećao se za 11,26% u odnosu na 2010.

godini, dok je na razini RH u istom razdoblju došlo do smanjenja broja poduzeća koja djeluju u tekstilnoj i obućarskoj industriji za 5,73%.

- Ovaj sektor i dalje karakterizira niska razina plaća koja je najniža u usporedbi s ostalim djelatnostima u prerađivačkoj industriji MŽ.

TABLICA 30. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU TEKSTILNE I OBUĆARSKJE INDUSTRIJE MŽ-A ZA RAZDOBLJE OD 2010. DO 2014.

TEKSTILNA I OBUĆARSKA INDUSTRIJA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	71	76	71	-	79
Broj zaposlenih	3.907	3.853	3.435	3.290	3.582
Ukupni prihodi (ooo HRK)	932.782	883.817	739.408	694.250	754.298
Ukupni rashodi (ooo HRK)	927.581	928.910	738.551	686.798	729.727
Bruto dobit (ooo HRK)	5.201	-45.093	857	7.452	24.571
Investicija (ooo HRK)	-	-	-	83.642	124.806
Prosječna neto plaća (HRK)	3.032	3.060	3.001	3.091	3.304

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2010., 2011., 2012. i 2014. godinu, HGK Čakovec

TABLICA 31. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH); PREDANA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA ZA 2014.

C13 Proizvodnja tekstila	1.1.	ČATEKS d.o.o. (312)
	1.2.	P-m.t.č. d.o.o. (35)
	1.3.	DIKA ŠTIK d.o.o. (25)
C14 Proizvodnja odjeće	2.1.	TUBLA d.o.o. (639)
	2.2.	NEORES d.o.o. (208)
	2.3.	B. TEX d.o.o. (63)
	2.4.	BALI (90)
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3.1.	HAIX Obuća d.o.o. (730)
	3.2.	MEISO d.d. Goričan (464)
	3.3.	JELEN PROFESSIONAL d.o.o. (168)
	3.4.	PROIZVODNJA PG d.o.o. (386)

Izvor: Biznet

- Od ostalih značajnih industrija prisutne su: prehrambena, drvna, građevinarstvo i trgovina.

Prehrambena industrija

- S obzirom na to da je Međimurje izrazito ruralno područje s tradicionalno razvijenom poljoprivrednom proizvodnjom usporedno se razvila i prehrambena industrija.
- U okviru prehrambene industrije u Međimurskoj županiji posluje relativno mali broj subjekata, ali neki od njih svojim kapacitetima i ugledom predstavljaju važne igrače u hrvatskoj prehrambenoj industriji (Perutnina Ptuj – PIPO d.o.o., Čakovečki mlinovi d.d., Vajda d.d., Agromedimurje d.d., Ragusa d.o.o., Marodi d.o.o.).
- Većinu sirovina prehrambena industrija u Međimurju nabavlja upravo od međimurskih poljoprivrednika, što je izvrstan primjer zdrave suradnje na lokalnoj razini.

- Prema podacima Hrvatske gospodarske komore za 2014. godinu u prehrambenoj industriji poslovalo je 36 poduzeća na području Međimurske županije što čini udio od 2,61% svih poduzeća RH koja posluju u navedenoj industriji.
- U nastavku su prikazani podaci o poslovanju prehrambene industrije na području Međimurske županije za razdoblje 2010. – 2014. te najznačajnija poduzeća prehrambene industrije s obzirom na visinu prihoda.

TABLICA 32. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU PREHRAMBENE INDUSTRIJE MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE OD 2010. DO 2014.

PREHRAMBENA INDUSTRIJA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	43	40	38	-	36
Broj zaposlenih	1.816	1.884	1.318	1.745	1.661
Ukupni prihodi u 000 HRK	957.052	1.064.541	916.390	1.128.987	1.104.673
Ukupni rashodi u 000 HRK	913.538	1.010.196	884.315	1.096.198	1.073.559
Bruto dobit (000 HRK)	43.514	54.345	32.075	32.789	31.114
Investicija u 000 HRK	-	-	-	27.990	16.674
Prosječna neto plaće	4.092	4.205	3.534	4.326	4.331

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2010., 2011., 2012. i 2014. godinu, HGK Čakovec

TABLICA 33. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH); PREDANA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA ZA 2014.

C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	1.	PERUTNINA PTUJ - PIPO d.o.o. ČAKOVEC (811)
	2.	Vajda d. d. Čakovec (387)
	3.	TVORNICA STOČNE HRANE d.d. (118)
	4.	Čakovečki mlinovi d.d. (198)
	5.	MLIN JULIA d.o.o. (19)
	6.	RAGUSA d.o.o. (66)
	7.	MARODI (23)
	8.	BIO ULJARICE d.o.o. (15)
	9.	IDA COMERC d.o.o. (12)
	10.	PANIS d.o.o. (25)

Izvor: Biznet

Drvena industrija

- Drvena industrija, osobito proizvodnja namještaja, izrazito je propulzivna djelatnost županije.
- U Međimurskoj županiji djeluju tvrtke koje čine glavninu hrvatske proizvodnje:
  - madraca i krevetnih sustava,
  - namještaja za poslovne i trgovačke prostore.
- U 2014. godini u Međimurskoj županiji poslovalo je 68 poduzeća što čini udio od 4,38% svih poduzeća koja posluju u RH u drvenoj industriji.
- Drvena industrija bilježi pozitivan trend rasta broja zaposlenih. Broj zaposlenih u 2014. godini povećao se za 29,07% u odnosu na 2010. godinu. Također, zabilježen je i rast ukupnih prihoda drvne industrije u istom razdoblju za 36,61%. Tablica 34. prikazuje podatke o navedenoj industriji, dok su tablicom 35. prikazana najznačajnija poduzeća u MŽ u navedenoj djelatnosti.

TABLICA 34. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU DRVNE INDUSTRIJE MŽ-A ZA RAZDOBLJE OD 2010. DO 2014. GODINE

DRVNA INDUSTRIJA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	67	65	68	-	68
Broj zaposlenih	1.400	1.482	1.515	1.706	1.807
Ukupni prihodi u 000 HRK	693.711	811.999	835.088	875.860	947.687
Ukupni rashodi u 000 HRK	658.733	767.957	783.823	866.957	911.670
Saldo u 000 HRK	34.978	44.042	51.265	8.903	36.017
Investicija u 000 HRK	-	-	-	90.180	81.791
Prosječna neto plaća u HRK	3.603	3.644	2.996	4.292	4.303

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2010., 2011., 2012. i 2014. godinu, HGK Čakovec

TABLICA 35. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH); PREDANA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA ZA 2014. GODINU

C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	1.1.	PANA d.o.o. (140)
	1.2.	MEĐIMURJEPLET d.d. (44)
	1.3.	PANA STOLARIJA d.o.o. (49)
	1.4.	DOMET d.o.o. (36)
	1.5.	DRVOTRADE d.o.o. (30)
C31 Proizvodnja namještaja	2.1.	LPT d.o.o. (336)
	2.2.	Hilding Anders d.o.o. (406)
	2.3.	PROMMING d.o.o. Čakovec (161)
	2.4.	SOBOČAN-interijeri d.o.o. (113)
	2.5.	BERNARDA d.o.o. (174)

Izvor: Biznet

1.2.5.2. GRAĐEVINARSTVO

- 2014. godine u građevinarstvu na području MŽ je djelovalo 361 poduzeće, što čini udio od 3,07% ukupnog broja poduzeća koja u RH djeluju u spomenutom sektoru.
- Sektor građevinarstva je u 2010. zapošljavao 15,3% zaposlenih u županiji te sudjelovao s 12,9% u ukupnim prihodima poduzetnika županije, a u 2014. godini zapošljavao je 11,52% zaposlenih, i sudjelovao s 9,3% u ukupnim prihodima poduzetnika MŽ. Na razini RH navedeni sektor 2014. godine zapošljava 8,62% svih zaposlenih.
- Građevinarstvo nakon prerađivačke industrije u MŽ u 2014. godini zapošljava najveći broj djelatnika.
- Dominiraju poslovi niske tehnološke razine i male dodane vrijednosti.
- Više od trećine trgovačkih društava u djelatnosti je izgradnje objekata, a ostala su u djelatnosti završnih radova, u djelatnosti instalacijskih radova itd.
- I dalje vladaju veliki problemi s nemogućnošću naplate potraživanja zbog koje su, najčešće manja poduzeća i obrti, u opasnosti da, ne svojom krivicom, moraju zatvoriti poslovanje.
- Nagomilane teškoće u sektoru rezultirale su daljnjim slabljenjem potencijala građevinskog sektora. Značajne tvrtke su se suočile s velikim financijskim problemima što je rezultiralo pokretanjem predstečajnih nagodbi ili stečajnih postupaka.
- Neto prosječna plaća u sektoru građevinarstva za 2014. godinu iznosi 3.311 kuna što je za 23,74% manje od prosjeka RH za građevinarstvo (786 HRK).

TABLICA 36. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU GRAĐEVINARSTVA MŽ-A ZA RAZDOBLJE 2010. – 2014. GODINE

GRAĐEVINARSTVO	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	364	356	321	/	361
Broj zaposlenih	3.578	3.338	3.102	2.749	2.758
Ukupni prihodi	1.319.017.000	1.080.731.000	1.072.724.000	1.025.592.080	996.843.652
Ukupni rashodi	1.264.932.000	1.097.811.000	1.102.318.000	1.036.699.779	986.657.215
Bruto dobit	54.085.000	17.080.000	-29.594.000	-11.107.699	10.186.437
Investicija	/	/	/	62.554.132	12.347.888
Prosječna neto plaća	3.337	3.228	3.315	3.291	3.311

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja, HGK

TABLICA 37. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ ZA 2015. (BROJ ZAPOSLENIH; PREDANA IZVJEŠĆA ZA 2014.)

F Građevinarstvo	1.	ĐURKIN d.o.o (118)
	2.	MEĐIMURJE GRADITELJSTVO d.o.o. (194)
	3.	TEGRA d.o.o. (147)
	4.	KVANTUM d.o.o. (25)
	5.	KERMEK d.o.o. (58)
	6.	INSTAL-PROMET KANIŽAJ d.o.o. (13)
	7.	C3 ČAKOVEC d.d. (3)
	8.	VT EL-TIM d.o.o. (13)
	9.	EUROKLIMA d.o.o. (50)
	10.	ELKOS d.o.o.(20)
Izvor: Biznet		

1.2.5.3. TRGOVINA

- Trgovinska djelatnost u Međimurskoj županiji razmjerno je razvijena i u njoj posluje najveći broj poduzeća od svih registriranih u županiji, a bave se trgovinom na veliko, trgovinom na malo i posredovanjem u trgovini prehrambenim i neprehrambenim proizvodima, bilo na domaćem ili inozemnom tržištu.
- Prema podacima Hrvatske gospodarske komore za 2014. godinu, 582 poduzeća je poslovalo u djelatnosti trgovine, što je 23,46% svih poduzeća u županiji, dok na razini RH čine udio od 2,27% ukupnih poduzeća koja djeluju u tom sektoru.
- U 2014. godini međimurska trgovinska poduzeća ostvarila su ukupne prihode u visini od 2,13 milijardi kuna, što je u odnosu na ukupne prihode cjelokupnog gospodarstva županije, koji su iznosili 10,69 milijardi kuna, 19,96%.
- Ukupni rashodi u ovoj djelatnosti istodobno realizirani su u visini od 2,07 milijarde kuna i čine 20,24% ukupnih rashoda međimorskog gospodarstva u cjelini.
- Broj zaposlenih u svim međimurskim poduzećima koja posluju na području trgovine u 2014. godini iznosi 2.726, što čini 11,39% svih zaposlenih u gospodarstvu županije.
- Visina prosječne mjesečne neto plaće isplaćene po zaposlenom u trgovačkim društvima iz djelatnosti trgovine sa sjedištem u Međimurskoj županiji bila je u razdoblju siječanj-prosinac 2014. godine 3.623 kuna. To je 24,45% manje od prosjeka neto plaće u spomenutoj djelatnosti na razini RH, koja je iznosila 4.509 kuna.

TABLICA 38. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU TRGOVINE MŽ-A ZA RAZDOBLJE 2010. – 2014.

TRGOVINA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	608	620	569	/	582
Broj zaposlenih	2.870	2.779	2.758	2.621	2.726
Ukupni prihodi	2.097.547.000	2.179.634.680	2.182.981.715	2.067.348.203	2.132.924.962
Ukupni rashodi	2.067.126.000	2.135.820.846	2.153.393.134	2.011.768.155	2.074.954.535
Bruto dobit	30.421.000	43.813.834	29.588.581	55.580.048	57.970.427
Investicija	/	/	/	22.276.252	33.195.160
Prosječna neto plaća	3.408	3.485	3.540	3.562	3.623

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja, HGK

TABLICA 39. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH)

G Trgovina	1.	METSS d.o.o.(774)
	2.	MIP WEYLAND d.o.o. (26)
	3.	AC JESENOVIĆ d.o.o. (42)
	4.	MIKOL d.o.o. (26)
	5.	Ljekarna Čakovec (63)
	6.	BAT (68)
	7.	VLADO d.o.o. (15)
	8.	EZY INFOTECH d.o.o. (19)
	9.	MEĐIMURKA BS, d.o.o. (68)
	10.	RONIS d.o.o. (18)
Izvor: Biznet		

1.2.5.4. INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE

- Informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT) obuhvaća računala, komunikacijsku opremu i s njima povezane usluge te se bavi proučavanjem informacijskog doba.
- Značajnu ulogu u razvoju ovoga sektora ima stručni studij računarstva na Međimurskom veleučilištu s dva smjera: programsko inženjerstvo te inženjerstvo računalnih sustava i mreža i blizina Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu, koji generira značajan broj stručnjaka iz toga područja.
- Tehnološko-Inovacijski Centar Međimurje u svom poduzetničkom inkubatoru okupio je desetak IKT poduzeća i stvorio mjesto na kojem dolazi do sinergije poduzeća i ideja koja često rezultira novim razvojnim projektima.
- Značajan iskorak u pozicioniranju međimurskog ICT-sektora napravljen je osnivanjem Međimurskog IT Clustera (MIT Cluster) koji okuplja 10 poduzeća i pokazuje opredijeljenost za zajedničko djelovanje u nastupu prema tržištima i širenju obujma i kvalitete poslovanja. MIT Cluster dio je Saveza hrvatskih ICT udruga.
- Prema podacima Hrvatske gospodarske komore u 2014. godini, od ukupno 2.481 poduzeća s područja Međimurske županije, njih 91 je poslovalo u djelatnosti ICT, što je 3,67 % svih poduzeća u županiji. Na razini RH, poduzeća u spomenutoj djelatnosti čine udio od 4,9 % svih poduzeća u koja djeluju u RH. Vidljiv je njihov veći udio na razini RH, u odnosu na udio u Međimurskoj županiji.
- U 2014. godini međimurska ICT poduzeća ostvarila su ukupne prihode u visini od 118,5 milijuna kuna, što je u odnosu na ukupne prihode 2010. godine, koji su iznosili 99,2 milijuna kuna povećanje za 19,41 %.

- Ukupni su rashodi u ovoj djelatnosti u 2014. godini realizirani u visini od 109 milijuna kuna, što je povećanje za 15,67 % u odnosu na 2010. godinu. 2014. godine rashodi spomenute djelatnosti čine 1,11 % ukupnih rashoda međimurskog gospodarstva u cjelini.
- Broj zaposlenih u svim međimurskim poduzećima koje posluju na području informacije i komunikacije u 2014. godini iznosi prosječno 365 djelatnik, što čini 1,53 % svih zaposlenih u gospodarstvu županije.
- Visina prosječne mjesečne neto plaće isplaćene po zaposlenom iz djelatnosti ICT sa sjedištem u Međimurskoj županiji bila je u razdoblju siječanj-prosinac 2014. godine 4.807 HRK. To je za 2.271 HRK manja plaća u odnosu na razinu prosječne plaće u RH za spomenutu djelatnost, odnosno 47,24%. Međutim, plaća u djelatnosti informacije i komunikacije je veća od prosječne plaće MŽ za 877 kuna ili 18,24%.

TABLICA 40. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE MŽ-A ZA RAZDOBLJE 2010. - 2014. GODINE

INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	68	69	68	/	91
Broj zaposlenih	330	331	351	352	365
Ukupni prihodi	99.257.000	107.487.350	110.874.918	111.430.735	118.529.308
Ukupni rashodi	94.300.308	98.657.580	99.475.998	100.133.726	109.076.239
Bruto dobit	4.956.692	8.829.770	11.398.920	11.297.009	9.453.069
Investicija	/	/	/	2.709.857	1.872.458
Prosječna neto plaća	4.402	4.181	4.276	4.411	4.807

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja, HGK

TABLICA 41. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH; PREDANA IZVJEŠĆA ZA 2014.)

J Informacije i komunikacije	1.	IPC d.o.o. (12)
	2.	MEĐIMURJE IPC d.d. (44)
	3.	MEDIA-SOFT d.o.o. (23)
	4.	C LAB d.o.o. (21)
	5.	NOVI-NET d.o.o. (15)
	6.	LIST MEĐIMURJE d.o.o. (16)
	7.	MCS d.o.o. (16)
	8.	MIJOR d.o.o. (19)
	9.	SMARTEK, d.o.o (13)
	10.	KONPLAST d.o.o. (17)
<i>Izvor: Biznet</i>		

1.2.5.5. PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE

- Grana djelatnosti prijevoza i skladištenja prema ukupnim prihodima u 2014. čini 3,01% gospodarstva Međimurske županije. 82 poduzeća koja su poslovala u navedenoj djelatnosti u 2014. godini čine 3,3% svih poduzeća u županiji. Ukupan broj poduzeća čine 2,28% ukupnog broja poduzeća u RH koja se bave spomenutom djelatnošću.
- U 2014. godini međimurska poduzeća na području prijevoza i skladištenja ostvarila su ukupne prihode u visini od 321,6 milijuna kuna, što je u odnosu na ukupne prihode 2010. godine, koji su iznosili 358,2 milijuna kuna, smanjenje za 10,23%.
- Ukupni su rashodi u ovoj djelatnosti istodobno realizirani u visini od 305,75 milijuna kuna, što je povećanje za 3,06% u odnosu na prethodnu godinu.
- Broj zaposlenih u svim međimurskim poduzećima koja posluju na području prijevoza i skladištenja u 2014. godini iznosi prosječno 575 djelatnik, što čini 2,40% svih zaposlenih u gospodarstvu županije.
- Visina prosječne mjesečne neto plaće isplaćene po zaposlenom iz djelatnosti prijevoza i skladištenja u razdoblju siječanj-prosinac 2014. godine iznosi 3.889 HRK. Prosječna neto plaća navedene djelatnosti na razini RH iznosi 5.763 HRK, što je za 1874 HRK više nego na razini MŽ. Kada se promatra prosjek neto plaće u cjelokupnom gospodarstvu županije, tada je prosječna neto plaća MŽ za djelatnost prijevoza i skladištenja manja za 1,04 %.

TABLICA 42. OSNOVNI PODACI O POSLOVANJU PRIJEVOZA I SKLADIŠTENJA MŽ-A ZA RAZDOBLJE OD 2010. – 2014. GODINE

PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Broj poduzeća	95	102	101	/	82
Broj zaposlenih	763	736	750	569	575
Ukupni prihodi	358.227.035	422.312.840	406.277.472	310.824.136	321.595.617
Ukupni rashodi	353.175.742	405.258.141	390.386.902	296.681.537	305.749.496
Bruto dobit	5.051.293	17.054.699	14.037.730	14.142.599	15.846.121
Investicija	/	/	/	25.142.937	26.084.546
Prosječna neto plaća	3.559	3.980	3.860	3.988	3.889

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja, HGK

TABLICA 43. NAJZNAČAJNIJA PODUZEĆA U ODJELJCIMA NKD-A PREMA VISINI PRIHODA U MŽ (BROJ ZAPOSLENIH; PREDANA IZVJEŠĆA ZA 2014.)

H Prijevoz i skladištenje	1.	TKALEC TRANS d.o.o. (42)
	2.	S-SEČAN d.o.o. (30)
	3.	ARNO d.o.o. (30)
	4.	MURASPID d.o.o. (28)
	5.	TRGOŠPED d.o.o. (32)
	6.	TRANSPORT NOVAK d.o.o. (27)
	7.	RUDI-EXPRESS d.o.o. (36)
	8.	GREGORINČIĆ d.o.o. (22)
	9.	TRANS - KUKOVEC d.o.o. (26)
	10.	SARA TRANS d.o.o. (36)

Izvor: Biznet

1.2.5.6. TURIZAM

Obilježja turizma u Međimurju

Međimurska županija ima velik potencijal za razvoj kontinentalnog turizma, a ključni resursi na kojima se temelji razvojni potencijal Međimurske županije u turizmu su prirodna i nematerijalna kulturna baština, kvalitetni poljoprivredni proizvodi, voda i termalni izvori te razvijena sportska infrastruktura. Na temelju postojećih resursa i atrakcija te u skladu s europskim i svjetskim trendovima u turističkom sektoru se nastoji staviti naglasak na: eno-gastronomiju, *wellness* i biciklizam, odnosno sportski turizam.

Bez obzira na povijest lovnog turizma, Međimurje nema tradiciju turističkih djelatnosti i značajniji razvoj turizma dešava se posljednjih 10-ak godina. Razvojem i promocijom turizma na razini županije ciljano se bave turističke zajednice - na regionalnoj razini djeluje TZ Međimurske županije, a na razini gradova i općina TZ Grada Čakovca, TZ Grada Preloga, TZ Grada Mursko Središće, TZ Općine Nedelišće, TZ Općine Sveti Martin na Muri, TZ Općine Štrigova, razvojne agencije (REDEA i ČAKRA), a u posljednjih godina aktivnije se uključuju i LAG-ovi. Do sada se uglavnom poticala zajednička promocija destinacije, razvoj novih proizvoda i obogaćivanje ukupne ponude, provodila se senzibilizacija i edukacija stanovništva. Zbog nedostatka ljudskih i financijskih resursa, turističke zajednice nisu u mogućnosti pokretati i provoditi financijski i operativno zahtjevnije projekte, a slična situacija je i u razvojnim agencijama te na razini samih općina i gradova kojima nedostaju sredstva za sufinanciranje „velikih“ projekata. Aktivnosti u kreiranju novih proizvoda odnose se uglavnom na privatne investicije koje su zbog nedostatka financijskih sredstava imale relativno mali opseg u odnosu na potrebe. U 2014. godini odabrana je destinacijska receptivna agencija Etno Art Travel koja bi trebala doprinijeti daljem razvoju turističke ponude i upravljanju destinacijom.

Razvoj međimurskog turizma oslanja se i na razvoj poljoprivrednog sektora Međimurja s obzirom da je kvaliteta međimurskih poljoprivrednih proizvoda prepoznata na nacionalnoj razini pa i šire. Turistički sektor bilježi konstantan rast posljednjih 10-ak godina stoga je prisutan nedostatak adekvatnih kadrova sa specifičnim znanjima i sposobnostima. Veliki broj ugostiteljsko – turističkog kadra izlazi iz ugostiteljsko – turističkih škola, no kao takav nije adekvatan jer u kurikulumu tih strukovnih škola nema dovoljno praktične nastave. Kako je turizam konstantno rastući sektor tako raste i broj pružatelja usluga u turizmu te broj turističkih proizvoda i usluga, međutim nedostatna je suradnja i ciljano povezivanje pružatelja usluga.

Strateški marketinški plan razvoja turizma MŽ sastavljen je 2014. godine s ciljem daljnjeg unapređenja do sad stečene tržišne pozicije kao i Master plan razvoja turizma čija je izrada upravo završila. Trenutno Međimurje kao ruralna turistička destinacija nije dovoljno prepoznata ni u RH, a ni van granica RH te je potrebno uložiti puno više napora da se to promijeni. Neki razlozi zašto je to tako, je da nema dovoljno financijskih sredstava za ciljanu promociju Međimurja kao ruralne turističke destinacije te nedovoljna važnost ruralnog turizma na nacionalnoj razini i premali ciljani poticaj za razvoj istog.

Dolasci i noćenja

Trend povećanja broja dolazaka u Međimurskoj Županiji prisutan je na godišnjoj bazi gledajući od 2010. do 2015. godine od oko 8,32%, osim u 2011. godini kada je zabilježen blagi pad za 2,4%. Prema podacima Ministarstva turizma broj dolazaka turista od 2010. godine do 2015. godine povećao se za 47%. Sukladno tome postotak ostvarenih noćenja također bilježi povećanje za oko 9,4% godišnje, odnosno ukupno povećanje broja noćenja od 2010. do 2015. godine iznosi 56%. Pozitivan trend povećanja dolazaka turista zabilježen je i na području cijele Republike Hrvatske gdje prikupljeni podaci prikazuju godišnje povećanje za prosječno 6,22% odnosno broj dolazaka od 2010. godine do 2015. godine povećan je za oko 35%. Povećanje broja ostvarenih noćenja u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2015. godine iznosi oko 26,7%. Promatramo li kretanje broja noćenja turista od 2012. do 2013. godine, postotak povećanja iznosi 26,9% ali tada naglo pada, uspoređujemo li 2013. i 2014. godinu, na 2,97%. Međutim, nakon 2013. godine bilježi se lagani porast te se taj trend nastavlja.

TABLICA 44. DOLASCI I NOĆENJA TURISTA OD 2012. DO 2015. GODINE

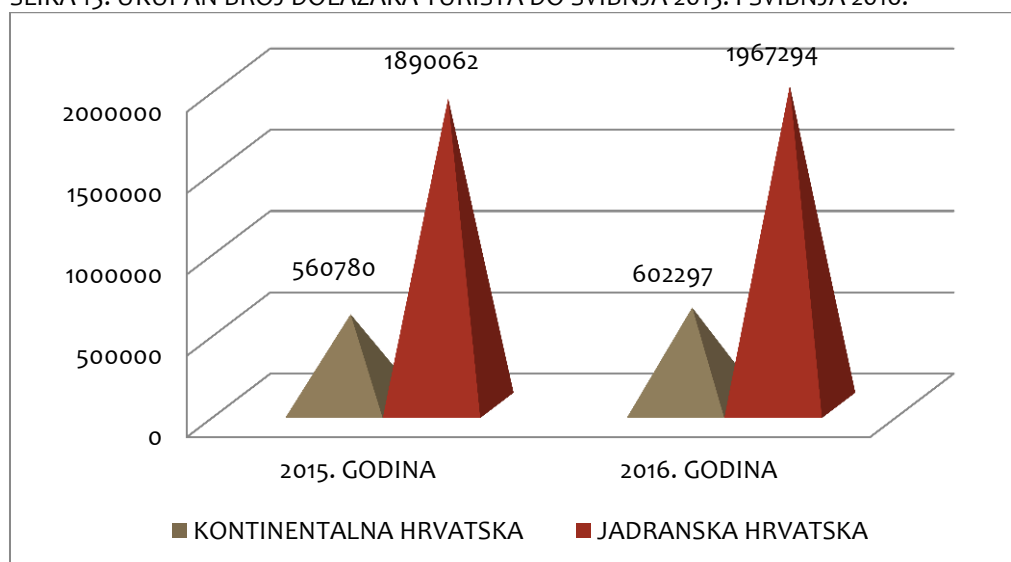
	MEĐIMURSKA ŽUPANIJA		KONTINENTALNA HRVATSKA		JADRANSKA HRVATSKA	
	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA	DOLASCI	NOĆENJA
2010.	38.302	81.526	1.195.139	2.218.561	9.408.977	54.198.818
2011.	37.369	78.856	1.277.053	2.338.510	10.178.624	58.015.765
2012.	38.913	89.360	1.340.736	2.439.143	10.494.239	48.330.084
2013.	45.179	99.182	1.504.747	2.736.915	10.936.729	61.716.635
2014.	48.272	111.217	1.634.200	2.823.123	11.494.216	63.543.715
2015.	56.442	127.190	1.834.418	3.201.946	12.508.905	68.299.167
2016.*	16.581	38.292	602.297	1.140.989	1.967.294	6.481.515
UKUPNO	205.387	465.241	6.916.398	12.342.116	47.401.383	248.371.116

Izvor: Ministarstvo turizma

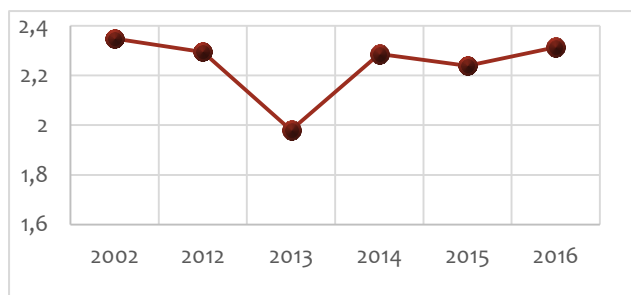
*do svibnja 2016. godine

Na slici 15. uspoređeni su podaci prikupljeni od strane Ministarstva turizma do petog mjeseca 2015. i 2016. godine za Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku. S obzirom da još uvijek kontinentalni turizam nije u potpunosti iskoristio svoj potencijal bilo je za očekivati da će ukupan broj dolazaka turista u Jadranskoj Hrvatskoj biti tri puta veći u odnosu na Kontinentalnu Hrvatsku. Sukladno prikupljenim podacima broj dolazaka turista u 2016. godini, u odnosu na prethodnu godinu, za Međimursku županiju smanjen je za 21%, odnosno u 2015. zabilježeno je ukupno 21.196 turista dok je 2016.-te MŽ posjetilo 16.581.

SLIKA 15. UKUPAN BROJ DOLAZAKA TURISTA DO SVIBNJA 2015. I SVIBNJA 2016.

Izvor: Ministarstvo turizma

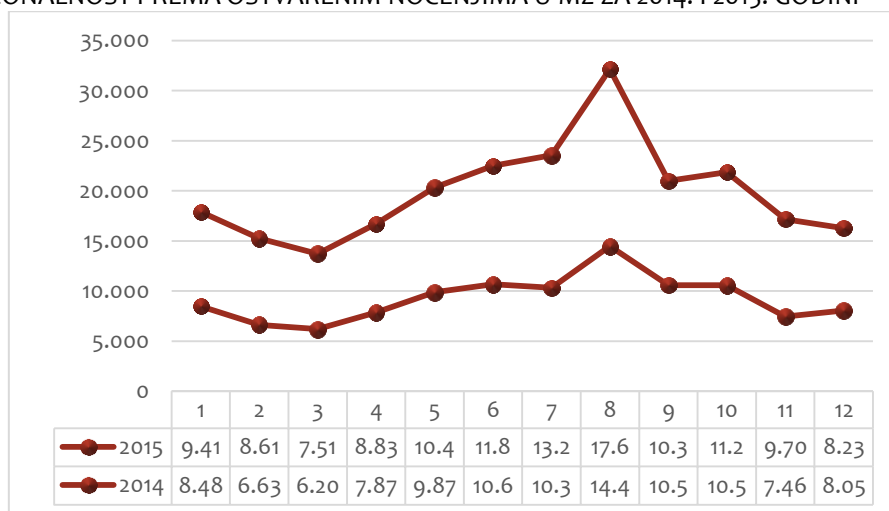

Prema evidentiranom broju dolazaka i broju noćenja prosječna duljina boravka turista u Međimurskoj županiji iznosila je dva dana. Uspoređujemo li duljinu boravka turista iz 2002. godine pa do danas, prosječan broj nije se znatno promijenio. Jedina uspoređena godina koja iskače iz standardnog okvira je 2013. godina kada je prosječna duljina boravka gostiju iznosila 1 dan (1,9). U narednim godina broj dana je podjednak što pokazuje i grafikon (izvor: Ministarstvo

turizma) gdje je 2014. godine prosječna duljina boravka iznosila 2 dana (2,28), 2015. godine također 2 dana (2,23), a prikupljeni podaci za prvih pet mjeseci u 2016. godini pokazuju da je prosječna duljina boravka i dalje 2 dana (2,31).

Slika 16. prikazuje sezonalnost u 2014. i 2015. godini prema ostvarenim noćenjima za Međimursku županiju. S obzirom da u većini kontinentalnih županija tijekom godine nema velikih odstupanja tako je i u Međimurskoj županiji gdje prosječan postotak dolazaka turista u svim mjesecima iznosi oko 33%. Najveći postotak ostvarenih noćenja zabilježen je u mjesecima od svibnja do kolovoza koji je 2014. godine iznosio 41%, a 2015. godine 42%. U mjesecima od rujna do prosinca zabilježeno je ukupno 33% noćenja u 2014. godini i 31% noćenja u 2015. godini. Najmanji postotak ostvarenih noćenja zabilježen je u mjesecima od siječnja do travnja i to 26% u 2014. godini i 27% u 2015. godini.

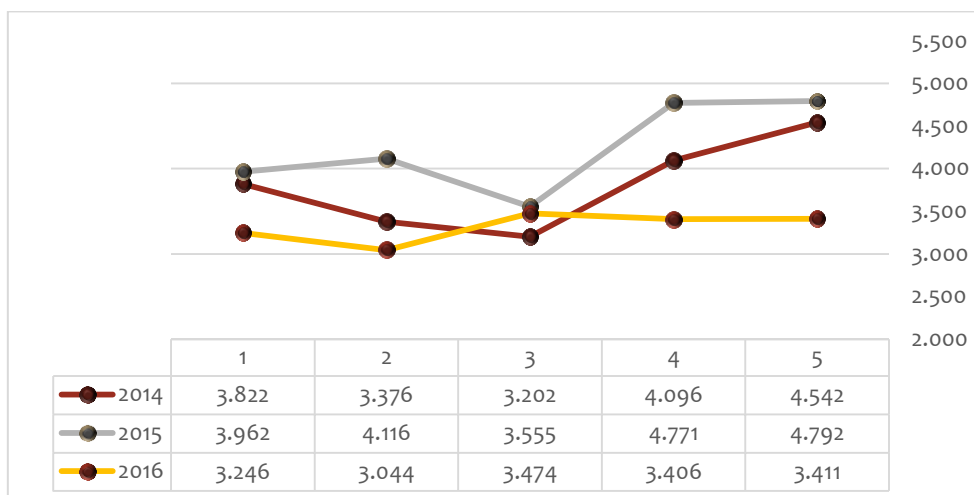
SLIKA 16. SEZONALNOST PREMA OSTVARENIM NOĆENJIMA U MŽ ZA 2014. I 2015. GODINI

Izvor: Državni zavod za statistiku

Podaci, vezani uz ukupan broj dolazaka u Međimurskoj županiji, prikupljeni od strane Državnog zavoda za statistiku za prvih pet mjeseci u posljednje tri godine prikazani su na slici 17. U 2014. i 2015. godini nisu prisutna velika odstupanja tijekom promatranih mjeseci. Međutim, podaci za 2016. godinu tijekom promatranog perioda pokazuju smanjenje za oko 25% u odnosu na prikupljene podatke iz 2014. i 2015. godine. Mjesec ožujak je tijekom cijelog promatranog razdoblja podjednak te nam velikih odstupanja, ali tijekom mjeseca travnja i svibnja primjećuje se smanjenje broja gostiju i to za oko 25%.

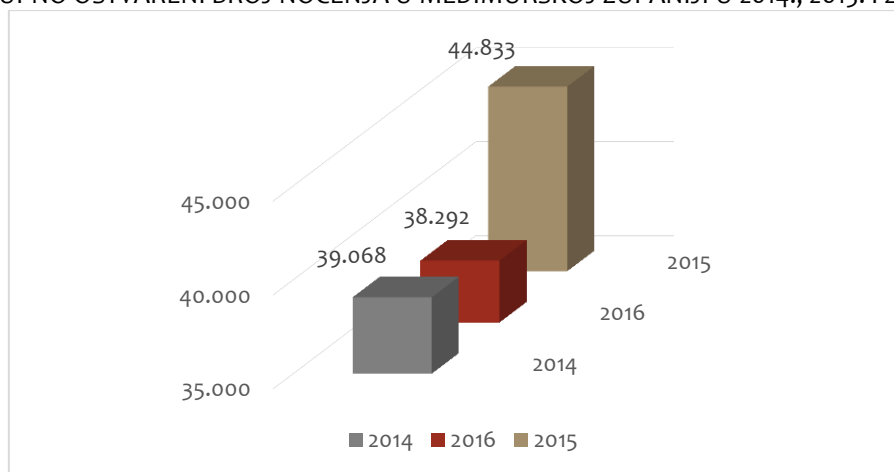
SLIKA 17. SEZONALNOST PREMA OSTVARENOM DOLASCIMA U MŽ ZA 2014., 2015. I 2016. GODINU (PRVIH 5 MJESECI)

Izvor: Državni zavod za statistiku

Usporedivši podatke ukupnog broja ostvarenih noćenja u Međimurskoj županiji tijekom trogodišnjeg razdoblja najveći broj noćenja ostvaren je tijekom 2015. godine (44.833) od siječnja do svibnja. Gledajući prvih pet mjeseci u 2014. godini, gdje je broj noćenja iznosio je 39.068 i prvih pet mjeseci u 2015. godini, ostvareno je povećanje za 17%. Međutim, tijekom 2016. godine zabilježeno je smanjenje za 15% što je i bilo za očekivati s obzirom da je i broj dolazaka znatno manji.

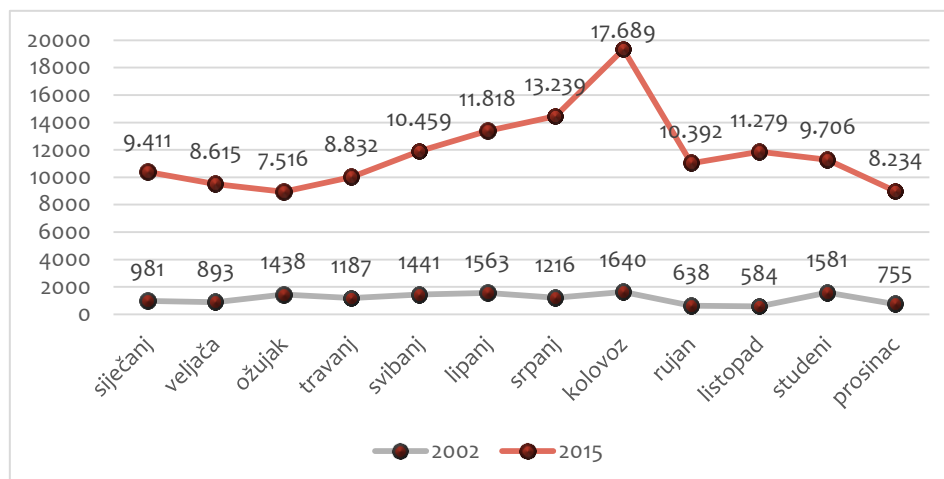
SLIKA 18. UKUPNO OSTVARENI BROJ NOĆENJA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI U 2014., 2015. I 2016.

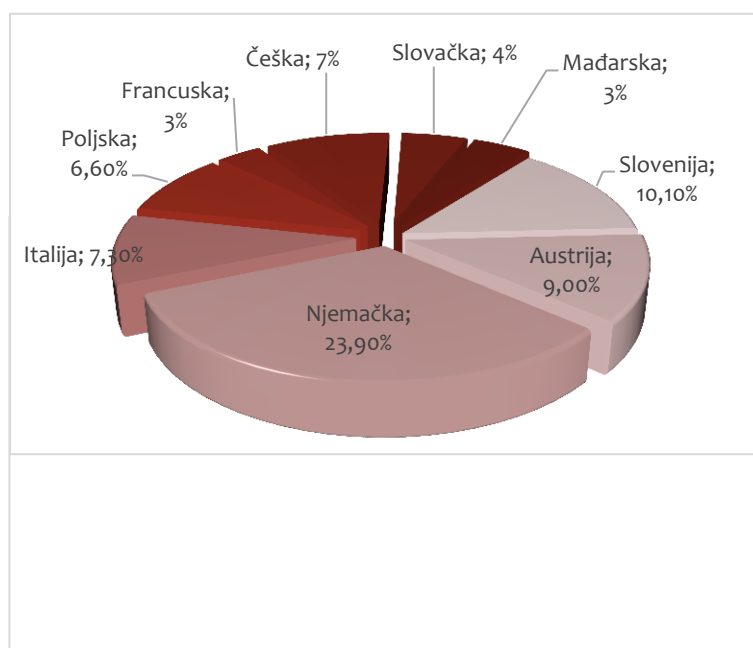
Izvor: Državni zavod za statistiku

Na slici 19. uspoređeni su podaci o ukupnom broju noćenja u Međimurskoj županiji u 2002. godini gdje je najveći broj noćenja zabilježen tijekom mjeseca lipnja i kolovoza. U ovih 13 godina ukupan broj noćenja u Međimurskoj županiji narastao je za oko 10 puta što je rezultat ulaganja u razvoj turističkog sektora. Povećanje turističkih pokazatelja, kao što je broj dolazaka i noćenja stranih i domaćih turista, prvenstveno je rezultat diversifikacije turističke ponude koje se odnosi na razvoj posebnih oblika turističkih proizvoda i usluga uz povećanje kvalitete postojećih i izgradnju novih smještajnih kapaciteta. Također, veliku ulogu ima i brendiranje i promocija uz pomoć aktualnih informacijsko - komunikacijskih tehnologija koje su Međimursku županiju pozicionirale kao jedno od vodećih turističkih odredišta u regiji Kontinentalne Hrvatske.

SLIKA 19. USPOREDBA UKUPNOG BROJA NOĆENJA TURISTA PO MJESECIMA ZA MŽ, 2002 I 2015

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku državljani Republike Hrvatske ostvarili su 2015. godine ukupno 51% noćenja, dok su strani turisti ostvarili 49%. Statistička analiza za 2016. godinu od siječnja do svibnja pokazuje da su domaći turisti ostvarili ukupno 58% dolazaka i 57% noćenja, a strani turisti 42% dolazaka i 43% noćenja. Sukladno statističkoj analizi Ministarstva turizma struktura noćenja stranih gostiju u 2015. godini pokazuje da najveći broj dolazi iz Njemačke (23,9%), Slovenije (10,1%), Austrije (9%), Italije (7,3%), Češka (7,3%), Poljska (6,6%), Slovačka (3,9%), Mađarska (3,4%) i Francuska (2,6%). Najpoželjnije destinacije domaćih turista u 2015. godini u Međimurskoj županiji, promatrano prema broju ostvarenih noćenja, su Sveti Martin na Muri 55%, Čakovec 51%,

Prelog 34% i Nedelišće 29%. Prikupljeni podaci dokazuju da Međimurska županija sve više postaje poznatom i poželjnom turističkom destinacijom, kako kod domaćih tako i kod stranih turista, s obzirom da je broj dolazaka i noćenja u kontinuiranom porastu.

TABLICA 45. DOLASCI I NOĆENJA DOMAĆIH I STRANIH TURISTA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI TIJEKOM 2014., 2015. I 2016.

		DOLASCI	NOĆENJA
2014.	DOMAĆI TURISTI	28.955	60.650
	%	60%	54,53%
	STRANI TURISTI	19.317	50.567
	%	40%	45,47%
	UKUPNO Σ	48.272	111.217
2015.	DOMAĆI TURISTI	30.573	65.109
	%	54,17%	51,19%
	STRANI TURISTI	25.869	62.081
	%	45,83%	48,81%
	UKUPNO Σ	56.442	127.190

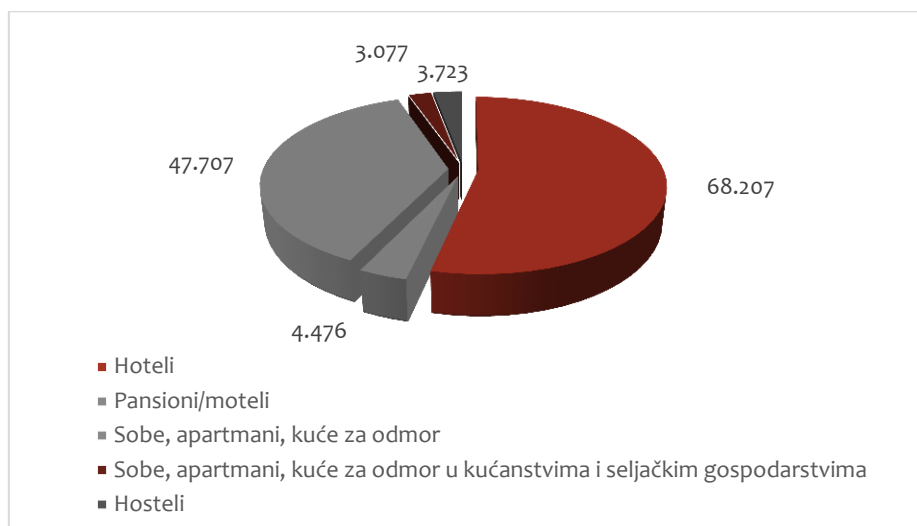
2016.*	DOMAĆI TURISTI	9.633	21.902
	%	58,1%	57,2%
	STRANI TURISTI	6.948	16.390
	%	41,9%	42,8%
	UKUPNO Σ	16.581	38.292

Izvor: Državni zavod za statistiku

* podaci do 5 mjeseca 2016. godine

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku tijekom 2015. godine u Međimurskoj županiji ostvareno je ukupno 127.190 noćenja, od čega je najviše noćenja zabilježeno u hotelima i sličnim kapacitetima 57,15% odnosno 72.683. Sukladno prikupljenim podacima hoteli privlače najveći broj gostiju te ostvaruju ukupno 68.207 što je 53,63% nakon čega slijede sobe, apartmani i kuće za odmor sa 37,51% ukupno ostvarenih noćenja, zatim pansioni i moteli sa 3,52%, hosteli sa 2,93% ostvarenih noćenja dok je najmanji broj noćenja zabilježen u smještajnim kapacitetima u kućanstvima i seljačkim domaćinstvima ukupno 2,41%.

SLIKA 20. VRSTA SMJEŠTAJA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

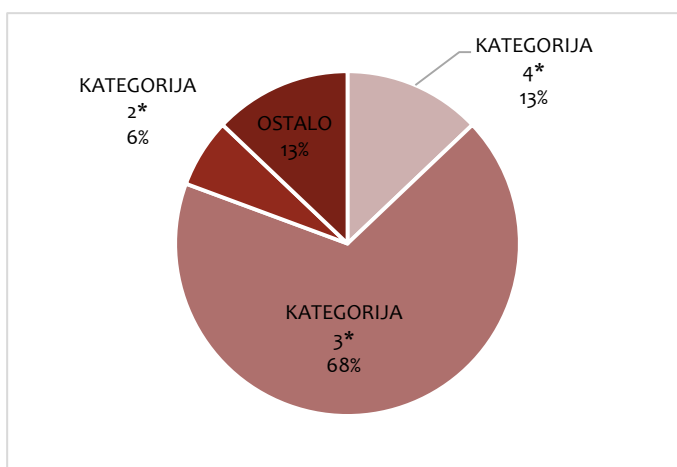

Izvor: Državni zavod za statistiku

Smještajni kapaciteti

Sukladno podacima iz 2014. godine u Međimurskoj županiji zabilježeno je ukupno 1.474 kreveta, od čega je 860 kreveta (58%) u objektima sa 4* što potvrđuje visoku razinu kvalitete smještaja.¹³ Također, u Međimurskoj županiji četiri objekta imaju kategoriju 4*, 20 objekata kategoriju 3*, dvoje objekata sa kategorijom 2* te ostali objekti bez kategorije.

Podaci prikupljeni od strane Turističke zajednice Međimurske županije pokazuju da je Međimurje 2015. godine raspolagalo sa ukupno 449 soba, 126 apartmana, 1.200 stalnih ležajeva u ukupno 22 objekta i 11 kućanstva. Najveći broj smještajnih jedinica i stalnih ležajeva ima Sveti Martin na Muri sa ukupno 277 smještajnih jedinica te 624 stalnih ležajeva. Za takvu veliku koncentraciju smještajnih kapaciteta zaslužan je hotel sa smještajnim kapacitetom kojeg čini 151 soba i 6 apartmana,

¹³ Turistička zajednica Međimurske županije

zajedno sa cijelim kompleksom od još 101 apartmanom te organiziranim smještajem u kućama za odmor u kućanstvima sa 35 stalnih ležajeva. Zatim slijedi Čakovec sa ukupno 122 smještajne jedinice i 231 stalnim ležajem, Prelog sa 46 smještajnih jedinica i 85 stalnih ležajeva.

TABLICA 46. SMJEŠTAJNI KAPACITETI 2015. GODINE PO GRADOVIMA I NASELJIMA U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

GRAD/NASELJE	VRSTA SMJEŠTAJNE JEDINICE	SOBE	APARTMANI	BROJ STALNIH LEŽAJEVA
Sveti Martin na Muri	Hoteli	151	6	314
	Apartmani, sobe	4	101	275
	Kuće za odmor u kućanstvima	2	13	35
Čakovec	Hoteli	103	2	192
	Apartmani, sobe	15	0	35
	Kuće za odmor u kućanstvima	2	0	4
Prelog	Hoteli	31	1	60
	Apartmani, sobe	14	0	25
Nedelišće	Pansion	12	0	24
	Apartmani, sobe	2	0	6
	Kuće za odmor u kućanstvima	0	1	4
	Hosteli	16	0	29
Donji Vidovec	Pansion	29	0	61
Donji Kraljevec	Hoteli	14	0	28
	Apartmani, sobe	5	0	14
Mursko Središće	Pansion	15	0	30
Sveti Juraj na Bregu	Kuće za odmor u kućanstvima	10	0	15
Štrigova	Apartmani, sobe	8	0	11
	Kuće za odmor u kućanstvima	1	2	9
Mala Subotica	Apartmani, sobe	9	0	13
Orehovica	Apartmani, sobe	6	0	14
UKUPNO:		449	126	1200

Izvor: Turistička zajednica Međimurske županije

Primjetan je trend pojačanog interesa fizičkih osoba za uključivanje postojećih nekretnina za odmor (pogotovo u Gornjem Međimurju) kao djela smještajne ponude kao i investicije u dodatnu ponudu u ruralnom prostoru. Međutim, još uvijek je evidentan nedostatak smještajnih jedinica u kategoriji turističkih seljačkih domaćinstava te nedostatak auto-kampova, posebno kod graničnog prijelaza Goričan i kod Marine u Prelogu gdje za to postoji interes i potreba te eventualno kod graničnog prijelaza u Murskom Središću.

OSNOVNI TURISTIČKI PROIZVODI¹⁴

Zdravstveni turizam (wellness) u posljednje vrijeme postaje sve značajniji i traženiji oblik turizma. U Međimurskoj županiji najznačajnije su Terme Sveti Martin, koje su dio *Life Class* grupacije te su orijentirane na proizvode zdravlja i *wellnessa*. Sukladno tome, u sklopu svog kompleksa nude unutarnje termomineralne bazene, *wellness i beauty centar*, saune, centar zdravlja i ljetni *aquapark*. U *wellness* ponudu se uvrštavaju i kupališni kapaciteti Gradskih bazena „Marija Ružić“ u Čakovcu te *wellness park „Arcadia“* u Frkanovcu.

Za održavanje **konferencija i sastanaka (MICE)** Terme Sveti Martin su i u ovom proizvodu osnovni nositelj skupova sa šest dvorana kapaciteta od 10 do 450 osoba. Hotel Park Čakovec ima multifunkcionalnu dvoranu

¹⁴ Prema inputu od strane Turističke zajednice Međimurske županije

kapaciteta od 10 do 300 sudionika dok pansion „Golf“ u Donjem Vidovcu, hotel „Kralj“ u Donjem Kraljevcu, hotel „Panorama“ u Prelogu i hostel „Cimper“ u Murskom Središću, mogu ponuditi infrastrukturu za manje sudionika (do 30). Desetak ugostiteljskih objekata može ponuditi uvjete za manje kvalitativno zahtjevne jednodnevne skupove od 30 do 100 osoba.

Vino i gourmet - baza **viniskog turizma** predstavljaju velik broj visoko kvalitetnih vina među kojima se ističe sorta moslavac i njen brand „Pušipel“, 30-ak vrlo dobro uređenih vinotočja/kušaonica/izletišta, pitoreskan vinorodni krajolik Gornjeg Međimurja i regionalno prepoznatljive vinske svetkovine i manifestacije (prikazane u tablici 55.): Vincekovo, **Urbanovo**, Martinje. Brend Međimurske vinske ceste je etabliran na hrvatskom turističkom tržištu, a kvalitetom i sadržajem ima vrlo dobre šanse za prodor i na regionalno tržište. Posljednjih godina lokalne prehrambene namirnice (crno/bučino ulje, meso iz tiblice, sir turoš itd.) i tradicionalna jela bogate međimurske kuhinje sve više dobivaju na važnosti. Turistička zajednica Međimurske županije osmislila je sustav ocjenjivanja kvalitete i raznovrsnosti ponude u ugostiteljskim objektima, gdje se ocjenjuje prostor, osoblje, jela, oprema i ponuda objekta. Najbolje ocjenjeni ugostiteljski objekt i restoran dobiva znak „Zlatni međimurski gurman“ i „Međimurski gurman“.

Međimurska županija posljednjih godina ulaže mnogo sredstava u **cikloturizam** te je formirala standard kvalitete naziva „Cyclist welcome“, koji sadrži niz zahtjeva koje objekti moraju posjedovati kako bi bolje uslužili bicikliste. Do sada postoji dvadesetak smještajnih objekata u Međimurskoj županiji koji udovoljavaju postavljenim zahtjevima. Međimurje se nalazi među tri najbolje cikloturističke destinacije u Republici Hrvatskoj. Ima razvijenu vrlo bogatu mrežu biciklističkih i pješačkih staza, cesta i zelenih puteva različite dužine i stupnja težine koje prolaze kroz različite krajolike: gradove, naselja, šume, te uz rijeku Muru i Dravu. Međimurje je također certificirano kao ADFC regija, te ima više od 700 km označenih biciklističkih staza.

Infrastrukturnu osnovicu **sportskog turizma** čine sportska borilišta i uz njih vezani ugostiteljski kapaciteti: Terme Sv. Martin (multifunkcionalna dvorana, sportska borilišta, hotel, wellness, restorani), objekt DG Sporta iz Preloga (multifunkcionalna dvorana, sportska borilišta, hotel, restoran), SGC Aton Nedelišće – (gimnastička i multifunkcionalna dvorana, sportski hostel), Sportsko rekreacijski centar Mladost Čakovac sa različitim sportskim borilištima (nogometni – atletski stadion, streljana, kuglana i zatvoreni bazeni), Speedway stadion Millenimum Donji Kraljevec, Karting centar Belica, Accredo – adrenalinski centar Zasadbreg. Na nivou još uvijek neiskorištenih resursa su: nautički sportovi na rijekama Muri i Dravi te umjetnim jezerima kod Preloga i Kuršanca kao i već postojeći kapaciteti za konjički turizam. Potrebno je spomenuti lovni i ribolovni turizam jer Međimursku županiju karakterizira značajan potencijal u njihovom razvoju u smislu očuvanja okoliša te sveukupnog bogatstva biljnih i životinjskih vrsta, ponajprije divljači i slatkovodnih riba.

Na temu **turizma baštine i događanja** (tablica 47.) razvijeno je poprilično mnogo proizvoda koji se prije svega temelji na očuvanoj nematerijalnoj tradicijskoj i obrtničkoj baštini, folklornim običajima te pojedinačno očuvanim/revitaliziranim objektima ruralne graditeljske baštine (mlin, kovačnice, kleti). Značajan broj posjetitelja bilježi se na rekonstruiranom objektu riječnog mlina u Žabniku u sklopu Mlinarske kuće te privatnoj etno zbirici Stanka Trstenjaka u Marofu. Kao organizirana tematska baštinska ruta u ponudi je „**Međimurska cesta tradicije**“ koja iz različitih razloga nije doživjela punu afirmaciju kao složeni turistički paket. Folklorni običaji i stari zanati najčešće su temelj najznačajnijih lokalnih manifestacija (Fašnik, Porcijunkolovo, Urbanovo, Smotra međimurske popevke itd.) Potencijal povijesnih ličnosti obitelji Zrinski i antropozofa R. Steinera su nažalost još uvijek u stadiju neiskorištenog resursa. Najznačajniji kulturno-povijesni objekt Međimurja Stari Grad Zrinskih u Čakovcu mora riješiti osnovne infrastrukturne probleme kako bi zauzeo mjesto značajne kulturno turističke atrakcije. Veliki resurs ruralne graditeljske baštine je selo Črečan s nizom još uvijek očuvanih kuća s početka 20. st.

TABLICA 47. POPIS MANIFESTACIJA U MŽ U 2015. GODINI

VRSTA MENIFESTACIJE	ORGANIZATOR	NAZIV MANIFESTACIJE	BROJ POSJETITELJA
Vinske manifestacije	Planinarsko društvo Bundek	Vincekov pohod	500
	TZO Štrigova	Vincekovo u Štrigovi	500
	HKUU Sveti Martin na Muri	Vincekovo 2015.	500
	Društvo vinogradara i vinara Hortus Croatiae	Urbanovo 2014.	13.000

	TZ i Općina Sveti Martin na Muri	Martinje u Sv. Martinu na Muri	4.000
	TZ Općine Nedelišće	Martinje u Nedelišću	2.400
	TZ Općine Štrigova	Štrigovsko martinje	2.500
	Grad Mursko Središće	Martinje u gradu rudara	400
Poljoprivredne manifestacije	Općina Belica i Udruga međimurskih proizvođača merkantilnog krumpira	Festival krumpira	360
	Općina Donja Dubrava	Dani ljuka i ekološke proizvodnje	1.000
Sportsko-rekreacijske manifestacije	Međimurski savez sportske rekreacije Sport za sve	BIMEP 2014.	3.200
	TZ Općine Nedelišće	BICIKLIJADA	400/800
	Toplice Sveti Martin	Weekend Bike Festival	500
	BK Mura Avantura	XCO Halicanum Trophy	400
	TZ i Općina Sveti Martin	Međunarodni spust murskih ladji	3.000
	BK Mura Avantura	11. Panoramski maraton triju država	700
Glazbene manifestacije	Kulturna udruga Retro	Trash & Burn	8.000
	Centar za kulturu Čakovec	21. Jazz fair	203
	Udruga mladih Forestland	Forestland 2015.	10.000
	Centar za kulturu Čakovec	41. Majski muzički memorijal J. Štolcer Slavenski	110
Kulturno – urbane manifestacije	TZ Prelog	Noć muzeja	1.000
	Muzej Međimurja Čakovec	Noć muzeja	3.000
	Turistička zajednica Grada Mursko Središće	Serjojski fašnik	400
	TZ Općine Nedelišće	Fašink u Nedelišću	2.200
	TZ Grada Čakovca	Međimurski fašnik	50.000
	TZO Štrigova	Štrigovski fašnik	400
	TZ Prelog	Fašnik	400
	TZ Prelog	16. Sajam cvijeća	1.100
	Međimurska županija	Dani Međimurske županije	1.200
	TZ Grada Čakovca	Legendarni vikend u Čakovcu	250
	Dvije lije i KU Pokret plus	Ljeto u gradu Zrinskih 2014.	8.000
	TZO Štrigova	Štrigovske noći 2015.	3.500
	TZ Štrigova	Umjetnička kolonija Štrigova	1.200
	TZ Grada Čakovca	Porcijunkolovo 2015.	230.000
	TZ Grada Mursko Središće	Ljeto uz Muru 2015.	20.000
	TZ i Općina Sveti Martin na Muri	Dani turizma i povorka starih običaja i zanata	3.000
	TZ Grada Čakovca	Advent u gradu Zrinskih	30.000
	Grad Mursko Središće	Advent v Središću	1.000

Izvor: Turistička zajednica Međimurske županije

1.2.5.7. POLJOPRIVREDA

Poljoprivredna proizvodnja u Međimurju oduvijek je bila od velikog značaja promatrajući proizvodne količine na razini Hrvatske te kvalitetu i primjenu novih tehnologija u proizvodnji. Pristupanjem Hrvatske Europskoj uniji, međimursku poljoprivredu potrebno je promatrati u puno širem kontekstu. Potrebno se usmjeriti na nova tržišta, zadovoljiti nove standarde u kvaliteti, pratiti sve brže tehnološke promjene i okrenuti se novim izvorima financiranja koja nude strukturni fondovi. Svjetski trendovi očituju se u sve većoj potražnji za hranom (do 2050. godine očekuje se povećanje broja stanovništva za 47%) što za sobom povlači potrebu povećanja efikasnosti proizvodnje hrane, odnosno, potrebu za udvostručenjem količine proizvedene hrane u narednih trideset godina. U tom kontekstu očekuje se veći doprinos znanosti, otkriće novih kemijskih spojeva te žestoki tempo u razvoju novih metoda povećanja prinosa. U situaciji kada se još uvijek osjećaju posljedice globalne ekonomske krize, u poljoprivrednom sektoru Republike Hrvatske pa tako i Međimurske županije, glavna tema više nisu u tolikoj mjeri nova ulaganja u infrastrukturu i proizvodne pogone, nego potraga za novim tržištima odnosno novi načini plasmana poljoprivrednih proizvoda kojim bi se poljoprivredna gospodarstva mogla bolje pozicionirati na tržištu i na taj način osigurati svoju egzistenciju.

Osnovna obilježja subjekata koji djeluju u poljoprivrednom sektoru

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na dan 14.12.2015. godine na području Međimurske županije evidentirano je 6.120 subjekata koji posluju u poljoprivrednom sektoru. Najveći je broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG) kojih je na području županije registrirano 5.952 pri čemu zauzimaju udio od 97,25 % od ukupnog broja subjekata koji djeluju u predmetnom sektoru. Navedeni podaci su u skladu s trendovima na razini statističke regije Kontinentalne Hrvatske te na razini Republike Hrvatske, u kojima udio OPG-a iznosi 96,89 %, odnosno, 96,92 %. Osim OPG-ova, u Međimurskoj županiji poljoprivrednu djelatnost obavlja 80 trgovačkih društava, 73 obrta, 8 zadruga te 7 subjekata drugih registracijskih oblika. Broj i registracijski oblik subjekata koji djeluju u poljoprivrednom sektoru prikazan je u tablici 48., a upravo zbog činjenice da su OPG-ovi nosioci proizvodnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u županiji, u nastavku je dana spolna, starosna i obrazovna struktura nositelja.

TABLICA 48. REGISTRACIJSKI OBLIK SUBJEKATA KOJI DJELUJU U POLJOPRIVREDNOM SEKTORU 2015. GODINE

NUTS regije	OPG	Obrt	Trgovačko društvo	Zadruga	Ostalo	Ukupno
NUTS III- Međimurska županija	5.952	73	80	8	7	6.120
NUTS II- Kontinentalna Hrvatska	345.138	4.870	4.965	805	417	356.195
NUTS I- Republika Hrvatska	173.230	2.374	2.495	425	200	178.724

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Spolna struktura nositelja OPG-ova ukazuje na činjenicu da su kao nositelji poljoprivrednih gospodarstava više zastupljeni muškarci nego žene. Na županijskoj razini muškarci su nositelji 65,45 % OPG-ova, dok su žene nositelji 34,54 % OPG-ova. Slična struktura vidljiva je na razini statističke regije u kojoj su žene nositelji 32,52 % OPG-ova te na nacionalnoj razini u kojoj taj udio iznosi još manje, točnije 30,61 %, što je prikazano u tablici 49. Navedeni podaci svjedoče o činjenici da su žene još uvijek u nedovoljnoj mjeri zastupljene kao nositelji poljoprivrednih gospodarstava unatoč tome što svojim radom jednako sudjeluju i doprinose poslovanju gospodarstava.

TABLICA 49. SPOLNA STRUKTURA NOSITELJA OPG-OVA 2015. GODINE

NUTS regije	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo		
	F	M	Ukupno
NUTS III- Međimurska županija	2.056	3.896	5.952
NUTS II- Kontinentalna Hrvatska	40.191	83.416	123.607
NUTS I- Republika Hrvatska	53.011	120.219	173.230

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Starosna struktura nositelja OPG-ova ukazuje na nepovoljnu situaciju u sektoru poljoprivrede jer je na području Međimurske županije više od 75,13 % nositelja u dobi iznad 50 godina, pri čemu je njih 37,80 % u dobnoj skupini iznad 65. Ujedno valja napomenuti da je 8,92 % nositelja u najmlađoj dobnoj skupini do 40 godina. Usporedbom navedenih podataka s podacima na razini NUTS I i NUTS II statističke regije vidljivo je da je nepovoljna starosna struktura nositelja prisutna ne samo u Kontinentalnoj, nego i u cijeloj Republici Hrvatskoj. Tako je na području Kontinentalne Hrvatske evidentirano 10,99 % nositelja mladih od 40 godina, dok na području Republike Hrvatske taj udio iznosi 9,97 % što je prikazano u Tablici 50. Navedeni podaci svjedoče o činjenici da se mlađe generacije u pravilu vrlo rijetko odlučuju na bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i preuzimanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, što je kroz godine rezultiralo nepovoljnom dobnom strukturom nositelja. No, u novije vrijeme Međimurska županija bilježi sve više pozitivnih primjera preuzimanja poslovanja poljoprivrednih gospodarstava upravo od strane mladih generacija što će se dugoročno pozitivno odraziti na daljnji razvoj poljoprivrednog sektora.

TABLICA 50. STAROSNA STRUKTURA NOSITELJA OPG-OVA 2015. GODINE

NUTS regije	Dob nositelja OPG-a							Ukupno
	<=40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-65	>65	
NUTS III- Međimurska županija	531	394	555	644	757	821	2.250	5.952
NUTS II- Kontinentalna Hrvatska	13.594	8.390	12.175	14.541	15.945	16.167	42.795	123.607
NUTS I- Republika Hrvatska	17.284	10.832	15.736	19.527	22.364	23.081	64.429	173.230

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Obrazovna struktura svjedoči o niskom stupnju obrazovanja nositelja OPG-ova što je vidljivo na svim promatranim razinama, od županijske do nacionalne. Najznačajniji podatak svjedoči o činjenici da na području Međimurske županije gotovo 7% nositelja OPG-ova nema završeno niti osnovnoškolsko obrazovanje. Najveći udio nositelja ima završenu srednju školu (32,17 %), nakon čega slijedi udio nositelja koji imaju završenu osnovnu školu (30,66 %), dok najmanji udio nositelja OPG-ova ima završen viši (1,76 %) i visok stupanj obrazovanja (1,05 %). Navedeni podaci na županijskoj razini su u skladu s podacima na razini NUTS II i NUTS I regije koje također bilježi visok udio nositelja OPG-ova koji nemaju završeno osnovnoškolsko obrazovanje: na razini Kontinentalne Hrvatske taj udio iznosi 8,59 % dok na razini Republike Hrvatske 8,25 %. Navedeni podaci o obrazovnoj strukturi nositelja prikazani su u tablici 51. u nastavku. Ovakva nepovoljna obrazovna struktura negativno se odražava na poslovanje subjekata u poljoprivrednom sektoru jer diversifikacija ruralne ekonomije od ruralne populacije zahtijeva specifična znanja i vještine. Povezano s time, kontinuiran prijenos teorijskih znanja i praktičnih vještina neophodan je za praćenje aktualnih trendova i stalno unaprjeđenje proizvodnih procesa.

TABLICA 51. OBRAZOVNA STRUKTURA NOSITELJA OPG-OVA 2015. GODINE

NUTS regije	Nema podatka	Nezavršena osnovna škola	Osnovna škola	Srednja škola	Viša škola	Fakultet	Ukupno
NUTS III- Međimurska županija	1.629	415	1.825	1.915	105	63	5.952
NUTS II- Kontinentalna Hrvatska	37.995	10.619	34.213	35.335	2.726	2.719	123.607
NUTS I- Republika Hrvatska	54.312	14.301	43.600	52.087	4.606	4.324	173.230

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Poljoprivredno zemljište

Strukturu poljoprivrednog zemljišta obilježavaju usitnjenost i rascjepkanost što je posljedica neadekvatnog Zakona o nasljeđivanju te neriješenih imovinsko – pravnih odnosa. Od ukupno 4.720 gospodarstava u Međimurju, čak 2.799 raspolaže s poljoprivrednim površinama manjim od tri hektara što znači da približno 60 % PG-ova ima manje od tri hektara poljoprivrednih površina. Taj postotak je u skladu s podacima na razini Republike Hrvatske, ali je dosta veći nego na razini Kontinentalne Hrvatske (51 %). Najmanje poljoprivrednih

gospodarstava ima površinu veću od 1.500 ha, točnije, samo jedno poljoprivredno gospodarstvo. Na razini Kontinentalne Hrvatske taj postotak iznosi samo 0,016 %, a na razini Hrvatske 0,015 %. U posljednjih desetak godina povećava se broj poljoprivrednih gospodarstava s većom ukupnom površinom posjeda, no ti povećani posjedi i dalje imaju problema s rascjepkanošću, odnosno, s velikim brojem čestica malih površina unutar svog posjeda.

TABLICA 52. POLJOPRIVREDNIH GOSPODARSTAVA PREMA VELIČINI RASPOLOŽIVOG ZEMLJIŠTA 2015.

Razredi	<3		>=3 i <20		>=20 i <100		>=100 i < 1.500		>=1.500		UKUPNO	
Županije	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)
NUTS III	2.799	3.928,66	1.645	10.711,35	252	10.364,42	23	3.643,21	1	1.832,30	4.720	30.479,94
NUTS II	55.413	77.409	44.583	298.765	6.904	289.503	1.072	207.514	18	82.521	107.990	955.712
NUTS I	88.461	110.066,23	51.941	344.979,98	7.532	313.350,74	1.174	238.691,32	21	87.705,02	149.129	1.094.793,30

Izvor: Stanje iz ARKOD baze podataka i Upisnika poljoprivrednika na dan 14.12.2015.

Poljoprivredno zemljište karakteriziraju i nedovoljno razvijeni sustavi navodnjavanja iako za to postoje vođeni resursi i ne koriste se dovoljno mogućnosti agrotehnike. Proveden je pilot - projekt navodnjavanja državnog poljoprivrednog zemljišta koje se prostire na području k.o. Čakovec, k.o. Nedelišće i k.o. Strahoninec, veličine do 250 ha, za koje su ispunjeni osnovni preduvjeti navodnjavanja (okrupnjavanje parcela i volja poljoprivrednika za realizaciju i sudjelovanje u projektu). Za projekt navodnjavanja od ukupno 2.500 ha poljoprivrednog zemljišta na području grada Preloga i općina Donji Kraljevec i Goričan pripremljena je projektna dokumentacija te se u sljedećoj fazi planira i izgradnja.

Biljna proizvodnja

Poljoprivredne površine obuhvaćaju 41% ukupne površine Međimurske županije što čini 30.479,94 ha. Najviše obradivih površina otpada na oranice, nakon čega slijede livade i pašnjaci, voćne vrste te vinogradi, dok su rasadnici i staklenici na oranicama najmanje zastupljeni. Pregled površina poljoprivrednog zemljišta prema načinu uporabe prikazan je u tablici 53. u nastavku.

TABLICA 53. POVRŠINA ZEMLJIŠTA PREMA VRSTI UPORABE (HA) 2015. GODINE

NUTS	Površina (ha)										
	Oranica	Staklenik na oranici	Livada	Pašnjak	Vinograd	Iskrčeni vinograd	Voćne vrste	Kulture kratkih ophodnji	Rasadnik	Ostalo zemljište	Ukupno
NUTS III	26.420,56	6,19	1.734,32	126,11	537,91	36,48	1.022,69	-	53,33	79,52	30.017,12
NUTS II	691.677,43	351,25	73.522,76	23.008,76	8.930,78	310,6	21.471,19	43,62	232,97	4.625,86	824.175,20
NUTS I	848.899,15	540,32	91.219,33	23.770,37	20.881,75	631,07	29.082,92	120,12	272,08	65.334,59	1.098.368,84

Izvor: Stanje iz ARKOD baze podataka na dan 22.9.2015.

Kako je prethodno napomenuto, prema namjeni poljoprivrednog zemljišta najzastupljenije su oranice koje zauzimaju udio od 88 % od ukupno obradivih površina, što je blizu prosjeka Kontinentalne Hrvatske (83 %), dok je na razini Hrvatske taj postotak nešto manji (77 %). Na oranicama se najviše proizvode žitarice, među kojima su najzastupljenije kukuruz, pšenica i ječam, dok su manjoj mjeri zastupljene raž, zob, tritikale i ostale žitarice. Dominacija kukuruza na međimurskim poljima nastavlja se i dalje, a za očekivati je smanjenje površina pod pšenicom. Nakon žitarica, na oraničnim površinama najviše se uzgaja povrće. Dominantna povrtlarska kultura je krumpir, tradicionalan i prepoznatljiv proizvod međimurskih polja. Oko 120 proizvođača djeluje i zastupa zajedničke interese kroz Udrugu proizvođača merkantilnog krumpira Međimurske županije. Najveći dio povrtlarske proizvodnje odvija se na obiteljskim gospodarstvima, uglavnom na manjim parcelama i okućnicama. Intenzivna, tržišna proizvodnja povrća zastupljena je kod nekoliko desetaka obiteljskih gospodarstava, uz visok stupanj primjene agrotehničkih mjera, upotrebu vrhunskog sjemenskog materijala i uz navodnjavanje. Na otvorenom se najviše proizvodi lukovičasto povrće (luk), korjenasto povrće (mrkva, peršin, celer), kupusnjače (zelje, kelj, cvjetača, brokula) i ostalo. U povrtlarstvu je prisutno smanjenje proizvodnje zbog visokih ulaznih troškova i niskih otkupnih cijena povrća zbog čega je povrtlarska proizvodnja na rubu profitabilnosti. Značajne su površine uljarica od kojih se uzgaja uglavnom tikva uljarica i uljana repica, a na manjim površinama i suncokret. Uljanu repicu proizvode uglavnom veliki proizvođači na većim površinama. Kao i u slučaju soje i kod proizvodnje uljane repice postoji problem otkupa. Osim žitarica, uljarica i povrtlarskih kultura, na oranicama se za potrebe stočarske proizvodnje uzgaja i krmno bilje. U funkciji stočarske proizvodnje za ispašu domaćih životinja koristi se 1.860,43 ha livada i pašnjaka. Najmanje poljoprivrednog zemljišta zauzimaju staklenici na oranicama sa 0,02 % što je neznatno manje nego na razini Kontinentalne regije (0,04 %) i na razini Hrvatske (0,05 %). Plodovito povrće (paprika i rajčica), salata i rasad za vlastite potrebe te cvijeće uzgajaju se tijekom cijele godine u zaštićenim prostorima (plastenicima, staklenicima) s modernom opremom, kojih u županiji ima oko 60.000 m², a još toliko je plastenika bez opreme ili opremljenih samo sustavom za navodnjavanje. Desetak skladišta s modernim ventilacijskim sustavom omogućuje kvalitetno čuvanje i ostvarenje boljih prodajnih cijena, no navedeni kapaciteti nisu dovoljni za zadovoljenje potreba proizvođača.

Pod voćnim vrstama zasađeno je 1.022,69 ha zemljišta što je 3,5 % od ukupno obradivih površina u Međimurju, dok je na razini Hrvatske i Kontinentalne regije taj postotak približno 2,5 %. U Međimurju najviše je zasađenih jabuka. Od ukupno 100.000 tona jabuka proizvedenih u RH, 20.000 tona se proizvede u Međimurju. Prema površini i voćnoj vrsti, nakon jabuke na drugom mjestu je orah, a na trećem mjestu lijeska. Od ostalog voća, proizvode se još breskve, šljive i kruške. Posljednjih nekoliko godina vidljiv je trend smanjenja sadnje novih nasada jabuka. Uglavnom se podižu novi nasadi aronije, borovnice, jagode, maline i kupine. Problemi u voćarstvu se najviše odnose na tržište, na kojem cjenovno konkurira voće iz uvoza puno lošije kvalitete. Kod pregovora o otkupu, gleda se najniža cijena, ali se ne postavlja pitanje kvalitete i trgovci se ne drže dogovorenih cijena i rokova plaćanja. Na području županije postoje tri ULO hladnjače, no ipak, evidentan je nedostatak skladišnih kapaciteta. Od sve većeg značaja je prerada voća u voćne sokove i sušenje voća te su tako za preradu za sok registrirana dva subjekta, a za sušenje voća jedan.

Pod plemenitom vinovom lozom zasađeno je 537,91 ha vinograda što je oko 2 % od ukupno obradivih poljoprivrednih površina na području županije te se taj podatak poklapa sa prosjekom na razini Hrvatske. U Kontinentalnoj Hrvatskoj od ukupno obradivih površina je samo 1% zasađenih vinograda. U posljednjih nekoliko godina u Međimurju se zasadi eventualno 3 do 5 ha godišnje na pozicijama starih nasada. Posljednjih godina registrirano je 20-ak vinotočja/kušaonica/izletišta, pokrenuto 10-ak projekata prerade (domaći sir, voćne rakije, voćni sokovi, sušeno voće). Također, svake godine registrira se desetak novih vinogradara. Proizvodnja vina pokriva regionalno i lokalno tržište, a na području županije djeluju dvije udruge vinara: Hortus Croatiae i Vinoljubi.

Stočarska proizvodnja

Osim biljne proizvodnje, područje Međimurske županije ima dugogodišnju tradiciju i u stočarskoj proizvodnji. Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije na području Međimurske županije 2015. godine evidentirano je 565 poljoprivrednih gospodarstava koji se bave stočarstvom te 7.941 uzgajanih domaćih životinja. Usporedbom podataka iz 2015. godine s podacima prethodnih godina, vidljiv je kontinuirani pad broja uzgajivača, a povezano s time i pad broja uzgajanih životinja. Sukladno navedenom, u razdoblju od 2011. do 2015. godine zabilježeno je smanjenje broja uzgajivača za 30,01 % te smanjenje broja uzgajanih životinja za 22,08 %. Negativan trend pada stočarske proizvodnje prisutan je na razini Republike Hrvatske, s time da je navedeno smanjenje broja uzgajivača i uzgajanih domaćih životinja evidentno u gotovo svim granama stočarstva.

TABLICA 54. KRETANJE BROJA UZGAJIVAČA I UZGAJANIH DOMAĆIH ŽIVOTINJA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE U RAZDOBLJU OD 2010. DO 2015. GODINE

Vrsta	2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	broj grla	broj uzgajivača	broj grla	broj uzgajivača	broj grla	broj uzgajivača	broj grla	broj uzgajivača	broj grla	broj uzgajivača	broj grla	broj uzgajivača
Krave			4664	731	4491	615	4141	576	4013	538	3930	507
Koze	3606	52	3412	48	3239	47	3056	40	3117	40	3001	41
Ovce	66	2	115	3	75	1	86	1	0	0	0	0
Svinje			2001	37	1362	22	1041	15	828	14	1010	17
Konji							143	107				
Ukupno	3672	54	10192	819	9167	685	8467	739	7958	592	7941	565

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija

Govedarstvo i mljekarstvo

Jedna od vodećih grana stočarstva na području Međimurske županije je govedarstvo i mljekarstvo. Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije 2015. godine je na području županije registrirano 507 stada, odnosno, 3.930 krava. Usporedbom navedenih podataka s podacima na razini Republike Hrvatske, Međimurska županija u ovom sektoru zauzima udio od 2,24 %.

Pregledom broja životinja prema tipu, a s time i samoj svrsi uzgoja, na području županije s udjelom od preko 99 % prevladavaju mliječne i kombinirane pasmine goveda. U skupini mliječnih i kombiniranih pasmina

registrirano je 3.901 govedo, nakon čega slijedi skupina mesnih pasmina s 22 goveda, križanci sa šest goveda te izvorne pasmine sa samo jednim registriranim govedom što je prikazano u Tablici 57. u nastavku. Pasminski sastav goveda u Međimurskoj županiji svjedoči o činjenici da u skupini mliječnih i kombiniranih pasmina prevladava simentalaska i holstein pasmina, dok su smeđa i siva pasmina zastupljene s nekoliko jedinki. U skupini mesnih pasmina evidentirana je pasmina škotsko visinsko govedo dok je u skupini izvornih i zaštićenih pasmina evidentirana buša.

TABLICA 55. BROJČANO STANJE GOVEDA PREMA TIPU 2015. GODINE

	Mliječne i kombinirane	Mesne	Izvorne	Križanci	Sveukupno
Međimurska županija	3.901	22	1	6	3.930
Republika Hrvatska	159.268	4.762	1.667	9.108	174.805

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Sukladno podacima Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka pri Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji u Međimurskoj županiji su 2015. godine registrirana 253 isporučitelja mlijeka. Kada bi navedeni podatak usporedili s podatkom iz 2004. godine kada je bilo registrirano 1.539 isporučitelja, u navedenom razdoblju samo na županijskoj razini došlo je do drastičnog smanjenja od čak 83,56 %. Smanjenje broja mliječnih farmi prati i smanjenje broja mliječnih krava što se u konačnici negativno odražava i na godišnje količine isporučenog mlijeka. Naime, Međimurska županija je u 2015. godini isporučila 16.163.238 kg mlijeka što je manje od količina mlijeka isporučenih u 2014. (16.490.907 kg), 2013. (16.544.062 kg), 2012. (19.667.914 kg) te 2011. godini (20.764.079 kg). Sukladno navedenim podacima, na području Međimurske županije u razdoblju od 2015. do 2011. godine količina isporučenog mlijeka snizila se za 4.600.841 kg mlijeka, odnosno, 22,15 %. Negativan trend koji već niz godina obilježava sektor mljekarstva nije prisutan samo u Međimurskoj županiji već i na nacionalnoj razini. U Republici Hrvatskoj je broj isporučitelja mlijeka s 50.779 u 2004. godini pao na 9.948 u 2015. godini što ukazuje na smanjenje od 80,4 %. Povezano s time, u razdoblju od 2015. do 2011. godine na nacionalnoj razini se isporuka mlijeka smanjila za značajnih 18 %. Unatoč smanjenju proizvodnje, valja napomenuti da je gotovo cjelokupna količina proizvedenog mlijeka ekstra i prve klase, što govori da je većina mljekara iz Međimurja kvalitetom svog proizvoda dostigla europske standarde. Oko 80% ukupne količine mlijeka otkupljuje Vindija d.d. Proizvođači kravljeg mlijeka sve više razmišljaju o proizvodnji sira kao dodatnoj djelatnosti te je trenutno registrirano 17 proizvođača svježeg sira i vrhnja. Također, registrirane su i dvije mini sirane u Prelogu (OPG Novak) i Belici (OPG Krnjak).

TABLICA 56. KRETANJE ISPORUČENIH KOLIČINA MLIJEKA U RAZDOBLJU OD 2011. DO 2015.

NUTS I / NUTS III	Godina				
	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Međimurska županija	20.764.079	19.667.914	16.544.062	16.490.907	16.163.238
Republika Hrvatska	626.407.108	602.356.733	503.851.844	522.694.451	513.406.175

Izvor: Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete mlijeka pri Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji

Sektor govedarstva, a posebice proizvodnja mlijeka već duži niz godina opterećen je mnogobrojnim problemima koji rezultiraju stalnom nelikvidnosti, a s time i financijskom nesigurnosti u poslovanju poljoprivrednih gospodarstava što je ujedno glavni razlog drastičnog smanjenja broja mliječnih farmi odnosno broja isporučitelja mlijeka. Navedeni trendovi na županijskoj i nacionalnoj razini rezultirali su činjenicom da je svježe mlijeko danas deficitaran proizvod i da hrvatski proizvođači nisu u mogućnosti podmiriti potrebe domaćeg tržišta. S obzirom na visoku kvalitetu mlijeka, što je ujedno i najveći potencijal predmetnog sektora, za daljnji razvoj potrebne su investicije usmjerene poboljšanju rasnog sastava te unaprjeđenju proizvodnje stočne hrane uz poboljšanje pristupa zemljištu čime bi se utjecalo na snižavanje cijena krme. Rascjepkanost i veličina posjeda predstavljaju bitna ograničenja u toj grani te u većini slučajeva limitiraju veličinu farme tj. broj grla. Ujedno postoji problem konkurencije između stočara i povrtlara za zakup poljoprivrednog zemljišta, kako državnog, tako i privatnog, a najveći problem je to što je Međimurje prenaseljeno područje s malo obradivog zemljišta.

Svinjogojstvo

Svinjogojstvo je tradicijska grana stočarstva u Međimurju koja u posljednje vrijeme bilježi veliki pad. Prema podacima APPRRR, 2015. godine sektor svinjogojstva se na području Međimurske županije bazira na 134 uzgajivača s 1.117 uzgajanih grla. Usporedbom navedenih podataka s podacima na nacionalnoj razini gdje je evidentirano 7.856 uzgajivača s 65.632 uzgajanih životinja, u sektoru svinjogojstva Međimurska županija zauzima udio od 1,7 %. Broj uzgajivača i broj uzgajanih grla prikazan je u tablici 57. u nastavku.

TABLICA 57. BROJ UZGAJIVAČA I BROJ UZGAJANIH GRILA 2015. GODINE

Svinjogojstvo 2015.		
Međimurska županija	Broj uzgajivača	134
	Broj grla	1.117
Republika Hrvatska	Broj uzgajivača	7.856
	Broj grla	65.632

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Prema podacima HPA, iste godine na području Međimurske županije evidentiran je 21 nerast te 79 krmača. Usporedbom ovih podataka s podacima na nacionalnoj razini, udio nerastova iznosi 4,7 % dok je udio krmača niži od 1 %. Brojčano stanje krmača i nerastova prikazano je u tablici 58. Prema pasminskom sastavu na području županije prevladava pasmina landras s 63 krmače i 15 nerastova, nakon čega slijedi pasmina v. jorkšir s 11 krmača te petren s 4 krmače i 5 nerastova. Pasmina durok je najmanje zastupljena s evidentiranom 1 krmačom te 1 nerastom.

TABLICA 58. BROJČANO STANJE NERASTOVA I KRMAČA 2015.

Svinjogojstvo 2015.		
Međimurska županija	Nerastovi	21
	Krmače	79
Republika Hrvatska	Nerastovi	443
	Krmače	24.674

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Najznačajniji otkupljivač mesa je Mesna industrija Vajda d.d., koja otkupljuje najveći dio proizvodnje, ali bez dugoročnih ugovora, što u znatnoj mjeri otežava planiranje proizvodnje proizvođačima svinjskog mesa, a potrošači su izloženi stalnom variranju cijena zbog svinjskog ciklusa. Također, postoje samo dva registrirana objekta za uslužno klanje i preradu mesa za meso 'z tiblice (u Slakovcu i Trnovcu).

Sektor svinjogojstva na županijskoj i nacionalnoj razini, kao i drugi sektori stočarstva, u posljednjih nekoliko godina bilježi postepen trend smanjenja broja uzgajivača i broja uzgajanih životinja. No na nacionalnoj razini je u prethodnoj 2015. godini zabilježen blagi porast uzgajanih životinja, a navedeno povećanje ostvarili su najvećim dijelom veliki farmerski sustavi, ali ne i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Svinjogojске farme i objekti u kojima se uzgajaju svinje na manjim domaćinstvima pretežito su stariji, često nelegalizirani i tehnološki slabije opremljeni te njihova modernizacija i legalizacija zahtijeva značajnija financijska sredstava.

Peradarstvo

Županija je vodeća u Hrvatskoj po peradarskoj proizvodnji - godišnje se utovi oko 15,5 milijuna brojlera, većina na modernim farmama izgrađenim u posljednjih 10 do 15 godina. Situacija u peradarstvu je bolja nego u ostaloj stočarskoj proizvodnji jer se radi se na modernizaciji i na proširenju kapaciteta proizvodnih pogona. Problem koji se veže za peradarsku proizvodnju je problem skladištenja gnoja zbog visoke cijene izgradnje gnojnih jama. Za proizvodnju jaja registrirano je sedam proizvođača, od toga najveći proizvođač jaja ima godišnju proizvodnju od oko 9.000.000 komada rasplodnih jaja i oko 600.000 komada konzumnih jaja. Problem u proizvodnji jaja je taj što su prema EU standardima zahtijevani obogaćeni kavezi koji predstavljaju puno veća ulaganja od klasičnih kaveza.

Na području županije postoji registriran jedan jajomat koji omogućuje plasman svježih jaja i direktnu prodaju krajnjim kupcima te jedna klaonica peradi.¹⁵ Nekolicina poljoprivrednih proizvođača drži u uzgoju zagorske purane i za njihovim uzgojem vlada sve veći interes. Također, povećan je interes za uzgojem autohtonih pasmina životinja (Kokoš hrvatica).

Kozarstvo i ovčarstvo

Međimurska županija već je dugi niz godina jedna od vodećih županija u Republici Hrvatskoj po broju uzgajivača i po broju uzgajanih koza. Naime, 2015. godine je na području Međimurske županije evidentiran 41 uzgajivač što je 41,41 % od ukupnog broja uzgajivača koza u RH. Nadalje, iste godine u županiji je evidentirano 3.001 koza odnosno visokih 48,19 % od ukupnog broja uzgojno valjanih koza u RH.

TABLICA 59. BROJ UZGAJIVAČA UZGOJNO VALJANIH KOZA OD 2011. DO 2015. GODINE

NUTS I / NUTS III	Godina				
	2011	2012	2013	2014	2015
Međimurska županija	48	47	40	40	41
Republika Hrvatska	154	129	108	96	99

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. Godinu

TABLICA 60. BROJ UZGOJNO VALJANIH KOZA OD 2011. DO 2015. GODINE

NUTS I / NUTS III	Godina				
	2011	2012	2013	2014	2015
Međimurska županija	3.412	3.239	3.056	3.117	3.001
Republika Hrvatska	9.560	8.196	6.792	6.480	6.227

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Na području županije najvećim dijelom se uzgaja pasmina alpina s 2.841 registriranih jedinki (2.188 koza, 560 jarica te 86 jarčeva) te u mnogo manjoj mjeri sanska pasmina sa 160 registriranih jedinki (119 koza, 39 jarica i 2 jarčeva). Pasminu alpina prvenstveno odlikuje visoka mliječnost i kvaliteta dobivenog mlijeka, a uz navedeno i velika otpornost i prilagodljivost različitim uvjetima uzgoja, što su ujedno i osnovni razlozi za visoku zastupljenost pasmine na predmetnom području.

Unatoč tome da u posljednjih nekoliko godina kozarstvo na nacionalnoj razini zbog posljedica krize bilježi postepeni pad koji je vidljiv u smanjenju broja uzgajivača i uzgajanih životinja, Međimurska županija se kroz sve navedene godine održala kao vodeća županija u kozarstvu, a s time i u proizvodnji kozjeg mlijeka. Za daljnji uspješni razvoj ove grane potrebno je prvenstveno osigurati plasman mlijeka, zatim kvalitetni rasplodni materijal, financijska sredstva za povećanje kapaciteta i povećanje standarda farmi. Također, nedovoljni su kapaciteti za preradu kozjeg mlijeka s obzirom na činjenicu da je na razini županije registrirana samo jedna sirana u Oporovcu (OPG Zadravec).

Za razliku od kozarstva, ovčarska proizvodnja je u proteklih nekoliko godina u potpunosti nestala na području županije. Naime, 2011. godine evidentirana su 3 uzgajivača s ukupno 115 jedinki, no, već u 2014. godine više nije evidentiran niti jedan uzgajivač, odnosno niti jedna uzgajana jedinka.

TABLICA 61. BROJ UZGAJIVAČA UZGOJNO VALJANIH OVACA OD 2011. DO 2015.

NUTS I / NUTS III	Godina				
	2011	2012	2013	2014	2015
Međimurska županija	3	1	1	0	0
Republika Hrvatska	524	481	445	440	412

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

TABLICA 62. BROJ UZGOJNO VALJANIH OVACA OD 2011. DO 2015. GODINE

NUTS I / NUTS III	Godina				
	2011	2012	2013	2014	2015

¹⁵ Upisnik registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskoga podrijetla, 01.07.2016.

Međimurska županija	115	75	86	0	0
Republika Hrvatska	46.531	44.917	41.279	40.893	39.883

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Razlog za nepostojanje ovčarske proizvodnje na području Međimurske županije je činjenica da za istu ne postoje pogodni pedoklimatski uvjeti kao što su u drugim županijama, zbog čega je izostala i sama tradicija uzgoja ove vrste domaćih životinja.

Konjogojstvo

U Međimurskoj županiji konjogojstvo nije značajnija stočarska grana o čemu svjedoče i slijedeći statistički podaci: na području županije registrirano je ukupno 169 vlasnika kopitara, od kojih 106 čine aktivni vlasnici. Usporednom navedenih podataka s podacima na razini RH, aktivni vlasnici kopitara zauzimaju udio od 1,79 %.

TABLICA 63. BROJ REGISTRIRANIH VLASNIKA KOPITARA U 2015. GODINI

NUTS I / NUTS III	Broj aktivnih vlasnika	Broj ukupnih vlasnika
Međimurska županija	106	169
Republika Hrvatska	5.919	10.568

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Prema vrsti kopitara na području Međimurske županije najviše je registrirano konja, točnije njih 269, nakon čega slijede magarci kojih je evidentirano 16. Usporedbom županijskih i nacionalnih podataka o broju konja, vidljivo je Međimurska županija zauzima udio od samo 1,23 %.

TABLICA 64. BROJ KOPITARA PREMA VRSTI U 2015. GODINI

NUTS I / NUTS III	Vrsta kopitara			
	Konji	Magarci	Mule	Ukupno
Međimurska županija	269	16	0	285
Republika Hrvatska	21.868	2.459	9	24.336

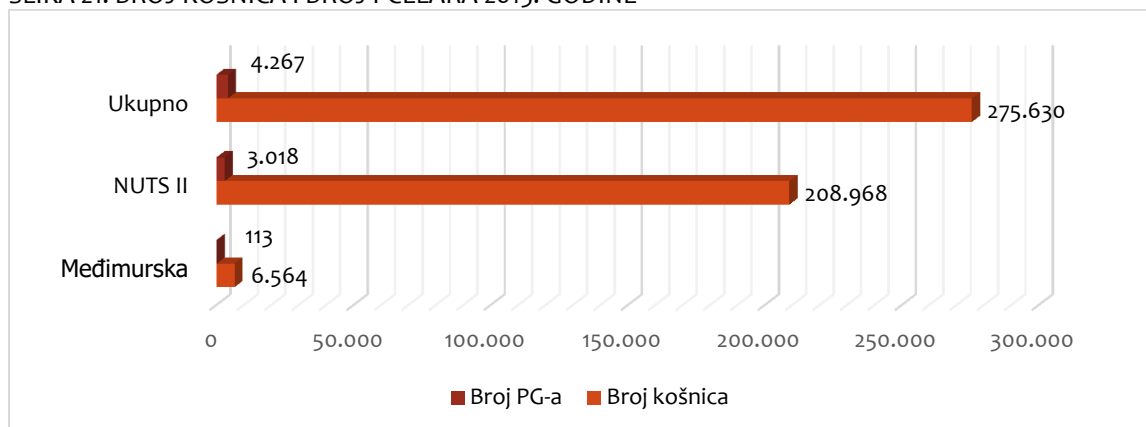
Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnje izvješće za 2015. godinu

Prema pasminskom sastavu najzastupljeniji su međimurski konj s 41 registriranim grlom te hrvatski hladnokrvnjak s 12 registriranih grla, dok su ostale pasmine zastupljene s jednom ili dvije jedinke. Pri tome valja napomenuti kako međimurski konj predstavlja izvornu pasminu predmetnog područja koja sukladno FAO klasifikaciji kategorizira kao kritično ugrožena. Upravo zbog toga, javna ustanova „Međimurska priroda“ je na natječaj IPA HU – HR programa prijavila projekt pod nazivom „Rehabilitacija krajobrazna i zaštita biološke raznolikosti u okviru suradnje unutar prekograničnog područja Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav“. Projekt je odobren početkom kolovoza 2014. godine, a njegova provedba doprinijet će jačanju populacije kritično ugrožene autohtone pasmine konja te očuvanju tradicionalnih prirodnih staništa i krajobrazne raznolikosti područja.

Pčelarstvo

Držanjem pčela i proizvodnjom meda bavi se 113 uzgajivača sa ukupno 6.564 košnica upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Udio međimurskih pčelara u Kontinentalnoj Hrvatskoj je samo 3,75%, a na razini Hrvatske samo 2,65%. Postoje dvije pčelarske udruge koje su aktivne: „Čmela“ i „Agacija“. Pčelarstvom se počinje baviti sve više mladih ljudi kojima ono postaje dopunska djelatnost. Med na tržištu trenutno postiže jako dobru cijenu i ne postoji problem naplate prodanih proizvoda. Uglavnom se prodaje izravnom prodajom na gospodarstvu. Postignuta je dobra prekogranična suradnja glede ispaša, a pomoć oko pčelinje ispaše pčelari traže i od ostalih poljoprivrednih uzgajivača da sade medonosne kulture. Najveći problemi su nelegalizirani pčelinjaci, smanjenje pčelinje paše odnosno površina s medonosnim kulturama koje nisu tretirane kemijskim sredstvima za zaštitu bilja te općenito nerazumijevanje okoline za uzgoj pčela.

SLIKA 21. BROJ KOŠNICA I BROJ PČELARA 2015. GODINE

Izvor: Upisnik poljoprivrednika na dan 14.12.2015. godine

Lovstvo

Lov na divljač je vrlo popularna aktivnost, ali i dio tradicije u Međimurju. Organiziran je preko županijskog lovačkog saveza u koji je učlanjeno 22 lovačkih društava sa 960 lovaca i lovkinja. U županiji postoji 21 zajedničkih otvorenih lovišta ukupne lovne površine 64.810,00 ha koja su u zakupu lovačkih društava. U lovištima se kao glavne vrste divljači uzgajaju jelen, srna, divlja svinja, zec, fazan, trčka i prepelica.¹⁶ Pregled lovišta i lovne divljači prikazan je u tablici 65. u nastavku.

TABLICA 65. LOVIŠTA, LOVOZAKUPNICI, LOVNE POVRŠINE I LOVNA DIVLJAČ U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJU U LOVNOJ GODINI 2014/2015

BR. LOVIŠTA	NAZIV LOVIŠTA	LOVOZAKUPNIK	LOVNA POVRŠINA Ha	BR. JELENSKE DIVLJAČI	BR. SRNEĆE DIVLJAČI	BR. DIVLJIH SVINJA	BR. ZEČEVA	BR. FAZANSKE DIVLJAČI	BR. TRČKE
XX/101	KOTORIBA	LD JAREBICA KOTORIBA	2.337	18	180	24	70	180	10
XX/102	DONJI VIDOVEC	LD PATKA D. VIDOVEC	3.339,00	12	120	12	150	270	25
XX/103	DRAŠKOVEC	LD FAZAN DRAŠKOVEC	2.173,00	10	78	5	180	180	10
XX/104	GORIČAN	LD SRNJAK D.KRALJEVEC-GORIČAN	2.097,00	26	100	16	240	250	10
XX/105	HODOŠAN	LD FAZAN HODOŠAN	2.123,00	12	120	2	210	216	80
XX/106	PRELOG	LD PREPELICA PRELOG	2.985,00	0	120	0	324	280	40
XX/107	DOMAŠINEC	LD JASTREB DOMAŠINEC	3.440,00	20	120	22	160	240	30
XX/108	DEKANOVEC	LD FAZAN DEKANOVEC	4.392,00	36	150	22	150	250	40
XX/109	MALA SUBOTICA	LD PREPELICA M. SUBOTICA	4.344,00	10	120	8	400	400	120
XX/110	ČAKOVEC I	LD TRČKA ČAKOVEC	5.111,00	6	40	4	360	300	100
XX/111	NEDELIŠĆE	LD FAZAN NEDELIŠĆE	2.687,00	0	90	4	72	120	40
XX/112	MACINEC	LD SRNJAK MACINEC	2.309,00	0	70	4	50	250	40
XX/113	GORNJI MIHALJEVEC	LD ŠLJUKA G. MIHALJEVEC	3.576,00	0	120	4	50	110	20
XX/114	ŠTRIGOVA	LD FAZAN ŠTRIGOVA	4.045,00	6	190	4	50	180	20
XX/115	SV. MARTIN NA MURI	LD TRČKA SV.MARTIN NA MURI	2.052,00	20	120	4	48	96	25
XX/116	MURSKO SREDIŠĆE	LD ZEC M. SREDIŠĆE	2.390,00	8	120	4	72	180	30

¹⁶ Izvor: Lovачki savez Međimurske županije

XX/117	VRATIŠINEC	LD ZEC VRATIŠINEC	3.541,00	10	100	4	180	430	60
XX/118	ČAKOVEC II	LD ZEC ČAKOVEC	5.860,00	0	150	4	350	360	150
XX/119	SELNICA	LD SRNDAČ SELNICA	1.169,00	0	50	4	50	48	20
XX/120	ČAKOVEC III	BIO INSTITUT d.o.o. ČAKOVEC	2.300,00	0	80	4	50	150	20
XX/1	DUBRAVA	LD FAZAN D. DUBRAVA	2.540,00	68	112	34	72	126	10
UKUPNO			64.810,00	262	2.350	189	3.288	4.616	900

Izvor: Podaci iz lovnogospodarskih osnova

Prema Izvješćima lovačkih društava na području županije je u lovnoj godini 2014/2015 odstrijeljeno ukupno 9.190 krupne i sitne divljači. Najviše je odstrijeljenih fazana (42,94 %) i prepelica (23,15 %), nakon čega slijede zečevi (15,57 %), srneća divljač (8,96 %) i trčka (6,89 %). Najmanje je odstrijeljeno divljih svinja sa 1,70 % i jelenske divljači sa 0,75 %. Pregled odstrijeljene divljači prema vrsti prikazan je u tablici 66.

TABLICA 66. ODSTRIJELJENA DIVLJAČ U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI U LOVNOJ GODINI 2014/2015

VRSTA DIVLJAČI	BROJ ODSTRIJELJENE DIVLJAČI
Jelenska divljač	69
Srneća divljač	824
Divlja svinja	157
Zec	1.431
Fazan	3.947
Trčka	634
Prepelica	2.128
Ukupno	9.190

Izvor: Podaci iz lovnogospodarskih osnova

Međimurje zbog prirodnih bogatstva te dugogodišnje tradicije izuzetno popularno lovačko odredište, kako za domaće tako i strane lovce i lovkine. S obzirom na to da se unutar posljednjeg desetljeća povećao sveukupan broj životinja za lov, Međimurje opet ima potencijal i priliku razviti lov u turistički i gastronomski resurs. Neki od problema koji koče daljnji razvoj lovstva odnose se na neriješene imovinsko – pravne odnose u lovištima, neadekvatno praćenje stanja divljači i neadekvatno upravljanje lovištima uslijed čega divljač radi ozbiljne štete na poljoprivrednim kulturama.

Ribolovstvo

Međimurska županija je osim lova na divljač, poznata i po ribolovu. Osnovni razlog tome je činjenica da je županija sa sjeverne strane omeđena rijekom Murom, a s južne strane rijekom Dravom koje formiraju brojne potoke i mrtvice. Ovdje također valja napomenuti i brojna umjetna jezera koja su nastala ljudskim djelovanjem najčešće zbog uspostava hidroelektrana ili zbog vađenja šljunka. Navedena područja rasprostiru se na oko 2.109 ha pri čemu se ukupna ihtiomasa procjenjuje na 323.930, a ukupni prirast 1.356. Promatrajući podatke vezane uz procjenu ukupne ihtiomase valja izdvojiti Jezero HE Dubrava s derivacijskim kanalima i pritocima s procijenjenom ihtiomasa od 169.920, nakon kojeg slijedi Jezero HE Čakovec s derivacijskim kanalima s procijenjenom ihtiomasa od 126.400. Procijenjena ihtiomasa za rijeku Muru sa rukavima i pritocima iznosi 16.160, a za stari tok rijeke Drave 6.750, dok najmanju procijenjenu ihtiomasu imaju ostale stajačice te drenažni jarci HE Čakovec i HE Dubrava. Pregled osnovnih obilježja ribolovnih voda na području Međimurske županije prikazan je u tablici 67.

TABLICA 67. PROCJENA KOLIČINE RIBA I NJIHOV PRIRAST NA DIJELU RIBOLOVNOG PODRUČJA KOJIMA GOSPODARI SAVEZ SPORTSKIH RIBOLOVNIH DRUŠTAVA MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE U 2017. GODINI

RIBOLOVNA VODA	POVRŠINA U ha	IHTIOMASA kg/ha	UKUPNA IHTIOMASA	PRIRAST kg/ha	UKUPNI PRIRAST
Jezero HE ČAKOVEC s derivacijskim kanalima	632	200	126.400	50	31.600
Jezero HE DUBRAVA s derivacijskim	1.062	160	169.920	40	42.480

kanalima i pritocima					
Stari tok rijeke Drave	75	90	6.750	27	2.025
Rijeka MURA sa rukavima i pritocima	202	80	16.160	24	4.848
Drenažni jarci HE Čakovec i HE Dubrava	9	20	180	6	54
Stajačice	129	40	4.520	12	1.356
UKUPNO:	2.109	590	323.930	159	82.363

Izvor: Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije- Godišnji plan gospodarenja za 2017. godinu

Upravo zbog prirodnih predispozicija, ribolov na području Međimurske županije također imam dugogodišnju tradiciju, a o tome svjedoči i činjenica da je 1912. godine registrirano najstarije ribolovno društvo u regiji- „Glavatica“ u Prelogu.¹⁷ Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije osnovan je u Čakovcu 1959. godine te danas broji 36 članica sa ukupno 4.500 članova. Sportski ribolov danas se odvija na preko 5.000 hektara ribolovnih voda. Najatraktivnije lokacije su: kanal hidroelektrane kod Donje Dubrave, „Marina“ kod Preloga, kanal „Zrinski“ kod Kuršanca, šljunčare kod Ivanovca i Turčišća, rukavci rijeke Mure kod Križovca i Žabnika, korito rijeke Mure od Novakovca do Podturna te kod Kotoribe, ušće rječice Trnave u Muru kod Goričana.¹⁸ Ovdje je moguć ribolov čak 66 vrsta riba, od kojih su najzastupljeniji ciprinidi sa 24 vrste, a raznolikost ribljeg fonda upotpunjena je salmonidnim vrstama potočne i kalifornijske pastrve te lipljanom.

Prema podacima Saveza sportskih ribolovnih društava Međimurske županije 2015. godine ulovljeno je ukupno 28.356 komada odnosno 25.619,7 kg ribe. Sukladno istom izvoru podataka, prema komadima ulovljene ribe predvode vrste za koje se ne vodi pojedinačna evidencija, kojih je ulovljeno ukupno 13.545 komada. Nakon njih slijede babuške s 4.392 komada i deverike s 4.224 komada. Šarana je ulovljeno 2.183 komada pri čemu valja napomenuti kako ova vrsta predvodi prema iznosu ulovljenih kilograma s 5890,9 kg što u usporedbi s podacima ukupno ulovljene ribe iskazanim u kilogramima, zauzima udio od 22,99 %. Pregled ulovljene ribe u ribolovnim vodama na području Međimurske županije prikazan je u tablici 68.

TABLICA 68. ULOVLJENA SLATKOVODNA U RIBOLOVNIM VODAMA KOJIMA GOSPODARI SAVEZ SPORTSKIH RIBOLOVNIH DRUŠTAVA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE U 2015. GODINI

VRSTA	Kg	Kom.
Šaran	5.890,9	2.183
Amur	2.337,5	698
Sivi i bijeli glavaš	0	0
Som	1.481,8	257
Smuđ	1.090,3	440
Štuka	2.242,8	1.120
Linjak	326,1	302
Deverika	3.938,7	4.224
Jez	379,6	449
Bolen	648	355
Babuška	2.671,6	4.392
Pastrva	220	391
Ostalo	4.391,8	13.545
Ukupno	25.619,1	28.356

Izvor: Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije

Unatoč problemima koji koče razvoj ribolovstva u kontekstu neadekvatnog upravljanja ribolovnim mjestima i ribljim fondom, potencijal razvoja slatkovodnog ribolova u Međimurskoj županiji prepoznat je i u svijetu, a dokaz tome je i činjenica da je u gradu Prelogu 2014. godine održano 61. Svjetsko prvenstvo u ribolovu udicom na plovak. Na prvenstvu je nastupilo 37 svjetskih reprezentacija. U samom natjecanju i organizaciji

¹⁷ Izvor: Savez sportsko ribolovnih društava Međimurske županije

¹⁸ <http://medimurje.info/wp/lov-i-ribolov/>

natjecanja sudjelovalo je 600 - 700 ljudi, a domaćini su tijekom natjecanja ugostili između 5.000 do 10.000 posjetitelja.¹⁹

Ekološka i biodinamička poljoprivredna proizvodnja

Povećanje svijesti krajnjih potrošača o važnosti načina proizvodnje prehrambenih namirnica, kako za svoje zdravlje tako i za okoliš, rezultiralo je povećanjem potražnje za proizvodima koji su proizvedeni u skladu s alternativnim principima u poljoprivrednoj proizvodnji. Ovaj globalni trend prisutan je i u Hrvatskoj tako da prelasci s konvencionalne poljoprivredne proizvodnje na alternativne pravce postaju sve značajniji. Vodeći alternativni pravci su ekološka i biodinamička poljoprivredna proizvodnja za čiji razvoj Međimurska županija ima značajne potencijale.

Prema podacima Ministarstva poljoprivrede 2014. godine na području Međimurske županije registrirano je 52 subjekata koji se bave ekološkom proizvodnjom što čini udio od 2,24 % u usporedbi s podacima na razini Republike Hrvatske u kojoj je registrirano 2.319 ekoloških poljoprivrednih gospodarstava. Prema istom izvoru podataka Međimurska županija je ekološke principe primjenjivala na 1.004 ha poljoprivrednih površina, što u usporedbi s podacima za NUTS II regiju čini 2,85 % odnosno 2 % u usporedbi s podacima za NUTS I regiju. Promatrajući podatke tijekom prethodnih pet godina, vidljivo je postepeno povećanje ekoloških poljoprivrednih površina (uz iznimku 2013. godine). U navedenom razdoblju Međimurska županija ostvarila povećanje ekoloških poljoprivrednih površina za visokih 180 % što je najznačajnije evidentirano povećanje u usporedbi s povećanjem na razini NUTS II i NUTS I statističke regije.

TABLICA 69. POVRŠINA EKOLOŠKIH POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA U RAZDOBLJU OD 2010. DO 2014. GODINE.

NUTS regije	Površina (ha) 2010.	Površina (ha) 2011.	Površina (ha) 2012.	Površina (ha) 2013.	Površina (ha) 2014.
NUTS III- Međimurska županija	358,35	544,89	698,95	555,04	1.004,00
NUTS II- Kontinentalna Hrvatska	20.795,38	27.472,53	25.964,61	27.640,35	35.163,00
NUTS I- Republika Hrvatska	23.282,37	32.035,80	31.903,59	40.640,65	50.054,00

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Osim ekološke valja napomenuti i biološko – dinamičku poljoprivrednu proizvodnju koja također predstavlja alternativni pravac klasičnoj odnosno konvencionalnoj poljoprivredi. Utemeljiteljem biodinamike smatra se Dr. Rudolf Steiner koji je prije 155 godina rođen upravo na području današnje Međimurske županije, točnije Općine Donji Kraljevec. Upravo zbog toga, Međimurska županija i Općina Donji Kraljevec 2007. godine osnovali su Ustanovu Centar Dr. Rudolfa Steinera. Osnovni zadatak Centra je kontinuirani prijenos znanja i vještina o biodinamičkoj proizvodnji, tako da je do sada u njihovoj organizaciji održan cijeli niz različitih edukativnih aktivnosti kao što su teorijska predavanja, praktične radionice ali i interaktivni okrugli stolovi i rasprave. Organizacijom navedenih stručnih i edukativnih aktivnosti Centar osigurava kontinuirani prijenos teorijskih i praktičnih znanja i vještina o biodinamičkoj proizvodnji, preradi, plasmanu i promociji biodinamičkih proizvoda. Valja napomenuti da se u Međimurskoj županiji nalazi ujedno i prvi hrvatski certificirani biodinamički poljoprivredni proizvođač, odnosno nositelj certifikata organizacije Demeter International koji predstavlja najveću organizaciju za certificiranje biodinamičke poljoprivrede u svijetu.

Tržište poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda

Tržište poljoprivredno – prehrambenih proizvoda karakterizira trend rastuće potražnje na županijskoj, ali i na nacionalnoj razini. Tome doprinosi činjenica da Međimurska županija pripada skupini najgušće naseljenih područja, a osim toga valja napomenuti i blizinu glavnog grada Zagreba te susjednih zemalja kao što su Slovenija i Mađarska s kojima je ostvarena dobra prometna povezanost. Ulazak Hrvatske u EU otvorio je nove mogućnosti plasmana proizvoda, ali je istovremeno uvjetovao i sve jaču tržišnu utakmicu i potrebu za povećanjem cjenovne konkurentnosti vlastitih proizvoda, prilagodbu sve zahtjevnijim standardima, posebno vezanim za izvoz i slijedivost u proizvodnji. Nastup proizvođača na tržištu nije organiziran i

¹⁹ <http://sportskiribolov.hr/slatke-vode/dogadaji/sp-ribolov-udicom-na-plovak-2014/>

nedovoljno je razvijeno povezivanje malih poljoprivrednih proizvođača u proizvođačke organizacije. Cjelokupni uspjeh i razvoj međimurske poljoprivredne proizvodnje ovisi, ne samo o individualnoj konkurentnosti poljoprivrednika i prerađivača, već i o stupnju njihove suradnje koji omogućuje smanjenje troškova s jedne strane i veće financijske učinke s druge strane. Poljoprivrednici imaju problema prilikom identificiranja tržišta za svoje proizvode ili su, ako im to uspije, financijski učinci umanjeni zbog većih troškova pristupanja udaljenim tržištima. Također, ne postoje konkretni modeli kratkih opskrbnih lanaca koji bi omogućili izravnu prodaju lokalnih i sezonskih proizvoda na lokalnom tržištu.

Upravo zbog navedenog, poljoprivredni proizvođači još uvijek imaju problem s plasmanom svojih proizvoda na tržište što im u velikoj mjeri otežava svakodnevno poslovanje. Mogućnosti za unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje odnosno izlaska na tržište očituju se u prilagodbi aktualnim trendovima, povećanje kvalitete samih proizvoda te postizanje višeg stupnja dodane vrijednosti uz razvoj prepoznatljivosti na tržištu. Naime, odmak od klasične poljoprivredne proizvodnje u smjeru alternativnih pravaca te diversifikacija proizvodnje koje podrazumijeva uvođenje dopunskih djelatnosti koji omogućuju preradu primarnih poljoprivrednih proizvoda na samom gospodarstvu, rezultiraju kreiranjem proizvoda s dodanom vrijednošću. Njihovom certifikacijom i zaštitom na nacionalnoj i EU razini doprinosi se brendiranju proizvoda i povećanju njihove prepoznatljivosti. Navedeno je u skladu s aktualnim trendovima na tržištu jer kupci sve više postaju svjesni važnosti odabira lokalnih, sezonskih i domaćih prehrambenih namirnica. U tom kontekstu valja napomenuti Međimursko meso 'z tiblice koje je na razini županije trenutno jedini proizvod koji nosi oznaka zemljopisnog podrijetla (ZOI). Navedenom oznakom proizvod se štiti u pogledu mjesta nastanka što doprinosi prepoznatljivosti i stvaranju identiteta područja Međimurske županije.

1.2.5.6. VANJSKA TRGOVINA

TABLICA 70. VANJSKOTRGOVINSKA ROBNA RAZMJENA MEĐIMURSKE ŽUPANIJE U 000 KN

	2013.	2014.	Indeks
IZVOZ	2.976.956	3.408.746	114,50
UVOZ	1.706.887	1.800.929	105,51
SALDO	1.270.069	1.607.817	126,59
POKRIVENOST	174,41%	189,28%	

Izvor: Informacije o gospodarstvu Međimurske županije u 2014.

- Međimurska županija i dalje nastavlja trend pozitivne vanjskotrgovinske bilance.
- Međimursko gospodarstvo ostvaruje pozitivan saldo izvoza i uvoza, koji se u 2014. godini u odnosu na prethodnu godinu povećao za 26,59 %, prema podacima HGK. Iako raste uvoz u 2014. za 5,51%, vidljivo je da je u istom razdoblju izvoz povećan za 14,5%.
- Međimursko gospodarstvo bilježi konstantnu pozitivnu pokrivenost uvoza izvozom, za 2014. godinu ona iznosi 189,28%, što je povećanje u odnosu na 2013. godinu, kada je pokrivenost bila 174,41%. Pokrivenost uvoza izvozom na razini RH prema podacima Državnog zavoda za statistiku iznosi 60,5% (godinu dana ranije 58,1%), čime MŽ ima znatno veću pokrivenost uvoza izvozom od ukupnog gospodarstva RH.
- Međimurska županija u 2014. godini sudjelovala je u ukupnom izvozu države s 3,3%, dok je u ukupnom uvozu sudjelovala s 1,8%.
- Kada se promatra struktura izvoza i uvoza vidljivo je da je najznačajnija djelatnost upravo prerađivačka industrija. U 2014. godini udio prerađivačke industrije u ukupnom izvozu Međimurske županije je 89,65%, dok je udio u uvozu 79,52%.

TABLICA 71. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA MŽ PREMA DJELATNOSTI U 2014. GOD (U 000 KN)

Djelatnost	Izvoz			Uvoz		
	2013.	2014.	Indeks	2013.	2014.	Indeks
Ukupno	2.976.957	3.408.747	114,50	1.706.890	1.800.930	105,51
DJELATNOSTI PRUŽANJA SMJEŠTAJA I PRIPREMANJA	276	666	241,30	1.465	5.304	362,05

ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	2.228	4.870	218,58	1.076	2.533	235,41
POSLOVANJE NEKRETNINAMA	4	127	3175,00	1.023	1.578	154,25
STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	5.660	20.535	362,81	6.439	9.279	144,11
PRIJEVOZ I SKLADIŠTENJE	139.230	141.651	101,74	18.106	23.646	130,60
INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	16.653	18.391	110,44	3.772	4.701	124,63
OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	143	537	375,52	81	100	123,46
OPSKRBA VODOM; UKLANJANJE OTPADNIH VODA	12.542	9.576	76,35	109	120	110,09
GRAĐEVINARSTVO	26.340	47.197	179,18	27.367	29.231	106,81
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	2.726.089	3.056.062	112,10	1.357.784	1.432.148	105,48
TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO; POPRAVAK MOTORN	40.290	97.702	242,50	276.869	280.832	101,43
UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	188	176	93,62	556	520	93,53
POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBARSTVO	7.234	11.013	152,24	12.162	10.916	89,75
DJELATNOSTI HUMANE MEDICINE I SOCIJALNE SKRBI	80	0	0,00	81	22	27,16
RUDARSTVO I VAĐENJE	0	38	/	0	0	/
OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM	0	7	/	0	0	/
FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	0	0	/	0	0	/
JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	0	0	/	0	0	/
OBRAZOVANJE	0	199	/	0	0	/
Izvor: Pregled gospodarskih kretanja za 2014., HGK						

1.2.6. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

- Najvažnije poduzetničke potporne institucije koje pružaju potporu poduzetništvu u Međimurskoj županiji: razvojne agencije REDEA (u vlasništvu Međimurske županije) i ČAKRA (u vlasništvu Grada Čakovca), Tehnološko-Inovacijski Centar Međimurje - TICM, HGK – Županijska komora Čakovec, HOK – Obrtnička komora Međimurja MESAP – Međimurski sajam poduzetništva, Međimurska energetska agencija, Hrvatski zavod za zapošljavanje Čakovec, kao i uredi Županije i jedinica lokalne samouprave.
- Izražena je suradnja gore navedenih potpornih institucija poduzetništvu kroz zajedničku pripremu i provedbu pojedinih projekata potpore poduzetništvu te kroz zajedničko djelovanje u podršci ulagačima.
- Od privatnih institucija dostupne su usluge Instituta za napredne tehnologije i komunikacije (INTK) te Instituta sinergije znanosti i društva (ISZD).
- Povećanjem mogućnosti za financiranje poduzetničkih projekata EU sredstvima, posebno sredstvima ESI fondova primjetno je povećanje broja privatnih konzultantskih tvrtki i obrta na području MŽ.

- U suradnji s Ministarstvom poduzetništva, Međimurska županija provodi programe poduzetničkih kredita sa subvencioniranom kamatnom stopom.
- U suradnji s Ministarstvom gospodarstva, REDEA i MŽ provode program Jamstvenog fonda za prerađivačku industriju i inovacije u prerađivačkoj industriji.
- REDEA djeluje kao najvažnija info točka za izravno informiranje poduzetnika u županiji. U izravnom telefonskom ili osobnom kontaktu, prosječno 200 poduzetnika godišnje biva informirano o mogućnostima unapređenja poslovanja, novim izvorima financiranja, ostvarenja bespovratnih i ostalih potpora.
- Institucije PPI u županiji su vrlo aktivne u organizaciji edukacija i konferencija, a osobito REDEA, HGK i TICM.
- **Tehnološko-Inovacijski Centar Međimurje (TICM)** nakon početnog djelovanja kao projekta unutar REDEA-e, od prosinca 2011. posluje kao zasebno trgovačko društvo koje posluje sa misijom:
  - poticanje tehnološkog razvitka regije kroz razvoj tehnološke infrastrukture te stvaranje uvjeta za zapošljavanje i napredovanje mladih stručnjaka;
  - pružanje inkubacijskih i savjetodavnih usluga za na znanju utemeljena poduzeća te poticanje njihovog osnivanja i djelovanja u okviru TICM-a;
  - stvaranje uvjeta za pružanje usluga vezanih uz transfer tehnologija i komercijalizaciju inovacija;
  - jačanje regionalnih i međunarodnih partnerstva s ciljem pružanja kvalitetnih usluga i transfera najboljih praksi.

Tijekom 5 godina poslovanja u TICM-u je bilo inkubirano sveukupno 32 poduzeća, dok je na dan 31. prosinca 2015. godine u inkubatoru bila smješteno 20 organizacija sa 67 zaposlenih.

STRATEŠKI PROJEKTI RAZVOJA PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U MŽ

- Međimurska županija (putem REDEA-e i TICM-a) namjerava razviti dodatnu visokokvalitetnu infrastrukturu i proširiti kapacitete postojeće kroz dva projekta:

(1) Razvojno – edukacijski centar za metalsku industriju - Metalska jezgra

Metalska jezgra Čakovec predstavlja projekt rekonstrukcije i opremanja objekta jahaone na prostoru bivše vojarne u Čakovcu, s ciljem uspostave istraživačke infrastrukture namijenjene znanstveno-istraživačkoj zajednici za provođenje vrhunskih istraživanja usmjerenih na jačanje znanstvene izvrsnosti, stvaranje društva znanja te povećanje kompetitivnosti metalske industrije na području Međimurske županije i SZ Hrvatske.

Izvedbenim projektom Metalske jezgre Čakovec predviđena je rekonstrukcija objekta bivše jahaone na prostoru bivše vojarne „Nikola Zrinski“ u Čakovcu, ukupne tlocrtno površine 1.756 m².

Koncept Metalske jezgre Čakovec temelji se na **stvaranju poticajnog okruženja za: provođenje istraživanja i razvoja, razvoj inovativnih rješenja, jačanje znanstvene izvrsnosti, aktivnosti umrežavanja i edukacije.**

Na temelju identificiranih ciljanih skupina korisnika i njihovih potreba određena je znanstveno-istraživačka, odnosno tehnologijska platforma Metalske jezgre Čakovec, te sukladno tome predviđen je prostor za dva laboratorija – **laboratorij za IoT** i **laboratorij za prototipiranje**. Dva laboratorija činit će okosnicu znanstveno-istraživačkog rada.

Primarno će MJČ biti usmjeren na **provođenje neovisnog istraživanja i razvoja**, uključujući **suradničke istraživačko-razvojne neekonomske aktivnosti**, dok će ostale aktivnosti obuhvatiti **edukacijske aktivnosti, aktivnosti umrežavanja, aktivnosti prijenosa znanja** (kroz podučavanja, baze podataka s otvorenim pristupom, otvorenim publikacijama i sl.) te u manjem opsegu, ugovorna istraživanja za industriju te najam opreme i prostora. Neekonomske aktivnosti koristit će minimalno 80% ukupnih kapaciteta MJČ, čineći ga primarno istraživačkom infrastrukturom čija će gospodarska djelatnost ostati isključivo popratna aktivnost.

Procijenjena vrijednost projekta (projektna dokumentacija, rekonstrukcija i adaptacija objekta bivše jahaone i opremanje opremom i namještajem) iznosi 36 milijuna kuna.

Projekt Metalska jezgra uvršten je na indikativnu listu projekata (Zaliha projekata) za novi Operativni program 2014.-2020.

Zaključno sa svibnjem 2016. izrađena je sva potrebna dokumentacija za prijavu projekta na javni poziv za financiranje istraživačke infrastrukture MZOS-a, objava kojeg se očekuje u prvom kvartalu 2017.

(2) Tehnološko-inovacijski centar Međimurje III

Kapaciteti jedinog tehnološkog inkubatora (TICM) koji djeluje na području Međimurske županije u potpunosti su popunjeni te postoji neupitna i hitna potreba za osiguranjem novih. Projektom **Tehnološko-inovacijski centar Međimurje III** će se doprinijeti napretku Međimurske županije kroz razvoj poduzetničke poslovne infrastrukture, izgradnju materijalnih i ljudskih kapaciteta te stvaranje uvjeta za osnivanje i djelovanje na znanju utemeljenih poduzeća (opći cilj projekta). Daljnji razvoj poticajnog okruženja za kreiranje i implementaciju poduzetničkih inicijativa kroz proširenje kapaciteta poduzetničkog inkubatora (svrha projekta) bit će postignut kroz niz predloženih aktivnosti, pri čemu će biti ostvareni sljedeći projektni rezultati:

1. Stvoreni preduvjeti za rekonstrukciju i opremanje poduzetničkog inkubatora kroz izradu nedostajućeg dijela projektno-tehničke i natječajne dokumentacije te odabir izvođača radova i dobavljača opreme (1. faza provedbe),
2. Rekonstruirani, uređeni i opremljeni prostori poduzetničkog inkubatora: u potkrovlju zgrade 22b bit će dostupno 16 ureda, 1 pred-inkubacijski / co-working prostor i soba za sastanke, dok će u zgradi 22n za prihvata poduzetnika na raspolaganju biti 18 ureda, soba za sastanke i informatička učionica (2. faza provedbe),

Okvirna vrijednost projekta je 15 milijuna kuna. Potrebna dokumentacija za prijavu projekta na javni poziv **Razvoj poslovne infrastrukture** MINPO-a je pripremljena i projekt je prijavljen na predmetni javni poziv te se očekuje pozitivna odluka o sufinanciranju projekta u prvom kvartalu 2017.

POSLOVNE ZONE

- Na području Međimurske županije osnovano je 60 poslovnih zona odlukom nadležnoga tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave, od kojih je 16 popunjenih, a 27 spremnih za ulaganje.
- Ured za gospodarstvo Međimurske županije i REDEA na godišnjoj razini obilaze sve poslovne zone u MŽ i prikupljaju podatke o stanju u zonama te publiciraju dokument o pregledu poduzetničkih zona MŽ.
- Poslovne zone s najvećim potencijalom za privlačenje novih ulagača su:
  - Poslovni park Međimurje (Poslovna zona istok Čakovec),
  - Industrijska zona Sjever – Prelog,
  - Gospodarska zona Sveti Martin na Muri,
  - Gospodarska zona Goričica, Nedelišće,
  - Gospodarska zona „Brezje“, Mursko Središće.
- Glavni izvor financiranja izgradnje komunalne infrastrukture u zonama u proteklom razdoblju je, uz komunalni doprinos, bilo Ministarstvo poduzetništva i obrta
- U prvom kvartalu 2017. očekuje se Javni poziv *Razvoj poslovne infrastrukture (zone)* za financiranje izgradnje infrastrukture u poslovnim zonama sredstvima ESI fondova.

1.2.7. STRANA I DOMAĆA ULAGANJA

- Međimurska županija kao županija razvijenoga poduzetništva i vrlo povoljnoga geografskoga položaja, koji je postavlja na sjecište mnogih važnih europskih koridora, idealna je za prihvata investicija, kako stranih tako i domaćih.
- Uz komparativne prednosti, konkurentске prednosti županije za privlačenje ulaganja su:
  - ljudi (radna snaga razvijenih radnih navika, spremna na usvajanje novih znanja),
  - relativno velik broj uspješnih ulagačkih priča u proteklih 10-ak godina,

- baza potencijalnih kooperanata za metaloprerađivačku, tekstilno-obućarsku i prehrambenu industriju,
  - velik broj poslovnih zona spremnih za ulaganje,
  - razvijena komunalna i poslovna infrastruktura,
  - pro-aktivna i fleksibilna lokalna uprava i samouprava po pitanju prihvata stranih ulagača,
  - visoka kvaliteta života.
- Proaktivna i efikasna regionalna samouprava i jedinice lokalne samouprave u području razvoja gospodarstva i investicijskog okruženja se očituje u brzini izdavanja građevinskih dozvola za velike građevinske projekte ulaganja tvrtki (HAIX obuća, CWS BOCCO i Proizvodnja PG).
  - Većina stranih ulagača je tijekom godina proširila svoje kapacitete kroz dogradnju proizvodnih hala, uvođenje novih tehnologija i otvaranje dodatnih radnih mjesta.
  - Aktivnosti privlačenja izravnih stranih ulaganja u MŽ se provode na više razina:
    - Međimurska županija i REDEA kroz kontakte sa regijama europskih zemalja, veleposlanstvima, Agencijom za investicije i konkurentnost, zajedničkom suradnjom sa susjednim županijama i ostalim dionicima ulagačkih procesa;
    - Jedinice lokalne samouprave putem svojih kontakata;
    - Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Čakovec, putem svoje mreže kontakata i kroz gospodarske misije u inozemstvu;
    - Postojeći ulagači kroz komunikaciju sa svojim poslovnim partnerima (kooperantima i dobavljačima) izravno i neizravno potiču dolazak novih ulagača.
  - REDEA i Međimurska županija su kroz projekt ICPR 2006., AICPR 2010. i INVESTstrategy 2013. stekli znanja i iskustva potrebna za privlačenje izravnih inozemnih ulaganja, odnosno razvoj povoljne ulagačke klime.
  - REDEA djeluje kao „one-stop-service“ centar za prihvatanje kontakata s potencijalnim ulagačima i koordinaciju s ostalim dionicima u proces informiranja potencijalnih ulagača.
  - Krajem 2013. REDEA je inicirala izradu Marketinške strategije za privlačenje inozemnih ulaganja 2014.-2020. koja uključuje Akcijski plan za implementaciju strategije za razdoblje 2014.-2017. godine.
  - U 2014. REDEA je izradila promotivnu brošuru *INVEST IN MEĐIMURJE* i istoimeni promotivni film u trajanju od 5 minuta;
  - Značajna ulaganja poduzimaju i lokalne tvrtke u domaćem vlasništvu, dominantno u prerađivačkoj industriji.
  - Tablica 72. prikazuje iznose ulaganja za najznačajnije djelatnosti u Međimurskoj županiji u 2013. i 2014. godini. Kada se promatra vrijednost ulaganja, vidljiv je njihov rast od 2010. godine do 2014. za 14,9 %

TABLICA 72. ULAGANJA U DUGOTRAJNU IMOVINU (U KUNAMA), MEĐIMURSKA ŽUPANIJA, 2013. I 2014.

DJELATNOST/GODINA	2013.	2014.
UKUPNO	704.058.835	669.757.340
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	354.707.455	386.279.072
<i>Proizvodnja prehrambenih proizvoda</i>	27.989.902	16.674.345
<i>Proizvodnja odjeće</i>	65.985.996	60.659.662
<i>Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda</i>	88.422.941	88.404.975
<i>Proizvodnja namještaja</i>	82.122.157	72.196.238
TRGOVINA NA VELIKO I MALO	22.276.252	33.195.160
GRAĐEVINARSTVO	62.554.132	12.347.888

Izvor: Pregled gospodarskih kretanja 2014., HGK

TABLICA 73. NAJZNAČAJNIJI STRANI ULAGAČI

NAZIV PODUZEĆA / MATIČNA TVRTKA	DJELATNOST	BROJ ZAPOSLENIH*	LOKACIJA
HAIX OBUĆA d.o.o. / HAIX - Schuhe Produktions- GmbH, Njemačka	Proizvodnja obuće	730	Mala Subotica
TUBLA d.o.o / CALZEDONIA S.P.A, Italija	Proizvodnja odjeće	639	Čakovec
LPT d.o.o. / Leggett & Platt, Inc. ,	Proizvodnja žičanih	336	Prelog

Sjedinjene Američke Države	jezgri i strojogradnja		
PROIZVODNJA PG d.o.o. / Paul Green GmbH, Austrija	Proizvodnja obuće	386	Prelog
TE-PRO d.o.o. / FerroTechnik GmbH, Austrija	Proizvodnja metalnih konstrukcija	251	Sveti Martin na Muri
POLYCAN AEROSOLS d.o.o. / GENESIS STEEL SA, Švicarska	Proizvodnja sprej limenki	31	Sveti Martin na Muri
PERUTNINA PTUJ - PIPO d.o.o. / PERUTNINA PTUJ d.d	Prerada mesa peradi	721	Čakovec
Hilding Anders d.o.o. - HILDING CROATIA d.o.o. / HILDING ANDERS GROUP, Švedska	Proizvodnja madraca i namještaja	406	Prelog
FERRO-PREISS d.o.o. / Jägersberger Gesellschaft m.b.H., Austrija	Lijevanje željeza	215	Čakovec
2014. godina			
CWS BOCO d.o.o. / CWS-boco International GmbH, Njemačka	Pranje i kemijsko čišćenje	94	Čakovec
KASPAR PAPIR d.o.o. / KASPAR PAPIR PTE. LTD., Singapur	Proizvodnja papira	16	Prelog
* Podaci o broju zaposlenih preuzeti su iz GFI-POD za 2015, Izvor: Biznet.hr			

- Od većih ulagačkih projekata u razdoblju 2015. -2016. izdvajaju se:
  - LTH Alucast d.o.o. – izgradnja nove tvornice aluminijskih odljevaka za auto industriju na području PP Međimurje
  - LPT d.o.o.- izgradnja novih proizvodnih hala na području Industrijske zone Sjever u Prelogu
  - Brodska montaža d.o.o. – izgradnja tvornice za metalsku i strojnu obradu i izradu dijelova za brodove i jahte u Gospodarskoj zoni Sveti Martin na Muri.
  - Centrometal d.o.o. – proširenje proizvodnih i skladišnih kapaciteta u Macincu
  - PIB Extra d.o.o. – izgradnja nove tvornice za izradu modela i jezgrenika za ručno i strojno kalupiranje (drveni, metalni, plastični, EPS) prema svim ljevačkim procesima u Štefancu
  - Muraplast d.o.o. – proširenje proizvodnih kapaciteta u Kotoribi
  - Marti d.o.o. – izgradnja novog proizvodnog pogona na području Industrijske zone Sjever u Prelogu
  - CNC PUŠNIK d.o.o. – izgradnja novog pogona za proizvodnju metalnih dijelova u Privrednoj zoni Nedelišće.
  - Polycan Aerosols d.o.o. – proširenje tvornice za dvo-komponentnu polyuretansku pjenu.
  - SENKO d.o.o. – izgradnje nove proizvodne hale za proizvodnju peći na kruta goriva u Pribislavcu.

Prema svemu prethodno navedenom, gospodarstvo Međimurske županije bilježi jasan petogodišnji trend rasta i razvoja što je vidljivo iz pokazatelja broja poslovnih subjekata (povećanje za 378 ili 9,85%) i ostvarenih prihoda poduzetnika koji su porasli za 4,7%. Prerađivačka industrija je ključna djelatnost gospodarstva koja ostvaruje (u 2014.) 56,2% ukupnog prihoda svih poduzetnika, a slijede djelatnosti trgovina na veliko i malo s ostvarenih 20% ukupnog prihoda te građevinarstvo s 9,3%. Primjetan je rast sektora informacijsko-komunikacijskih tehnologija u kojem je zabilježen rast broja poduzetnika za 33%, odnosno za 23 poduzeća. Vrijednost izvoza se popela na 3,4 milijarde kuna, a pokrivenost uvoza izvozom dosegla je 189% u 2014. Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom kod poduzetnika županije u 2014. iznosila je 3.929 kuna, što je i dalje znatno niže od prosječne mjesečne neto plaće na razini RH, a koja iznosi 4.902 kune.

Rast i razvoj gospodarstva je posljedično popraćen velikim padom broja nezaposlenih koje evidentira Hrvatski zavod za zapošljavanje. Krajem kolovoza 2016. u evidenciji je bilo 4.557 nezaposlenih osoba, što je smanjenje broja nezaposlenih što je u usporedbi s rujnom 2010., 2.523 osobe manje, a stope neregistrirane nezaposlenosti se spustila na 10,3%.

Poduzetničke potporne institucije su vrlo aktivne u pružanju usluga poduzetnicima i provođenju projekata potpore poduzetništva. Međimurje je premreženo poslovnim zonama, a postoji nekoliko zona, geografski ravnomjerno raspoređenih, koje su spremne za prihvata srednjih i velikih ulagača u kratkom roku.

Međutim, unatoč generalno pozitivnim pokazateljima i pozitivnom trendu u gospodarstvu Međimurske županije, tijekom 2015. i 2016. godine eskalirao je problem nedostatka odgovarajuće radne snage kao glavni problem svih sektora gospodarstva i svih poduzeća bez obzira na veličinu. Ulaskom RH u Europsku uniju i liberalizacijom tržišta rada sve veći broj Međimuraca odlučuje se za rad u inozemstvu. Na rad u inozemstvo odlaze i mladi ljudi koji prvi put traže zaposlenje, ali u još većem broju zaposlenici međimurskih poduzeća koji prekidaju radni odnos i odlaze u na bolje plaćene poslove u inozemstvo. Od strane međimurskih poduzetnika kao najveći poslovni izazov u narednom razdoblju percipira se osiguranje adekvatne radne snage. O problemu nedostatka radne snage raspravlja se na svim županijskim razinama i u raspravu su uključene sve relevantne institucije, a pokrenute su i konkretne aktivnosti na relaciji gospodarstvo-obrazovni sustav-zavod za zapošljavanje-nadležna ministarstva. Rješenje problema je svakako usko vezano i za plaće koje će međimurski poduzetnici moći ponuditi zaposlenicima, a veći broj poduzetnika razmišlja i o uvozu radne snage iz slabije razvijenih dijelova Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srbije.

1.2.8. RAZVOJNI PROBLEMI PODRUČJA – GOSPODARSTVO

GOSPODARSTVO
1. Nedostatak lokalne razvojne banke.
2. Loša usklađenost potreba gospodarstva s obrazovnim sustavom.
3. Nedovoljna podrška START-up poduzećima.
4. Nedovoljna zastupljenost poduzeća s proizvodima dodane vrijednosti.
5. Niski koeficijent izgrađenosti u poslovnim zonama.
6. Smanjenje maksimalnog intenziteta potpore za ulaganja (prema Zakonu o poticanju investicija).
7. Visoki troškovi financiranja novih ulaganja.
8. Nezadovoljavajuća kvaliteta obrazovanja s gledišta poduzetnika.
9. Nedovoljna komunalna opremljenost poslovnih zona.
10. Nedovoljna promocija kulture rada proizvođačkih zanimanja.
11. Neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.
12. Nedovoljan broj specijaliziranih konzultanata.
13. Nedovoljna zajednička promocija međimorskog gospodarstva.
14. Nedovoljna iskorištenost prilika za povezivanje.
15. Nedostatno institucionalno promicanje lokalnog gospodarstva.

Ruralni razvoj
1. Nedovoljna prepoznatljivost Međimurja kao ruralne turističke destinacije u RH te van granica RH.
2. Usitnjenost i rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta.
3. Nedostatak adekvatnog zakona o nasljeđivanju.
4. Nedovoljna koordinacija u razvojnom planiranju.
5. Slaba prepoznatljivost/važnost ruralnog turizma na nacionalnoj razini te premali ciljani poticaji za njegov razvoj.
6. Nedostatak potpore za male OPG-ove.
7. Nedostatni skladišni kapaciteti u voćarstvu.
8. Nedostatak sredstava za ciljanu promociju Međimurja kao ruralne turističke destinacije.
9. Neriješeno pitanje državnog zemljišta.
10. Slaba međusobna povezanost poljoprivrednih subjekata – nedostatak organiziranog nastupa na tržištu.
11. Slaba međusobna povezanost turističkih subjekata.

12. TZ-ovi i druge institucije koje se bave razvojem turizma imaju nedostatne financijske i ljudske kapacitete.
13. Nedovoljna iskorištenost pojedinih turističkih resursa.
14. Neadekvatan županijski prostorni plan (poljoprivreda, turizam).
15. Niska stručna osposobljenost i niska primjena novih znanja i tehnologija u poljoprivredi.

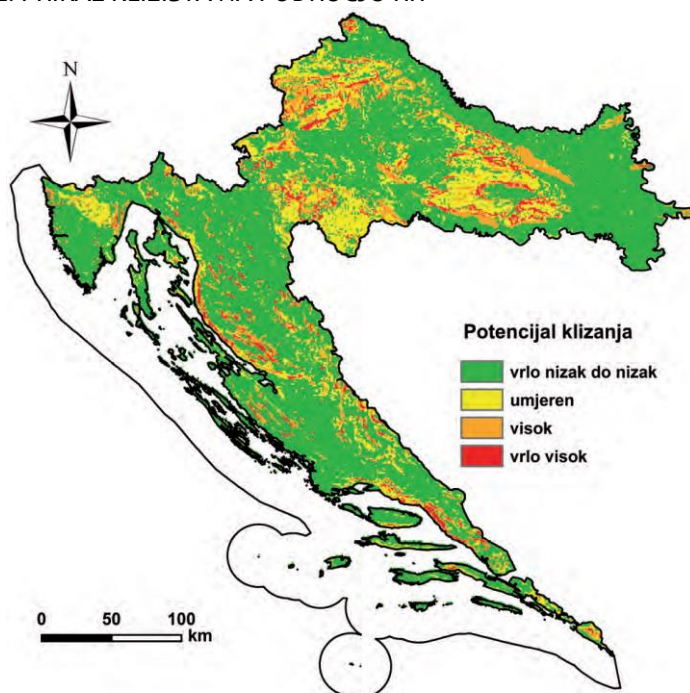
1.3. STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU

1.3.1. OKOLIŠ

TLO

- U Hrvatskoj je evidentirano 36 tipova tala koji se uvelike razlikuju po pogodnostima i/ili ograničenjima vezano uz uloge tla i načine korištenja. Najveću površinu zauzima lesivirano tlo (12,1 %), a potom slijede pseudoglej (9,9 %), močvarno glejno tlo (9,6 %), smeđe tlo na vapnencu i dolomitu (8,4 %), rendzina (7,5 %) te distrično (kiselo) smeđe tlo (5,5 %). Ostali tipovi tala pojedinačno zauzimaju površinu manju od 5 %.
- Na teritoriju Međimurja izdvajaju se sljedeći tipovi tla: ilovasto-glinasto tlo na vapnenačkoj podlozi – briježni dio; glinasta ilovača – ispod briježnog dijela i uz Muru; šljunkovito zemljište – na potezu Gornji Hrašćan – Donji Hrašćan; crnica i ilovača – središnji plato; pijesci i šljunkovito – uz Dravu.
- Rijeke Mura i Drava koje su plavile tj. nanosile zemljišta u ravničarskom dijelu sada su obuzdane nasipima, a zemljišta ugrožena oborinskom vodom prokopana su mrežom kanala i drenirana. Predstoje daljnji zahvati na saniranju tla, klasifikaciji kiselih zemljišta, obogaćivanju humusom, gnojdbom stajskim gnojem i zelenom gnojdbom.
- Nepovratni gubitak poljoprivrednog zemljišta posljedica je prenamjene zemljišta, koja je rezultat proširivanja građevinskih područja predviđenih prostornim planovima na vrijednim poljoprivrednim tlima te eksploatacije mineralnih sirovina, posebno šljunka, bez rudarske dozvole.
- Onečišćenje i degradacija tla provodi se na sljedeće načine:
  - uporabom kemijskih sredstava u poljoprivredi, bilo da se radi o pretjeranoj uporabi mineralnih gnojiva ili o pesticidima, herbicidima, insekticidima i fungicidima (za područje Županije ne postoje podaci o količinama i načinu primjene mineralnih gnojiva i zaštitnih sredstava u zaštiti bilja),
  - odlaganjem otpada na nelegalna odlagališta, odnosno divlja odlagališta u šume, livade, uz poljske putove, vodotoke, šljunčare, ovdje se uz vizualno onečišćenje radi o ozbiljnom onečišćenju tla i voda,
  - nepročišćenim otpadnim vodama bilo iz kućanstava ili gospodarskih objekata, erozivnim procesima na području Gornjeg Međimurja, uzrokovani ponajprije vodom te na pojedinim lokalitetima sječom šuma odnosno obradom zemljišta na kosim terenima (vinogradi) (konkretnih podataka o stanju tala zbog učinka erozije nema),
  - prometom na cestama koje nemaju riješenu odvodnju s pročišćavanjem površinskim voda koje se ispiru s kolnika.
- Tlo je ključna sastavnica okoliša, poput vode i zraka. Ubraja se u uvjetno obnovljive resurse obzirom na dugotrajne procese nastanka i razvoja.
Prepoznati su sljedeći glavni pritisci na tlo:
  - erozija,
  - smanjenje organske tvari,
  - onečišćenje tla,
  - prenamjena,
  - smanjenje biološke raznolikosti tla,
  - zbijanje tla.Kontrola tla na području županije ne radi se u smislu izvora, vrste i količine onečišćujućih tvari. Najveći i najbrži učinak na kakvoću tla ima antropogeni utjecaj.

SLIKA 22. PRIKAZ KLIZIŠTA NA PODRUČJU RH

Izvor: Izvješće o stanju u okolišu Republike Hrvatske 2014., str 209.

ZRAK

Prema Izvješću o stanju kakvoće zraka na području Međimurske županije iz 2009. godine proizlazi sljedeće:

- kakvoća zraka za sada nije značajnije ugrožena onečišćivačima s teritorija županije najveći izvor onečišćenja zraka za županiju predstavlja promet (Plinovi iz automobilskih motora izazivaju i do 55 % ukupne onečišćenosti zraka)
- mjerenjem posebne namjene u županiji 2008. godine dobiveni su rezultati koji ukazuju na djelomično onečišćenje u zraku te na drugu (II) kategoriju kakvoće zraka

Utjecaj farmi za uzgoj stoke na kvalitetu zraka odražava se u pojavi neugodnih mirisa čiji intenzitet ovisi o procesima mikrobiološke razgradnje organske tvari i vremenskim prilikama

VODE

- Prostor Međimurja sa sjevera i juga omeđuju rijeke Mura i Drava, koje mu daju prirodna i zemljopisna obilježja. Kakvoća vode u rijekama ne prati se sustavno. Zamijećena su povremena onečišćenja iz susjednih država u vrijeme visokih vodostaja Mure i Drave.
- Velik dio područja županije čini dravsko-murska nizina s velikom debljinom vodonosnog sloja, čija se razina snižava zbog utjecaja HE Čakovec i HE Dubrava. Podzemne su vode visoke kvalitete i najveće su prirodno bogatstvo županije. Procjenjuje se da bi međimurski vodonosnik mogao opskrbljivati dvostruko više stanovnika nego danas. Akumulacijska jezera na Dravi (Kuršanec i Prelog) imaju najveći udio u ukupnim vodenim površinama Međimurja. Budući da je pristupačan samo mali dio njihove obale u odnosu na čitavu dužinu, interes za korištenjem jezera i pristup do njih koncentriran je na početke akumulacija. U ovom prostoru formirao se novi ekosustav (otoci i sprudovi kao staništa mnogih biljnih i životinjskih vrsta), što je potrebno uzeti u obzir kod korištenja tog prostora za sport i rekreaciju na vodi.
- Zbog promjene zakonske regulative u 2014. godini donošena je Odluka o zaštiti izvorišta Nedelišće, Prelog i Sveta Marija s ciljem sprečavanja nepovoljnog djelovanja na njihovu izdašnost i zdravstvenu ispravnost vode za piće.
- Na kakvoću površinskih i podzemnih voda negativan utjecaj ima: nekontrolirano korištenje kemijskih sredstava i mineralnih gnojiva u poljoprivredi, zatvorene, a ne sanirane površine onečišćene otpadom, promet u smislu mogućnosti akcidenta pri prijevozu opasnih tvari, ispuštanje otpadnih voda bez prethodnog pročišćavanja (posebno izraženo u Donjem Međimurju).
- Sustav za obranu od poplava čine vodnogospodarski nasipi i nasipi vodnih stepenica (HE Dubrava i HE Čakovec), izgrađen je sustav hidroenergetskih objekata (nasipi akumulacija, dovodnih i odvodnih

kanala, brane i ostali objekti) pravilnim manipuliranjem i tehničkim održavanjem daje veliki stupanj sigurnosti. Na području Međimurske županije je obrana od poplava organizirana na dva branjena područja: područje malog sliva Trnava (branjeno područje 21) i područje međudržavnih rijeka Drave i Mure na područjima malih slivova Bistre, Plitvice Bednje i Trnave (branjeno područje 33). Ukupna dužina izvedenih nasipa uz rijeku Muru iznosi 46,31 km a brane područje od 7.550 ha.

1.3.2. BIOLOŠKA I KRAJOBRAZNA RAZNOLIKOST

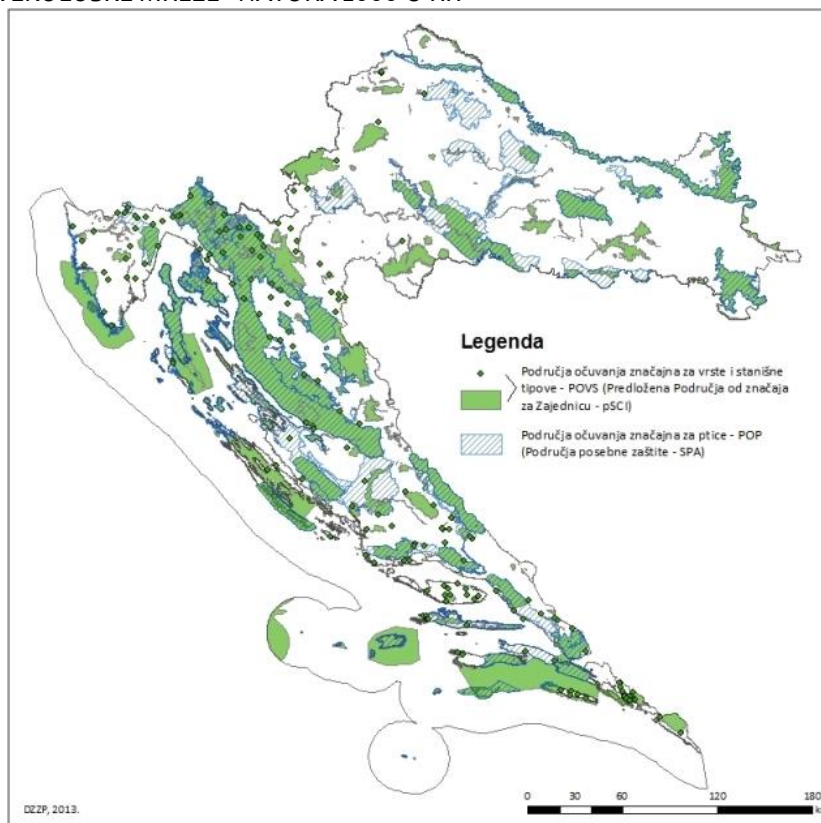
- Krajobraz županije, prema tipološkim značajkama, čini nekoliko cjelina: urbanizirani krajobraz – izdvaja se središnji najgušće naseljeni prostor županije; kultivirani krajobraz Donjeg Međimurja; kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja; krajobraz Mure i Drave – odnosi se na prostor starog toka Drave;
- U Međimurskoj županiji trenutno se u zaštićena područja ubraja Regionalni park Mura – Drava (površine 18 086,13 ha - 24,81 % površine županije), značajni krajobraz rijeke Mure (površine 14 469,4 ha), 2 spomenika prirode (stablo hrasta lužnjaka u Donjem Vidovcu i Bedekovićeve grabe), te 7 spomenika parkovne arhitekture (Perivoj Zrinskih u Čakovcu, stablo platane u Nedelišću, stablo ginka u Donjoj Dubravi, dva stabla platane u Svetom Urbanu, stablo tulipovca u Vučetincu, dvije glicinije u Čakovcu i stablo magnolije u Pribislavcu).
- Ekološkom mrežom Natura 2000 obuhvaćeno je 6 područja u Međimurskoj županiji.

TABLICA 74. PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE - NATURA 2000 U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJ

MEĐIMURSKA ŽUPANIJA	
naziv područja	kod područja
Međimurje	HR2001346
Mura	HR2000364
Dravske akumulacije	HR1000013
Gornji tok Drave (od Donje Dubrave do Terezinog polja)	HR1000014
Mačkovec - ribnjak	HR2001034
Čep - Varaždin	HR2000470

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode, 2014. godina

SLIKA 23. PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE - NATURA 2000 U RH

Izvor: Državni zavod za zaštitu prirode, 2014. godina

SLIKA 24. KARTOGRAFSKI PRIKAZ REGIONALNOG PARKA MURA-DRAVA

Izvor: Međimurska priroda, 2014. godina

- *Prepoznate vrijednosti međimurske prirode* su: mozaični krajobraz (uglavnom nema velikih parcela s monokulturama) poput Murščaka; livade košanice; riječne mrtvice uz Muru; stari tok rijeke Drave; rijeke Mura i Drava (s okolnim ekosustavima); potočne doline s vegetacijskim pojasom; staništa livadnog plavca; vlažne livade (stanište kaćuna); šume bukve i pitomog kestena, te bijelog bora; poplavne šume rijeke Mure (stanište crne rode); lovačke remize (sastojina šume i u sredini poljoprivredna kultura); staništa bregunica i pčelarica uz korito Mure; manje umjetne retencije; staništa ribe crнке u Muri i drugih ugroženih životinjskih vrsta; staništa crnkaste sase, kockavice, kebrača i drugih ugroženih biljnih svojti; zavičajna udomaćena pasmina – međimurski konj.
- *Učestale prijetnje međimurskoj prirodi*: ilegalna izgradnja u zaštićenom prirodnom području; ilegalna odlagališta otpada; krivolov i ilegalni izlov ribe; ilegalno vađenje mineralnih sirovina (šljunak, pijesak, ugljen); pustošenje šuma (nekontrolirana gola sječa uglavnom privatnih šuma); nekontrolirano širenje invazivnih vrsti (biljnih i životinjskih); zapuštanje oranica koje dovodi do širenja invazivnih vrsti poput ambrozije i ostalih; pretvaranje livada košanica u oranice za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju; uklanjanje živica i gajeva iz rubnih dijelova oranica i livada (što utječe na smanjenje biološke i krajobrazne raznolikosti); regulacija vodotoka (kanaliziranje) čime se mijenja režim vodotoka i smanjuje njegova dinamika.
- **Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode** osnovana je temeljem Zakona o zaštiti prirode koja obavlja djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenih područja na prostoru Međimurske županije s ciljem zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara. U sklopu sjedišta Međimurske prirode djeluje Centar za posjetitelje u kojem se održavaju različita tematska predavanja za dionike zaštićenih područja. Na području Međimurske županije provedeno je 8 projekata „Zelene agende“, 1400 osoba sudjelovalo je na edukativnim predavanjima na temu prirodnih vrijednosti, 2500 osoba posjetilo je Centar za posjetitelje u JU Međimurska priroda u Križovcu.

1.3.3. ŠUME I ŠUMSKO PODRUČJE

- Međimurje je siromašno šumama, ukupna šumovitost je vrlo niska, svega 12 % u usporedbi s postotkom šumovitosti RH koja iznosi 35 %. Kako je šumovitost Međimurja vrlo mala, te s obzirom na veliku usitnjenost šumskih površina i njihovu povezanost s poljoprivrednim površinama i naseljima, državne šume zajedno sa šumama u privatnom vlasništvu imaju sve više zaštitnu i rekreativnu ulogu.
- Na području Međimurske županije nalazi se 3.809 ha državnih šuma i šumskog zemljišta, kojim gospodare Hrvatske šume d.o.o. Zagreb, UŠP Koprivnica, Šumarija Čakovec (u daljem tekstu: Šumarija Čakovec), podijeljenih u dvije gospodarske jedinice: Donje Međimurje (3.050 ha) i Gornje Međimurje (759 ha). Prema namjeni županija je pokrivena s 1.211 ha gospodarskih šuma i 2.598 ha šuma s posebnom namjenom.
- 7.644 ha šuma i šumskog zemljišta u privatnom su vlasništvu, podijeljenih u 5 gospodarskih jedinica: Gornja Dubrava (932 ha), Međimurske dravske šume (1.020 ha), Istočne međimurske šume, Sjeverne međimurske šume i Štrigova – Mursko Središće (zajedno oko 5.692 ha), a ima i neutvrđena površina državnih šuma i šumskog zemljišta kojom gospodare drugi pravni subjekti (Hrvatske vode, HEP i sl.). Do sada su izrađeni Programi gospodarenja za četiri gospodarske jedinice (Gornja Dubrava i Međimurske dravske šume, Sjeverne međimurske šume i Štrigova Mursko Središće) preostao je još jedan program za istočne međimurske šume, čijom bi realizacijom bili obuhvaćeni svi programi privatnih šuma na području Međimurja.
- Prema trenutno važećim gospodarskim osnovama državne šume kojima gospodari Šumarija Čakovec imaju drvenu zalihu od 376.407 m³, desetogodišnji prirast iznosi 178.380 m³, a desetogodišnji etat (sječiva masa) iznosi 87.272 m³, što predstavlja 49 % prirasta (ispod prosjeka RH koji iznosi 70 %), a dovoljno je za Međimurje. U postupku je utvrđivanje drvene zalihe, prirasta i etata za državne šume kojima gospodare drugi pravni subjekti kao i za šume u privatnom vlasništvu, a predviđen rok za završetak radova je 2016. Trenutno postoje podaci za dvije gospodarske jedinice.
- Podaci o radovima biološke obnove šuma postoje za državne šume kojima gospodari Šumarija Čakovec i za privatne šume koje imaju programe gospodarenja, dok za državne šume kojima gospodare drugi pravni subjekti i za neuređene privatne šume ti podaci ne postoje. Za izvršenje potrebnih bioloških radova novčana sredstva Šumarije koja se izdvajaju od prihoda prodaje posjećenog drvnog materijala

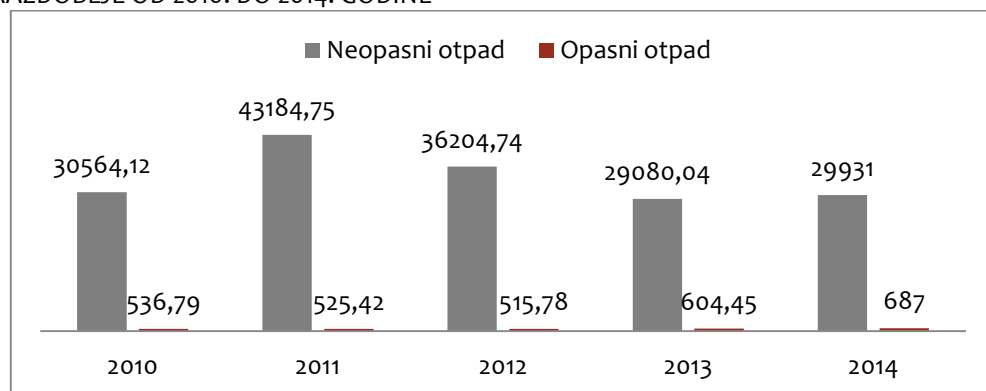

nisu dostatna (pokriveno s 25 %). Ne postoje nikakve državne subvencije (osim naknade za opće korisne funkcije šuma - OKFŠ) iz kojih bi se dodatno mogli financirati pa razliku pokrivaju Hrvatske šume, a dio je pokriven iz OKFŠ-a. Radove koji se izvode za privatne šume financiraju se iz OKFŠ-a (izrada Programa za gospodarenje, ceste, uzgojni radovi).

1.3.4. GOSPODARENJE OTPADOM

- Organizirani odvoz komunalnog otpada obuhvaća sve JLS-ove koji otpad odlažu na jedno službeno odlagalište na području Međimurske županije (Totovec), s tim da šest JLS-a odlaže otpad izvan Međimurske županije.
- Sve JLS imaju izrađen Plan gospodarenja otpadom, a na području postoji ukupno 10 koncesionara i sakupljača komunalnog otpada.
- Prema podacima Agencije za zaštitu okoliša u Međimurskoj županiji u 2014. godini na području Međimurske županije proizvedeno je 24.794,14 tone komunalnog otpada, a od toga je 9.842,90 tona ili 39,7% direktno upućeno na oporabu što je više od državnog prosjeka (17 %).
- Količina opasnog otpada na području županije čini udio od svega 2,75 % od ukupnog komunalnog otpada promatrano u razdoblju od 2010. do 2014. Godine

SLIKA 25. KOLIČINE OPASNOG I NEOPASNOG OTPADA NA PODRUČJU MEĐIMURSKJE ŽUPANIJE U TONAMA ZA RAZDOBLJE OD 2010. DO 2014. GODINE

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša

- Prema podacima iz 2014. organiziranim skupljanjem komunalnog otpada obuhvaćeno je 98% stanovništva MŽ (obuhvat stanovništva RH organiziranim skupljanjem iznosio je 99 %).
- Specifična količina komunalnog otpada koju proizvede prosječan stanovnik područja županije u 2014. godini iznosi 223 kg/stan, što je ispod prosjeka u Republici Hrvatskoj (382 kg/stan).

TABLICA 75. UKUPNA KOLIČINA PROIZVEDENOG KOMUNALNOG OTPADA (S DODATNO UTVRĐENIM I PROCIJENJENIM KOLIČINAMA) U 2014. U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJ

	Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada (t)	Udio županije u ukupno proizvedenom komunalnom otpadu	Broj stanovnika obuhvaćen organiziranim sakupljanjem	Količina otpada po stanovniku (kg/stan)
Međimurska županija	24.794	1,51 %	111.207	223
Republika Hrvatska	1.637.371	-	4.223.114	382

Izvor: Agencija za zaštitu okoliša

- Odvojeno sakupljanje otpada: korištenje posebnih spremnika postavljenih na javne površine (zeleni otoci) i/ili kroz korištenje posebnih vreća te reciklažna dvorišta za neopasni otpad (Čakovec, Prelog i

Mursko Središće), dva reciklažna dvorišta za građevinski otpad (Čakovec i Donji Kraljevec) i četiri građevine za gospodarenje otpadom – metalni otpad (Mala Subotica, Pušćine, Belica, Čakovec).

- Odlagalište za neopasni otpad „Totovec“ na području grada Čakovca.
- U realizaciji je Regionalni centar za gospodarenje otpadom „Piškornica“ d.o.o. koji će riješiti problem zbrinjavanja otpada za područje 4 županije (Međimursku, Varaždinsku, Koprivničko-križevačku i Krapinsko-zagorsku) te Općinu Koprivnički Ivanec, koji su ujedno i osnivači Društva. Za sada je izrađena sva projektno-tehnička dokumentacija te je otkupljeno zemljište i nekretnine za kompletnu izgradnju budućeg regionalnog centra.
- Krajem 2013. godine na području županije su utvrđena 24 divlja odlagališta, za čiju sanaciju je utrošeno 17.498.200,00 kn (Izvor: Izvješće o obavljenoj reviziji gospodarenje otpadom na području Međimurske županije, listopad 2014.).

1.3.5. MINERALNE SIROVINE, OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE I ENERGETSKA UČINKOVITOST

MINERALNE SIROVINE

- Stijene na području županije nosioci su raznih mineralnih sirovina s ekološkom vrijednošću. U studiji *Resursne osnove mineralnih sirovina na području Međimurske županije* navedene su informacije za 80-tak ležišta mineralnih sirovina i eksploatacijska polja pojedinih sirovina.
- Budući da na prostoru Međimurske županije postoje brojna prostorna ograničenja te sagledavajući posljedice u prostoru koje nastaju površinskom eksploatacijom šljunka i pijeska, raspoloživi prostor pogodan za eksploataciju mineralnih sirovina u županiji ostaje ograničen.
- Građevni pijesci i šljunci zastupljeni su u područjima uz tokove rijeka Mure i Drave.
- Ciglarske gline smještene su u središnjem dijelu županije i za sada se eksploatiraju na eksploatacijskom polju „Šenkovec“ za potrebe ciglane. Ovisno o potrebama same ciglane na njenom širem području moguće je proširenje postojećih ležišta ili otvaranje novih.
- Na području Međimurske županije, temeljem rezultata istraživanja i odobrenja za eksploataciju energetskih mineralnih sirovina, PPŽ određuje eksploatacijska polja Vukanovec, Vučkovec, Zebanec i Mihovljan 1 i 2.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE I ENERGETSKA UČINKOVITOST

- U prostorno-planskim dokumentima definirani su uvjeti za proizvodnju električne i toplinske energije iz biomase i bioplina.
- Međimurska energetska agencija MENE A d.o.o., osnovana 2008. godine, predstavlja središte Međimurske županije koji sudjeluju u rješavanju ključnih pitanja vezanih uz energetska učinkovitost, OIE te održivi razvoj uz povećanu pažnju na zaštitu okoliša i prirode.
- Izrađen je Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije za MŽ od 2013.-2015. godine, zajedno sa provedbenim godišnjim planovima za period od 2014.-2016. (produžen je za jednu godinu), a u izradi je Akcijski plan za razdoblje 2017.-2019.
- Potrebno je razmišljati o uvođenju sustava daljinskog grijanja (na nacionalnoj razini je i zakon donesen).
- Provodi se praćenje potrošnje energenata i vode u školama i javnim zgradama u vlasništvu županije i gradova kroz Informacijski sustav gospodarenja energijom (ISGE).
- Provodi se program sufinanciranja solarnih sustava i sustava na biomasu za kućanstva. Također, provedeno je niz projekata, u suradnji s UNDP-om i Fondom za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost te kroz programe prekogranične suradnje, usmjerenih na edukaciju i povećanje svijesti o potrebi ulaganja u obnovljive izvore energije i povećanje energetske učinkovitosti.

Provedeni su sljedeći programi sufinanciranja energetske učinkovitosti u kućanstvima:

1. Program „Volimo Međimurje – Koristimo obnovljive izvore energije“ sufinanciranje ugradnje solarnih kolektorskih sustava za pripremu PTV i potporu grijanju za kućanstva te sustava grijanja prostora na biomasu. Provedbom u 2013. i 2014. godini dodijeljeno je 100 subvencija za sustave korištenja obnovljivih izvora energije – 72 za solarne kolektorske sustave i 28 za peći na biomasu. Ukupna vrijednost za 2013. i 2014. godinu je 3.000.000,00 kn od toga je Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost financirao 1.140.000,00 kn, a Međimurska županija 300.000,00 kn.

2. Program „Volimo Međimurje – Štedimo energiju“ sufinanciranje energetske obnove obiteljskih kuća na području Međimurske županije provedeno u 2014. i dio u 2015. godini. Sufinanciranje radova na vanjskoj ovojnici i zamjena vanjske stolarije na obiteljskim kućama za 19 korisnika (ukupno isplaćeno 972.635,08 kn – Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost 943.695,01 kn; Međimurska županija 28.940,07 kn).

3. Program „Energetska obnova obiteljskih kuća“ od 2015. godine program provodi Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Prema podacima iz 2015. godine odobreno je 14.364.652,15 kn za sufinanciranje energetske obnove 350 obiteljskih kuća s područja Međimurske županije, ukupne vrijednosti investicije 29.032.210,41 kn.

- Potencijali izgradnje bioplinskih postrojenja (organski otpad, mulj iz pročištača otpadnih voda...) i geotermalni potencijali na području Međimurske županije. Potrebno je istražiti mogućnosti korištenja geotermalnih potencijala izradom analize i studije, nakon koje bi se uspostavio sustav gospodarenja geotermalnom energijom koja bi služila za grijanje plastenika, daljinska grijanja i proizvodnju električne energije.
- Županija posjeduje izvore geotermalne vode. Odavno je poznat termalni izvor u Vučkovcu (s temperaturom oko 40°C, korišten u zdravstvene i rekreacijske svrhe), a novootkriveni izvori vode su u Merhatovcu (temperature oko 120°C, mogućnost korištenja za pogon termoelektrane snage 10-ak MW), Draškovcu i Kotoribi.

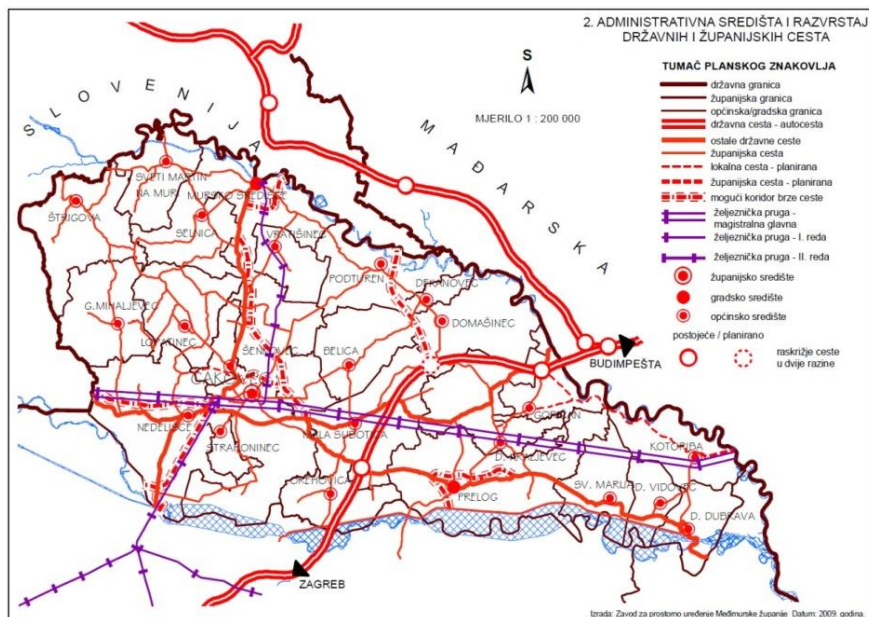
1.3.6. INFRASTRUKTURA ZA MOBILNOST I INTERNETSKU POVEZANOST

CESTOVNI PROMET

- Međimurska županija zauzima vrlo dobar prometni položaj, naime na ovom području se nalaze četiri međunarodna cestovna sjecišta međunarodnih prometnih tokova - spona između središnje Europe i Jadrana (autocesta A4 Goričan – Zagreb).
- U županiji se nalaze dva državna granična prijelaza s Republikama Slovenijom i Mađarskom (cestovni i željeznički granični prijelaz).
- Na području Međimurske županije kategorizirano je ukupno 539,1 km cesta, od čega su 90 km državne ceste, 201,7 km županijske ceste i 247,4 km lokalne ceste. Gustoća cestovne mreže iznosi 775 m/km² (Izvor: internetske stranice ŽUC, 2016.).
- Uspoređujući podatke u ukupnoj duljini cestovne mreže, ona na području Međimurske županije čini oko 2,1% ukupne duljine cestovne mreže na području Republike Hrvatske, odnosno oko 3,7 % ukupne duljine cestovne mreže na području Kontinentalne Hrvatske.

SLIKA 26. KARTOGRAFSKI PRIKAZ ADMINISTRATIVNIH SREDIŠTA TE DRŽAVNIH I ŽUPANIJSKIH CESTA

Izvor: Prostorni plan Međimurske županije

- Na području jedinica lokalne samouprave Međimurske županije ima ukupno 1461,94 km nerazvrstanih cesta, a održavanje svih spomenutih cesta obavljaju jedinice lokalne samouprave, županija i država. Prosječna gustoća mreže nerazvrstanih cesta na području Međimurske županije iznosi 2003,92 m/km². Prosječna duljina nerazvrstanih cesta po stanovniku iznosi 13 m/stanovniku.
- Međunarodni cestovni granični prijelazi na području:
  - Goričan – Letenye I
  - Goričan - Letenye II
  - Mursko Središće-Petišovci
  - Trnovec-Središće ob Dravi.
- Postojeća cestovna struktura u Međimurskoj županiji može se ocijeniti dobrom, što znači da je mreža javnih cesta kvalitetom u gornjem dijelu hrvatskog prosjeka, no nedostaje kvalitetna povezanost dijelova županije (cestovna povezanost gornjeg i donjeg Međimurja i spajanje na autocestu) kao i problemi u odvijanju prometa na dionici DC 209 G.P. Mursko Središće (gr. R. Slovenije) – Šenkovec – Čakovec (D3) te na dionici Čakovec-Varaždin zbog gustog teretnog prometa.
- U prosjeku se kroz područje županije na godišnjoj razini povećava broj putnika na graničnim prijelazima za oko 22 %, a broj vozila za oko 7 % (izvor: PUM 2015.). Zbog toga, potrebno je ulagati u daljnju modernizaciju županijskih i lokalnih cesta, te kvalitetnije povezati naselja u županiji. Županija je udaljena svega 1h vožnje od glavnog grada RH Zagreba, dok je od glavnih gradova susjednih država udaljena svega par sati vožnje (Beč, Budimpešta i Ljubljana), kao što je prikazano u tablici ispod.

TABLICA 76. CESTOVNE UDALJENOSTI SJEDIŠTA ŽUPANIJE DO ODABRANIH EUROPSKIH GRADOVA U KILOMETRIMA I SATIMA VOŽNJE

CESTOVNA UDALJENOST ČAKOVCA DO NEKOLIKO VEĆIH HRVATSKIH I OBLIŽNJIH EUROPSKIH GRADOVA (udaljenost autocestom)		
GRAD	UDALJENOST	VRIJEME VOŽNJE (cca)
Zagreb, Hrvatska	102 km	1 h 13 min
Rijeka, Hrvatska	261 km	2 h 33 min
Split, Hrvatska	509 km	4 h 40 min
Dubrovnik, Hrvatska	700 km	6 h 48 min

Osijek, Hrvatska	359 km	3 h 10 min
München, Njemačka	568 km	5 h 37 min
Trst, Italija	338 km	3 h 16 min
Budimpešta, Mađarska	261 km	2 h 27 min
Beograd, Srbija	469 km	4 h 10 min
Ljubljana, Slovenija	189 km	2 h 18 min
Beč, Austrija	277 km	3 h 28 min
Sarajevo, BiH	478 km	5 h 25 min

Izvor: www.auto-karta-hrvatske.com

- U razdoblju od 2010. do 2015. u ukupnom broju počinjenih prekršaja u prometu i broj prometnih nesreća promatrano kroz period od 5 godina nema većeg odstupanja, kao što je prikazano u tablici ispod. U 2015. godini na području je zabilježeno 6 prometnih nesreća sa smrtno stradalom osobom, 244 s ozlijeđenim osobama i 559 s materijalnom štetom. Najčešće greške sudionika prometnih nesreća bile su brzina neprimjerena uvjetima i nepropisna brzina te su to ujedno najčešće pogreške zbog kojih su se dogodile prometne nesreće sa smrtnim ishodom. (izvor: PUM – Stanje sigurnosti na području Međimurske županije u 2015. godini).

SLIKA 27. PROMETNE NESREĆE I PREKRŠAJI NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Izvor: Policijska uprava međimurska, 2015.

- Javni prijevoz ne udovoljava u potpunosti potrebama stanovništva pa stanovnici radije pribjegavaju vlastitom prijevozu. U tijeku je izrada Master plana za integraciju svih vrsta prijevoza na području sjeverne Hrvatske tj. za 3 županije (Varaždinsku, Međimursku i Koprivničko-križevačku).
- Pješačko-biciklističke staze i trake su izgrađene u većim središtima i kroz veća naselja, međutim nema pješačko-biciklističkih staza koja povezuju sva naselja, a s obzirom na gustoću prometa i razvoj ciklo-turizma na području, nepostojanje staza ugrožava sigurnost pješaka i biciklista.

ŽELJEZNIČKI PROMET

- Željeznica je povijesno imala izrazito važan utjecaj na razvoj županije. Na području županije nalazi se 12 željezničkih postaja te prolaze pruge prikazane u tablici ispod.

TABLICA 77. DULJINA ŽELJEZNIČKIH PRUGA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Oznaka	Puni naziv željezničke pruge	Skraćeni naziv željezničke pruge	Građevinska duljina km	Duljina pruge u MŽ u km
R201	Zaprešić – Zabok – Varaždin – Čakovec	Zaprešić – Čakovec	100,722	9,092
M501	(Središće) – Državna granica – Čakovec – Kotoriba – Državna granica – (Murakeresztur)	DG – Čakovec – Kotoriba – DG	42,355	42,355
L101	Čakovec – Mursko Središće – Državna granica – (Lendava)	Čakovec – M. Središće – DG	17,942	17,942
UKUPNO			161,019	69,389

Izvor: Narodne novine br. 3/2014 – Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga i Analitička podloga za izradu Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske

- Međunarodni željeznički granični prijelazi:
  - Čakovec- Središće ob Dravi i Lendava
  - Kotoriba-Murakeresztur
- 16. Uspoređujući podatke u ukupnoj duljini željezničke pruge, ona na području Međimurske županije čini oko 2,7 % ukupne duljine pruge na području Republike Hrvatske, odnosno 3,8 % ukupne duljine pruga na području Kontinentalne Hrvatske.
- 17. Prosječni dnevni promet na međunarodnoj pruzi iznosi 500-600 vagona (izvor: Procjena ugroženosti od požara Međimurske županije, listopad 2014.). Pruga prema Varaždinu bilježi značajniji putnički promet, te na njoj prometuju i međunarodni vlakovi prema Budimpešti. Pruga prema Lendavi (Slovenija) danas ima lokalni značaj jer je krajem 2013. godine ponovno uspostavljen željeznički promet između Čakovca i Lendave koji prometuje samo subotom. Na željezničkim pravcima unutar županije prevezi se oko milijun putnika godišnje.
- 18. Željeznički promet gubi na važnosti, što je intenzivirano gubitkom važnosti koridora koji prolaze područjem županije, ukidanjem željezničkih linija zbog nerentabilnosti te nedovoljnim ulaganjima u željezničku infrastrukturu. Ovaj problem nije samo specifičan za Međimursku županiju, već je ista situacija u cijeloj RH.
- 19. Na cestama pod upravom ŽUC-a na području Međimurske županije nalazi se ukupno 16 cestovno željezničkih prijelaza, od čega ih je 7 osigurano branicima ili polubranicima, zvučnom i svjetlosnom signalizacijom dok je preostalih 9 osigurano samo horizontalnom i vertikalnom signalizacijom. Upravo je ovih 9 cestovno željezničkih prijelaza, od kojih se četiri nalaze na županijskim, a pet na lokalnim cestama, predmet Studije prihvatljivosti i opravdanosti osiguranja cestovno željezničkih prijelaza na županijskim i lokalnim cestama Međimurske županije

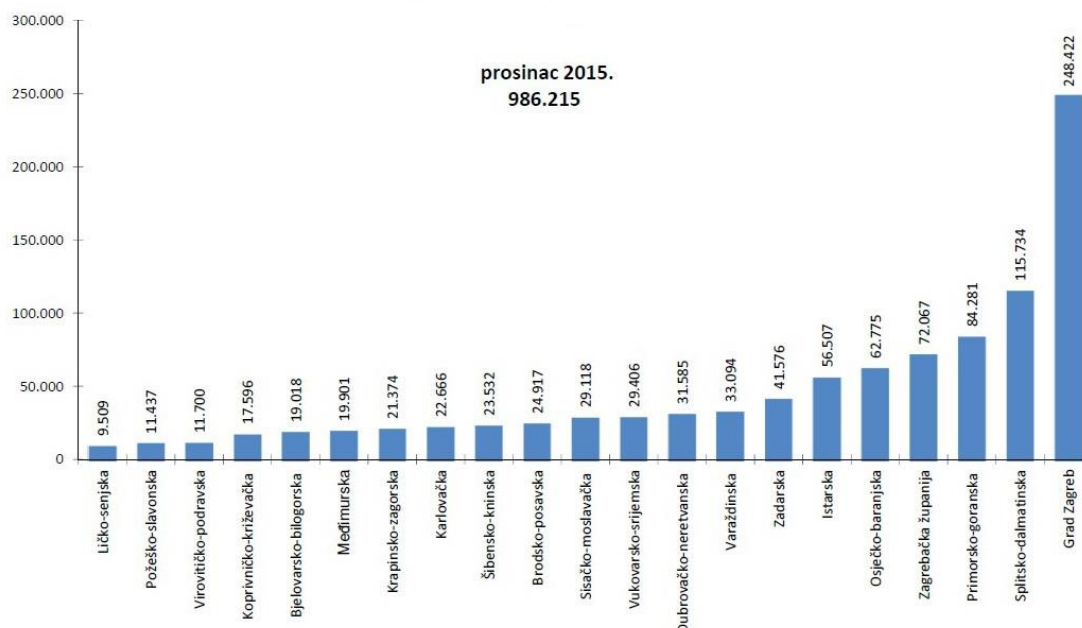
ZRAČNI PROMET

- Aerodrom Čakovec (na području općine Pribislavec) spada u kategoriju zračnih pristaništa namijenjenih za povremeni zračni prijevoz, školovanje i sport. Travnata uzletno-sletna staza dugačka je 1100 m i široka 42 m. Operator aerodroma je Aeroklub Međimurje.

TELEKOMUNIKACIJE

- Broj širokopojasnih priključaka u Međimurskoj županiji na kraju 2015. godine iznosio je 19.901 ili 17,49 % od ukupnog broja priključaka, dok je udio na razini cijele Hrvatske iznosio 23,02 %. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u prosjeku na jedan širokopojasni priključak u Međimurskoj županiji dolazi 6 stanovnika, dok je prosjek Hrvatske 5,7 stanovnika na 1 priključak.

SLIKA 28. GUSTOĆA ŠIROKOPOJASNIH PRIKLJUČAKA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Izvor: HAKOM

Prema Eurostatu, upotreba Interneta u kućanstvima u razdoblju od 2009. do 2014. godine u Hrvatskoj se povećala za 25%, međutim nema podataka na razini regije. Prema istim podacima, dnevno se 56 % populacije Republike Hrvatske u dobi od 16 do 74 godine koristi Internetom.²⁰

1.3.7. PRIMARNA INFRASTRUKTURA

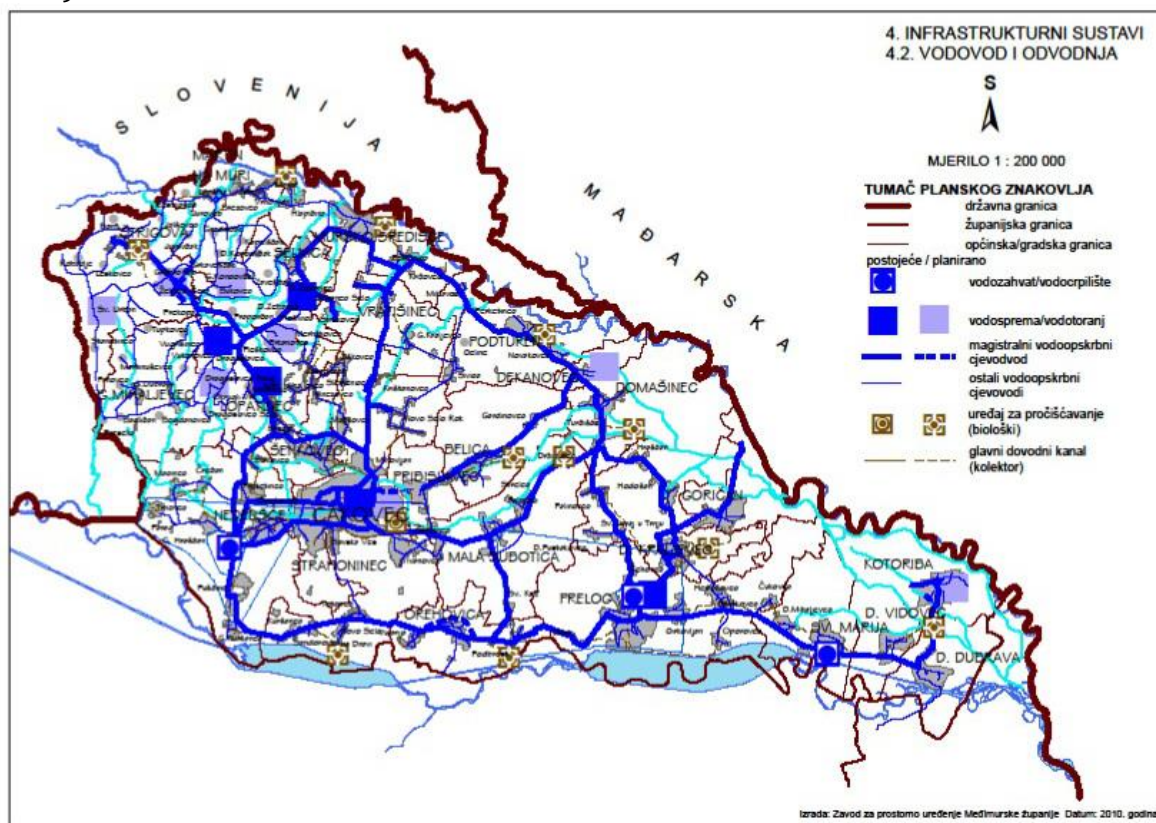
VODNO GOSPODARSTVO

Vodoopskrba

- Javnim vodoopskrbnim sustavom opskrbljuje se 131 naselje Međimurske županije. Izgrađenost sustava iznosi 99,7 %. Na javni vodovod priključeno je preko 43.421 kućanstvo ili 80 % od ukupnog broja kućanstava, te gotovo svi gospodarski subjekti i ustanove (oko 2.674). Sustavom upravljaju Međimurske vode d.o.o. Čakovec, u vlasništvu svih jedinica lokalne samouprave u Međimurju. Količina isporučene vode za 2015. godinu iznosila je 4.449.342 m³, od čega 80 % troše kućanstva, a 20 % industrija i ustanove. Ukupna duljina magistralnih i sekundarnih vodova s 31. 12. 2015. iznosila je oko 1064 km. Na vodoopskrbnoj mreži je instalirano preko 5400 hidranata.

²⁰ Izvor: Key figures on Europe 2015, <http://bit.ly/iSvOLJ5>

SLIKA 29. VODOOPSKRBNI SUSTAV MEĐIMURSKE ŽUPANIJE

Izvor: Prostorni plan MŽ

- Prema usvojenoj koncepciji tehničkog rješenja, vodoopskrbni sustav županije podijeljen je na četiri vodoopskrbne zone. Crpilište Nedelišće kapaciteta je 600 l/sec i opskrbljuje I., II. i III. zonu. Crpilište Prelog kapaciteta je 200 l/sec, a opskrbljuje IV. vodoopskrbnu zonu (Donje Međimurje). Crpilište Nedelišće podmiruje oko 80 % potreba za vodom, a preostalo podmiruje crpilište Prelog. U sustavu su i četiri vodospremnika (Čakovec 700 m³, Lopatinec 750 m³, Mohokos 750 m³, Zebanec 200 m³) i dva vodotoranja (Prelog 350 m³, Sv. Urban 200 m³). Pored toga izvedene su precrcpnice Mohokos, Banfi, Selnišćak, Robadje i Urban za povišenje tlaka, te osamdesetak redukcijских stanica za sniženje tlaka.

TABLICA 78. UKUPNI PREGLED PRIKLJUČENOSTI NA VODOVODNU MREŽU U OPĆINAMA I GRADOVIMA U 2015. GODINI

Red. br.	OPĆINE I GRADOVI	UKUPNI BROJ KUĆANSTAVA	U 2015.		DO 31.12.2015.		POSTOTAK PRIKLJUČENOSTI KUĆANSTAVA
			KUĆANSTVA I KUĆNI SAVJETI	GOSPODARSTVO I USTANOVE	KUĆANSTVA I KUĆNI SAVJETI	GOSPODARSTVO I USTANOVE	
I	ČAKOVEC	10.512	77	28	9.331	1.160	89%
II	M.SREDIŠĆE	2.260	27	2	1.703	104	75%
III	PRELOG	2.711	22	9	1.946	231	72%
IV	BELICA	1.005	5	1	749	32	75%
V	DEKANOVEC	259	1	0	187	9	72%
VI	DOMAŠINEC	778	4	0	602	44	77%
VII	D.DUBRAVA	819	2	0	762	45	93%
VIII	D.KRALJEVEC	1.626	8	2	1.338	104	82%
IX	D.VIDOVEC	539	0	1	496	23	92%
X	GORIČAN	1.094	7	1	924	70	84%
XI	G.MIHALJEVEC	1.031	10	0	716	27	69%
XII	KOTORIBA	1.153	4	2	1.026	59	89%
XIII	M.SUBOTICA	1.419	5	3	949	48	67%
XIV	NEDELIŠĆE	3.990	31	9	2.955	206	74%
XV	OREHOVICA	851	4	4	700	38	82%
XVI	PODTUREN	1.448	14	4	979	55	68%
XVII	PRIKISLAVEC	993	11	0	701	31	71%
XVIII	SELNICA	1.532	17	2	1.103	28	72%
XIX	STRAHONINEC	916	3	1	771	22	84%
XX	SV.MARJA	953	6	1	828	33	87%
XXI	Sv.JURAJ na BREGU	2.420	27	3	2.102	61	87%
XXII	Sv.MARTIN na MURI	1.431	32	8	1.063	102	74%
XXIII	ŠENKOVEC	994	4	0	882	51	89%
XXIV	ŠTRIGOVA	1.998	9	1	1.490	71	75%
XXV	VRATIŠINEC	689	0	0	527	20	76%
	SVEUKUPNO	43.421	330	82	34.830	2.674	80%

Izvor: Međimurske vode, srpanj 2015.

- U 2015. godini na vodospremniku Železna Gora (500 m³) uvedeno je dodatno kloriranje vode čime je povećana sigurnost i kvaliteta vodoopskrbe pripadnog područja, a ujedno smanjena potreba za višom koncentracijom klora na crpilištu Nedelišće. Voda iz zdenaca na vodocrpilištima je visoke kvalitete zahvaljujući dugogodišnjoj brizi o zaštiti vodocrpilišta što potvrđuje i korištenje vode bez posebne prerade osim dezinfekcije klorom. Dezinfekcija vode provodi se plinovitim klorom u koncentraciji 0,2-0,35 mg/l klora. Tijekom 2015. uzorkovano je i ispitano 715 uzoraka vode, te je iz obrađenih podataka vidljivo da je zadržan niski postotak nesukladnih uzoraka (samo 1,12 %).²¹

Odvodnja

- Formirani su sljedeći sustavi odvodnje: grad Čakovec s gravitirajućim naseljima, grad Prelog, grad Mursko Središće, naselje Kotoriba i naselje Donji Kraljevec. Kod navedenih sustava primijenjen je mješovit način odvodnje, tj. skupno prikupljanje i odvođenje sanitarnih i tehnoloških otpadnih voda te oborinskih voda.
- „Sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda aglomeracije Čakovec“ je infrastrukturni projekt koji se sufinancira iz strukturnih fondova EU a uz grad Čakovec, u projekt je uključeno i pet okolnih općina: Nedelišće, Pribislavec, Strahoninec, Sveti Juraj na Bregu i Šenkovec. Predviđeno je da projekt bude

²¹ Izvor: Izvješće o kvaliteti vode za ljudsku potrošnju za 2015. godinu, Međimurske vode d.o.o.

realiziran do polovice 2017. godine, odnosno do polovice 2018. godine. Predviđenom rekonstrukcijom smanjuje se ukupni kapacitet uređaja, predviđa se priključenje novih korisnika, povećanje efikasnosti pročišćavanja na treći stupanj pročišćavanja otpadnih voda, te kompletna modernizacija postojećih građevina i opreme. Na taj način će rekonstruirani uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u Čakovcu u cijelosti biti usklađen sa standardima pročišćavanja otpadnih voda prema EU Direktivi o pročišćavanju otpadnih voda – Urban Wastewater Treatment Directive 91/271/EC.

- Započeta izgradnja Odvodnog sustava Novo selo na Dravi, odvodnim sustavom su obuhvaćena naselja Kuršanec, Šandorovec, Totovec i Novo Selo na Dravi. Ukupno će se izgraditi 17,3 km sanitarne kanalizacijske mreže s 3 precrpne stanice.
- Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda
  - Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Čakovec (izgrađen)
  - Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Podturen (izgrađen)
  - Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Donji Kraljevec (u izgradnji)
- Zbog izrazito negativnog utjecaja direktnog ispuštanja otpadnih voda u vodotoke na kvalitetu podzemnih voda i vodotoka, ne odobrava se više izgradnja kanalizacijskoga sustava bez istovremene izgradnje sustava za pročišćavanje otpadnih voda, te se stoga planira izgradnja još pročišćavača ili priključenje novih aglomeracija postojećim aglomeracijama.
- Na postojeću kanalizacijsku mrežu priključeno je 49,9 % kućanstava od ukupnog broja koji ima tu mogućnost (stanje 31.12.2015.).

TABLICA 79. PREGLED IZGRAĐENOSTI KANALIZACIJSKIH MREŽA NA PODRUČJU MEĐIMURSKE ŽUPANIJE (STANJE NA DAN 31.12.2015.)

R. br.	Grad/Općina / Naselje	Mješoviti sustav (m')	Sanitarna kanalizacija (m')	Oborinska kanalizacija (m')	Sveukupna dužina (m')	U vlasništvu Međimurskih voda (m')	U vlasništvu JLS (m')	* Ukupno domaćinstava	Broj priključenih domaćinstava	Postotak priključenosti domaćinstava	Mogućnost priključenja
		1	2	3	4 = 1+2+3	5	6	7	8	9 = 8/7	10%
I	ČAKOVEC										
1.	Čakovec	80.713	545	261	81.519	81.519		6.482	5.951	92%	100%
2.	Ivanovec		15.670	10.558	26.228	26.228		749	390	52%	100%
3.	Novo Selo Rok - Krištanovec		22.436	17.664	40.100	40.100		648	475	73%	100%
4.	Mačkovec	10.043			10.043	10.043		409	351	86%	100%
5.	Mihovljan	8.120			8.120	8.120		450	379	84%	100%
6.	Savska Ves	6.133			6.133	6.133		411	284	69%	100%
7.	Ostala naselja	0			0			1.363	0	0%	0%
	UKUPNO:	105.009	38.651	28.483	172.143	172.143	0	10.512	7.830		
II	MURSKO SREDIŠĆE										
1.	Mursko Središće ¹	1.964	1.395	1.036	4.395	4.395		1.216	373	31%	34%
2.	Ostala naselja	0						1.044	0	0%	0%
	UKUPNO:	1.964	1.395	1.036	4.395	4.395	0	2.260	373		
III	PRELOG										
1.	Prelog ²	17.332	3.457	2.523	23.312	8.484	14.828	1.478	620	42%	70%
2.	Ostala naselja	0			0			1.233	0	0%	0%
	UKUPNO:	17.332	3.457	2.523	23.312	8.484	14.828	2.711	620		
IV	DONJI KRALJEVEC										
1.	Donji Kraljevec ¹	6.133			6.133	6.133		566	354	63%	100%
2.	Donji Hrašćan		4.525	2.924	7.449	7.449		160	69	43%	100%
3.	Donji Pustakovec		3.042	1.979	5.021	5.021		117	37	32%	100%
4.	Hodošan		10.824	7.416	18.240	18.240		442	216	49%	100%
5.	Palinovec		10.135	4.720	14.855	14.855		253	75	30%	100%
6.	Sv. Juraj u Trnju		2.752	1.775	4.527	4.527		88	49	56%	100%
	UKUPNO:	6.133	31.278	18.814	56.225	56.225	0	1.626	800		
V	KOTORIBA										
1.	Kotoriba ¹	14.205			14.205	7.983	6.222	1.153	677	59%	85%
	UKUPNO:	14.205	0	0	14.205	7.983	6.222	1.153	677		
VI	MALA SUBOTICA										
1.	Mala Subotica		1.320	602	1.922		1.922				
	UKUPNO:				1.922		1.922				

VII NEDELIŠĆE										
1. Nedelišće	22.812	510	795	24.117	23.322	795	1.525	818	54%	100%
2. Dunjkovec-Pretetinec		8.203	7.621	15.824	15.824		502	179	36%	100%
3. Ostala naselja	0						1.963	0	0%	0%
UKUPNO:	22.812	8.713	8.416	39.941	39.146	795	3.990	997		
VIII PODTUREN										
1. Podturen		8.613		8.613	8.613		521	230	44%	100%
UKUPNO:		8.613		8.613	8.613		521	230		
IX PRIBISLAVEC										
1. Pribislavec ³	0	10.678	12.072	22.750	18.370	4.379	993	305	31%	73%
UKUPNO:	0	10.678	12.072	22.750	18.370	4.379	993	305		
X STRAHONINEC										
1. Strahoninec ³	9.935			9.935	2.771	7.164	916	472	52%	100%
UKUPNO:	9.935	0	0	9.935	2.771	7.164	916	472		
XI ŠENKOVEC										
1. Šenkovec ³	15.124	2.348		17.472	6.497	10.975	853	696	82%	98%
2. Knezovec	0	4.203		4.203		4.203	141	98	70%	0%
UKUPNO:	15.124	6.551		21.675	6.497	15.178	994	794		
XII SVETI JURAJ NA BREGU										
1. Mali Mihaljevec		3.942		3.942	3.942					
UKUPNO:		3.942		3.942	3.942					
XII VRATIŠINEC										
1. Vratišinec	1.948			1.948	1.948		470	34	7%	10%
2. Gornji Kraljevec	0						219	0	0%	0%
UKUPNO:	1.948	0	0	1.948	1.948	0	689	34		
SVEUKUPNO :	194.462	112.662	71.344	381.006	330.517	50.488	26.365	13.132		

1. U tabeli su prikazani podaci samo za onaj dio kanalizacijske mreže koju su izgradile Međimurske vode. Uz istu postoji još i izgrađena kanalizacijska mreža koju je izgradila općina/grad, a za koju Međimurske vode ne raspolažu podacima o dužini i profilu

2. Prelog - podaci o izgrađenoj kanalizacijskoj mreži i broju kanalizacijskih priključaka dobiveni su od Grada Preloga

3. U tabeli su prikazani svi trenutno poznati podaci kojima raspolažu Međimurske vode o izvedenoj kanalizacijskoj mreži

* Podaci o ukupnom broju domaćinstava preuzeti su iz Popisa stanovništva 2011.

Izvor: Međimurske vode, srpanj 2015.

- Izgrađena kanalizacijska mreža prema tipu kanalizacije:
  - 18 % oborinska kanalizacija
  - 24 % sanitarna kanalizacija
  - 58 % mješovita kanalizacija.

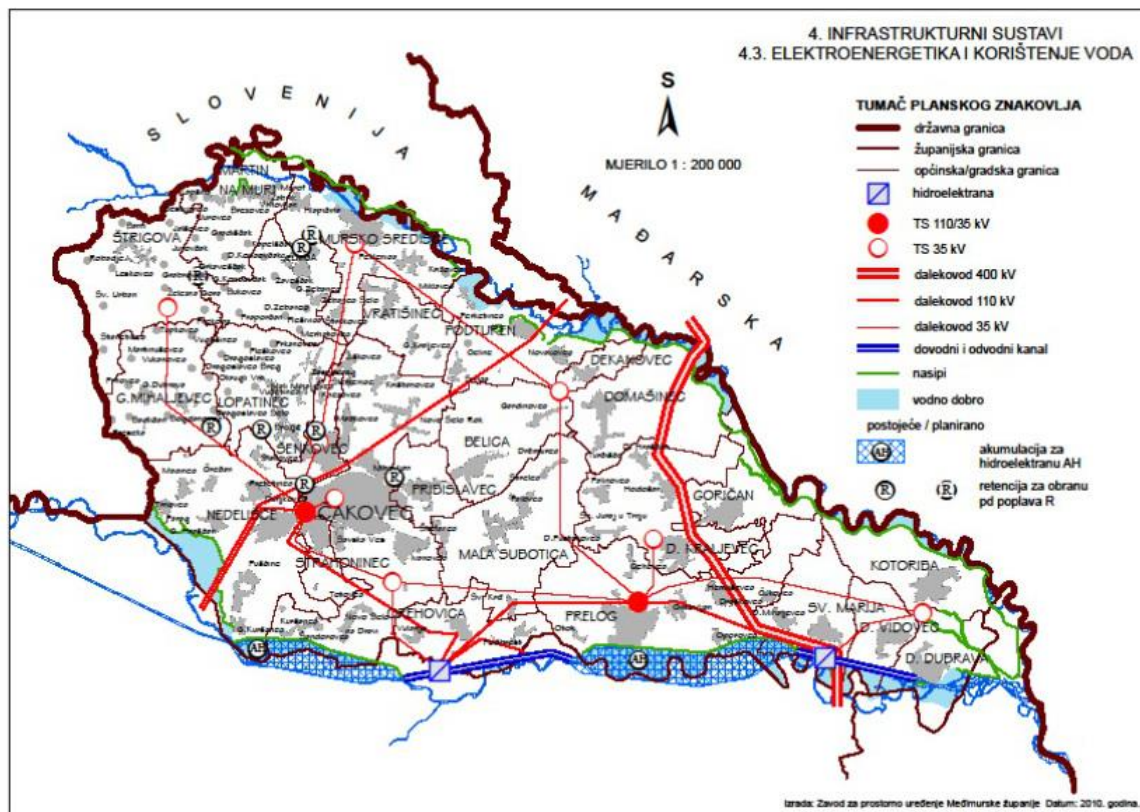
ELEKTROOPSKRBA

- Distribucijsko područje Elektra Čakovec posluje u sastavu društva HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. Zagreb, kao jedna od teritorijalnih organizacijskih jedinica. Svoje planove održavanja i razvoja sustava Elektra Čakovec ostvaruje u okviru planova društva u čijem sastavu posluje. Glede sustava za distribuciju električne energije, Elektra Čakovec nadležna je za njegovo vođenje, održavanje, razvoj i izgradnju. Teritorijalna nadležnost Elektre Čakovec poklapa se s granicama Međimurske županije.
- Na području postoje 2 trafostanice 110/35(30)/10(20) kV, 11 trafostanica 35(30)/10(20) kV i 624 trafostanice 10/0.4 kV. Ukupan broj transformatora je 544 s 274,91 MVA instalirane snage.²²
- Prema podacima iz Godišnjeg izvješća HEP-a d.o.o. za 2014. godinu električnom energijom na području Međimurske županije opskrbljivalo se 41.491 kućanstava i 4.969 poduzeća, što iznosi udio od 1,92% kućanstava korisnika električne energije na području RH i udio 2,33 % poduzeća korisnika električne energije na području RH. Ukupno je u 2014. godini na području potrošeno 317.026.312 kWh električne energije.

²² Izvor: Godišnje izvješće HEP d.o.o., 2014.

SLIKA 30. GLAVNI ELEKTROENERGETSKI RAZVOJ U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Izvor: Prostorni plan MŽ

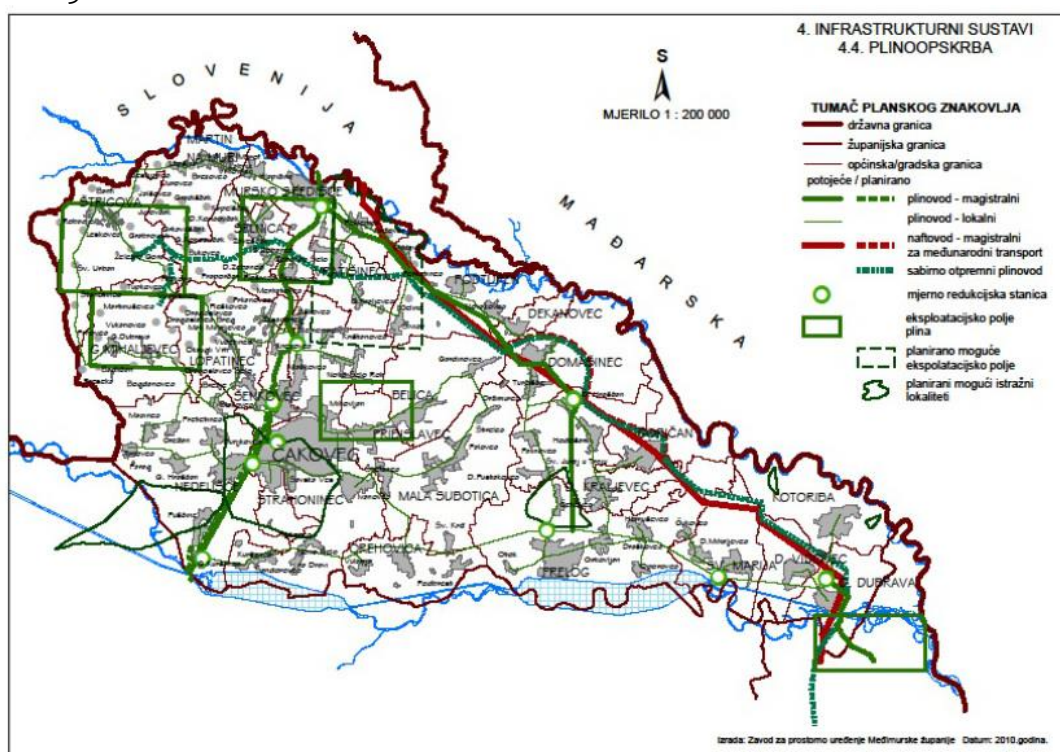
- U odnosu na 2010. godinu (41.275 kućanstava i 4.495 poduzeća) broj kućanstava je veći za 0,5 %, a broj poduzeća za 9,5 %. Iako ponekad ima situacija u kojima dolazi do raskida Ugovora o korištenju mreže za sva mjerna mjesta koja su isključena dulje od godinu dana. Raskid ugovora o korištenju mreže za sobom povlači i raskid obračunskoga mjernoga mjesta, čime mjerno mjesto postaje neaktivno.
- Na graničnom području Međimurske i Varaždinske županije nalaze se dvije hidroelektrane, HE Čakovec i HE Dubrava, ukupne snage oko 160 MW.
- Postignuta je vršna snaga 55,54 MW, pa trenutačno postoje dovoljni kapaciteti za preuzimanje energije i snage iz prijenosnoga sustava.
- Gubici električne energije (razlika preuzete i isporučene energije) iznose 8,14% (prema godišnjem izvješću HEP-a za 2014.), što se smatra prihvatljivim.
- 16. Izgrađenost postojeće elektroenergetske infrastrukture i njezini kapaciteti zadovoljavaju trenutačne potrebe potrošnje. Dinamiku razvoja sustava diktirat će prije svega potrebe kupaca utvrđene kontinuiranim praćenjem stanja u sustavu, kao i okviri raspoloživih financijskih sredstava za realizaciju planova ulaganja.
- Određeni investicijski zahvati (kapitalni) grade se za potrebe dugoročnoga razvoja s ciljem osiguranja raspoloživosti energije i snage na određenom većem području, a njihova izgradnja planirat će se u skladu sa Studijom razvoja za narednih 20 godina i ukazanim potrebama potrošnje. Dugoročni razvoj usmjerava se prema tronaponskom sustavu 110/20/0,4 kV.

PLINOOPSKRBA

- Prema pokrivenosti plinske mreže i broju priključaka, županija je najbolja u Republici Hrvatskoj.
- Područjem županije prolaze visokotlačni (50 bara), srednjetačni (3-6 bara), te niskotlačni plinovodi (100 mbara). Prekidi dobave plina na glavnim plinskim vodovima omogućeni su na mjerno redukcijskim stanicama (MRS). Priključak županije na visokotlačnu plinsku mrežu osiguran je iz smjera Varaždina, te iz smjera Legrada.
- Dužine plinovoda (podaci Međimurje plina d.o.o. iz 2015. godine):
  - niskotlačni – 553,38 km
  - srednjetačni – 443,25 km

- visokotlačni – 36,13 km
- Magistralnu plinsku mrežu Županije čine plinovodi:
  - Varaždin - Čakovec - Šenkovec DN 200/50
  - Varaždin II - Čakovec DN 200/50
  - Čakovec - Šenkovec DN 150/50
  - Šenkovec - Mihovljan DN150/50
  - Mihovljan - Mursko Središće DN150/50
  - Legrad - Donja Dubrava DN 150/50

SLIKA 31. GLAVNI TRANSPORT PLINA I NAFTE U MEĐIMURSKOJ ŽUPANIJI

Izvor: Prostorni plan MŽ

- Do pojedinih naselja prirodni plin se dovodi srednjetačnim plinovodom (3-6 bara), gdje se reducira na radni tlak uličnih plinskih mreža pojedinih naselja (100 mbara). Na područjima s većom disperzijom potrošača do pojedinih potrošača prirodni plin se dovodi srednjetačnim plinovodom 3 bara, a redukcija na potreban radni tlak plinskih trošila provodi se prije ulaska plina u sam objekt.
- Prema podacima distributera Međimurje plina d.o.o. broj potrošača u 2010. godini iznosio je 28.475, a u 2015. godini broj potrošača je 29.505, tj. broj potrošača se je u periodu od 5 godina povećao za 3,5 %.

1.3.8. CIVILNA ZAŠTITA

- Donesen je Zakon o sustavu civilne zaštite (NN 82/15) u kojem je Civilna zaštita (dalje u tekstu CZ) definirana kao sustav organiziranja sudionika, operativnih snaga i građana za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja. Sukladno Zakonu Međimurska županija je donijela odluku o imenovanju Stožera CZ i o osnivanju i postrojbi CZ.
- Međimurska županija donijela je u 2015. godini *Procjenu ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća za područje Međimurske županije te Plan zaštite i spašavanja Međimurske županije i Plan civilne zaštite Međimurske županije*.
- Na području Međimurske županije osnovana su postrojbe civilne zaštite specijalističke namjene i to:
  - tim civilne zaštite za spašavanje iz ruševina (tim srednje kategorije) - od 30 pripadnika i 3 potražna psa

- tim civilne zaštite za zaštitu i spašavanje iz vode - od 36 pripadnika
- tim civilne zaštite za logistiku - od 99 pripadnika.
- U planu je izrada Procjena rizika za Međimursku županiju i plan o načinu djelovanja snaga civilne zaštite u cilju sprječavanja nastanka ili umanjivanja posljedica određenog rizika (npr. poplave) te izrada brošure koja će informirati stanovništvo o načinima postupanja prilikom prirodnih i elementarnih nepogoda. Između ostalog, poslovi vezani uz civilnu zaštitu se odnose na popunjavanje postrojbi, opremanje i obučavanje pripadnike specijalističkih postrojbi Međimurske županije, barem jednom godišnje provedba vježbi civilne zaštite s naglaskom na obrani od poplava. Održavanje učinkovitog sustava civilne zaštite tj. obrane od poplava čiji su pokazatelji iznimno dobra suradnja svih sudionika civilne zaštite, potrebno je i dalje održavati i unaprjeđivati kako bi se postigla bolja razina sigurnosti stanovništva. Hrvatske vode kao jedan od glavnih suradnika poduzimaju mjere u svom radu koji su vezani uz sprečavanje i smanjivanje prijetnji od nastanka poplava te redovito održavanje i saniranje nasipa i pristupnih putova.

1.3.9. RAZVOJNI PROBLEMI PODRUČJA – STANJE U PROSTORU/OKOLIŠU

RAZVOJNI PROBLEMI
● Ne postoji kvalitetan sustav lokalnoga javnog prijevoza stanovništva.
● Nedovoljno informiranje i poticanje građana na korištenje O.I.E. te informiranje o učinkovitom korištenju energenata u kućanstvima.
● Postoji značajan prostor za poboljšanje navika svih građana povezanih s postupanjem otpadom.
● Neadekvatna energetska učinkovitost cjelokupnog građevinskog fonda MŽ.
● Vodotoci koji uključuju rijeke Muru, Dravu i Trnavu te potoke i kanale najugroženija su kategorija okoliša jer se najčešće koriste kao otvoreni kanali za ispuštanje otpadnih voda iz naselja, stočnih farmi, ispiranje poljoprivrednih strojeva i sl.
● Ilegalne radnje u prirodi (krađa šuma, krivolov, uništavanje zaštićenih vrsta, ilegalna gradnja).
● Unutaržupanijski tranzitni promet danas je znatno većeg intenziteta, čemu postojeće prometne mreže gradova nisu prilagođene.
● Opasnost od crpljenja podzemnih voda - u svrhe navodnjavanja ili komercijalne svrhe.
● Prekomjerna i nekontrolirana uporaba kemijskih sredstava u poljoprivredi.
● Nepostojanje kvalitetnog sustava izgradnje i održavanja nasipa kao zaštita od poplava.
● Slaba percepcija lokalnog stanovništva o prirodnim vrijednostima i potencijalima MŽ.
● Nedovoljno iskorištavanje prirodnih resursa za dobivanje energije (bioplin, biomasa).
● Prirodna baština nije dovoljno prepoznata na lokalnoj razini (JLS-ovi ne vode računa o zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti, nedovoljno iskorištavanje i u edukativne svrhe).
● Zanemarivanje željezničkih koridora koji prolaze područjem županije te nedovoljne investicije u željezničku infrastrukturu.
● Velik broj otvorenih posebnih zona u elektroopskrbi- neodgovarajuća popunjenost kupcima u odnosu na ulaganje.

1.4. INSTITUCIONALNI KONTEKST

1.4.1. PROCJENA RAZVIJENOSTI MEĐIMURSKE ŽUPANIJE²³

Međimurska županija prema indeksu razvijenosti od 69,65 % svrstana je na jedanaesto mjesto, iza Krapinsko-zagorske županije, te je time druga po redu u prvoj skupini razvijenosti (vrijednost indeksa razvijenosti manji od 75 % prosjeka Republike Hrvatske). Prema podacima iz prosinca 2013. godine, Međimurska županija svrstana je u prvu skupinu razvijenosti, dok je u srpnju 2010. bila u drugoj skupini razvijenosti (tada joj je indeks razvijenosti bio 75,11 %).

TABLICA 80. INDEKS RAZVIJENOSTI ŽUPANIJA²⁴

Županija	Indeks razvijenosti i skupine						Promjene
	Indeks razvijenosti 2013.	Indeks razvijenosti 2010.	Skupine 2013.		Skupine 2010.		
Virovitička-podravska	5,56 %	20,51 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-14,95
Vukovarsko-srijemska	18,73 %	20,57 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-1,84
Brodsko-posavska	18,43 %	33,36 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-14,93
Bjelovarsko-bilogorska	23,29 %	35,17 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-11,88
Požeško-slavonska	33,81 %	43,95 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-10,14
Sisačko-moslavačka	38,70 %	48,50 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-9,8
Osječko-baranjska	46,07 %	52,88 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-6,81
Karlovačka	56,43 %	54,52 %	<75 %	I.	<75 %	I.	+1,91
Ličko-senjska	64,82 %	55,48 %	<75 %	I.	<75 %	I.	+9,34
Šibensko-kninska	80,93 %	63,30 %	75 – 100 %	II.	<75 %	I.	+17,63
Koprivničko-križevačka	59,19 %	64,32 %	<75 %	I.	<75 %	I.	-5,13
Međimurska	69,65 %	75,11 %	<75 %	I.	75 – 100 %	II.	-5,46
Zadarska	106,39 %	75,59 %	100-125 %	III.	75 – 100 %	II.	+30,8
Krapinsko-zagorska	73,24 %	87,72 %	<75 %	I.	75 – 100 %	II.	-14,48
Splitsko-dalmatinska	93,75 %	89,09 %	75 – 100 %	II.	75 – 100 %	II.	+4,66
Varaždinska	86,43 %	96,30 %	75 – 100 %	II.	75 – 100 %	II.	-9,87
Dubrovačko-neretvanska	120,84 %	107,93 %	100-125 %	III.	100 – 125 %	III.	+12,91
Zagrebačka	124,23 %	123,22 %	100-125 %	III.	100 –	III.	+1,01

²³ Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/2009), Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013., Uredba o indeksu razvijenosti (NN 63/10), Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 89/10), Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14). Razvijenost lokalnih i županijskih jedinica procjenjuje se indeksom razvijenosti, računa se kao ponderiran prosjek pet osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja: dohotka po stanovniku, stope nezaposlenosti, izvornih prihoda po stanovniku lokalnih odnosno županijskih jedinica, kretanja broja stanovnika i stupnja obrazovanosti. S obzirom na odstupanje od nacionalnoga prosjeka, jedinica se razvrstava u pripadajuću skupinu

²⁴ Ocjenjivanje i razvrstavanje županija prema razvijenosti, izračuni županije od 15. srpnja 2010. i 27. prosinca 2013. Županije označene žutom bojom su županije koje su u izvještajnom periodu imale najveće odstupanje indeksa razvijenosti.

			%		125 %		
Primorsko-goranska	139,21 %	142,32 %	>125 %	IV.	>125 %	IV.	-3,11
Istarska	150,80 %	156,13 %	>125%	IV.	>125 %	IV.	-5,33
Grad Zagreb	186,44 %	187,54 %	>125%	IV.	>125 %	IV.	-1,1

Potpomognute županije

Izvor: Internetske stranice Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU <http://mrrfeu.hr>, izrada autora

Indeksom razvijenosti jedinice lokalne samouprave se također razvrstavaju u potpomognuta područja. Potpomognuto područje je područje Republike Hrvatske koje prema stupnju razvijenosti značajno zaostaje za nacionalnim prosjekom i čiji je razvoj potrebno dodatno poticati. Potpomognuta područja definiraju se na razini jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave. Prema Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14) potpomognuta područja obuhvaćaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje prema indeksu razvijenosti zaostaju više od 25% za nacionalnim prosjekom.

Kao što je vidljivo iz donje tablice (osjenčano), u drugu skupinu jedinica lokalne samouprave, čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50 % i 75 % prosjeka Republike Hrvatske, se ubrajaju potpomognuta područja. U Međimurskoj županiji je 11 JLS-e svrstano u potpomognuta područja od ukupno 25 JLS-e, a 2010. godine čak 14 JLS-a Međimurske županije spadalo je u potpomognuta područja (područja su osjenčana u tablici niže). Dok su neke JLS u periodu između 2010. i 2013. godine, poput Šenkovca, Dekanovca, Svetog Martina na Muri, Vratišince, Donje Dubrave i Donjeg Vidovca, prešle u višu skupinu razvijenosti, neke JLS su svrstane u nižu skupinu razvijenosti, poput Pribislavca i Murskog Središća, a ostale JLS-e su ostale u istoj skupini razvijenosti.

TABLICA 81. INDEKS RAZVIJENOSTI JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE²⁵

JLS	Indeks	Skupina	Indeks	Skupina	Promjene
	Podaci iz 2013.		Podaci iz 2010.		
Čakovec	102,52 %	IV.	103,37 %	IV.	-0,85
Šenkovec	100,18 %	IV.	99,23 %	III.	+0,95
Strahoninec	87,63 %	III.	95,51 %	III.	-7,88
Prelog	86,65 %	III.	88,77 %	III.	-2,12
Nedelišće	83,76 %	III.	86,71 %	III.	-2,95
Sveta Marija	81,68 %	III.	82,06 %	III.	-0,38
Donji Kraljevec	82,28 %	III.	81,33 %	III.	+0,95
Pribislavec	70,72 %	II.	80,45 %	III.	-9,73
Goričan	80,04 %	III.	78,76 %	III.	+1,28
Mursko Središće	74,54 %	II.	76,53 %	III.	-1,99
Sveti Juraj na Bregu	79,01 %	III.	76,28 %	III.	+2,73
Orehovica	51,45 %	II.	52,21 %	II.	-0,76
Štrigova	66,72 %	II.	64,77 %	II.	+1,95
Podturen	65,38 %	II.	65,40 %	II.	-0,02
Selnica	68,62 %	II.	66,04 %	II.	+2,85
Domašinec	65,88 %	II.	67,08 %	II.	-1,2
Dekanovec	79,92 %	III.	67,82 %	II.	+12,1
Sveti Martin na Muri	75,25 %	III.	68,77 %	II.	+6,48
Gornji Mihaljevec	70,01 %	II.	69,44 %	II.	+0,57
Mala Subotica	70,61 %	II.	71,01 %	II.	-0,4
Belica	72,46 %	II.	71,16 %	II.	+1,3
Vratišinec	76,81 %	III.	72,49 %	II.	+4,32
Donji Vidovec	75,17 %	III.	73,89 %	II.	+1,28
Donja Dubrava	79,38 %	III.	76,80 %	II.	+2,58
Kotoriba	73,82 %	II.	74,88 %	II.	-1,06

²⁵ Ocjenjivanje i razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema razvijenosti, izračuni JLS-e od 15. srpnja 2010. i 27. prosinca 2013. Mjesta označena žutom bojom su općine koje su u izvještajnom periodu imale najveće odstupanje indeksa razvijenosti.

1.4.2. ODGOVORNE INSTITUCIJE/NOSITELJI UPRAVLJANJA RAZVOJEM

U nastavku je dan prikaz organizacija koje se smatraju nositeljima upravljanja razvojem u Međimurskoj županiji.

UPRAVNA TIJELA ŽUPANIJE, GRADOVA I OPĆINA

Glavna uloga u upravljanju razvojem pripada županu te Skupštini Međimurske županije koju čine izabrani zastupnici i donositelji odluka sa zadaćom promicanja razvoja Međimurske županije. Također, kao nositelji razvoja izdvajaju se upravna tijela, odnosno upravni odjeli Međimurske županije, ali i tri grada te dvadeset i dvije općine u županiji. Doprinos području upravljanja razvojem Međimurske županije daju i radna tijela/odbori osnovani od strane Županije, poput Partnerskog vijeća Međimurske županije, Odbora za međužupanijsku suradnju i Gospodarsko socijalnog vijeća, te javne ustanove osnovane od strane Županije poput Javne ustanova za zaštitu prirode – Međimurska priroda i Zavoda za prostorno uređenje Međimurske županije.

RAZVOJNE AGENCIJE

U Međimurskoj županiji postoje dvije razvojne agencije: Regionalna razvojna agencija Međimurje – REDEA d.o.o. i Razvojna agencija Grada Čakovca – čakRA. Uloga razvojnih agencija je izrada razvojnih strategija i planova regionalnog/lokalnog razvoja, priprema i provedba projekata, stručna pomoć malom i srednjem poduzetništvu, poticanje razvoja gospodarstva, poljoprivrede i ruralnog razvoja, upravljanje ljudskim potencijalima i organizacija stručnih edukacija i konferencija.

POTPORNE INSTITUCIJE

Centar znanja Međimurske županije, koji se nalazi na području bivše vojarne u Čakovcu, osim REDEA-e sadrži i nekoliko potpornih institucija kojima je cilj postati jezgra razvoja na znanju utemeljenih poduzeća čije će djelovanje utjecati na povećanje dodane vrijednosti Međimorskog gospodarstva te promicanje gospodarskog i društvenog rasta utemeljenog na održivom razvoju te usredotočenoga na inovacije, transfer tehnologije i očuvanje prirodnog i kulturnog naslijeđa. Potporne institucije su osnovane kao zasebna trgovačka društva s ograničenom odgovornošću, te doprinose tehnološki utemeljenom i inovativnom poduzetništvu, oblikuju energetske politiku Međimurske županije, organiziraju stručne seminare i poslovne susrete te služe kao potpora malom i srednjem poduzetništvu, a one su Tehnološko-inovacijski centar Međimurje d.o.o. i Međimurska energetska agencija – MENE d.o.o.

CIVILNO DRUŠTVO

Civilno društvo provodi velik broj projekata i aktivnosti važnih za razvoj Međimurske županije. Ima važnu ulogu u razvijanju i promoviranju suradnje na razvojnim projektima, koji se pokazuju uspješnim u zadovoljavanju potreba zajednice s obzirom na to da omogućuju osnaživanje i uključivanje samih korisnika u njihovu provedbu. Udruge građana posjeduju iskustvo u procjeni potreba zajednice i planiranju projekata te privlačenju dodatnih sredstava u regiju, posjeduju i dobre organizacijske kapacitete, međutim još uvijek nisu financijski samostalne.

PRIVATNI SEKTOR

Privatni je sektor glavni pokretač razvoja i otvaranja novih radnih mjesta. Interese privatnoga sektora zastupa Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Čakovec, Hrvatska obrtnička komora – Obrtnička komora Međimurja te Hrvatska udruga poslodavaca – Regionalni ured Varaždin. Formalizirano je i Lokalno partnerstvo za zapošljavanje u koje su, uz Hrvatski zavod za zapošljavanje, Međimursku županiju i gradove, škole, razvojne agencije i dr., uključeni i veći poslodavci.

Privatnom sektoru nužno je omogućiti potreban okvir putem odgovorne i djelotvorne potpore javnoga sektora, koja na taj način povećava konkurentnost lokalnoga gospodarstva, a konkurentno gospodarstvo otvara nova radna mjesta.

LOKALNE AKCIJSKE GRUPE

Stvaranje lokalnih partnerstva, nazvanih lokalne akcijske grupe (LAG), započinje povezivanjem lokalnih dionika iz sva tri sektora (privatnog, javnog i civilnog). Zadatak im je izrada lokalnih razvojnih strategija te usmjeravanje i praćenje njihove provedbe uključujući korištenje sredstava potpore. Na razini odlučivanja, bar 50 % članova mora dolaziti iz poslovnog sektora i sektora civilnog društva.

U Međimurskoj županiji postoje 2 LAG-a: LAG Mura-Drava i LAG Međimurski doli i bregi.

OSTALI SUBJEKTI

Veći ili manji utjecaj na upravljanje razvojem imaju (uglavnom u provedbi mjera) i razne državne ustanove, fondovi, zavodi, agencije i uredi, kao što su Javna ustanova za zaštitu prirode – Međimurska priroda, Ured državne uprave Međimurske županije, Lokalno partnerstvo za zapošljavanje, Državna geodetska uprava, Državna uprava za zaštitu i spašavanje, Hrvatska poljoprivredna agencija, vatrogasna zajednica, turističke zajednice i drugi.

1.4.3. OBILJEŽJA I OCJENA STANJA

- Osim samih institucija i tijela koja čine institucionalni okvir, od prvenstvene je važnosti njihova osposobljenost za efikasno i efektivno upravljanje razvojem. Važna je i njihova koordinacija te horizontalna i vertikalna suradnja, tj. odnosi, komunikacija i koordinacija svih ključnih aktera upravljanja razvojem županije. Za učinkovito upravljanje razvojem Međimurske županije donesen je niz strateških dokumenata: Strateški marketinški plan turizma, Strategija ruralnog razvoja, Marketinška strategija za privlačenje ulaganja, Prostorni plan Međimurske županije i Strategija razvoja ljudskih potencijala. Većina jedinica lokalne samouprave također ima izrađene i usvojene planove ukupnog razvitka.
- Uvođenjem redovitog praćenja i izvještavanja o provedbi Razvojne strategije Međimurske županije 2011.-2013., vidljivi su pomaci u razvoju u nekim područjima:
- Primijećena je veća učinkovitost javnih usluga u usporedbi s ostatkom Hrvatske (primjerice izdavanje građevinskih dozvola).
- Uspostavljen je sustav praćenja učinkovitosti i vrednovanja razvojnih programa i projekata. Županijska baza projekata je elektronski registar svih razvojnih projekata, koji su u skladu s ciljevima, prioritetima i mjerama utvrđenim u "Razvojnoj strategiji Međimurske županije do 2020.", a unos projekata u elektronsku bazu razvojnih projekata za Međimursku županiju radi Regionalna razvojna agencija Međimurje – REDEA d.o.o.
- Primjetna je proaktivnost odnosno povećanje prijave svih sektora (civilni, obrazovni itd.) na natječaje za dodjelu sredstava EU-a, pri čemu podršku pružaju razvojne agencije i županija.
- Postignuto je poboljšanje i širenje programa za stjecanje stručnih znanja, uvođenje i korištenje novih tehnologija za različite dionike.
- Izrađena je baza podataka turističkih atrakcija/proizvoda i usluga u Međimurskoj županiji te unaprijeđena kvaliteta istih.
- Izrađena je Marketinška strategija za privlačenje ulaganja, redovito se održavaju poslovni susreti/sajmovi poduzetnika, poboljšava se komunalna infrastruktura te poticaji malom i srednjem poduzetništvu.

Unatoč svemu navedenom i dalje postoje određeni razvojni problemi:

Razvojni problemi
Nedostatak ljudskih kapaciteta u jedinicama lokalne samouprave za kvalitetnije provođenje programa kojima bi se podigla nedostatna razina znanja o upravljanju razvojem (preslaba financijska, kadrovska i organizacijska kapacitiranost, nedovoljno uključivanje predstavnika JLS-a u program obrazovanja u sklopu Potprograma V. Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU).
Nisu definirani očekivani rezultati rada upravnih tijela na godišnjoj i višegodišnjoj razini te imenovane odgovorne osobe (sistem osobne odgovornosti).
Nedostatna koordinacija županijskih upravnih tijela s drugim županijskim ustanovama udrugama, komorama i organizacijama.
Nedostatna suradnja sa županijama na razini NUTS II.
Loš protok informacija u tijelima regionalne samouprave.
Nedostatna komunikacija u vezi s ključnim razvojno orijentiranim programima i projektima;
Nepostojanje sustavne politike prema najslabije razvijenim dijelovima županije.

1.4.4. PREKOGRANIČNA I MEĐUREGIONALNA SURADNJA

Na institucionalnoj razini najviše je tijelo Međimurske županije nadležno za prekograničnu i međuregionalnu suradnju **Upravni odjel za gospodarstvo** koji se sastoji od odsjeka za gospodarstvo, odsjeka za poljoprivredu i turizam te odsjeka za europske poslove, međunarodnu suradnju i regionalni razvoj. Prekogranična i međuregionalna suradnja odvija se i na razini jedinica lokalne samouprave, javnih institucija, obrazovnih institucija i različitih udruga. Područja suradnje najčešće su kultura, mladi, turizam, zaštita okoliša, očuvanje tradicijskih vrijednosti, pitanja manjina i gospodarska suradnja. Osobito značajnu ulogu u aktivnostima i projektima prekogranične i međuregionalne suradnje imaju razvojne agencije (REDEA i ČAKRA).

Veliki broj organizacija sudjelovao je u projektima iz Instrumenta pretpristupne pomoći IPA (eng. *Instrument for Pre-Accession assistance*) koji je u financijskom razdoblju 2007. – 2013. zamijenio dotadašnje programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD. Takvi projekti su također doprinijeli regionalnom razvoju Međimurske županije, povezivanju Međimurja sa susjednim regijama i međunarodnim savezima te su pridonijeli povećanju mobilnosti lokalnog stanovništva. Međimurska županija, osim vlastitih te sredstvima iz nacionalnih fondova, daljnji razvoj temelji i na provedbi projekata i razvojnih programa iz fondova Europske unije.

Prekogranična i međuregionalna suradnja Međimurske županije vidljiva je iz popisa sporazuma čiji je potpisnik te članstvom u organizacijama:

1. Euroregija Mura – Drava – između Županije Zala, Županije Somogy i Međimurske županije
2. Institut europskih regija (IRE)
3. Savez Alpe-Adria
4. Hrvatska zajednica županija
5. Ured hrvatskih regija u Bruxellesu

Prekograničnom i međuregionalnom suradnjom nastoji se utjecati na razvojne probleme Međimurske županije, no unatoč svim nastojanjima i dalje postoje poneki razvojni problemi i potrebe, poput nepostojanja sustavnog planiranja projekata prekogranične i međuregionalne suradnje.

Razvojni problemi
Nedovoljni financijski kapaciteti udruga i ostalih organizacija koje su prihvatljivi partneri u EU-programima prekogranične suradnje (problem predfinanciranja);
Nedovoljna koordinacija pri pripremi projekata (prijava sličnih projekata i preklapanje aktivnosti);
Nedovoljni stručni kapaciteti za pripremu i provedbu projektnih prijedloga, odnosno projekata za financiranje iz EU-fondova;
Jezična barijera (osobito izraženo u suradnji s partnerima i potencijalnim partnerima iz Mađarske).
Kašnjenje sredstava iz prekograničnih fondova (slabost IPA SI-HR)
Nepostojanje lokalne Zaklade (koja bi npr. udrugama, javnim ustanovama i sl. pomagala kod sufinanciranja projekata)

PRILOG 1. CJELOVITI POPIS RAZVOJNIH PROBLEMA PO PODRUČJIMA

U nastavku se nalaze popis razvojnih problema kao rezultat bodovanja članova radnih skupina: Okoliš, prostor i infrastruktura, Društvene djelatnosti i civilno društvo, Ruralni razvoj i Razvoj gospodarstva. Bodovali su se razvojni problemi identificirani na radionicama temeljem analize stanja po područjima na način da je svaki član radne skupine raspolagao s maksimalno n-1 bodova (pri čemu je n broj identificiranih razvojnih problema za pojedino područje). Članovi su dodjeljivali bodove u rasponu od 1 - 10 bodova, pridodajući najvažnije problemu najviše bodova, tako dugo dok nisu iskoristili ukupno raspoloživ broj bodova.

U analizi stanja izdvojeno je 15 razvojnih problema koje su članovi radnih skupina smatrali najvažnijima te će oni, zajedno sa SWOT analizom, biti polazište za određivanje prioriteta.

Društvene djelatnosti i civilno društvo	Bodovi
<ul style="list-style-type: none"> Znatan broj pripadnika romske nacionalne manjine koji žive od socijalne pomoći i njihovo otežano zapošljavanje s obzirom na izrazito niske radne kvalifikacije. 	83
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje programa za povratak i zadržavanje mladih s visokoškolskim obrazovanjem kao i programa za privlačenje mladih i obrazovanih stručnjaka unatoč brojnim prednostima i mogućnostima (kvaliteta života) u Međimurskoj županiji. 	77
<ul style="list-style-type: none"> Niska potražnja za visokoobrazovanim i visokostručnim kadrovima posljedica je nedovoljnog i nestalnog interesa dijela gospodarstva za ulaganje u ljudske potencijale, tehnologiju i inovacije. 	71
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje sustava za provođenje profesionalnog usmjeravanja i plana obrazovanja za tržište rada. 	66
<ul style="list-style-type: none"> Neodgovarajuće sustavno stipendiranje u skladu s potrebama tržišta rada. 	65
<ul style="list-style-type: none"> Velika opterećenost i nedostatak opreme, modernizacija, održavanje i amortizacija opreme. 	
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje sustavnog rješenja i pravilnika za financiranje pomoćnika u nastavi za rad s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. 	64
<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno brzo praćenje trendova u obrazovanju uslijed nedostatka financijskih i ljudskih resursa. 	57
<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno jačanje svijesti građana o brizi za zdravlje i ranog otkrivanja kroničnih bolesti. 	
<ul style="list-style-type: none"> Premalo projekata u području zdravstva financiranih iz EU fondova. 	
<ul style="list-style-type: none"> Slaba organizacija palijativne skrbi. 	51
<ul style="list-style-type: none"> Nedostatno korištenje nacionalnih i EU fondova od strane odgojno-obrazovnih ustanova. 	49
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje strategije razvoja kulture. 	47
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje financijske podrške ustanovama koje prijavljuju projekte (za predfinanciranje). 	
<ul style="list-style-type: none"> Nedostatak cjeloživotnog i online obrazovanja na razini sustava i na razini nastavnika/učitelja. 	45
<ul style="list-style-type: none"> Neadekvatni prostori za izvođenje jednosmjenske nastave u OŠ, predškolskog odgoja i modernizaciju srednjoškolske nastave te nedostatak tehnička opremljenost predškolskih i osnovnoškolskih ustanova prema Državnom pedagoškom standardu. 	44
<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje jasnog sustava za napredovanje (licenciranje) nastavnika. 	
<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno razvijeni sustav za brigu o starijim i nemoćnim osobama. 	
<ul style="list-style-type: none"> Slabe financijske mogućnosti za obnavljanje fonda igračaka, didaktičkih pomagala i potrošnog materijala. 	
<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno korištenje kulturne baštine u drugim sektorima (u turizmu, u gospodarske svrhe...). 	40
<ul style="list-style-type: none"> Nedovoljno povezivanje odgojno-obrazovnih institucija u cijelom sustavu. 	

• Nedostatak prostora za osobe koje izlaze iz domene socijalne skrbi (stariji od 21).	37
• Neprilagođeno prostorno kapacitiranje s obzirom na upisne kvote i uporabu novih tehnologija.	35
• Mali broj učenika osnovnih, a posebno srednjih škola uključeno u sportsko-rekreativne aktivnosti.	
• Premali fond sati TZK u osnovnim i srednjim školama.	
• Nepostojanje fonda za sufinanciranje projekata.	
• Nepostojanje modela potpore OCD-ima (sufinanciranje projekata, sustavno planiranje razvoja, institucionalne potpore).	
• Velika opterećenost zdravstvenog osoblja.	33
• Nepostojanje fonda za sufinanciranje projekata.	
• Nedovoljna razina znanja, kompetencija i vještina članova OCD-ova na svim razinama upravljanja.	32
• Nedovoljno financijskih sredstava za usavršavanje nastavnog/učiteljskog osoblja.	31
• Nepostojanje sustava financiranja promicanja zdravlja i preventive.	
• Nedovoljno praćenje daljnjeg obrazovanja i razvoja bivših učenika.	30
• Nedostatak kvalitetne baze inicijativa, projekata i programa OCD-ova u županiji.	
• Nepostojanje ustanova za prihvata djece i maloljetnika s poremećajima u ponašanju.	29
• Manjak stručnjaka preventivne medicine.	
• Nedostatna opremljenost škola za provođenje sportskih aktivnosti.	28
• Nepostojanje sustava zdravstvene skrbi za sportaše (prostori i stručnjaci sportske medicine).	27
• Nedovoljna multidisciplinarna suradnja zdravstvenih ustanova (za plan školovanja,...).	26
• Nedostatna svijest o važnosti sporta i rekreacije.	
• Nedostatak programa predškolskog odgoja za djecu jasličkog uzrasta (u pojedinim općinama).	24
• Nedostatna financijska sredstva za rad udruga.	
• Netransparentan i neučinkovit sustav financiranja od strane JLS-ova i regionalne vlasti.	23
• Nepostojanje analitičke podloge za praćenje stanja i rada OCD-a (analiza rada, evaluacija rada/projekata).	
• Problem prostornih kapaciteta zdravstvenih ustanova, pogotovo prostor primarne zdravstvene zaštite u Čakovcu.	22
• "Zatvorenost" ustanova prema novim pravcima i tendencijama u umjetnosti i kulturi.	
• Nedovoljna educiranost djelatnika u kulturi o marketingu.	18
• Nepostojanje stručnog kadra u udrugama.	17
• Neracionalno korištenje sportskih objekata.	16
• Nedovoljna zastupljenost obuke plivanja.	15
• Slaba aktivnost ili potpuna neaktivnost udruga.	14
• Nepostojanje javnog određenja kulturnog identiteta MŽ.	
• Nepostojanje prostora i programa za mlade.	
• Nedovoljno promocije kulturnih manifestacija.	
• Neadekvatna prehrana u svim obrazovnim institucijama.	12
• Nedovoljni kapaciteti Sigurne kuće u Čakovcu.	11
• Nedovoljna umreženost OCD-a i suradnja s drugim sektorima.	
• Nedostatni kapaciteti za praćenje i evaluaciju utjecaja rada OCD-a.	10
• Nepostojanje multiplicirajućeg efekta, skaliranja i <i>mainstreaming</i> projekata/programa OCD-a.	

• Nedostatak edukacije mladih o vrijednosti kulture.	
• Nedovoljni kadrovi za socijalnu skrb na području županije.	9
• Nedostatna uključenost udruga u procese donošenja odluka i strateški razvoj županije.	
• Nedovoljna međunarodna suradnja ustanova kulture kroz projekte.	
• Nepostojanje specijaliziranog udomiteljstva.	7
• Nedovoljno korištenje digitaliziranih sadržaja i ICT tehnologije u kulturnim institucijama.	
• Premalo domova za psihički oboljele odrasle osobe.	6
• Nedostatni i neadekvatni prostorni i materijalni kapaciteti udruga.	
• Rascjepkanost ustanova predškolskog odgoja.	5
• Neadekvatno marketinško praćenje manifestacija.	
• Nepostojanje izložbenog prostora za novomedijsku umjetnost.	3
• Nepostojanje modela dodjele neiskorištenih prostora u vlasništvu JLRS-a OCD-ima.	2
• Nestanak mnogih evidentiranih spomenika ruralnog graditeljstva.	1

Gospodarstvo	Bodovi
- Nedostatak lokalne razvojne banke.	34
- Loša usklađenost potreba gospodarstva s obrazovnim sustavom.	25
- Nedovoljna podrška START-up poduzećima.	24
- Nedovoljna zastupljenost poduzeća s proizvodima dodane vrijednosti.	18
- Niski koeficijent izgrađenosti u poslovnim zonama.	17
- Smanjenje maksimalnog intenziteta potpore za ulaganja (prema Zakonu o poticanju investicija).	16
- Visoki troškovi financiranja novih ulaganja.	15
- Nezadovoljavajuća kvaliteta obrazovanja s gledišta poduzetnika.	15
- Nedovoljna komunalna opremljenost poslovnih zona.	13
- Nedovoljna promocija kulture rada proizvođačkih zanimanja.	10
- Neusklađenost ponude i potražnje na tržištu rada.	10
- Nedovoljan broj specijaliziranih konzultanata.	8
- Nedovoljna zajednička promocija međimurskog gospodarstva.	7
- Nedovoljna iskorištenost prilika za povezivanje.	6
- Nedostatno institucionalno promicanje lokalnog gospodarstva.	6

Ruralni razvoj	Bodovi
1. Nedovoljna prepoznatljivost Međimurja kao ruralne turističke destinacije u RH te van granica RH.	46
2. Usitnjenost i rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta.	40
3. Nedostatak adekvatnog zakona o nasljeđivanju.	37
4. Nedovoljna koordinacija u razvojnom planiranju.	33
5. Slaba prepoznatljivost/važnost ruralnog turizma na nacionalnoj razini te premali ciljani poticaji za njegov razvoj.	31
6. Nedostatak potpore za male OPG-ove.	27
7. Nedostatni skladišni kapaciteti u voćarstvu.	25
8. Nedostatak sredstava za ciljanu promociju Međimurja kao ruralne turističke destinacije.	23
9. Neriješeno pitanje državnog zemljišta.	20
10. Slaba međusobna povezanost poljoprivrednih subjekata – nedostatak organiziranog nastupa na tržištu.	20

11. Slaba međusobna povezanost turističkih subjekata.	20
12. TZovi i druge institucije koje se bave razvojem turizma imaju nedostatne financijske i ljudske kapacitete.	19
13. Nedovoljna iskorištenost pojedinih turističkih resursa.	15
14. Neadekvatan županijski prostorni plan (poljoprivreda, turizam).	15
15. Niska stručna osposobljenost i niska primjena novih znanja i tehnologija u poljoprivredi.	12
16. Nedostatak studije za razvoj lovstva.	12
17. Nedostatak kvalitetnog kvalificiranog kadra u turizmu (problem u kurikulumu strukovnih škola koje imaju nedovoljno stručne prakse).	12
18. Neriješeni imovinsko pravni odnosi.	10
19. Nedovoljno navodnjavanih površina – nedovoljno korištenje agrotehničkih mjera.	10
20. Nedostatak strateškog opredjeljenja za održivo gospodarenje.	10
21. Nepovoljno administrativno okruženje.	10
22. Nedovoljna međusektorska suradnja - poljoprivreda, turizam lovstvo.	10
23. Problem uslijed neriješenih imovinsko pravnih odnosa u lovištima.	9
24. Premali kapaciteti receptivnih turističkih agencija.	8
25. Nedostatak financijskih sredstava za stočare koji uslijed povećanja kapaciteta moraju premjestiti svoje farme van naselja.	5
26. Nedostatak primjene zakonske regulative (kod nekorištenog poljoprivrednog zemljišta i sl.).	5
27. Nedostatak pojedinih vrsta smještaja u skladu za zahtjevom i potrebama tržišta.	5
28. Nedovoljan broj malih prerađivačkih kapaciteta.	5
29. Nedostatak zaštićenih autohtonih proizvoda.	2

Okoliš prostor i infrastruktura		Bodovi
1. Ne postoji kvalitetan sustav lokalnoga javnog prijevoza stanovništva.		43
2. Nedovoljno informiranje i poticanje građana na korištenje O.I.E. te informiranje o učinkovitom korištenju energenata u kućanstvima.		35
3. Postoji značajan prostor za poboljšanje navika svih građana povezanih s postupanjem otpadom.		30
4. Neadekvatna energetska učinkovitost cjelokupnog građevinskog fonda MŽ.		29
5. Vodotoci koji uključuju rijeke Muru, Dravu i Trnavu te potoke i kanale najugroženija su kategorija okoliša jer se najčešće koriste kao otvoreni kanali za ispuštanje otpadnih voda iz naselja, stočnih farmi, ispiranje poljoprivrednih strojeva i sl.		25
6. Ilegalne radnje u prirodi (krađa šuma, krivolov, uništavanje zaštićenih vrsta, ilegalna gradnja).		24
7. Unutaržupanijski tranzitni promet danas je znatno većeg intenziteta, čemu postojeće prometne mreže gradova nisu prilagođene.		24
8. Opasnost od crpljenja podzemnih voda - u svrhe navodnjavanja ili komercijalne svrhe.		23
9. Prekomjerna i nekontrolirana uporaba kemijskih sredstava u poljoprivredi.		22
10. Nepostojanje kvalitetnog sustava izgradnje i održavanja nasipa kao zaštita od poplava.		21
11. Slaba percepcija lokalnog stanovništva o prirodnim vrijednostima i potencijalima MŽ.		21
12. Nedovoljno iskorištavanje prirodnih resursa za dobivanje energije (bioplin, biomasa).		21
13. Prirodna baština nije dovoljno prepoznata na lokalnoj razini (JLS-ovi ne vode računa o zaštiti biološke i krajobrazne raznolikosti, nedovoljno iskorištavanje i u edukativne svrhe).		20
14. Zanemarivanje željezničkih koridora koji prolaze područjem županije te nedovoljne investicije u željezničku infrastrukturu.		19

15. Velik broj otvorenih posebnih zona u elektroopskrbi- neodgovarajuća popunjenost kupcima u odnosu na ulaganje.	17
16. Nisu postignuti uvjeti sigurnosti prometa za sve sudionike, posebno bicikliste, a ciklo turizam je jedan od strateških usmjerenja turističke ponude.	16
17. Iako se već dugi niz godina ulaže u njegovu izgradnju, potrebna su još izrazito velika ulaganja u sustav odvodnje na području županije kako bi se otklonio negativan utjecaj otpadnih voda na okoliš. Izgradnja sustava preduvjet je i za zaštitu vodenih resursa posebice u III. zoni zaštite izvorišta gdje otpadne vode iz naselja zbog neizgrađene kanalizacije uglavnom završavaju u tlu i površinskim vodama.	16
18. Nepostojanje zakonom propisanog Plana upravljanja zaštićenim područjima u Međimurskoj županiji.	14
19. Nedovoljno uključivanje komunalnih redara i inspekcijskih službi u gospodarenje otpadom.	14
20. Nedostatna i neadekvatna IC infrastruktura (širokopojasni Internet.	14
21. Neiskorištavanje građevinskog otpada za ponovu upotrebu.	13
22. Nedovoljan udio odvojeno skupljenog otpada i odvojeno skupljenih posebnih kategorija otpada te odvojeno skupljanje biorazgradivog komunalnog otpada.	12
23. Nedovoljno korištenje novih (smart) tehnologija u praćenju potrošnje energenata u javnim zgradama.	12
24. Vodoopskrbni sustav karakterizira velika dužina cjevovoda, velik broj priključaka, predimenzioniran cjevovod zbog požarnih količina, mala potrošnja vode i mali vodospremnčki prostor. Zbog toga dolazi do gubitaka vode unutar vodoopskrbnoga sustava te je potrebno svakodnevno preventivno ispuštati velike količine iz hidranata i muljnih ispusta da bi održali kvalitetu vode u vodoopskrbnom sustavu.	12
25. Nedovoljna priključenost kućanstava na sustav odvodnje.	12
26. Nedostatak provođenja sustavnog praćenja kakvoće tla, zraka te voda na površini i podzemnih voda na području županije	11
27. Nedostatak građevina za gospodarenjem otpadom	11
28. Nedovoljna usmjerenost na provedbu izrađenih Programa te nedostatna suradnja/koordinacija dionika;	11
29. Neprovođenje mjera sankcioniranja zagađivača okoliša	10
30. Neorganiziran način čuvanja privatnih šuma i državnih šuma kojima gospodare drugi pravni subjekti, kao i socijalne prilike lokalnog pučanstva što dovodi do devastacija šumskih površina	10
31. Zbrinjavanje neopasnog otpada (posebno mulja iz pročišćivača voda).	10
32. Velik broj divljih odlagališta nastalih nesavjesnim ponašanjem pojedinaca	10
33. Nedovoljna spremnost sustava za prihvrat proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora;	10
34. Nedovoljno korištenje sve većeg broja dostupnih izvora financiranja	9
35. Nepostojanje plana upravljanja prostorom u II. zoni vodozaštite	8
36. Nedovoljno izdvajanje županijskih resursa za Javnu ustanovu za zaštitu prirode	8
37. Nesređeno gruntovno i katastarsko vlasništvo te neutvrđena površina državnih šuma kojim gospodare drugi pravni subjekti, u kojima se uglavnom ništa ne radi ili se radi bez važećih gospodarskih planova	8
38. Nedovoljno koordinirano provođenje aktivnosti gospodarenja otpadom od strane JLS	8
39. Nepostojanje reciklažnih dvorišta u poslovnim planovima JLS-ova	8
40. Erozivni procesi na pojedinim lokalitetima na području Gornjeg Međimurja izazvani sječom šuma, odnosno obradom zemljišta na kosim terenima	7
41. Nesanirani ilegalni iskopi (onečišćenje krajobraza i onečišćenje tla i podzemnih voda radi bacanja smeća u iskope	5
42. Vrlo mala šumovitost Međimurja, te velika usitnjenost šumskih površina i njihova povezanost s poljoprivrednim površinama i naseljima	4
43. Problem invazivnih vrsta u šumskom gospodarenju	4
44. Nerazvijenost proizvodnje s većom dodanom vrijednošću koja kao inpute koristi	4

mineralne sirovine;	
45. Nepostojanje financijskih mjera zaštite prirode na županijskoj razini	3
46. Ograničavanje komunalnih redara u kontroli odvoza drvne mase iz šuma	3
47. Nedovoljno korištenje šuma u rekreativne i edukacijske svrhe, zanemaruju se opće korisne funkcije šuma od strane lokalne uprave te se smanjuju izdvajanja za OKFŠ	2
48. Nedostatak sustavnog pristupa razvoju Aerodroma Čakovec.	1

POPIS SLIKA

Slika 1. Stope nataliteta i mortaliteta u Međimurskoj županiji	3
Slika 2. Stanovništvo Međimurske županije prema spolu i godinama prema Popisu stanovništva 2011.	6
Slika 3. Stanovništvo RH prema spolu i godinama prema Popisu stanovništva 2011.	6
Slika 4. Stanovništvo prema stupnju obrazovanja, Međimurska županija, 2011.	7
Slika 5. Stanovništvo prema stupnju obrazovanja, Kontinentalna Hrvatska, 2011.	8
Slika 6. Stupanj obrazovanja stanovništva RH, 2011.	9
Slika 7. Stanovništvo po gradovima / općinama Međimurske županije koje prima socijalne naknade ili bez prihoda u 2011. godini.....	17
Slika 8. Stanovništvo Međimurske županije i republike hrvatske koje prima socijalne naknade ili bez prihoda u 2011. godini	18
Slika 9. BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći – podacima za: RH, Kontinentalnu Hrvatsku i Međimursku županiju (EU28=100); 2001., 2008., i 2013. godina	24
Slika 10. Broj nezaposlenih po godinama u Međimurskoj županiji	27
Slika 11. Stopa nezaposlenosti po godinama (godišnji prosjek).....	28
Slika 12. Udio nezaposlenih mladih osoba (do 24. godine) za Međimursku županiju, Kontinentalnu hrvatsku i rh, 2010.-2014.	30
Slika 13. Struktura nezaposlenih po trajanju	30
Slika 14. Profil konkurentnosti Međimurske županije	40
Slika 15. Ukupan broj dolazaka turista do svibnja 2015. i svibnja 2016.	51
Slika 16. Sezonalnost prema ostvarenim noćenjima u MŽ za 2014. i 2015. godini	52
Slika 17. Sezonalnost prema ostvarenom dolascima u MŽ za 2014., 2015. i 2016. godinu (prvih 5 mjeseci)	53
Slika 18. Ukupno ostvareni broj noćenja u Međimurskoj županiji u 2014., 2015. i 2016.	53
Slika 19. Usporedba ukupnog broja noćenja turista po mjesecima za MŽ, 2002 i 2015	54
Slika 20. Vrsta smještaja na području Međimurske županije	55
Slika 21. Broj košnica i broj pčelara 2015. godine.....	68
Slika 22. Prikaz klizišta na području RH	81
Slika 23. Područja ekološke mreže - NATURA 2000 u RH	83
Slika 24. Kartografski prikaz regionalnog parka Mura-Drava.....	83
Slika 25. Količine opasnog i neopasnog otpada na području Međimurske županije u tonama za razdoblje od 2010. do 2014. godine	85
Slika 26. Kartografski prikaz administrativnih središta te državnih i županijskih cesta.....	88
Slika 27. Prometne nesreće i prekršaji na području Međimurske županije	89
Slika 28. Gustoća širokopojasnih priključaka u Republici Hrvatskoj	91
Slika 29. Vodoopskrbni sustav Međimurske županije	92
Slika 30. Glavni elektroenergetski razvoj u Međimurskoj županiji.....	96
Slika 31. Glavni transport plina i nafte u Međimurskoj županiji.....	97

POPIS TABLICA

Tablica 1. Površina, broj stanovnika i gustoća naseljenosti jedinica lokalne samouprave na području Međimurske županije prema Popisu stanovništva 2011.	2
Tablica 2. Stope nataliteta i mortaliteta u Kontinentalnoj Hrvatskoj i RH.....	3
Tablica 3. Prirodni prirast	4
Tablica 4. Vanjska migracija - emigracija	4
Tablica 5. Vanjska migracija - imigracija.....	4
Tablica 6. Unutarnja migracija 2015.	5
Tablica 7. Očekivano trajanje života i stopa fertiliteta	7
Tablica 8. Postotak umrlih u Međimurskoj županiji po skupinama bolesti	15
Tablica 9. Broj udruga prema vrsti djelatnosti na području Međimurske županije	19
Tablica 10. Broj kazališta (profesionalnih i amaterskih) u Međimurskoj županiji, Kontinentalnoj Hrvatskoj i Republici Hrvatskoj, 2012. - 2014. godina.....	21
Tablica 11. BDP za RH i prostorne jedinice za statistiku 2. razine 2009. - 2013.....	23
Tablica 12. BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći – podaci za: Republiku Hrvatsku, Kontinentalnu Hrvatsku i Međimursku županiju (EU28=100).....	24
Tablica 13. BDP po stanovniku po paritetima kupovne moći – podaci za: RH, Kontinentalnu Hrvatsku i Međimursku županiju (EU28=100); 2001., 2008. i 2013. godina	24
Tablica 14. Struktura bruto dodane vrijednosti prema NKD 2007* za područje Međimurske županije, Kontinentalne Hrvatske i Republike Hrvatske, 2013. godina	25
Tablica 15. Udio radno sposobnog stanovništva	25
Tablica 16. Prosječne plaće po županijama i prosjek RH	26
Tablica 17. Kretanje zaposlenosti prema djelatnosti, 2011. – 2014. godina	26
Tablica 18. Obrazovna razina nezaposlenih osoba po godinama za Međimursku županiju i rh.....	29
Tablica 19. Struktura nezaposlenih prema spolu za Međimursku županiju, Kontinentalnu Hrvatsku i RH (31. prosinac).....	29
Tablica 20. Struktura poslovnih subjekata prema obliku registracije	32
Tablica 21. Struktura obrta prema djelatnosti.....	33
Tablica 22. Poslovni subjekti prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007.	35
Tablica 23. Otvorene i zatvorene tvrtke u Međimurskoj županiji; 1. siječanj 2010. – 21. prosinac 2014.	37
Tablica 24. Broj poduzeća na 1000 stanovnika i broj poduzeća po kilometru kvadratnom površine za Međimursku županiju, Kontinentalnu Hrvatsku i Republiku Hrvatsku, 2010. - 2013.	37
Tablica 25. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika Međimurske županije 2014. godine - prema veličini poduzetnika (iznosi u tisućama kuna, udjeli u %).....	38
Tablica 26. Ukupni prihodi poduzetnika prema djelatnosti u Međimurskoj županiji u razdoblju 2010. – 2014. godine u 000 hrk	39
Tablica 27. Regije i županije Hrvatske rangirane prema konkurentnosti	40
Tablica 28. Osnovni podaci o poslovanju metaloprerađivačke industrije MŽ-a u razdoblju od 2010. do 2014.	41
Tablica 29. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih), predana izvješća za 2014.....	42
Tablica 30. Osnovni podaci o poslovanju tekstilne i obućarske industrije MŽ-a za razdoblje od 2010. do 2014.	43
Tablica 31. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih); predana financijska izvješća za 2014.	43
Tablica 32. Osnovni podaci o poslovanju prehrambene industrije Međimurske županije za razdoblje od 2010. do 2014.....	44
Tablica 33. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih); predana financijska izvješća za 2014.	44
Tablica 34. Osnovni podaci o poslovanju drvne industrije MŽ-a za razdoblje od 2010. do 2014. godine	45
Tablica 35. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih); predana financijska izvješća za 2014. godinu.....	45
Tablica 36. Osnovni podaci o poslovanju građevinarstva MŽ-a za razdoblje 2010. – 2014. godine.....	46
Tablica 37. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ za 2015. (broj zaposlenih; predana izvješća za 2014.)	46

Tablica 38. Osnovni podaci o poslovanju trgovine MŽ-a za razdoblje 2010. – 2014.	47
Tablica 39. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih).....	47
Tablica 40. Osnovni podaci o poslovanju informacije i komunikacije MŽ-a za razdoblje 2010. - 2014. godine	48
Tablica 41. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih; predana izvješća za 2014.)	48
Tablica 42. Osnovni podaci o poslovanju prijevoza i skladištenja MŽ-a za razdoblje od 2010. – 2014. godine	49
Tablica 43. Najznačajnija poduzeća u odjeljcima NKD-a prema visini prihoda u MŽ (broj zaposlenih; predana izvješća za 2014.)	49
Tablica 44. Dolasci i noćenja turista od 2012. do 2015. godine	51
Tablica 45. Dolasci i noćenja domaćih i stranih turista u Međimurskoj županiji tijekom 2014., 2015. i 2016. ...	54
Tablica 46. Smještajni kapaciteti 2015. godine po gradovima i naseljima u Međimurskoj županiji	56
Tablica 47. Popis manifestacija u MŽ u 2015. godini	57
Tablica 48. Registracijski oblik subjekata koji djeluju u poljoprivrednom sektoru 2015. godine	59
Tablica 49. Spolna struktura nositelja OPG-ova 2015. godine	59
Tablica 50. Starosna struktura nositelja OPG-ova 2015. godine	60
Tablica 51. Obrazovna struktura nositelja OPG-ova 2015. godine	60
Tablica 52. Poljoprivrednih gospodarstava prema veličini raspoloživog zemljišta 2015.	61
Tablica 53. Površina zemljišta prema vrsti uporabe (ha) 2015. godine	62
Tablica 54. Kretanje broja uzgajivača i uzgajanih domaćih životinja na području Međimurske županije u razdoblju od 2010. do 2015. godine	63
Tablica 55. Brojčano stanje goveda prema tipu 2015. godine	64
Tablica 56. Kretanje isporučenih količina mlijeka u razdoblju od 2011. do 2015.	64
Tablica 57. Broj uzgajivača i broj uzgajanih grla 2015. godine	65
Tablica 58. Brojčano stanje nerastova i krmača 2015.	65
Tablica 59. Broj uzgajivača uzgojno valjanih koza od 2011. do 2015. godine	66
Tablica 60. Broj uzgojno valjanih koza od 2011. do 2015. godine	66
Tablica 61. Broj uzgajivača uzgojno valjanih ovaca od 2011. do 2015.	66
Tablica 62. Broj uzgojno valjanih ovaca od 2011. do 2015. godine	66
Tablica 63. Broj registriranih vlasnika kopitara u 2015. godini	67
Tablica 64. Broj kopitara prema vrsti u 2015. godini	67
Tablica 65. Lovišta, lovozakupnici, lovne površine i lovna divljač u Međimurskoj županiji u lovnoj godini 2014/2015.....	68
Tablica 66. Odstrijeljena divljač u Međimurskoj županiji u lovnoj godini 2014/2015.....	69
Tablica 67. Procjena količine riba i njihov prirast na dijelu ribolovnog područja kojima gospodari Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije u 2017. godini.....	69
Tablica 68. Ulovljena slatkovodna u ribolovnim vodama kojima gospodari Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije u 2015. godini.....	70
Tablica 69. Površina ekoloških poljoprivrednih površina u razdoblju od 2010. do 2014. godine.....	71
Tablica 70. Vanjskotrgovinska robna razmjena Međimurske županije u 000 kn	72
Tablica 71. Vanjskotrgovinska razmjena MŽ prema djelatnosti u 2014. god (u 000 kn)	72
Tablica 72. Ulaganja u dugotrajnu imovinu (u kunama), Međimurska županija, 2013. i 2014.	76
Tablica 73. Najznačajniji strani ulagači.....	76
Tablica 74. Područja ekološke mreže - NATURA 2000 u Međimurskoj županiji.....	82
Tablica 76. Ukupna količina proizvedenog komunalnog otpada (s dodatno utvrđenim i procijenjenim količinama) u 2014. u Međimurskoj županiji	85
Tablica 77. Cestovne udaljenosti sjedišta županije do odabranih europskih gradova u kilometrima i satima vožnje	88
Tablica 78. Duljina željezničkih pruga na području Međimurske županije	90
Tablica 79. Ukupni pregled priključenosti na vodovodnu mrežu u općinama i gradovima u 2015. godini	93
Tablica 80. Pregled izgrađenosti kanalizacijskih mreža na području Međimurske županije (stanje na dan 31.12.2015.)	94
Tablica 81. Indeks razvijenosti županija.....	99
Tablica 82. Indeks razvijenosti jedinica lokalne samouprave	100

IZVORI PODATAKA

- Agencija za zaštitu okoliša
- Analitička podloga za izradu Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske
- Biznet, <http://www.biznet.hr/>
- Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.
- Državni zavod za statistiku, Priopćenje kolovoz 2015,
- Državni zavod za statistiku, Priopćenje ožujak 2012., veljača 2013., 2014., ožujak 2015., veljača 2016. godina, Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, NKPS – 2. Razina i županije u 2009., 2010., 2011., 2012., i 2013. godini.
- Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopis Republike Hrvatske za razdoblje od 2011. do 2015. godine;
- Državni zavod za zaštitu prirode
- Elektra Čakovec
- Eurostat
- Gospodarski profil Međimurske županije u 2014. godini
- Hrvatska elektroprivreda, Godišnje izvješće HEP-a d.o.o. za 2014. godinu
- Hrvatska gospodarska komora
- Hrvatska gospodarska komora, Pregled gospodarskih kretanja za 2014. godinu
- Hrvatska gospodarska komora, Pregled gospodarskih kretanja za 2012. godinu
- Hrvatska gospodarska komora, Pregled gospodarskih kretanja za 2010. godinu
- Hrvatska gospodarska komora, Pregled gospodarskih kretanja za 2011. godinu
- Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM)
- Hrvatski geološki institut
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2014., 2013., 2012., 2011., 2010.
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, online statistika
- Izvješće o stanju kakvoće zraka na području Međimurske županije iz 2009. godine
- Izvješće o kvaliteti vode za ljudsku potrošnju za 2015. godinu, Međimurske vode d.o.o.
- Izvješće o obavljenoj reviziji gospodarenje otpadom na području Međimurske županije, listopad 2014.
- Javna ustanova za zaštitu prirode - Međimurska priroda
- Key figures on Europe 2015, <http://bit.ly/1SvOLJ5>
- LAG Međimurski doli i bregi
- LAG Mura-Drava
- Međimurje plin d.o.o.
- Međimurska energetska agencija MENE d.o.o.
- Međimurska županija, Informacije o gospodarstvu Međimurske županije u 2014.
- Međimurske vode d.o.o.
- Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU
- Narodne novine
- Obrtnička komora Međimurja, Broj i struktura poslovnih subjekata po županijama – stanje 30. lipnja 2015.
- Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 89/10)
- Odluka o razvrstavanju željezničkih pruga (NN 3/14)
- Plan civilne zaštite Međimurske županije
- Plan zaštite i spašavanja Međimurske županije
- Policijska uprava Međimurska, Stanje sigurnosti na području Međimurske županije u 2015. godini
- Procjena ugroženosti od požara Međimurske županije, listopad 2014.
- Procjena ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša od katastrofa i velikih nesreća za područje Međimurske županije
- Prostorni plan Međimurske županije
- Publikacija Regionalni indeks konkurentnosti 2013.
- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske 2011. – 2013.,
- Strateški marketinški plan turizma Međimurske županije 2014. - 2020.

- Šumarija Čakovec
- Tehnološko-inovacijski centar Međimurje d.o.o.
- Uredba o indeksu razvijenosti (NN 63/10)
- www.auto-karta-hrvatske.com
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14)
- Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09)
- Zakon o sustavu civilne zaštite (NN 82/15)
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2010.
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2011.
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2012.
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2013.
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2014.
- Ministarstvo turizma, Turizam u brojkama od 2015.
- Ministarstvo turizma, Prosinac, siječanj-prosinac 2015. godina
- Ministarstvo turizma, Svibanj, siječanj-svibanj 2016. godina
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2010.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2011.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2012.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2013.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2014.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam u 2015.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam, Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju, Turizam u 2002.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam, Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju – kumulativni podaci, Dolasci i noćenja turista u 2014.
- Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske, Publikacije prema statističkim područjima, Turizam, Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju – kumulativni podaci, Dolasci i noćenja turista u 2015.
- Turistička zajednica Međimurske županije
- Ministarstvo poljoprivrede- Poljoprivreda - Ekološka
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju- Izvještaj br. 1.- Upisnik poljoprivrednika
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju- Izvještaj br. 4. -Prikaz broja, površine ARKODA i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište gospodarstva
- Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju - Izvještaj br. 5. - Prikaz broja i površine ARKODA po naseljima i vrstu uporabe poljoprivrednog zemljišta
- Hrvatska poljoprivredna agencija- Godišnja izvješća 2010- 2015 za sektore: Govedarstvo, Svinjogojstvo, Ovčarstvo, Kozarstvo i male životinje, Konjogojstvo
- Hrvatska poljoprivredna agencija - Središnji laboratorij za kontrolu kvalitete mlijeka
- Upisnik registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskoga podrijetla
- Lovački savez Međimurske županije
- Lovnogospodarske osnove
- Savez sportskih ribolovnih društava Međimurske županije- Godišnji plan gospodarenja za 2017. godinu
- Sportskiribolov.hr (<http://sportskiribolov.hr/slatke-vode/dogadaji/sp-ribolov-udicom-na-plovak-2014/>)